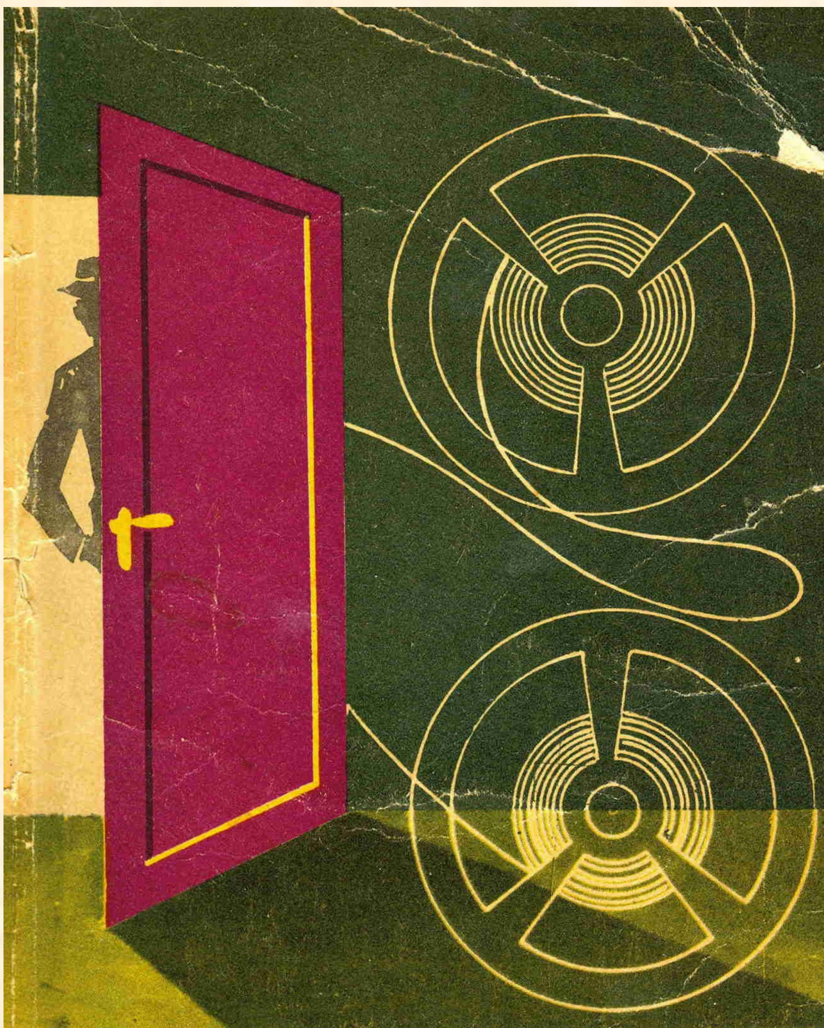

A. GULEAȘKI

CONTRAINFORMAȚII

А. Г у л я ш к и

КОНТРАРАЗУЗНАВАНЕ

МЕДИЦИНА И ФИЗКУЛТУРА

С О Ф И Я 1950

ANDREI GULEAŞKI

CONTRAINFORMAŢII

În romîneşte de C. VELICHI

E D I T U R A   T I N E R E T U L U I

Coperta de IONESCU DUMITRU

PARTEA I

1

Dacă suiţi culmea pleşuvă a muntelui Karabair, acoperită de tufe de mure şi ferigă şi priviţi spre miazăzi, o să vedeţi cîteva lanţuri de culmi abrupte şi împădurite, urmate de altele, din ce în ce mai mărunte, care pînă la urmă se pierd cu totul în depărtare, lăsîndu-se în cîmpia nesfîrşită ce luceşte scăldată în soare. Iar dacă vă uitaţi mai bine, o să observaţi neapărat printre brazi o tăietură care încinge de la apus spre răsărit spinarea celei mai înalte culmi din faţa voastră. Acolo este graniţa: locurile de dincolo de tăietură aparţin altui stat, cu toate că muntele e unul şi acelaşi, că deasupra cerul e la fel de senin, iar cîmpia care se întinde aşa de ademenitor e atît de

aproape — doar cît ai arunca cu piatra.

Deasupra se văd vulturi care se rotesc domol în albastrul înalt al cerului. Pe sub crengile înnegrite ale pinilor, prin umbra rară a brazilor şi molizilor se strecoară tiptil căprioare — podoabe ale pădurii; păşind sperioase de parc-ar purta pantofiori de catifea în picioruşe, lunecă ne-auzite încîntătoarele veveriţe. Tot prin aceste locuri rătăcesc cu spaima în ochi cerbi lopătari, iar uneori, foarte rar, apare şi cîte un urs cafeniu, buimac, grăbit şi mai totdeauna puţin speriat şi trist. În această împărăţie a liniştii verzi, cei mai numeroşi sînt lupii cenuşii — care umblă răzleţi ori cîte doi în lunile de vară, sau în haite în- tregi — atunci cînd pe culmi se văd căciulile albe şi dantelele primei zăpezi adevărate, cu care începe iarna.

Iar spre miazănoapte se înalţă păduri negre de brad ce acoperă frunţile domoale ale culmilor mai apropiate sau mai depărtate; în zare lucesc în soare cîmpii netede sau mici depresiuni în fundul vălurit, înfloritoare şi mici cît un lat de palmă.

Sate nu se văd nicăieri — doar Momcilovo s-a îngrămădit aici, la poalele Karabairului, uitat parcă de toţi şi ascuns în singurătatea sălbatică a munţilor ce îl înconjoară.

Momcilovo — Ramadan bei pe vremea turci-lor — are vreo trei sute

de case, risipite în cele trei mahalale ce înconjoară ca o potcoavă poa-lele Karabairului, care le priveşte încruntat. Cele mai multe case sînt de lemn, cu două caturi, cu acoperişuri de olane şi privesc spre uliţă prin ferestrele lor înguste şi zăbrelite. Ferestrele ce dau spre curţi şi spre grădini sînt mai largi decît cele de la stradă şi pe pervazurile lor se văd flori pestriţe de călţunaşi şi caprifoliu sau roşii de muşcată, sădite în ghivece de pămînt. Sînt şi cîteva case de cărămidă în mahalaua lui Marko, iar casa răposatului Ali Iliazov, în care îşi are sediul acum staţia geologică, e făcută din piatră albă şi are forma pătrată ca un turn de cetate. În zilele însorite, acoperişul ei de olane se vede tocmai de pe culmea golaşă a Karabairului. Clădirea cea nouă a şcolii, făcută din beton şi sticlă, a cooperativei de prelucrare a laptelui cu faţada ei de ciment stropit, saivanele şi grajdurile mari ca nişte cazărmi din curtea gospodăriei colective, toate aceste construcţii vorbesc de timpurile de
astăzi, deosebindu-se cu totul de peisajul învechit şi înnegrit de ani ai satului Momcilovo, pe care ar vrea parcă să-l încălzească cu lumina lor.

Privit de departe şi de aici de sus, Momcilovo seamănă cu un cuib ascuns în verdele pădurii. Pretutindeni munţi şi dealuri, văi şi coline, presărate ici şi colo cu păşuni şi rîpe golaşe. Panglica

albă a şoselii, care duce la Smolean, pare o spirală de argint rătăcită întîmplător prin aceste locuri sălbatice.

Cele trei mahalale sînt despărţite una de alta prin locuri golaşe, ca nişte spinări, tăiate de viitura apelor şi acoperite de tufăriş şi mărăcini. Aici este adăpostul favorit al vulpilor care aşteaptă întunericul nopţii ca sa se strecoare prin curţile apropiate, îngrădite cu uluci joase de chirpici sau cu un brîu subţire de crăci şi spini.

În noaptea asta, pe una din potecile întortocheate care şerpuiesc printre mărăcini, merge un om înalt şi uscăţiv. Cunoaşte bine locurile, deoarece nu şovăie atunci cînd taie toate ocolişurile pe care le face poteca şi o ţine tot spre miazăzi, mergînd prin întuneric cu pas sigur şi hotărît.

Deasupra Karabairului s-au strîns şiruri de nori negri, vîntul bate şi fulgere galbene spintecă cerul. Un vuiet surd răsună în depărtare.

Omul care merge pe potecă nu se grăbeşte. Se opreşte chiar şi îşi aprinde o ţigară, adăpostind flacăra chibritului în palma făcută căuş. Cînd trage din ţigară, lumina ei pîlpîie roşie în întunericul din jur. Numai localnicii ştiu că atunci cînd vîntul adună nori pe fruntea Karabairului nu va ploua.

Aici, aproape de gardurile curţilor, poteca se desparte în două. Cea din dreapta duce la drumul mare, care trece prin mijlocul mahalalei lui

Marko. Cea din stînga şerpuieşte printre două rînduri de căsuţe tăcute şi se termină tocmai sub dealul lîngă care se ridică casa cea mare de piatră albă a lui Iliazov.

Omul se opreşte acolo unde malul de sub picioarele sale e mai scund, se apleacă uşor şi sare. Pe urmă trece pe lîngă uşa de stejar încuiată a casei celei albe, se opreşte un moment sub ferestrele ei, apărate de zăbrele groase de fier, trage de cîteva ori din ţigară şi aruncă chiştocul jos. Îl striveşte cu piciorul şi se îndreaptă cu paşi mari spre poarta deschisă a curţii. Între poartă şi casa de piatră se vede un ulm uriaş, cu o coroană stufoasă ce seamănă cu o mică pădure aeriană.

Nici n-a ajuns bine la ulm cînd din umbra lui ţîşneşte, de parcă ar fi ieşit din pămînt, un om mic de statură, purtînd uniforma militară. Este sergentul Stoian, care face de santinelă în noaptea asta la staţiunea geologică.

Sergentul duce la umăr carabina şi cu o voce guturală şi severă ordonă sacadat:

— Stai!

Crăcile ulmului foşnesc şi scîrţîie scoţînd sute de sunete ascuţite sau molcome. Mica pădure de deasupra freamătă. Dar peste Karabair sclipeşte iarăşi un fulger şi frunzişul ce tremură pare de aur în lumina lui galbenă.

Omul în uniformă lasă carabina la picior şi dă din cap, mustrător. Celălalt surîde şi îşi netezeşte cu mîna părul răvăşit.

— Serviciu uşor, bre Stoiane! spune el adre- sîndu-se sergentului.

Şi cu acelaşi mers, liniştit şi sigur, dispare în noapte.

Sergentul Stoian îşi apleacă trist capul, îşi răsuceşte mustaţa, îşi trece carabina pe umăr şi caută apoi în buzunarul tunicii pachetul de ţigări.

Crăcile ulmului freamătă şi scîrţîie. Cerul e acoperit de nori, întunericul e prea des ca să poată vedea figura omului care se ridică repede în spatele său şi se apleacă spre el. Stoian îşi scoate pachetul de ţigări şi cu acelaşi surîs trist caută să dea de una mai moale. Dar cel din spatele lui loveşte şi omului în uniformă i se pare deodată că fulgerul de foc a spintecat cerul chiar în faţa ochilor lui: se clatină şi cade ca un copac tăiat.

2

În zori furtuna se potoleşte. Vîntul goneşte norii spre răsărit şi deasupra Karabairului cerul e limpede şi senin.

Cu toate că s-a bălăcit destul la cişmeaua cu apă rece, sergentul Gheorghi abia îşi tîrăşte picioarele

urcînd somnoros pe drumul ce duce la casa lui Iliazov. Astă-noapte s-a trezit de zgomotul tunetelor şi n-a mai putut să adoarmă pentru că l-au luat gîndurile şi i s-a speriat somnul. De cînd l-au trimis aici, împreună cu consăteanul său Stoian, ca să păzească amîndoi locul staţiunii geologice militare, n-a mai fost în concediu. De aceea, în timpul din urmă, cînd se trezea noaptea, se învîrtea în patul de lemn şi aştepta zorile cu ochii pironiţi în tavan. Ba i se părea că vede porumbul din Valea Marinei, care-i crescuse pînă la umăr, ba i se părea că stă în tinda casei lor, iar în curtea vecină, peste gard, o aude fugind cu picioarele goale prin praf pe fata vecinilor.

Prietenul său Stoian a trecut de mult de patruzeci de ani, e văduv şi are un băiat care învaţă la şcoala tehnică, iar el n-a împlinit nici treizeci şi
cînd îşi aduce aminte de porumbul copt ce se leagănă în soare şi de picioarele acelea goale care lipăie repede pe pămînt, i se pare că gulerul tunicii militare îl strînge ca un cerc de fier şi inima i se zbate în piept ca o pasăre pe care ai prins-o în pumn.

Adormit şi morocănos, Gheorghi urcă la deal şi, cînd ajunge sus, îşi lasă ca de obicei capela pe ceafă şi priveşte în jurul său. Albastrul întunecat al nopţii s-a risipit — se crapă de ziuă. Din curţile vecine se aud raţe măcăind şi cocoşi cîntînd.

O ia la dreapta spre casa cea albă a staţiunii geologice, intră pe poarta deschisă şi începe să fluiere, aşa cum face în fiecare dimineaţă. Sergentul Stoian o să-l audă şi o să-i iasă înainte — puţin obosit de straja de astă-noapte, dar totdeauna zîmbind cu bunătate şi răbdare. O să fumeze cîte o ţigară, o să stea puţin fără să scoată vreo vorbă şi bai Stoian o să plece la culcare, iar pentru dînsul va începe iarăşi o zi de serviciu, la fel ca celelalte şi în care nu se întîmplă nimic.

Fluieră din nou şi, pentru că nimeni nu-i răspunde, începe să privească în jurul său. Acum, în zori, după furtuna de astă-noapte, totul pare adormit şi oarecum ciudat de liniştit. Chiar frunzele ulmului uriaş nu mai freamătă, de parcă ar fi căzut într-un somn greu.

Primul lucru pe care l-a observat a fost ca- pela — aruncată în iarbă, cu fundul în sus. Că se rostogolise şi sta acum cu fundul în sus nu era de mirare, dar cine ştie de ce, uitîndu-se la ea, sergentul simţi că i se moaie picioarele, de parcă ar fi urcat nu colina pe care se găsea staţiunea geologică, ci coasta abruptă de pe Kara- bair. Se opri, ba se gîndi chiar dacă n-ar fi bine
să se întoarcă spre răsărit, ca să vadă dacă mai e mult pînă ce iese soarele, dar nu-şi luă ochii de la capelă, şi o porni din nou înainte, mergînd aşa, oarecum în silă. La doi paşi de el,

lungit în iarbă ca un cioban, sta culcat şi Stoian. Aşa obişnuia el să doarmă — întins fără grijă, cu faţa spre cer şi cu braţele desfăcute în lături.

Să-l găsească dormind în post — asta părea foarte curios. Mai făcu un pas spre dînsul şi abia atunci simţi că-l trage ceva înapoi. Rămase pironit locului şi broboane de sudoare rece i se iviră pe frunte.

Capul prietenului său era înfăşurat într-un prosop gălbui. Nu se mai vedea nimic, nici părul şi nici urechile. Totul era înfăşurat în ştergar. Şi în poziţia în care zăcea, cu carabina la umăr, era ceva neobişnuit şi care nu prevestea nimic bun. Umărul său stîng acoperise ţeava, iar patul armei sta paralel cu cotul său, dar peste el. Văzîndu-l aşa ţeapăn, nimeni n-ar fi crezut, la prima privire, că în trupul acestuia mai era viaţă.

Cu inima bătînd puternic şi abia ţinîndu-şi respiraţia, Gheorghi se aplecă spre dînsul şi începu să-i desfăşoare repede prosopul din jurul capului. În timp ce desfăcea nodul slab de pe frunte, degetele i se mînjiră de sînge lipicios, cald încă.

Prosopul răspîndea un miros greu şi care-ţi tăia respiraţia. Îl zvîrli departe, privi cu ochi înspăimîntaţi pielea înroşită a obrazului, pleoapele lăsate şi vinete şi tresări — avea în faţă capul unui mort ce părea atît de greu, de parcă ar fi fost umplut cu plumb.

Îi descheie tunica, îşi lipi urechea de plasa de bumbac şi ascultă. Inima bătea slab, abia se auzea, dar bătea. În vinele rănitului viaţa mai pîlpîia încă.

3

Şi în dimineaţa asta cocoşul nostru cel cu gîtul gol începu să cînte de-ţi spărgea urechile, punînd capăt unui vis minunat şi foarte interesant din punct de vedere ştiinţific. Se făcea că eram parcă în prunul gazdei mele, în prunul lui bai Spiridon, şi întindeam mîna ca să apuc o prună zemoasă şi coaptă, cînd, deodată, observai în faţa mea o capră. O căpriţă albă, frumoasă, de rasă elveţiană. Apucase o mlădiţă verde şi dădea din cap oarecum batjocoritor, uitîndu-se la mine fără să-i pese de nimic. Chiar dacă n-aş fi fost medic veterinar, tot m-aş fi supărat văzînd privirea asta batjocoritoare şi încrezută. E plăcut oare să vezi pe cineva cum îţi rîde în nas? M-am supărat foarte. M-am îndreptat hotărît spre ea, destul de înfuriat. Dar tocmai acum s-a întîmplat ceva cu totul neobişnuit. În faţa mea nu se mai afla nici un fel de capră, ci sta o fată pe care o cunoşteam şi faţă de care, cu ani în urmă, manifestasem un oarecare interes. Purta o rochie albă şi avea un năsuc puţin cîrn. Ce

mai rîdea cînd îi vorbeam, de pildă, de mecanica cerească sau de atracţia diferitelor corpuri cereşti, cu toate că în treaba asta nu era nimic de rîs! Avea un obicei rău — să ţină un fir de iarbă în colţul gurii şi să dea mereu din cap, aşa cum fac uneori caprele.

Cine ştie ce discuţie s-ar fi încins între noi în clipa aceea — desigur foarte aprinsă, deoarece eram furios — dacă nu m-ar fi deşteptat cocoşul cel cu gîtul gol al măţuşii Spiridoniţa cu cîntecul său strident. Blestematul acesta de deşteptător se jurase parcă să mă trezească din visuri în modul cel mai neruşinat. Se urca pe gardul de sub fereastra odăii mele, bătea furios din aripi, îşi întindea gîtul roşu şi zgîrcit şi scotea un urlet săl- batic. Nu semăna a cucurigu, ci părea un vulcan care erupe, nu era salutul liric adresat zorilor, ci provocarea turbată la duelul mortal ce urma să se desfăşoare cu toţi ceilalţi cocoşi din Momci- lovo, vestiţi şi ei prin glasurile lor.

Şi astfel, în timp ce mă chinuiam să adorm din nou ca să văd ce se mai întîmplă cu căpriţa şi înjuram în gînd cu cele mai murdare cuvinte pe vampirul cel cu gîtul gol al mătuşii Spiridoniţa, cineva bătu puternic în cerceveaua ferestrei şi un glas de leu străpunse liniştea dimineţii.

— Doctore, nu auzi?

Sării din pat ameţit, dînd din mîini speriat.

— Scoală! răcni din nou poruncitor cel cu vocea de leu.

4

Pentru prima dată în practica mea de doi ani de medic veterinar trebuia să scap de la moarte nu un animal, ci un exemplar uman. Bine că printre lucrurile mele, între un volum de poezii de Puşkin (în limba rusă) şi plasa de prins fluturi, se afla, pentru orice eventualitate, şi o seringă obişnuită cu cîteva fiole de oleu camforat.

În mai puţin de cinci minute dădurăm fuga la sergentul rănit. Culoarea pămîntie a pleoapelor lui mă sperie aşa de mult, încît era cît pe-aci să scap seringa din mînă. I-am făcut o injecţie fără să-i cercetez pulsul. După aceea l-am rugat pe Gheorghi să-l ia în cîrcă.

Am pornit-o spre casă.

Eu duceam carabina, capela şi prosopul plin de sînge, care mirosea puternic a cloroform.

L-am aşezat în patul meu şi sergentul Gheorghi a ieşit în goană.

Mi-am spălat mîinile cu spirt şi am examinat rana. Osul nu părea să fie spart. Sîngele vărsat provenea, după cît se vedea, din cele cîteva zgî- rieturi prelungi, care duceau de la frunte spre gît. Era clar că pielea din jurul

nasului şi gurii avea culoarea cărămizie din cauza cloroformului inspirat.

I-am luat pulsul, care devenea din ce în ce mai ferm. Şi culoarea vînătă a pleoapelor începea să dispară, iar deasupra buzei de sus au apărut broboane de transpiraţie.

Am aprins maşina de spirt şi am pus ibricul să-i fac o cafea. În timp ce apa fierbea, în odaie intrară o mulţime de cunoscuţi — preşedintele gospodăriei, maiorul cartograf, care era şeful staţiunii, şi cel de-al doilea geolog. Sergentul Gheorghi, care se mai liniştise, rămăsese de pază afară.

Cunoscuţii mei dădură buzna în cameră gîfîind speriaţi, de parcă i-ar fi gonit lupii. Deoarece şi mai departe, în povestirea noastră, o să fie vorba despre dînşii, trebuie să spun cîteva cuvinte despre fiecare dintre ei, aşa ca să se ştie şi — după cum spun ai noştri — să se aibă „în vedere”.

Bai Grozdan, preşedintele gospodăriei, era un om bondoc, rubicond, cu o frunte care lucea ca arama ciocănită, cu o faţă cărnoasă, cu ochii rotunzi şi blînzi şi cu nişte urechi clăpăuge din cauza căciulii de oaie pe care nu şi-o scotea aproape niciodată. Avea o pasiune — răsadul de tutun, o slăbiciune — de a împăca oamenii care se certau şi se urau, şi o plăcere, la cei şaizeci de ani ai săi — să bea rachiu de anason pe inima goală. Deoarece participarea lui bai

Grozdan la această încurcată istorie este foarte
restrînsă, cred că aceste cîteva cuvinte sînt supra- suficiente pentru a reda esenţialul — şi anume că era un om de inimă şi un tip simpatic.

Acum şase luni sosise la Momcilovo un grup mic de militari geologi. Probabil că aveau misiuni secrete aici, în apropierea frontierei — asta-i treaba lor, nu m-a interesat niciodată chestiunea asta, care nu mă pasionează nici acum. Dar, desigur, misiunea lor era de mare răspundere, deoarece împreună cu specialiştii veniseră şi cei doi sergenţi — Stoian şi Gheorghi — ca să păzească casa lui Iliazov, unde se stabilise co- mandamentul grupului.

Comandamentul se compunea din trei persoane: şeful — maiorul cartograf Ştefan Ingiov, un flăcău tomnatic şi chel, în vîrstă de vreo cincizeci de ani, slab, adus de spate, cu un nas coroiat ca de vultur şi cu buze subţiri, vinete, pe care abia le vedeai. Totdeauna îngrijit, bine ras, cu cizmele bine lustruite, sever şi parcă totdeauna nemulţumit de ceva, omul acesta impunea mult celor din Momcilovo, care-l respectau. De cîte ori vorbea cu cineva, dacă acesta îşi făcuse armata, îndată lua poziţie de drepţi, de parcă s-ar fi găsit în faţa comandantului său de companie.

Rîdea rar, iar cînd zîmbea, nu ştiu de ce, dar figura lui lua o înfăţişare

chinuită, de parcă ar fi fost bolnav sau foarte obosit. Nu bea, dar fuma mult şi dacă nu mergea treaba — cele două scrumiere de sticlă de pe biroul său se umpleau foarte repede — scrumul ţigărilor cădea peste hîrtiile cu schiţe, iar aerul din cameră, cu toată fereastra deschisă, era albăstrui din cauza fumului gros.

Era politicos şi rece, de o amabilitate reţinută, sarcastic atunci cînd se supăra şi foarte singuratic. Nu-l vedeai stînd la taifas cu prieteni şi nici societatea lui nu părea să fie căutată de cineva.

Al doilea membru al grupului era geologul-şef Boian Icerenski, Şi el avea un caracter aparte, dar despre dînsul o să vorbim altă dată, la momentul potrivit, deoarece lipsea din Momcilovo atunci cînd s-a petrecut întîmplarea aceasta nefericită din curtea lui Iliazov. Era plecat cu motocicleta la Plovdiv, unde locuia nevastă-sa. Se ducea totdeauna la Plovdiv sîmbăta după-masa şi se întorcea lunea pe la amiază. Maiorul se încrunta, se supăra de aceste întîrzieri, îşi zicea mereu că trebuie să-l pedepsească, dar toate acestea erau ca o furtună într-un pahar cu apă.

Ajutorul lui Boian Icerenski era Kuzman Nau- mov Hristoforov, inginer de mine. Şi eu sînt din fire un om rece, dar Kuzman era de o mie de ori mai rece decît mine. Era un tip posac şi în această privinţă parea inaccesibil.

Înalt, uscăţiv, cu părul încărunţit înainte de vreme, cu ochi de culoarea cenuşei răcite, cu o privire rătăcită care părea că observă totul şi că în acelaşi timp nu vedea ni-mic — acesta era în aparenţă inginerul de mine. Purta haine la modă, dar necălcate, avea pantofi de foarte bună calitate, dar care rareori văzuseră peria, iar cămăşile lui, printre care cele mai multe aveau etichetă străină pe ele — miroseau a transpiraţie şi tutun şi erau întotdeauna slinoase la guler.

Şi eu sînt un om taciturn, chiar dacă lumea, nu ştiu de ce, mă crede tocmai dimpotrivă. Dar tăcerea lui Kuzman era ceva aparte, semăna, ca să zic aşa — dacă-i este permis unui doctor veterinar să se exprime în mod literar — cu o după- masă ceţoasă de toamnă. Tăcerea lui era supărătoare, apăsătoare, respingătoare: se vedea cît de colo puterea umerilor lui largi, a mîinilor sale vînjoase şi a gîtului zdravăn, dar mişcările lui erau greoaie, leneşe, iar vocea lui, atunci cînd vorbea, suna surd, de parcă ar fi venit dintr-un gîtlej strîns de mîna cuiva.

Pe vremea aceea credeam că omul ăsta a su-ferit sau suferă mult din cauza unei decepţii în dragoste. Mi-amintesc că, cu ani în urmă, cînd am auzit că o fată pe care o cunoşteam se mărită, vocea mea şi-a pierdut dintr-o dată orice fel de sonoritate, de parcă m-aş fi îmbolnăvit de amig- dalită. Nu

mai aveam chef nici să mă bărbieresc şi nici să-mi lustruiesc pantofii. Mi-amintesc aceste lucruri deoarece tocmai pe vremea aceea fata despre care vorbesc se hotărîse să se căsătorească cu unul dintre prietenii mei din copilărie. Purta o rochie albă şi avea un năsuc cîrn şi destul de obraznic.

Al patrulea om era căpitanul de artilerie Matei Kaludiev. Şi despre el o să vă vorbesc mai tîrziu, deoarece şi el lipsea în duminica aceea din sat. Dar dacă a venit vorba de căpitan, nu pot să nu amintesc chiar acum o întîmplare destul de tristă. Acest om chipeş, cu un trup de atlet antic şi pe lîngă asta şi artilerist, a început să manifeste dintr-o dată o atracţie curioasă şi inexplicabilă pentru medicină. Aşa mi-a dat să înţeleg colega mea, doctoriţa Naceva, cînd am întrebat-o odată, cu totul întîmplător, de ce venea căpitanul atît de des la dispensar.

— Îl interesează medicina — mi-a răspuns ea simplu.

— Şi de ce nu-i îndrepţi atenţia spre medicina mea? i-am spus eu. Morva şi ciuma găinilor sînt boli foarte interesante.

A fost şi ea de acord că aceste boli sînt interesante.

— În afară de asta, mă aflu chiar aici, sub nasul lui — am insistat eu, încercînd să par cît mai indiferent — pe cînd pînă la dispensarul tău din

Lăkite omul trebuie să bată doisprezece kilometri!

— Oh — a spus ea — asta nu-i nici o piedică. Căpitanul are doar o motocicletă nouă!

Vreau să vă spun, între altele, că această colegă a mea avea şi ea un năsuc în vînt ca şi fata aceea care se căsătorise cîndva cu prietenul meu din copilărie. Ba pe deasupra, şi pe ea o chema tot Katia. Dar şi această Katia, ca şi cealaltă, părea foarte distrată cînd îi vorbeam, de parcă nici nu i-ar fi ajuns la urechi cuvintele mele. Aşa că pe vremea aceea căpitanul Kaludiev continua să se ducă în vizită la Lăkite, iar eu mi-am scos din nou din dulap vechea mea plasă de prins fluturi.

5

— Ce crezi, doctore, o să scape? mă întrebă preşedintele, uitîndu-se speriat la rănit. Se rezema de perete şi căuta zadarnic s-o facă pe curajosul.

— Aşa cred — am spus eu. Dacă n-a făcut o comoţie cerebrală, atunci o să-şi revină în mai puţin de o oră.

— De-ar avea zile, sărmanul! oftă preşedin-tele.

Maiorul tăcea şi pufnea. Îşi încruntase atît de tare sprîncenele stufoase, încît acestea se aplecaseră ca un pervaz peste nasul său acvilin.

Kuzman Kristoforov stătea în colţul odăii şi nu-şi ridica ochii din podea, de parcă ar fi fost arestat. Pe faţa lui nu se vedea nici măcar o urmă de emoţie sau surprindere. Părea un om pe care-l apăsa nespus de mult ceva, un om supărat pe toată lumea, pentru că fusese trezit din somnul lui dulce.

Maiorul se uită la ceas. Era aproape cinci.

— Peste un sfert de oră doctoriţa Naceva o să fie aici — zise el. Pînă la Lăkite nu sînt decît doisprezece kilometri.

— Doisprezece kilometri, asta înseamnă două ore de drum! observă imparţial Kuzman şi începu să caşte.

— Am spus cincisprezece minute — se încruntă maiorul. După aceea se aplecă peste fereastra deschisă şi îl întrebă pe miliţian: Ai pus posturi de pază în jurul staţiei? şi primind un răspuns afirmativ, privi pieziş spre cel de-al doilea geolog şi zise: Am dat dispoziţii ca doctoriţa Naceva să vină cu camionul gospodăriei şi de aceea va fi aici în cincisprezece minute. Acum e limpede?

Kuzman ridică din umeri, căscă încă o dată şi nu răspunse.

Cafeaua începu să fiarbă şi să dea în foc şi de aceea o luai de pe maşină.

— Dumneavoastră, tovarăşe maior, aţi controlat dacă nu s-a furat ceva dinăuntru?

— Asta este treaba miliţiei — răspunse nervos maiorul. N-am

constatat altceva decît ceea ce se poate'vedea de la prima privire. Şi începu să numere pe degete: Fereastră spartă, dulap forţat, două mii de leva lipsă. Lăsă mîna jos, tăcu şi completă apoi printre dinţi: Şi o schiţă cartografică. Un plan.

— Ei vezi, asta-i foarte grav! oftă preşedin- tele, frecîndu-şi fruntea cu palma. O schiţă, zici, nu?

Maiorul tăcea.

Am controlat iarăşi pulsul rănitului şi am clătinat mulţumit din cap — se vedea cît de colo că pulsul era mai tare şi mai repede.

— Dar unde-i geologul-şef? întrebă deodată maiorul. Unde este Boian Icerenski?

Kuzman tresări şi pe buzele lui subţiri flutură un moment un zîmbet ironic.

Maiorul lăsă capul în jos. Desigur, îi era ruşine de întrebarea pe care o pusese, deoarece ştia prea bine unde se afla ajutorul său. Bine că n-a întrebat de căpitan — la rîndul meu aş fi zîmbit şi eu ca şi Kuzman, numai că, desigur, nu cu acelaşi zîmbet.

Am turnat cafeaua într-o ceaşcă, m-am aşezat lîngă rănit şi i-am pus mîna pe frunte. Pleoapele lui au clipit o dată, de două ori şi privirea lui tulbure abia se putu strecura printre gene. L-am strigat pe nume şi l-am mişcat uşor de umăr. A oftat adînc.

— Mă auzi? l-am întrebat.

Buzele lui s-au mişcat.

— Totul e în ordine — am spus eu rîzînd, ui- tîndu-mă la cei din jur cu o privire triumfătoare.

Am auzit cum sergentul Gheorghi smîrcîia şi l-am văzut ascunzîndu-şi faţa ruşinat. Maiorul oftă reţinut, scormoni prin buzunarele tunicii şi scoase o caramelă. În timpul din urmă se chinuia grozav încercînd să fumeze mai puţin şi de aceea ronţăia mereu bomboane. Desfăcu caramela, o băgă în gură, netezi hîrtia între palme şi începu să facă din ea un cornet.

Preşedintele îşi şterse sudoarea de pe frunte şi oftă din fundul rărunchilor. Faţa lui Kuzman Naumov rămase tot atît de rece şi întunecată — numai în ochii lui se vedeau lucind scîntei.

Am pus încă o pernă sub capul rănitului, i-am dus ceaşca de cafea la gură şi l-am îndemnat să bea. La început parcă nici n-ar fi simţit ce voiam de la dînsul — continua să zacă cu faţa nemişcată şi cu ochii închişi, de parcă nu m-ar fi auzit vorbindu-i.

Tocmai în clipa aceea cocoşul cel cu gîtul gol al mătuşii Spiridoniţa bătu din aripi şi îşi înălţă spre ceruri glasul său de bariton. Acest cucurigu, cît şi sunetele ce urmară după el au fost atît de înspăimîntătoare şi de insuportabile, încît răni- tul îşi veni dintr-o dată în fire şi privirea i se limpezi cu o iuţeală fulgerătoare. Ne privi un timp şi nedumerirea lui se transformă în mirare, care la rîndul ei

se termină printr-o încruntare a sprîncemelor lui roşcate şi printr-un geamăt adinc şi chinuitor.

Pe urmă sorbi cîteva înghiţituri die cafea, îşi şterse uşor buzele cu mîna ce-i tremura încă, oftă iarăşi şi rămase cu ochii pironiţi la preşedintele gospodăriei. Îl privea oarecum insistent şi tăcea.

Sub această privire fixă preşedintele se mişcă, începu să-şi frece degetele în palmă şi vinele gîtului său scurt se umflară.

— Cum a fost treaba asta, măi Stoiane? îl întrebă el, încereînd să dea glasului său moale un ton şi mai blînd. Cum de te-a aranjat aşa?

Stam cu toţii cu ochii pironiţi pe chipul rănitu- lui ţinîndu-ne răsuflarea.

Stoian dădu din cap şi îşi strînse iarăşi sprîncenele:

— Asta, bai Grozdane, s-a întîmplat aşa, din- tr-o dată! răspunse el umezindu-şi bazele vinete şi respirînd adînc. Mi-a spus noapte bună şi a plecat, eu mi-am căutat ţigările în buzunar, iar el s-a întors înapoi fără să-l simt... Pe furtuna aceea, cum să-l aud!

Şi aşa, întrerupîndu-se ca să mai soarbă cîte o înghiţitură de cafea, întrebat cînd de preşedinte, cînd de maior, Stoian ne povesti o istorie, în care principalul şi unicul personaj nu era altul decît învăţătorul Metodi Paraşkevov — faimosul dascăl din

Momcilovo, omul pe care toţi îl credeam cinstit şi curat ca o picătură de rouă.

Metodi Paraşkevov mergea deseori la vînă- toare pe la răsărit de „Zmeiţa” şi la întoarcere acasă trecea totdeauna prin curtea staţiunii. Aşa-i venea mai bine pentru că prin curte era drumul cel mai scurt pînă la familia Balabanov, la care stătea în gazdă de o bucată de vreme. Învăţătorul Metodi, după cum o ştiu cu toţii cei din Momcilovo, este un vînător cu ochi buni şi cu foarte mare noroc. Nu întîmplător are Balaba- niţa un contoş din piei de iepure şi altul cu guler de blană de vulpe. Aşa că rareori se întîmpla ca să treacă prin curtea staţiunii cu mîinile goale. Era foarte greu să smulgi de la dînsul un groş, ca să facă cinste cu un pahar de vin, dar vînatul pe care-l aducea îl dădea cu dragă inimă; în vara asta cei doi sergenţi s-au înfruptat de cîteva ori cu iahnie de iepure. Cînd venea de la deal şi trecea prin curte, se oprea pe la postul de pază ca să mai stea de vorbă. Cu toate că era om învăţat, nu umbla cu nasul pe sus şi găsea despre ce să vorbească. Îi plăcea foarte mult să povestească despre sălbătăciunile pădurii: de vicleniile vulpii sau de năravul lupului. Nici Stoian nu-i rămînea dator, povestindu-i despre obiceiurile ţăranilor din părţile de nord-vest ale ţării: ce cîntece se cîntă la nuntă sau la botez, cum coc

nevestele plăcinta sub ţest, cît de dulce e rachiul galben de pere şi cît de bun este vinul din strugurii aceia cărora le zice „Othello”.

În seara aceea învăţătorul Metodi trecuse prin curte fără puşca lui de vînătoare cu două ţevi. Era tîrziu. Carul mare o şi pornise spre Dunăre, iar dinspre Jarabai tuna şi fulgera de parcă se dărîmau munţii. Dascălul — în ciuda obiceiului său — se grăbea în seara asta, de parcă l-ar fi aşteptat acasă nevasta şi copiii. Părea tăcut, dus pe gînduri. Spusese două vorbe, plecase repede şi lui Stoian îi păruse rău. Îi era ciudă şi ca să se potolească, băgase mîna în buzunar după ţigări, dar nu apucase să scoată pachetul. Din spate îl pocnise ceva de fier şi uite ce s-a în- tîmplat — în loc să aştepte zorile în faţa staţiei, s-a trezit — mai mare ruşinea — într-un pat străin...

Cîtăva vreme ne-am uitat unul la altul ca nişte oameni care se văd pentru prima oară. Tăceam şi ascultam respiraţia rănitului. Pe urmă maiorul tresări de parcă şi-ar fi alungat o muscă de pe nas, şi întrebă cu un glas destul de nesigur:

— Tu, Stoiane, eşti sigur că învăţătorul te-a lovit? Ia gîndeşte-te bine, nu s-o fi strecurat prin apropiere vreun alt om?

Stoian se posomorî.

— Tovarăşe maior — zise el — curtea, după cum o ştiţi şi dumneavoastră, e goală ca în palmă — şi el arătă podul palmei. Are doar un ulm în mijloc şi altceva nimic. Cînd dascălul a coborît de pe deal, eu eram sub ulm. Nu era în jurul meu nici ţipenie de om!

— Bine, dar — maiorul înghiţi în sec şi se uită la noi — de ce să nu presupunem că agresorul a stat ascuns după poartă? Îndată după ce a plecat dascălul, s-a strecurat în curte şi te-a lovit. Asta nu-i posibil?

— Păi cum să nu fie posibil? zise preşedintele gesticulînd. Dimpotrivă, e foarte posibil!

Stoian oftă — părea obosit, pleoapele lui căzură din nou deasupra ochilor.

— Este absolut imposibil, tovarăşe maior — şopti el. De la poartă şi pînă la ulm e o bucată bună de loc, aşa că şi dacă ar veni cineva în fugă, tot ai timp să-ţi scoţi o ţigară, s-o aprinzi, ba să tragi şi vreo trei fumuri din ea. Or eu, doar cît am băgat mîna în buzunar... Nici n-am apucat măcar să scot o ţigară.

Tăcu, iar capul lui se lăsă moale într-o parte.

Kuzman Kristaforov, cel de-al doilea geolog, ridică din umeri şi zise:

— E clar ca lumina zilei!

— Ce e clar, măi? se repezi preşedintele fă- cînd un pas înainte. Bărbuţa lui rotundă tremura de emoţie. Cum o să fie clar? Şi el tăcu o

clipă. Ştii tu cine este dascălul Metodi Paraşkevov!

— Eu nu ştiu nimic — răspunse Kuzman fără să ridice ochii din podea — o să ne spună militia!

Maiorul se ridică, îşi netezi cu mîna pulpanele tunicii şi întoarse capul spre sergentul Gheorghi, care stătea ca o stană de piatră lîngă fereastră.

— Arestează-l pe învăţătorul Metodi Paraşke- vov — zise maiorul, căutind să evite privirea preşedintelui — sigilează-i camera cu ceară ro-şie şi spune gazdelor lui că îi vom trage la răspundere dacă lasă pe cineva să intre înăuntru, înainte de a veni din oraş persoana care trebuie să facă ancheta. Ai înţeles?

— Am înţeles, tovarăşe maior — zise Gheor-ghi cu mîna la chipiu, după care o luă la fugă prin curte.

Cocoşul mătuşii Spiridoniţa cîrîi supărat în urma lui.

Luai din nou mîna rănitului ca să controlez starea pulsului, dar în acelaşi timp, dinspre uliţă, se auzi duduitul unei maşini. Venea camionul de la Lăkite.

Doctoriţa Naceva, cu faţa rumenită de vîntul dimineţii, mai frumoasă decît oricînd, nici nu intră bine în cameră şi strîmbînd din nas, mă privi supărată.

— Cloroform!... Te pomeneşti că ai făcut vreo operaţie, colega?

În glasul ei dulce era şi uimire, şi frică, şi o oarecare ameninţare abia ascunsă.

La această întrebare eram gata să răspund foarte supărat, dar văzui peste umărul ei figura frumoasă a căpitanului, puţin adormită şi puţin vinovată şi furia mea se mai potoli. Ba mă întristai chiar... că bietul căpitan nu-şi făcuse somnul. Aşa că ridicai din umeri, zîmbii indulgent şi arătai prosopul cel galben.

— Mirosul vine de acolo — am zis eu.

6

Căpitanul Avakum Zahov (acesta era numele său conspirativ) din serviciul de contrainforma- ţii, reuşi să adoarmă abia în zori. Şi somnul lui nu era somn adevărat, ci un fel de aţipire uşoară, ceva între vis şi viaţă, cînd realitatea şi iluzia se împletesc una cu alta ca în cutia unui caleidoscop.

Pe masa lui de noapte mai ardea încă lampa şi lumina ei palidă se topea repede, dispărînd, deoarece prin fereastra larg deschisă năvălea dimineaţa unei zile senine de vară.

Era o cameră de burlac, care nu se deosebea prin nimic de cele mai multe camere de acelaşi fel din lume. Se afla în ea o etajeră înaltă cu cărţi, dar nici ele nu reprezentau ceva aparte, deoarece în cele mai multe camere de burlaci se găsesc cărţi, ba chiar în număr şi mai mare. Că majoritatea

cărţilor erau lucrări ştiinţifice cu tematică istorică — nici asta nu era ceva neobişnuit, deoarece în lume există desigur mulţi burlaci — istorici prin profesie sau preocupări, sau măcar amatori de lecturi istorice.

Bineînţeles, în ceea ce priveşte camera, aceste cărţi nu aveau nici o importanţă. Dar în viaţa lui Avakum ele jucau un rol de seamă, prima specialitate a lui era arheologia. De aceea şi cărţile, aşezate cu grijă pe rafturile etajerei înalte, erau în cea mai mare parte a lor lucrări pe teme arheologice şi istorice.

Poate cuiva o să-i pară curioasă sau inventată această primă specialitate a lui Avakum — arheologia. N-are decît să se mire! Nici mie nu mi-a venit să cred la început, părîndu-mi ceva născo-cit înadins — o născocire originală de altfel, creată de închipuirea cuiva, ca să mascheze adevărata sa profesie şi s-o apere de ochi şi urechi curioase.

Aici însă nu era vorba de nici un fel de invenţie. Avakum absolvise cu succes Facultatea de istorie, fusese un an de zile asistent la universitate, iar după aceea trecuse la Institutul de arheologie, în calitate de cercetător. Pe vremea aceea, o împrejurare neprevăzută îl făcuse colaborator voluntar al Securităţii. Din acel moment în viaţa lui s-a petrecut o schimbare neaşteptată: arheologia a

trecut pe planul al doi- lea. Detectivul voluntar intrase pe statul de salarii al Securităţii, iar arheologul de pînă atunci ajunse doar cercetător onorific al Institutului de arheologie.

Dar dacă în camera de burlac a lui Avakum nu era nimic care să-ţi atragă atenţia, el însuşi avea un semn pe care din fericire nu fiecare om putea să-l aibă. Avakum era un bărbat drăguţ, chiar frumos, cu o figură smeadă, alungită, cu ochii verzi ca marea şi cu un păr negru ca de cărbune. Ceea ce era neobişnuit la el era sprînceana dreaptă. În timp ce sprinceana stîngă era neagră cum e catranul, cea dreaptă — cine ştie din ce capriciu al naturii — era roşie, lucind ca arama încinsă. În serviciul său, cînd necesitatea o cerea, Avakum îşi făcea neagră şi sprînceana dreaptă şi asta cu deosebit talent, deoarece era un grimeur încercat. În această privinţă, în arta de a-şi schimba unele trăsături ale feţei, dar în aşa fel încît schimbările să nu se poată observa chiar de aproape, Avakum nu avea rival în tot serviciul operativ. Altfel în viaţa sa obişnuită el apărea aşa cum era în realitate — cu o sprînceană roşie.

Şi aşa, Avakum Zahov tocmai se lăsase furat de somnul uşor de dimineaţă, cînd telefonul de pe noptieră sună strident şi prelung. Noaptea, ba chiar şi în primele ceasuri

ale dimineţii, telefoanele sună totdeauna alarmant şi îl sperie pe om, chiar dacă are un somn uşor. Dar Avakum nu tresări de loc, nu scutură capul, nici nu se ridică în coate, nici nu clipi măcar, ci întinse calm mîna, suflă ca de obicei în receptor şi întrebă cu un glas limpede şi egal, fără să deschidă ochii:

— Cine-i?

Primi comunicarea că în zece minute va sosi o maşină de la serviciu, deoarece era chemat de colonelul Vanov, şeful direcţiei.

În noaptea aceea, căpitanul de contrainforma- ţii nu-şi pierduse somnul din cauza serviciului. Motivul insomniei sale era în afara obligaţiilor profesionale. De fapt nu se întîmplase nimic excepţional.

Pe înserat chemase la telefon pe laboranta Jei- nova, care lucra la Institutul de chimie al unei mari întreprinderi de parfumuri. Sia Jeinova, cu toţi cei douăzeci şi doi de ani ai ei şi cu toate că era pasionată de baschet, începuse să mani- feste un deosebit interes pentru arheologie şi poate de aceea Avakum o suna la telefon de trei ori pe săptămînă ca să iasă împreună la plim-bare. Totul mergea bine şi ar fi ajuns să se ter- mine cu bine, dacă filarea agenturii de spionaj „Dublu V” (Vasiliev-Vapurgiev) nu l-ar fi silit pe Avakum să lipsească mai multă vreme din Sofia. Cînd se întoarse trebui să constate, spre

marea sa mirare, că Sia a început să manifeste un interes şi mai insistent faţă de tehnologia curenţilor de înaltă tensiune — de două ori pe săptămînă ieşea la plimbare cu un tînăr inginer de la uzina respectivă. Acest tînăr era din Tîrnovo, deci concetăţean cu Avakum, prietenul şi tovarăşul său din copilărie. Se scăldaseră împreună în Iantra[1], şi încercaseră amîndoi pepenii din bostănăriile străine.

Aşa încît nu era de mirare că Avakum îi făcuse cunoştinţă cu Sia.

Teoretic nu era nimic curios, în practică însă socoteala se încheie cu pierderi pentru Avakum. Mai întîi pierdu privirea curată şi limpede din ochii prietenului său. Cînd erau împreună, inginerul, cine ştie de ce, se ferea să-l privească în ochi. A doua pierdere era şi mai mare — cele trei întîlniri cu Sia Jeinova se reduseseră acum la una singură. Chimista se plîngea că n-are timp, iar Avakum era un om delicat — nu-i plăcea să insiste.

În această sîmbătă după-amiază, puţin înainte de a se însera, Avakum formă numărul de la locuinţa Siei. Sunetele triste pe care le scotea telefonul ajungeau la urechea lui voalate, de parcă veneau dintr-un pustiu îndepărtat. Totuşi, se părea că-l înveseliră, deoarece zîmbi şi păşi vesel prin cameră, continuînd să surîdă. Pe urmă începu să fluiere o melodie

[1] Afluent al Dunării ce izvorăşte din Balcani şi înconjoară cu apele sale oraşul Tîrnovo. (n.t.)

veselă şi coborî pînă la restaurantul din cartier ca să cineze. Nu prea avea poftă de mîncare, dar reuşi să mănînce destul, ba bău chiar şi o bere. Pe urmă se întoarse direct acasă, deoarece i se păru că pe cer s-au adunat nori şi că din clipă în clipă s-ar putea porni o ploaie.

Îşi îmbrăcă haina sa de fiecare zi, scoase din raftul cu cărţi volumul al treilea din Istoria imperiului roman, aprinse o ţigară şi se cufundă în lectură.

Pe la orele zece seara, cineva bătu la uşa lui. Era inginerul de la uzina electrică de înaltă tensiune. Frumos, cu părul ondulat, cu buze arcuite şi cărnoase, cu ochi migdalaţi şi veseli, elegant în costumul său bej, de vară, subţire şi sprinten ca o fată, aducea mai bine cu un instrumentist dintr-o orchestră de jaz decît cu un inginer — şi încă un inginer fruntaş de la o mare uzină. Avakum, în taină şi fără răutate, invidia acest tip de bărbaţi, care întîmpinau orice lucru cu un surîs vesel, tocmai pentru că nu semăna cu ei.

— Am fost în vizită la nişte cunoscuţi — explică inginerul — şi am trecut şi pe la tine, vă- zînd lumină la fereastră. Ce citeşti?

Inginerul vorbea, întreba, rîdea, plimbîndu-şi privirea prin toată camera şi cu toate că ochii lui erau atît de siguri de sine şi că străluceau

de mulţumire, evita să-i îndrepte spre ochii prietenului său.

— Ai petrecut bine? întrebă Avakum şi adă-ugă mai încet: Arăţi foarte fericit!

— Oh! exclamă inginerul şi se întoarse în- tr-o parte.

— Dar de unde ai pata asta de ciocolată pe genunchi? arătă Avakum.

Inginerul tresări, se uită la pată şi dintr-o dată se tulbură, scoase repede batista şi începu să frece pata cu insistenţă.

— E de îngheţată — bolborosi el.

— N-are sens s-o ştergi — dădu Avakum din cap.

Tăcură un timp, după care Avakum spuse:

— N-ai fost cavaler. De ce n-ai condus-o pe Sia pînă acasă?

Inginerul îl privi şi rămase cu gura căscată.

Avakum îşi aprinse o ţigară şi, stînd la fereastra deschisă, se uită la cer.

— N-o să plouă — zise el. Vîntul a risipit norii. Uite, se văd şi stele!

Se întoarse, se aşeză comod în fotoliul de lîngă masă, surîse şi cu un reproş uşor zise:

— De ce ai lăsat-o pe Sia să plece singură?

— Ţi-am spus doar că am fost în vizită la nişte cunoscuţi — încercă să se justifice inginerul. Nu m-am întîlnit cu nici un fel de Sie.

— În seara asta mă minţi a doua oară — rîse reţinut Avakum. Iar după ce îşi

scutură scrumul ţigării, continuă: Şi de fapt, ce rost are să mă minţi? Oare te împiedic eu cu ceva? De ce te temi? Dacă fata te place, să fie într-un ceas bun! În asta nu-i nimic rău. Rău e doar că încerci să o faci pe şmecherul, dragul meu, şi că nu te pricepi. N-ai destule posibilităţi pentru treaba asta. Uite, de la ora cinci după-masă ai fost împreună cu Sia şi abia acum o jumătate de oră i-ai spus „noapte bună”. Iar mie îmi îndrugi că ai fost undeva în vizită! Se poate?

Inginerul îl asculta tăcut, cu capul aplecat şi cu ochii trişti.

— Cum ai petrecut aceste cinci ore împreună cu Sia, asta în general se poate spune — conti-nuă Avakum. Le pot reconstitui din minte. Ascultă! La ora cinci fără ceva ai ieşit de acasă, te-ai oprit la staţia din apropierea casei voastre şi ai aşteptat tramvaiul nr. 6. Ai cerut taxatoru- lui un bilet de corespondenţă. La piaţa „Vàzraj-dane” ai luat tramvaiul nr. 4 şi ai coborît la penultima staţie din faţa grădiniţei cu fîntîna arteziană. Ceasul e cinci şi zece. Îţi rămîn încă douăzeci de minute pînă la ora întîlnirii. Pentru că n-ai ce să faci, începi să te uiţi încoace şi încolo şi observi că în faţa ta se află o lustragerie. Deasupra intrării este o firmă verde, pe care scrie cu roşu: „Salon de lustragerie”. în acest „salon”, lung de cinci paşi şi lat de trei, lucrează doi ţigănuşi, Ahmed şi Sali. Sali este fratele mai

mic al lui Ahmed. Tu te aşezi la scaunul lui, adică în faţa locului unde lucrează Sali. Şi aşa, cînd se face ora cinci şi douăzeci de minute, te afli din nou în staţie, de data asta cu pantofii lustruiţi, şi aştepţi cu răbdare pe admirabila noastră prietenă comună. Ca totdeauna, şi de data asta ea întîrzie vreo douăzeci de minute. Ca să nu scăpaţi jurnalul de la cinematograf, n-aveţi timp să mai aşteptaţi al doilea sau al treilea tramvai, ci vă înghesuiţi în primul şi aici se întîmplă regretabilul accident cu nasturele de jos de la sa- coul tău.

La această parte a monologului lui Avakum, inginerul de la uzina de înaltă tensiune îşi pipăi instinctiv haina şi tresări puţin speriat uitîndu-se în jurul său: într-adevăr, îi lipsea un nasture.

— Mi s-a întîmplat şi mie — ridică din umeri Avakum, ceva mai posomorît. Tăcu puţin şi reluă apoi firul povestirii sale: Vă duceţi la cinematograful „Balkan”, unde rulează, mi se pare, un film italian. Pe urmă o conduci pe Sia pînă la staţia de tramvai de lîngă clădirea sindicatelor. Aici se află o cofetărie şi tu, galant, îţi inviţi prietena înăuntru ca să luaţi o îngheţată. Dar toate cele cinci mese ale cofetăriei sînt ocupate şi de aceea sînteţi nevoiţi să vă mîncaţi înghe- ţata stînd în picioare. Aşa s-a întîmplat cea de-a doua nefericire din astă-seară, pata de îngheţată de ciocolată de pe

pantalonii tăi. Cînd ieşiţi afară, amîndoi, fără să vreţi, vă ridicaţi ochii şi priviţi la etajul al treilea al celei de-a treia clădiri din dreapta, aci e fereastra mea, şi vedeţi că e lumină. Aşa... Pe urmă buna şi minunata noastră prietenă pleacă, spunînd dintr-o dată că a apu-cat-o durerea de cap. Iar tu, vechiul şi credinciosul meu prieten, împins de cine ştie ce sentimente şi scrupule, îmi faci o vizită ca să mă încredinţezi că ţi-ai petrecut seara nu într-altă parte, ci la nişte cunoscuţi de-ai tăi.

Avakum îşi aprinse a doua ţigară şi zîmbi tot atît de reţinut.

— Poate că vrei să stabileşti un alibi sui generis pentru Sia? Dar la ce bun toată osteneala asta, dragul meu? Cine are nevoie de un astfel de alibi?

Faţa inginerului deveni roşie, pe urmă galbenă, ca şi coperta învechită a istoriei imperiului roman care stătea lîngă dînsul pe masă.

— Aşa — îngăimă el şi tuşi înfundat. Va să zică... Ne-ai urmărit! Ne-ai spionat! Frumos! De asta am simţit eu tot timpul ceva neplăcut în spatele meu.

— Ai simţit ceva neplăcut, zici? îl privi Avakum batjocoritor. E posibil, în cazul cînd conştiinţa ta se găseşte undeva, între umeri!

Căpitanul îşi stinse ţigara, trecu la fereastră şi, după ce stătu puţin, se întoarse şi veni în faţa oglinzii mari,

care era pusă pe perete lîngă etajera cu cărţi.

— Ştii doar că asemenea cavaleri ca mine pierd deseori partida în turniruri de dragoste! surîse el. De ce trebuie neapărat să simţi ceva în spate? Insuccesele mele sînt ceva predesti- nat. N-ai nici o vină! Femeilor de felul Siei nu le plac figurile uscăţive, aşa cum este a mea. Nu
le plac nici frunţile încreţite şi, după cum vezi, a mea e plină de cute. Nu le plac nici oamenii cărunţi, iar tîmplele mele, după cum spun poeţii, au destule fire de argint. E adevărat că am şi eu un semn foarte atrăgător, sprînceana mea cea roşie, dar asta, fără îndoială, e prea puţin pentru o dragoste puternică... Şi pe urmă, nu mă pricep să rîd aşa, cu gura pînă la urechi, bagajul meu de bancuri e sărac, iar cînd e cazul să cînt, cel care mă ascultă e cuprins îndată de cele mai negre gînduri, aşa încît ori ucide pe cineva, ori începe să se gîndească la sfîrşitul lumii.

Se lăsă comod în fotoliu, se aşeză mai bine şi îşi întinse picioarele sale lungi.

— Iar în ceea ce priveşte acuzaţia că v-aş fi spionat, pentru asta ar trebui să-ţi rup urechile aşa cum ţi le-am tras, dacă îţi aminteşti, de multe ori cînd am fost copii. Dar îmi eşti oaspete şi, slavă domnului, legile ospitalităţii mă obligă să fiu atent şi politicos.

— Dacă nu ne-ai urmărit, atunci de unde ştii toate aceste amănunte? întrebă inginerul, forţîn- du-se să nu dea tonului său o nuanţă de rău- tate.

Avakum tăcu, trimise cîteva rotocoale de fum albastru spre tavan, şi ridică apoi din umeri:

— Ţi-am spus doar că nu te pricepi să duci pe altul. Iar omul care nu posedă la perfecţie această artă îşi prinde în cursă ambele picioare, ca de pildă coţofana, care are o părere exagerat de bună despre ea, iar în realitate e o pasăre destul de proastă. Mă întrebi de unde ştiu amănuntele romantice despre care ţi-am vorbtt. Bine! După cum ai remarcat şi tu singur, sînt foarte bine dispus şi de aceea sînt gata să-ţi răspund la toate întrebările... Află deci că în după-masa asta nici nu v-am văzut şi nici nu am avut inten-
ţia, ferească Dumnezeu, să vă urmăresc! Uite, gazdele mele sînt alături şi nu dorm încă, pentru că joacă domino; întreabă-le şi tu cînd, pe la ce oră am ieşit. O să-ţi spună că am ieşit între orele şapte şi opt. Acesta este şi adevărul. Şi trebuie să-i crezi, pentru că sînt nişte oameni foarte buni şi nişte bătrîni de treabă, care pen- tru nimic în lume nu şi-ar osîndi sufletele la chinuri veşnice ca să te mintă. Şi totuşi, de unde posed informaţii în legătură cu masa voastră amoroasă? Informaţiile mi le-ai dat chiar tu, dragul meu, iar eu am tras

doar concluziile. Să începem de la pată, de la pata aceea cafenie de pe genunchiul tău. Ai recunoscut singur că este de îngheţată şi în plus te-ai tulburat destul cînd ai observat-o. Să ne oprim un minut la acest caz. În primul rînd, pata era încă udă, şi asta însemna că îhgheţata a fost consumată cel mult cu cincisprezece minute înainte. Deci, la zece şi un sfert, îndată după terminarea spectacolului de la cinematograf, şi asta undeva în apropiere, într-o cofetărie pe undeva pe-aici. În al doilea rînd, e natural să se nască o întrebare: în ce împreju- rări un bărbat ca tine, căruia îi place o ţuiculiţă şi o gustare, se va hotărî totuşi să ia o îngheţată, şi asta seara tîrziu? Se poate da un singur răs-puns inteligent: cînd acest bărbat se află în tovărăşia unei femei. În al treilea rînd, cum s-a mîncat această îngheţată? Şi aici există o singură explicaţie raţională: tu ţi-ai mîncat îngheţata în picioare, ţinînd ca de obicei genunchiul stîng îndoit. Dacă adaugi că vorbeai cu fata şi te uitai în ochii ei, atunci e natural ca micul accident să se fi produs fără să bagi de seamă! Dar de ce aţi mîncat îngheţata stînd în picioare? Foarte simplu: pentru că în cofetăria cea mică toate mesele erau ocupate. Unde se află în apropiere o astfel de cofetărie? Vizavi, dincolo de linia de tramvai, lîngă colţ. Adică tocmai în faţa staţiei de

tramvai. Să comparăm acum ora consumării îngheţatei cu poziţia cofetăriei. Această cofetă-rie se umple de consumatori pe la zece şi un sfert, cînd se termină ultima reprezentaţie de seară de la cinematograful apropiat. E logic dar să se presupună că n-aţi intrat întîmplător în această cofetărie şi, de asemenea, n-aţi intrat întîmplător tocmai la această oră. Ce concluzie se poate trage din toate aceste fapte? Una singură: că ai fost cu o fată la cinematograf, şi acest cinematograf a fost neapărat cinematograful „Balkan”. Toate aceste lucruri le-am aflat de la această mică pată cafenie de pe genunchiul stîng... Am greşit undeva?

Inginerul îl privea cu gura căscată şi fără să clipească.

— Şi cine e fata? surîse uşor Avakum. Orice tînăr poate să meargă la cinema cu o fată oarecare şi pe urmă s-o trateze cu o îngheţată. Numai că eu am precizat imediat, am spus de la început că fata este Sia şi nu am greşit. Şi asta nu din cauza unor presimţiri şi îndoieli subiective, ci pentru faptul că tu însuţi mi-ai spus şi adresa şi persoana... Aşa că, să începem iarăşi de la această nefericită pată. Cînd ţi-am arătat-o, te-ai tulburat şi ai scos repede batista începînd s-o ştergi. Erai într-adevăr tulburat, dragul meu, iar cînd omul e tulburat, nu mai este în stare să vadă şi să-şi îndrepte atenţia spre lucrurile mă-

runte şi obişnuite. Aşa, de pildă, tu n-ai obser- vat că împreună cu batista ţi-a căzut din buzu- nar şi un bilet de tramvai. Am reuşit să iau acest bilet fără să mă observi şi să-l examinez pe furiş la fereastră. Ce mi-a arătat biletul? Mi-a pre- cizat ora la care ai plecat de acasă şi direcţia drumului tău. Ora cinci, la început tramvaiul
nr. 6 şi pe urmă nr. 4. Unde duce această combinaţie de linii? Duce, fără îndoială, spre ră- sărit, spre grădină, spre strada „Ţar Ivan Asan II”. Această stradă, chiar dacă poartă nu-mele unui ţar bulgar, închipuie-ţi, nu dă naştere în mintea mea la nici un fel de asociaţii istorice, ci-mi aminteşte doar o fată blondă, cu o guriţă capricioasă şi cu nişte ochi veseli. Locuieşte în faţa grădinii cu fîntînă arteziană, pe acelaşi rînd de case unde stă făloasă firma cea verde cu li-tere roşii. De unde am ştiut că ai intrat în lustra- geria lui Ahmed şi Sali? Şi că tocmai Sali a fost acela care a avut cinstea şi plăcerea să-ţi lustruiască pantofii tăi italieneşti? În primul rînd şi ochiul cel mai puţin experimentat, îndată ce se uită la pantofii ăştia ai tăi, cu vîrful în formă de gondolă, o să ghicească îndată că au fost lus-truiţi acum cîteva ore şi nu de o mînă de ama- tor, ci de una cu totul experimentată din punct de vedere profesional. Dar o să zici: „Ce, oare, parcă numai la Ahmed şi Sali poate

omul să-şi lustruiască pantofii?” Mă rog, eu nu spun treaba asta. Există la Sofia multe alte lustragerii, dar sînt gata să pariez, unul contra o sută de mii, că la ora cinci şi zece minute te-ai aşezat în faţa scaunului lui Sali şi el a fost acela care s-a ocu-pat de înfrumuseţarea pantofilor tăi italieneşti. De ce? Pentru că Sali face o greşeală iremediabilă, şi anume lustruieşte cu pasiune numai părţile exterioare ale bombeelor, făcîndu-le să lucească într-adevăr ca „oglinda”, pe cînd partea interioară a aceloraşi o tratează, ca să zicem aşa, cu indiferenţă profesională, adică nu depune pentru această parte a încălţămintei nici un fel de pasiune creatoare. Uită-te şi tu, te rog, la ra-mele pantofilor tăi: partea exterioară are aţa cu care au fost cusute nou-nouţă, de parcă acum ar fi fost scoasă de la maşina de cusut, pe cînd par-tea interioară a fost total neglijată. Acest con-trast izbitor este posibil numai la Sali, care în această privinţă este incorigibil... Toate aceste lucruri le cunosc, dragă prietene, din proprie ex-perienţă. Fata care locuieşte în faţa grădinii cu fîntînă arteziană, cunoştinţa noastră comună, blonda cea drăguţă cu guriţă capricioasă şi ochi veseli, are prostul obicei de a întîrzia la întîlniri, fapt de care, după cum bănuiesc, ai avut destule ocazii să te convingi. Şi ce poţi să faci atunci cînd fata întîrzie? Oamenii practici,

aşa cum sîn- tem noi doi, recurg în aceste momente la bunele servicii ale lui Sali...

Avakum mai ridică o dată din umeri, îşi privi prietenul care amuţise şi zise rîzînd:

— Adineauri m-ai învinuit de spionaj, crezînd că te-aş fi urmărit. Prostii, dragul meu! N-am avut astăzi cu voi, cum zice o vorbă, nici în clin nici în mînecă. Mica pată de pe genunchiul tău stîng, biletul de tramvai şi aţa cu care e cusută rama pantofilor tăi, toate aceste lucruri mărunte mi-au povestit singure romantica poveste a acestei după-amieze de dragoste.

În camera lui Avakum, între pat şi etajeră, se afla o ladă grea de stejar, ferecată cu vechi bare de fier. Pe partea de deasupra a capacului e încrustat în sidef un soare mare, ale cărui raze, tot de sidef, se îndreaptă în toate părţile. Din această ladă Avakum scoase o sticlă de vin şi două căni de faianţă, străvechi, făcute probabil pe vremea lui Homer.

— Asta este o amintire de la taică-meu — explică Avakum şi umplu cănile cu vin. Ciocniră şi el ură prietenului său succes în dragoste, bău cî- teva înghiţituri şi după ce stătu puţin pe gînduri, spuse privind distrat la şuviţa de fum a ţigării sale: În aceste antice recipiente noi turnăm vin făcut în zilele noastre, vezi? Ce-ti aminteşte asta?

Inginerul ridică din umeri.

— Se pare că există o lege nescrisă, potrivit căreia femeile frumoase se amorezează de bărbaţi proşti — şi Avakum rîse vesel. Pentru prima oară în seara asta rîdea şi el din toată inima.

După aceea îşi luă cana, o goli dintr-o înghiţitură şi arătă cu degetul desenul de pe partea proeminentă a ei, care reprezenta o căprioară, căutînd adăpost şi spre care se îndrepta o săgeată cu multe aripioare.

— Dar aceasta, măcar, ştii ce simbolizează? întrebă Avakum. Nu ştii, nu-i aşa? Atunci o să-ţi spun eu, cu toate că acest lucru n-are importanţă prea mare pentru largile tale preocupări ştiinţifice. În două cuvinte: fericirea, care fuge înain-tea omului, şi spiritul omenesc, care aleargă tot-deauna după ea. Uneori o ajunge, alteori o scapă, dar aceasta n-are importanţă. Ea e femeie şi se întîmplă deseori să-l înşele pe acela care aleargă după ea. Ce e important aici?

— Ca săgeata să ajungă căprioara! răspunse repede inginerul.

— Săgeata zburătoare! surîse liniştit Avakum.

În sfîrşit, după ce inginerul plecă, Avakum se plimbă multă vreme, măsurînd camera în lung şi lat. De mai multe ori încercă să se concentreze în lectura celui de-al treilea volum al Istoriei imperiului roman, schimbă ţigara cu luleaua, reveni

iarăşi la ţigări, dar în zadar. În noaptea asta lectura nu mergea.

Într-un timp, scoase din sertarul mesei un mic album, se uită la ilustraţii şi fotografii, dar se pare că şi aceasta îl plictisi, deoarece începu din nou să măsoare locul de la fereastră pînă la uşă şi înapoi.

Încercă să se gîndească la zilele următoare. De mîine urma să intre în concediu, dar, cine ştie de ce, acest lucru nu-l mai bucura. Aşa îl prinseră zorile. Şi telefonul de la serviciu sună.

7

Colonelul Vanov, şeful direcţiei, îl salută pe Avakum cu capul, îi arătă un fotoliu şi îşi băgă din nou nasul în hîrtiile din fata lui.

În biroul său spaţios, inundat de lumină, era o tăcere oarecum solemnă. Acele ceasului electric arătau orele şapte.

Cînd termină de citit hîrtia din faţa lui, colonelul se ridică în picioare, atinse uşor cu vîrful degetelor reverul sacoului său alb, alungînd o scamă imaginară, şi surîse cu bunătate.

— O surpriză neplăcută în dimineaţa primei duminici de concediu, nu-i aşa, tovarăşe căpitan? Şi zicînd acestea,

ochii lui, chiar dacă-l priveau blînd, avură timp să-l străpungă pieziş, printr-o scurtă străfulgerare a pupilelor întunecate. Avakum, care se uita la harta Bulgariei atîrnată în perete, pe spaţiul dintre cele două ferestre ale biroului, simţi îndată acest fulger, deşi privirea lui rămase neclintită.

— Nu dispreţuiesc surprizele, tovarăşe colo- nel — răspunse calm Avakum.

— Chiar cînd sînt neplăcute?

Colonelul se aşeză în fotoliul din faţa lui Avakum şi îşi încrucişă mîinile pe genunchi.

— Avem date că de la 10 august încoace un post de radio clandestin a transmis şi a recepţio-nat de trei ori radiograme cifrate în regiunea care se întinde pe o rază de douăzeci de kilo- metri nord şi sud de masivul muntos Karabair. Prima emisie pe care staţiile noastre goniome- trice au interceptat-o a avut loc în noaptea de zece spre unsprezece august. Coordonatele punctului de intersecţie indică un loc la sud-sud-est de Karabair, o regiune singuratică, foarte greu accesibilă, mai ales noaptea. Postul şi-a început emisia la orele zece seara precis. Radiograma cifrată este scurtă, dar emisiunea a continuat timp de cincisprezece minute, deoarece atît postul de emisie cît şi cel de recepţie şi-au schimbat de două ori lungimea de undă. Bineînţeles că s-au luat

măsuri imediat pentru blocarea tuturor căi-lor de acces spre Karabair şi pentru cercetarea regiunii, dar pînă acum nu s-a obţinut nici un rezultat, cît de cît pozitiv.

La nouăsprezece august acelaşi post de radio a emis iarăşi, la orele zece seara. Oamenii noştri păzeau în munţi, iar postul a emis de undeva, din spatele lor, de la circa doi kilometri est de satul Momcilovo. Este acolo o regiune numită „Zmeiţa”, unde nici talpa iadului nu te poate găsi dacă vrei să-te ascunzi. Goniometriştii noştri spun că această emisie a fost cu totul deosebită. A constat din două-trei fraze cifrate, după care a urmat un fel de sunete şi zgomote misterioase care veneau parcă de undeva, de sub pămînt. Din nefericire, radiogramele acestor emisiuni secrete nu sînt încă descifrate. Din cauza schimbării lungimii de undă, oamenii noştri au scăpat cîteva cuvinte, ceea ce complică descifrarea. Ca să-ţi dai seama cît e de dificilă treaba asta, trebuie să-ţi spun că fiecare radiogramă are cîte două chei şi este compusă dintr-o limbă străină. Pe de altă parte, în acelaşi raion, în satul Momcilovo, s-au petrecut astă-noapte următoarele: s-a spart o fereastra la staţiunea geologică militară, s-a fu-rat o schiţă secretă şi două mii de leva. Sergen-tul de miliţie care era de pază a fost lovit în cap pe la spate şi

cloroformizat. A fost arestat învăţătorul din comună.

Colonelul îşi scutură iarăşi acel fir de praf invizibil de pe reverul hainei sale şi se uită întrebător la căpitan.

„Semnale misterioase care vin de sub pămînt, o schiţă furată, cloroform...” — Avakum nu reuşi să-şi reţină surîsul.

— Iertaţi-mă, dar asta aduce a roman poli- ţist!

Colonelul se posomorî:

— Căpitane, nu te-am trezit din somn ca să te întreb dacă asta seamănă a roman sau a altceva. De altfel, nu văd nimic romantic în treaba asta.

— Aştept ordinele dumneavoastră, tovarăşe colonel — zise rece Avakum.

— Degeaba te formalizezi — surîse blînd colonelul. Nu am vrut să te supăr.

Şi după ce tăcu puţin, întrebă:

— Eşti în concediu, nu-i aşa?

— Cu aprobarea dumneavoastră, tovarăşe colonel.

— Da. Eh, dacă-i aşa, odihneşte-te... Pleacă la mare, fă plajă!

— Neapărat, tovarăşe colonel.

În sinea lui, Avakum rîdea, dar figura lui păs-tra aceeaşi expresie severă şi ermetică.

— Neapărat o să fac plajă — repetă el.

— Iar semnalele misterioase, schiţa furata, cloroformul? zise colonelul, în ochii căruia, în locul fulgerelor, luceau acum sclipiri şirete. Se aplecă spre

Avakum: Asta nu te pasionează? De pildă duşmanul care întinde mîna de peste graniţă?

Şi ca să pună capăt tonului intim, se grăbi să completeze rece:

— Am dat dispoziţii direcţiei regionale Plovdiv, ca să-l trimită acolo pe căpitanul Slavi Ko- vacev. Am mare încredere în acest om.

— Da, e destul de energic — aprobă fără prea multă plăcere Avakum.

Colonelul se întoarse şi se uită la ceasul electric.

— E şapte şi douăzeci de minute. Deocamdată dispoziţiile sînt următoarele: Momcilovo şi regiunea înconjurătoare sînt supravegheate de oamenii din respectivele sectoare de frontieră. S-au şi fixat cîteva posturi secrete pe unele căi de acces. S-au trimis comunicări pichetelor de graniţă. Căpitanul Kovacev va pleca de la Plovdiv la orele nouă şi treizeci de minute punct. Tăcu şi după aceea întrebă supărat: Iar dum-neata, tovarăşe Zahov, cînd vei binevoi să pleci pe litoral?

„La ce folos jocul ăsta de-a v-aţi ascunselea?” gîndi Avakum şi se ridică.

— Tovarăşe colonel — spuse el — sper să-l ajung pe căpitanul Kovacev pe undeva, pe la mijlocul drumului între Pazargik şi Batak. Motocicleta ce veţi dispune să-mi fie pusă la dis- poziţie e gata de plecare. Am văzut-o

la intrarea dinspre răsărit, atunci cînd am venit la minister.

— Dumneata, căpitane, vezi cam multe — se îmbufnă colonelul, După care întrebă, tot aşa de supărat: Te-ai gîndit cumva să renunţi la concediu ca să iei parte, împreună cu căpitanul Kovacev, la cercetarea preliminară?

— V-aş ruga să-mi semnaţi ordinul, care de altfel se află pe biroul dumneavoastră — zise domol Avakum.

Colonelul nu-i răspunse nimic, făcu doar un gest cu mîinile, după care se îndreptă spre bi- roul său, luă de pe el o hîrtie bătută la maşină şi i-o întinse.

Acum, în ochii săi galbeni, obosiţi de nesomn, nu mai luceau nici fulgere, nici sclipiri şirete, ci doar o bucurie curată şi caldă ca dimineaţa însorită.

8

Acum o lună Avakum croise alte planuri, cu totul contrarii celor pe care le făcea în clipa de fată. Hotărîse să plece cu Sia într-o excursie de cîteva zile pe cursul rîului Ropotamo. Crinii nu-l interesau prea mult, dar perspectivele ce i se deschideau de a prinde peşte pe care să-l prăjească apoi, de a petrece seara în faţa unui foc alimentat din plin cu lemnele adunate în cursul zilei, să recunoască

păsările de noapte după strigătele lor şi să-şi fumeze luleaua în faţa cortului unde va dormi Sia — toate acestea îi erau pe placul inimii... Iar cînd se va plictisi de toate astea, va merge cu Sia la Madara, să vadă şi ea Călăreţul de la Madara[1] — acest curios monument al vechiului stat bulgar şi al gloriei străvechi. Îi va arăta şi vechiul amfiteatru natural — cu iedera şi cu muşchiul roşcat pe treptele enorme de piatră, cu stînca cea gigantică ce se ridică spre cer. Aici, din cauza stîncilor mari şi netede, prăvălite una peste alta, ochiul cade victimă unor iluzii stranii: dacă el, de pildă, se îndepărtează la o distanţă de abia douăzeci de pasi de Sia, ea îl va vedea micşorat şi redus la proporţiile unui popic, asta este o iluzie pe care el i-ar fi explicat-o cu dragă inimă... După aceea vor pleca la Preslav[2], vor vizita ruinele de la Aboba şi Pliska[3] — pe acolo pe unde a răscolit şi el

[1] Unul din monumentele cele mai importante ale vechii arte bulgare. Reprezintă pe hanul bulgar Krum (803—814) sculptat în peretele abrupt al unei stînci înalte de 120 m. Basorelieful se află la o înălţime de 25 m şi îl prezintă pe han călare, străpungînd cu suliţa un leu. (n.t.)

[2] Oraş situat în estul Bulgariei, pe rîul Kamcia. Lîngă el se află ruinele vechii capitale bulgare, cu acelaşi nume, şi care a atins culmea înfloririi ei în timpul ţarului Simeon (893 — 927) (n.t.)

[3] Prima capitală a statului bulgar (secolul al IX-lea). Ruinele ei se văd lîngă satul bulgar de astăzi Aboba. (n.t.)

pămîntul cu tîrnăcopul şi lopata. Şi dacă vor mai merge puţin, vor ajunge la Tîrnovo ca să se scalde măcar o dată la Iantra, ca pe vre- mea cînd era copil, şi să fumeze o lulea, cu pieptul şi picioarele goale, sub vechea boltă de viţă a casei părinteşti.

Astea erau planurile lui de acum o lună. Pe urmă însă a apărut veselul inginer de la uzina electrică şi toate, proiectele de excursii s-au dus dracului de parcă ar fi fost spulberate de cine ştie ce vînt blestemat. Nu ştia nici el ce trebuia să regrete mai mult — fata pe care o pierduse, pescuitul pe malurile rîului Ropotamo, focul de seară sau luleaua de tutun pe care ar fi fumat-o în faţa micului său cort.

În zori, înainte de a aţipi, îşi făurise în gînd un alt plan: se va ruga să fie încadrat în expe-diţia pe care secţia de arheologie a Academiei intenţiona, să o organizeze foarte curănd. Trei săptămîni de cercetări printre săpături şi pietre reprezentau o vînătoare de antichităţi care ar fi recompensat intr-o măsură oarecare luleaua pe care n-o mai putea fuma.

Dar şi acest proiect se dusese pe gîrlă — şi asta nu din cauza unor motive sentimentale, ci pentru că „frontul paşnic” făcu loc dintr-o dată celui adevărat. Era vorba de o vînătoare importantă, de un duel pe viaţă şi moarte cu un duş-man invizibil.

Cînd intră în defileul de la Momin, Avakum opri motocicleta pe marginea şoselei, într-un loc mai potrivit, se aşeză la umbra unui tufiş, îşi potrivi oglinda de buzunar între ramuri şi începu repede să-şi aranjeze noua sa „identitate”. Nu trecură decît cinci minute şi din umbra tufişu- lui apăru un alt om, a cărui figură semăna oarecum cu aceea a lui Avakum, dar avea o mică cocoaşă între umeri, cel drept fiind ceva mai scund decît stîngul. Ambele sprîncene ale acestui om erau la fel de negre, nişte mustăţi tunse scurt se lăsau în formă de potcoavă deasupra buzei de sus, iar pe faţa sa negricioasă, chiar sub ochiul stîng, se vedea o cicatrice roşie, urmă a unei răni de demult. Cu mutra asta şi cu haina scurtă de piele destul de uzată, cu şapca trasă pe frunte, semăna foarte bine cu un me-canic de la atelierul de reparaţii auto sau cu un pasionat amator al motocicletei.

Astfel deghizat, dădu din nou drumul motocicletei sale de 500 cmc şi îndată ce ieşi din cotitura defileului, zbură spre Pazargik cu o sută de kilometri pe oră.

Spera să ajungă din urmă pe căpitanul Slavi Kovacev, pe undeva, pe la mijlocul drumului spre Batak[1] dar

---

[1] Orăşel în care s-au dat lupte în timpul răscoalei din aprilie 1871. Aici turcii au măcelărit peste 4.000 de bărbaţi, femei şi copii. Astăzi are un puternic complex hidroelectric. (n.t.)

după cît se vedea, era probabil că nici colegul său nu mergea cu o viteză mai mică. Abia spre baraj îi zări maşina şi o luă în goană pe urmele lui, semnalizînd cu clacso- nul punctele şi liniile cuvîntului „Stop”. Ecoul ducea mai departe sunetele stridente ale clacso- nului, dar toate acestea răsunau amestecat şi neclar, deoarece între puncte şi linii intervenea duduitul motorului. De altfel şi vîntul aspru de munte şuiera printre văi ca un avion.

Pe suprafaţa albastră şi lucie a lacului de acumulare se vedea o barcă a cărei pînză, ca o aripă îndreptată spre cer, scînteia orbitor în lumina soarelui şi apărea apoi întunecată, atunci cînd cotea, deşi de departe părea că stă pe loc.

Cu toate că era concentrat în urmărirea lui Kovacev, Avakum întoarse capul, privi o clipă, azurul apei care lucea în stînga drumului şi, cine ştie de ce, oftă reţinut. Poate pentru faptul că în această parte a muntelui aerul era umed şi răspîndea puternic mirosul îmbătător al pădurii de brad. „În loc de „Nisipurile de aur”[1] aş fi putut petrece aici cu Sia o săptămînă minunată” — îşi zise el, dar îndată se posomorî şi cu un gest nestăpînit, ce nu se potrivea cu firea sa calmă, răsuci maneta de gaze: motocicleta urca un deal şi,

[1] Nisipurile de aur — regiune pitorească de lîngă Varna. (n.t.)

pierzînd din inerţia ei, gîfîia uşor. Doi-trei kilometri înainte de bifurcarea drumului spre Momcilovo, căpitanul Kovacev auzi duduitul motocicletei lui Avakum. Încercă să ia distanţă, dar nu reuşi: Avakum trecu vijelios şi cu zgomot pe lîngă el, îl depăşi cu o sută de paşi, după care apăsă frîna; roţile scîrţîiră şi motocicleta se opri.

Celălalt făcu la fel — opri motorul la douăzeci de paşi în urma lui Avakum, sări din şa, vîrî mîna în buzunarul din dreapta al hainei şi rămase pironit locului.

În acest timp Avakum îşi aprinse ţigara, îşi îndreptă umerii şi privi în jurul său. Chiar în faţa lui se ridica o culme înaltă — un zid verde de pini şi brazi seculari amestecaţi cu tufişuri şi ferigi. Jos, la picioarele sale, se căscau văi adînci şi în fundul lor, cu toate că ziua era însorită, se vedea o umbră deasă de un verde întunecat. În jur era linişte, pustiu, aşa cum este totdeauna în locurile retrase dintre munţii acoperiţi cu păduri bătrîne de brazi.

Abia acum, cînd simţi singurătatea şi natura sălbatică din jurul său, Avakum înţelese de ce căpitanul Kovacev mai ţinea încă mîna în buzunarul hainei. „Are degetul pe trăgaci” — gîndi el rîzînd.

— Alo, colega — strigă el — o să capeţi reumatism de la fierul acela pe care ţii mîna. Nu e recomandabil!

Şi cu paşi rari şi calmi se îndreptă spre el.

Căpitanul Kovacev îl aşteptă fără să se clintească din locul său. Era de aceeaşi vîrstă cu Avakum, dar părea mai tînăr şi mai robust. Avea o figură deschisă şi energică, ochii săi de un albastru-cenuşiu priveau hotărît, puţin brutal — o privire dîrză şi semeaţă, cu aerul omului căruia nu-i place să fie contrazis.

— Va să zică, tot nu mă poţi recunoaşte? îl întrebă Avakum, nefăcînd nici un efort ca să-şi ascundă accentele de mulţumire şi ironie din tonul său. Ce fel de detectiv eşti?

Slavi Kovacev scoase mîna din buzunar şi ridică tăcut din umeri. Se îndreptă spre motocicleta sa, apucă ghidonul şi încălecă.

— Totdeauna ai fost un maniac al travestiu- lui şi al grimei actoriceşti — oftă el. Numai că şi detectivii în travesti s-au învechit ca şi vechile romane poliţiste în fascicole. Apăsă piciorul drept pe pedală. Nu mai impresionează decît pe copiii din şcoala elementară!

— Într-adevăr — surîse Avakum — am văzut asta cînd veneam încoace şi mă uitam la mîna ta dreaptă. Nu ţi-a amorţit arătătorul?

Luaseră parte împreună la cîteva acţiuni şi cunoştinţa lor, închegată în eforturile şi riscu- rile profesiunii lor comune, se transformase de mult într-o adevărată prietenie. Dar totdeauna, cînd întîmplarea îi aducea unul în faţa celuilalt, se tachinau fără răutate,

prietenia lor prefăcîn- du-se pentru moment într-un fel de duel înverşunat, cu spade care nu rănesc.

— Uite ordinul — zise Avakum şi îi arătă hîrtia. Vrei să examinezi ştampila mai de aproape?

— Nu-i nevoie — dădu din cap Slavi Kova-cev. Şi adăugă apoi, rîzînd vesel: Crezi tu că un om trimis în misiune şi pe care altul îl go-neşte din urmă ca să-l ajungă, pentru a duce la capăt o acţiune comună, n-a fost înştiinţat la timp?

— Aha! Avakum îşi ciocni de cîteva ori frun-tea cu degetul. Pentru că ai fost înştiinţat la timp, pentru aia n-ai putut observa numărul motocicletei mele, nu-i aşa?

Slavi Kovacev îşi mută piciorul pe cealaltă pedală a motocicletei şi se posomorî.

— Ai fost vreodată la Momcilovo? strigă el ca să poată fi auzit din cauza duduitului motorului. N-ai fost? Atunci mînă în urma mea şi deschide bine ochii, căci drumul de aici încolo e prost al dracului!

Şi fără a se mai uita la prietenul său, o porni înainte.

După vreo cinci minute, ajunseră la răspîntie. Şoseaua cea albă pe care urcaseră pînă aici cobora acum o pantă accentuată şi se desfăşura printre înălţimi, ca o fîşie de pînză întinsă la soare, pierzîndu-se în depărtare spre sud-est, după un deal. De aici, de sus, o pornea direct

spre sud un drum de căruţe, desfundat şi care era străjuit de ambele părţi de tufe dese. Mai încolo şerpuia printre poieni goale, năpădite de rugi sălbatici, de mure şi de ferigi dese, sau co-tea pe după pîlcuri de pădure, în care, printre brazi, se vedeau pini bătrîni ca nişte uriaşi, ce-şi întinseseră umerii lor negri ca să sprijine cerul. Alteori drumul se strecura printre stînci abrupte, acoperite cu muşchi şi cu lichenii roşii şi cenuşii şi atunci semăna cu un adevărat tunel, deoarece deasupra lor ramurile copacilor se uneau şi alcătuiau o adevărată boltă.

Se vedea că prin aceste locuri nu plouase de curînd, dar părţile umbroase ale drumului erau umede şi în ele se observau urme de potcoave şi roţi. Avakum, care nu depăşea viteza de treizeci de kilometri pe oră, observă urmele şi dacă la început nu le dădu prea mare atenţie, cînd ajunse la o cotitură frînă brusc şi sări din şa. Îngenunche la pămînt, scoase o foaie de hîrtie din carnetul său, o aşeză pe ţărînă, apăsînd-o uşor cu palmele. Preciză apoi cu creionul urma lăsată, se aruncă din nou în şa şi încercă să-şi ajungă prietenul care era cu mult înaintea sa.

După zece minute, drumul îi scoase la o poiană înaltă. Sub ei, adăpostit într-o căldare vălurită, se vedeau îngrămădite casele din Momcilovo.

Dincolo de sat se ridica spinarea împădurită a Karabairului.

Fără să coboare de pe motocicletă, căpitanul Kovacev arătă cu mîna:

— Ia uită-te la stînga, nu-ţi face nici o im-presie acest peisaj?

La vreo doi kilometri spre răsărit de sat, Avakum văzu un şir de înălţimi — unele mai scunde, altele mai înalte, toate cafenii, golaşe şi cu stînci ascuţite pe culmi. Era un munte mic, haotic, tăiat de zeci de văi abrupte în fundul cărora fier- beau neguri alburii.

Avakum privi într-acolo şi cu toată arşiţa simţi un fior rece prin spate.

— Locul ăsta se cheamă „Zmeiţa” — zise Slavi Kovacev. N-am trecut pe-aici, dar am auzit po- vestindu-se cele mai neplăcute lucruri despre locurile astea. Kilometri întregi în lung şi în lat numai stînci goale şi desişuri de nepătruns. Ori- cît ai merge, străbaţi numai tufişuri, care-ţi ajung pînă la genunchi sau pînă la umeri, presărate cu stînci, unele sparte în bucăţi, altele ascuţite, şi mergi aşa încoace şi încolo numai prin locuri de astea pustii, fără să le dai de capăt. Nu gă-seşti nici un drum, nici o potecă. Vara se tîrăsc pe stîncile astea tot felul de jigănii, guşteri, şerpi şi poate de aici îi vine şi numele de „Zmeiţa”[1]. Iar dacă mergi prin fundul văilor astea şi pri-veşti în sus, ţi se pare că ai căzut chiar în fun- dul iadului. Se zice că acolo e totdeauna umed şi aşa şi trebuie să

[1] În limba bulgară zmiia înseamnă şarpe. (n.t.)

fie, pentru că în zilele foarte călduroase se ridică de aici aburi ca nişte ne- guri, ca o ceaţă. Vezi? Parcă ies valuri de fum. Iar cînd în zilele de arşiţă se stîrneşte cîte o furtună, cele mai multe trăsnete cad tot în locurile astea. Ce le-o fi atrăgînd aici, dracu' ştie... Iarna, în schimb, e şi mai înfiorător! Aici, la „Zmeiţa" s-a întîmplat acum doi ani o mare ne- norocire: au sfîşiat lupii un pădurar, aşa am auzit vorbindu-se. Sînt foarte mulţi lupi pe aici, umblă în haite de-a lungul drumului care duce de la Lăkite la Momcilovo. Drumul ăsta coteşte ca un semicerc pe lîngă „Zmeiţa"... Anul trecut prin luna octombrie, tot prin pustietăţile astea, a fost înconjurat de grănicerii noştri diversionistul Kademov. Ai aflat de cazul lui, nu? Ka- demov era din satul Lăkite. Pe vremea aceea intenţiona să treacă spre sud. Acum duhul lui rătă- ceşte prin locurile astea vrăjite — Slavi Kova-cev surîse — cînd sub forma unui lup singuratic, cînd ca un şarpe... În general, din toate locurile astea sălbatice din jurul nostru „Zmeiţa" este cel mai grozav. Dar eu, dacă mă întrebi, aş fi gata s-o străbat şi noaptea, chiar dacă e atît de fio- roasă; e de ajuns să am în mînă un felinar puternic şi bine apărat de vînt. Dar tu? Ai porni noaptea prin locurile astea?

— Numai cu două felinare — zîmbi sarcastic Avakum.

9

Trecuseră trei zile de la aceste întîmplări şi în dimineaţa celei de-a patra colonelul Vanov începu să citească rapoartele scrise ale celor doi ofiţeri de contrainformaţii. El rămase mirat de concluziile contradictorii şi de caracterizările ce se băteau cap în cap în privinţa lui Metodi Paraşkevov, învăţătorul care fusese arestat.

Slavi Kovacev scria:

„Omul acesta are patruzeci şi cinci de ani, nu este căsătorit, se cunoaşte după faţă că e un drumeţ încercat şi îi place să umble vara şi iarna prin munţi. Oamenii din Momcilovo spun că este şi un mare vînător.

E originar din oraşul Preslav. Părinţii lui au fost oameni avuţi: au avut o vie mare. Tatăl a murit în anul 1945, iar mama, un an mai tîrziu. Nu are fraţi sau surori. A fost învăţător (înainte de 9 septembrie)[1] la Kolarovgrad[2] şi

[1] 9 Septembrie 1944 este data eliberării Bulgariei de sub jugul fascist. (n.t.)

[2] Oraş important în nord-estul Bulgariei. Înainte se numea Sumen sau Sumea. În timpul stapînirii otomane a fost o cetate puternic întărită. (n.t.)

Provadia[3] După 9 septembrie a locuit la Sofia, pînă la finele anului 1946, fără să fi fost angajat undeva. Pe urmă, la începutul anului 1947, a cerut singur să fie numit învăţător într-unui din satele din munţii Rodopi.

Cei din Momcilovo au o părere bună despre el, dar eu cred că în realitate avem de-a face cu un duşman viclean şi foarte primejdios. După cît se pare, pe timpul cît a stat la Sofia a intrat în legătură cu o agentură duşmană de spionaj din ale cărei dispoziţii s-a stabilit ca învăţător în Rodopi, în apropiere de graniţă. Pentru a-şi putea acoperi legătura cu respectivele elemente şi cu oamenii care trec ilegal frontiera, încearcă să se arate un vînător şi un alpinist pasionat. În acest fel a avut totdeauna posibilităţi nelimitate să umble pe oriunde, adică să se întîlnească în locuri ascunse cu diverşi trădători, spioni, diversionişti etc.

Dovezile că într-adevăr el este acela care a furat schiţa de la staţiunea geologică militară sînt indiscutabile. Sergentul de miliţie a fost lovit în cap cu patul unui pistol, doar la treizeci de secunde după ce stătuse de vorbă cu dînsul. Prosopul îmbibat cu cloroform este al lui, aşa după cum au confirmat-o martorii: gazda lui şi vecinii. În sertarul de la masa lui am găsit şi cloroformul, o ampulă mare, prevăzută cu un pulverizator. Sub fereastra

[3] Oraş în apropiere de Kolavograd. (n.t.)

spartă am găsit un rest de ţigară din acelaşi fel cu cele pe care le fumează el, adică „Buzlugea”, calitatea a treia. Iar în buzunarul hainei lui am găsit şi pachetul de „Buzlugea”, care mai avea în el şapte ţigări. Arestarea lui s-a produs în momentul în care-şi pregătea raniţa de drum. Se pare că a fost surprins şi de aceea n-a mai avut posibilitatea să ascundă cloroformul în altă parte.

Martorii afirmă că în ultima vreme venea adeseori acasă spre miezul nopţii.

La interogatoriu părea foarte sigur de sine, ba luase chiar un aer de om jignit. Aceasta este atitudinea pe care o au de obicei duşmanii, înainte ca faptele şi dovezile cercetării să-i silească să recunoască adevărul.

La întrebarea mea: „Unde aţi fost pînă la miezul nopţii, înainte de a vă întîlni cu sergentul de miliţie?” a răspuns: „M-am plimbat prin împrejurimile satului”. L-am întrebat: „Pe unde?” Mi-a răspuns: „Spre apus”. Iar martorul Marko Krumov, care locuieşte în partea de răsărit a satului, afirmă că l-ar fi văzut la ora zece seara pe drumul care trece pe lîngă „Zmeiţa” şi duce spre satul Lăkite. Or, acest loc cade nu spre apus, ci spre răsărit de sat. Aci, la „Zmeiţa”, a fost încercuit şi lichidat anul trecut diversionistul Kademov din satul Lăkite.

La întrebarea mea: „Cum se face că tocmai prosopul dumneavoastră s-a găsit înfăşurat pe faţa sergentului Stoian?” a răspuns: „Păi ce, parcă numai un prosop de ăsta este în Bulgaria?” L-am întrebat: „Şi unde vă ţineţi prosopul?” A răspuns: „În cuierul din antreu”. Am cercetat cu mare atenţie şi în antreu, şi în camera lui, dar n-am găsit nici un prosop de acest fel.

La întrebarea mea: „Şi cum explicaţi prezenţa cloroformului în camera dumneavoastră? a răspuns; „Mă ocup cu cercetări de zoologie şi-mi trebuie pentru unele experienţe cu insecte şi animale”. Iar specialitatea lui Metodi Paraske-vov este chimia, pe care a absolvit-o la Universitatea din Sofia.

Avînd în vedere toate aceste date, împreju-rările în care a fost atacat şi rănit sergentul de miliţie, cît şi răspunsurile sale nesincere la prima cercetare, sînt adînc convins că el este autorul faptelor şi că în cazul de faţă avem de-a face cu un spionaj conştient şi organizat. Dacă are sau nu complici, şi cine sînt ei, aceasta rămîne de cercetat şi de stabilit.

Anexez: un prosop, un muc de ţigară „Buzlu- gea”, un pachet de ţigări „Buzlugea” cu şapte ţigări, o fiolă cu cloroform şi cinci bucăţi din geamul care a fost spart la staţiunea geologică militară”.

Colonelul Vanov deschise un dosar şi citi pentru a doua oară următoarele:

„Pe două din bucăţile de geam pe care ni le-au dat la cercetare am constatat amprente absolut identice, cu acelea ale degetelor lui Metodi Paraşkevov. Nu încape nici o îndoială că numitul Metodi Paraşkevov a atins cu degetul aceste bucăţi de geam.

Urmele de pe mucul ţigării care de asemenea ne-a fost prezentat pentru cercetare sînt neclare, dar pe cît le-am putut compara cu amprentele arătătorului drept al lui Metodi Paraşkevov, avem temeiul să presupunem o oarecare identitate. Există probabilitatea şi aproximaţia de 60% că ţigara a fost fumată şi apoi aruncată de numitul Metodi Paraşkevov”.

Pe cel de-al doilea document, din acelaşi dosar, colonelul Vanov citi tot pentru a doua oară:

„Mucul de ţigară „Buzlugea” prezentat pentru cercetare e uşor strivit în capătul său de sus de un obiect de fier cu două muchii. Se poate presupune că turtirea a fost făcută de un bocanc ce avea la vîrf ţinte pentru urcat pe munte”.

Colonelul Vanov stătu o clipă pe gînduri şi ceru apoi legătura cu Secţia regională a miliţiei din Smolian. Peste zece minute primi de acolo răspunsul că arestatul Metodi Paraşkevov poartă bocanci care au la vîrf cuie de acest fel.

Toate celelalte dovezi strînse pînă acum ple-dau împotriva acestui Metodi Paraşkevov. Era evident că Slavi Kovacev pornise pe o pistă sigură. Învăţătorul era un spion în slujba unei puteri duşmane şi gata! El este acela care a furat pentru serviciile duşmane de spionaj schiţa strategică. Acum rămîne de aflat dacă această schiţă a şi fost transmisă şi dacă aceasta nu s-a întîm- plat, atunci să se împiedice respectiva operaţie prin toate mijloacele posibile. Trebuie să se dea de urma complicilor lui Metodi Paraşkevov şi să se descopere pînă în cele mai mici amănunte această organizaţie vrăjmaşă.

O reţea de spionaj la frontieră! colonelul Vanov izbi cu pumnul în masă şi începu să se plimbe nervos prin birou.

Dar de ce Avakum Zahov, omul în care avea atît de multă încredere, pe care-l iubea ca pe propriul său fiu, de ce tocmai el alunecase pe lîngă aceste fapte atît de evidente, fără să le adîncească, trecînd pe lîngă ele şi neglijîndu-le ca ultimul dintre novici?

Colonelul Vanov avea motive să fie supărat. Acum cîţiva ani, cînd mai lucra încă pe teren, îl învăţase pe Avakum abc-ul contrainformaţii- lor. Şi Avakum reuşise în scurtă vreme să adune în dosarul său personal o duzină de remarcabile succese. Mai tîrziu, cînd luase conducerea secţiei,

colonelul obişnuia să spună deseori: „De ce vă miraţi? Avakum este doar elevul meu!”. Şi tainic, în sinea lui, îl invidia — chiar dacă o făcea fără pic de răutate — şi pentru faptul că Avakum avea prilejul „să lucreze” direct în munca operativă, cît şi pentru că vedea la dîn- sul un spirit de observaţie mai ascuţit decît al său — „dar ceresc”, cum se exprimă de obicei colonelul.

Iar acum acelaşi Avakum prezentase un ra- port mai mult decît naiv.

„Trebuie să recunosc încă de la bun început — citea colonelul poate pentru a zecea oară, în- cruntîndu-şi sprîncenele — că în ceea ce pri-veşte pe acuzatul Metodi Paraşkevov, eu am serioase rezerve. Nu-l scot cu totul din cauză, nu-i dau certificat de bună purtare, dar ceva îmi spune că nu este un om rău, că un om ca dînsul nu poate fi un criminal. E adevărat că dovezile de care dispunem pînă acum sînt toate în defavoarea lui. Dacă se judecă după aceste dovezi: declaraţiile sergentului de miliţie, prosopul, clo-roformul, mucul de ţigară care pare a fi al lui, Metodi Paraşkevov este în cel mai bun caz un om care trebuie cercetat. Dar în felul în care a fost săvîrşită agresiunea şi mai ales în partea a doua şi cea esenţială a ei — adică spargerea şi jefuirea staţiunii geologice — este ceva cu-rios, ceva foarte greu de explicat şi care într-o anumită măsură slăbeşte pînă la un

punct ideea că Metodi Paraşkevov este adevăratul criminal. Sper ca în scurt timp să am prilejul de a vă explica verbal ce înţeleg eu prin cuvintele „curios” şi „greu de explicat”.

În scurtul timp de care dispun, am reuşit să adun cîteva mici informaţii despre acest om. Ele nu sînt de loc în defavoarea învăţătorului. Este fiul unor oameni nu prea înstăriţi şi care au murit mai demult. Nu există nici un fel de manifestări din care să se tragă concluzia că înainte sau după 9 septembrie ar fi avut sau are cumva concepţii reacţionare. În anii în care n-a predat în învăţămînt, a studiat mineralogia şi şi-a completat cunoştinţele de chimie. I-a învă- ţat pe cei din Moncilovo să facă grădinărie şi să se ocupe de albine. Duce o viaţă foarte modestă, de burlac. Posedă o colecţie destul de bogată de materiale din domeniul ştiinţelor naturii. Este un alpinist pasionat, adoră natura şi este un mare vînător”.

Colonelul oftă. „Portretul acesta e făcut de Avakum arheologul, şi nu de căpitanul Avakum din serviciul de contrainformaţii — după care apăsă pe soneria de la biroul său şi dădu ordin locotenentului de serviciu să cheme la dînsul pe cei doi căpitani.

10

Pînă la întîlnirea cu colonelul mai erau încă două ceasuri. Avakum se opri înaintea vitrinei cu fotografii de la Teatrul Tineretului, privi cu un surîs sceptic machiajul artiştilor şi ridică indulgent din umeri. Pe urmă ajunse la staţia de tramvai şi abia atunci observă în mod cu totul întîmplător că pantofii săi şi-au pierdut lustrul şi au un aspect destul de urît. „Trebuie neapărat să trec pe la Sali” — gîndi el.

Cînd îl văzu că intră în prăvălie, Sali rîse cu gura pînă la urechi. „Ziua de astăzi începe cu un bacşiş gras” — gîndi băiatul şi lovi atît de tare cele două perii una de alta, încît fratele său Ahmed, care şedea cu spatele la uşă, sări de pe scăunaşul său de parcă l-ar fi împus ci-neva cu un ac.

— Sali — zise Avakum — vreau să-mi faci pantofii, dar şi pe partea interioară, ai auzit? Altfel nu-ţi dau nici un ban mai mult!

Sali rîse cu toţi dinţii săi albi şi ar fi vrut să facă o glumă, să spună ceva vesel, dar cînd văzu faţa întunecată şi obosită a clientului său, lăsă ochii în jos şi începu să perie cu multă grijă manşetele prăfuite ale pantalonilor.

Avakum stătea abătut pe scaunul cel înalt şi, ca să nu se plictisească, se uita la faţada cea roză a casei de vizavi, privind la ferestrele ei cu perdelele încreţite de tul şi la

balcoanele cu balustrade din bare de fier frumos împletite şi vopsite în galben.

— Sali — întrebă deodată Avakum — tovarăşul ăla care are o cravată albastră cu flori argintii a mai venit zilele astea pe aici?

— A venit — dădu din cap Sali. A venit luni după-amiază. Îşi ţuguie buzele sale roşii şi cărnoase şi zise, dînd din cap: Zgîrcit om!

— Un om rău — zise surîzînd Avakum.

La unul din balcoanele de vizavi apăru în spatele balustradei de fier figura zîmbitoare a unei tinere femei. Era îmbrăcată într-o rochie de culoare deschisă, fără mîneci, şi cum stătea aşa în lumina soarelui de dimineaţă, părul ei părea de aur.

„Parcă e o floare de nalbă” — gîndi Avakum şi zîmbi.

Tînăra femeie stătu cîtva timp lîngă balus- trada de fier, de parcă s-ar fi gîndit la ceva, apoi se întoarse şi dispăru repede prin uşa deschisă. Dar lui Avakum i se părea că la balcon mai stătea încă „nalba” şi, deoarece îi plăcea mult această floare, continuă să privească în acelaşi loc, fără să clipească din ochi.

— Sali — zise el mişcînd din umeri — nu
trebuie să lustruieşti atîta pantofii pe partea lor dinăuntru. Şi aşa tot nu se vede!

— Dar nici n-am început! rînji Sali.

— Nu-i nimic — făcu Avakum un gest cu mîna. O să continui data viitoare.

Se ridică de pe scaun, băgă în mîna lui Sali o bancnotă de cinci leva şi ieşi repede afară din prăvălie.

Băiatul privi în urma lui cu gura căscată, foarte mirat.

Nu ştiu cum, dar se întîlniră tocmai lîngă grădiniţa cu fîntîna arteziană. Bineînţeles, în- tîlnirea asta era cu totul întîmplătoare. Sia dă- dea ocol bazinului venind dinspre apus, pe cînd Avakum venea dinspre partea de răsărit. Dacă nu ar fi mers în felul acesta, cu siguranţă că nu s-ar fi întîlnit. În plus, se pare că nici unul dintre ei nu bănuia prezenţa celuilalt. Se uitau la fîntîna arteziană, deoarece apa ţîşnea de acolo într-un fel foarte interesant. Zvîcnea în sus, în nenumărate şuviţe, după care cădea iarăşi în bazin.

Cînd îl văzu înaintea sa, Sia rămase foarte surprinsă. Faţa ei se roşi atît de tare, încît lui Avakum îi făcu acum impresia că nu mai se-măna cu o floare de nalbă, ci cu un mac în- florit.

— Ah — zise ea — ce vînt te aduce pe-aici?

Avakum, care se pricepea să dea întotdeauna răspunsuri inteligente şi frumoase, de data asta tăcu.

Pe urmă îşi amintiră că n-au dat mîna şi de aceea se grăbiră să-şi strîngă mîinile călduros. Sia era încă tulburată de această întîlnire şi îşi lăsă mîna mai multă vreme într-a lui şi

tocmai în acest moment Avakum izbuti să-i privească cu atenţie chipul. Ochii ei păreau că rîd, dar în acest rîs nu era nimic vesel. O undă de tris- teţe o învăluia. Pe sub ochi avea cearcăne vi-nete, abia vizibile. Avea şi cute, în jurul gurii şi buzele îi tremurau uşor — aşa cum fac flu- turii cînd se pregătesc să-şi ia zborul. „Aşa tremură buzele copiilor cînd se silesc să rîdă, deşi le vine să plîngă” — gîndi Avakum.

— Sînt în concediu — zise Sia. Şi privi în lături.

— Ştiu — înclină Avakum din cap, privind şi el în lături.

Ocoliră bazinul cu plăci colorate. Apa con-tinua să ţîşnească tot atît de frumos, dar ei nu-i mai dădeau nici o atenţie.

— Ştiu că eşti în concediu — repetă Ava- kum. Vorbiserăm doar să ne luăm concediile în acelaşi timp, nu-i aşa?

Ea nu răspunse, ci oftă uşor. De fapt îşi reţinu oftatul şi Avakum putea paria unul contra o mie că acum ochii ei erau umezi. „Aşa se frînge oftatul cînd se transformă în lacrimi” — gîndi el. După aceea întrebă, oarecum indiferent:

— L-ai mai văzut pe prietenul nostru comun, pe inginer?

Şi deoarece răspunsul întîrzia, Avakum continuă:

— De luni încoace?

— Nici nu mă gîndesc să-l mai văd — răspunse ea oarecum brutal.

Acum apa fîntînii arteziene începu să ţîşnească foarte interesant.

Avakum zise:

— Ce frumoase sînt faţadele astea roz ale caselor! Îmi plac nespus de mult.

— Da? se îndoi Sia. Acum trei luni aveai altă părere. Susţineai că sînt urîte, că seamănă cu nişte rufe puse la uscat! Nu-ţi aminteşti?

— Nu-mi amintesc — rîse Avakum.

— Şi mie îmi plac faţadele astea! Sia rosti aceste cuvinte punînd în ele o anumită gingăşie. După care întrebă ca şi altădată: Vrei să ne plimbăm puţin prin parc?

— De ce nu! se bucură Avakum.

Şi ca şi altădată — o luă de braţ şi aplecîn- du-se spre dînsa îi spuse la ureche:

— Peste cincisprezece minute am o şedinţă la Institutul de arheologie. Hai să animăm plimbarea noastră pe mîine, se poate?

Sia ridică din umeri.

— Se poate — zise ea surîzînd.

11

— Şi aşa — reluă convorbirea colonelul Va-nov — eu am citit cele

două rapoarte ale voas- tre şi mi-am făcut o idee despre punctele dumneavoastră de vedere în această încurcată istorie. Privi spre Avakum, tăcu un timp, după care continuă: între timp am primit şi cîteva informaţii bune, care confirmă şi întăresc teza căpitanului Slavi Kovacev. Şi anume că în noaptea de 22 spre 23 august, dascălul Metodi Paraşkevov a săvîrşit o agresiune împotriva sergentului de miliţie Stoian Markov Stoimenov şi că ace-laşi Metodi Paraşkevov a spart fereastra de la staţia militară geologică, furînd o schiţă strategică şi două mii de leva... Tovarăşul Avakum Zahov, care se îndoieşte încă de vinovăţia lui Metodi Paraşkevov, trebuie să afle acum că serviciile noastre tehnice au găsit urme indiscuta-bile ale amprentelor lui pe cîteva bucăţi din geamul spart; că mucul provine de la ţigara lui şi poartă urmele degetelor sale; şi că ace- laşi muc a fost strivit de bocancul pe care-l poartă. Aceste descoperiri, de care nimeni nu se poate îndoi, completate de celelalte dovezi — declaraţia sergentului de miliţie, prosopul şi cloroformul — pot să ne convingă în mod clar şi categoric că toate concluziile la care, repet, a ajuns căpitanul Slavi Kovacev sînt juste. Ne- sinceritatea constatată în primele declaraţii ale lui Metodi Paraşkevov, adică încercarea lui de a înşela pe anchetatori în ceea

ce priveşte direc-ţia plimbării sale, arată prima intenţie a criminalului de a se sustrage de sub greutatea acuzaţiei. Un singur lucru mă miră, şi-mi permit să-l spun, şi anume că un om cu atîta expe- rienţă ca tovarăşul Avakum Zahov nu s-a putut orienta la timp într-o problemă relativ simplă!

— Se întîmplă cîteodată şi chestii deastea! rîse vesel Slavi Kovacev.

— Aici nu-i nimic de rîs — se încruntă colonelul. Şi întorcîndu-şi privirea spre Avakum Zahov, îl întrebă oarecum îngrijorat: Ce s-a întîmplat de n-ai putut să vezi adevăruri atît de izbitoare?

Avakum ceru permisiunea să aprindă o ţi- gară, trase cîteva fumuri, tăcu un timp, apoi spuse:

— Povestea asta e mult mai încurcată şi mult mai complicată decît o vede colegul Slavi Kovacev. Nu e greu ca pe baza cîtorva dovezi doar să acuzi un om de fapte atît de grave. Greutatea constă în faptul de a putea găsi adevărul, atunci cînd dovezile indiscutabile îndreaptă cercetarea pe o urmă greşită.

— Dînsul numeşte aceste dovezi indiscutabile drept „urme false” — gesticulă cu ambele mîini Slavi Kovacev.

— Nu-l întrerupe! se posomorî colonelul pentru a doua oară.

Vanov evita tutunul deoarece nu stătea bine cu tensiunea. Acum însă căută prin sertar, descoperi printre

hîrtii o ţigară şi o aprinse cu plăcere la chibritul pe care i-l oferi Avakum.

— Ar fi bine ca stimatul meu coleg Slavi Kovacev să încerce a reconstitui această afa- cere aşa cum îşi închipuie el că s-au petrecut lucrurile — insistă Avakum. Şi atunci eu voi încerca să arăt punctele în care greşelile sale sînt cu totul evidente. În acest fel veţi vedea că adevărul nu-i atît de simplu, după cît pare la prima vedere.

Colonelul se aşeză mai bine în fotoliul său şi cu o plăcere vizibilă trase din ţigara pe care o aprinsese.

— Dar pentru tovarăşul Zahov întîmplarea nu este clară, i-o voi prezenta aşa cum a fost în realitate! începu, pe un ton destul de prezumţios, Slavi Kovacev. Şi lăsînd puţin ochii în jos, începu: Ceasul arată între unu şi două după miezul nopţii. Metodi Parşakevov se întoarce dinspre „Zmeiţa”. „Zmeiţa” este un loc sălbatic pe care oamenii fără experienţă s-ar hotărî foarte greu să-l viziteze noaptea. El trece prin curtea staţiunii geologice, spune cîteva cuvinte sergentului de miliţie şi se preface că este foarte grăbit. Dar abia face cîţiva paşi în întuneric, se întoarce deodată înapoi şi cu un obiect de fier loveşte pe sergent pe la spate. Nefericitul om îşi pierde cunoştinţa şi cade la pămînt. Atunci Metodi Paraşkevov scoate din buzunar fiola şi prosopul, pulverizează cloro-form pe

prosop şi leagă zdravăn capul victimei sale. În acest fel îşi asigură cîteva ore de linişte şi libertate de acţiune.

Aceasta este prima parte a dramei. Al doilea act începe astfel: Metodi Paraşkevov se apro- pie de fereastra staţiunii. Este un om înalt şi pentru dînsul e uşor să ajungă la fereastră. Loveşte prima dată în geam, o lovitură slabă pen- tru a nu face zgomot şi pe care o dă cu acelaşi obiect de fier. A făcut o spărtură de ajuns de largă ca să poată băga mîna şi să apuce mînerul de fier. După aceasta, îşi sprijină piciorul de perete şi începe să scoată atent geamul din cercevea. Cînd termină şi această treabă, se aşază jos pe pămînt şi, ca să se odihnească şi să capete noi puteri, aprinde o ţigară. Fireşte, ascunde ţigara aprinsă în mîna sa. Dar vremea trece. Calcă repede ţigara pe care n-a terminat s-o fumeze, se ridică din nou şi, rezemat de perete, începe să pilească cu o pilă de oţel una din zăbrelele de fier. Este subţire, făcută din fier moale şi ca s-o pilească n-are nevoie decît de zece minute. Acum îndoaie zăbreaua pilită şi astfel îşi face loc suficient ca să pătrundă în cameră. Toate acestea durează 15—20 de minute. Ajuns aci, deschide cu un şperaclu du- lapul în care se află documentele şi banii. Ia schiţa de care are nevoie şi, ca să ascundă mobilul crimei, adică spionajul, ia şi cele două mii de leva care se găsesc pe raftul cel

mai de sus al dulapului... După aceea eroul nostru se duce acasă, de parcă nici usturoi n-a mîncat şi nici gura nu-i miroase. Se culcă, aşa încălţat cum e, şi adoarme. În zori începe să-şi facă raniţa ca şi cum s-ar pregăti să meargă în excursie sau la vînătoare. În realitate însă, ca să ascundă narcoticul şi ca să lipsească în primele ore după descoperirea crimei.

Slavi Kovacev îşi şterse cu mîna sudoarea de pe frunte şi aruncă o privire indulgentă lui Ava-
kum: „Ziceai că vrei să găseşti anumite puncte slabe în poziţiile mele! Hai, fir-ar să fie! Hai, dă-i drumul, ce mai stai?”

Şi cei trei tăcură cîtăva vreme.

— Pot să fac cîteva observaţii? întrebă Avakum.

Colonelul înclină capul în semn de aprobare.

Avakum se ridică din fotoliul în care sta şi începu să măsoare cu paşi mărunţi şi liniştiţi spaţiul dintre uşă şi fereastră.

— Distanţa de la pămînt şi pînă la marginea de jos a ferestrei măsoară tocmai doi metri şi cincisprezece centimetri. De la o asemenea înălţime geamul ferestrei nu poate fi spart decît cu ajutorul unui baston, al unei prăjini sau al unui alt obiect asemănător. Poate fi spart şi cu o piatră, cu condiţia ca agresorul să nu se teamă că ar face zgomot prea mare. Să presupunem că răufăcătorul a

spart geamul într-unul din aceste feluri şi că mergem mai departe. Se ştie că rama ferestrei este în exterior, adică cerceveaua în care este prins geamul se află la un deget ***în afara*** zidului. Încercaţi să spargeţi un astfel de geam! Ce se va întîmpla? În toate cazurile unul şi acelaşi lucru: bucăţi de sticlă mai mici sau mai mari vor cădea ***neapărat*** pe pămînt. Neapărat vor cădea pe pămînt şi aşchii de sticlă, chiar dacă sînt atît de mici încît nu se pot observa la prima privire. Dar de obicei, în asemenea cazuri, cad şi bucăţi mai mari. Vă rog să reţineţi cu atenţie un fapt: pe pămînt, chiar sub geamul spart, nu s-au descoperit nici bucăţi de sticlă, nici aşchii, nici fire oricît de mici, ba nici măcar praf de sticlă. Am cercetat pămîntul cu lupa şi n-am constatat nici un fel de urmă de sticlă spartă. Să mergem mai departe. Cole-gul Slavi Kovacev afirmă că răufăcătorul şi-a băgat mîna prin spărtura geamului făcută la început, s-a sprijinit de zid şi a început să scoată bucăţile de geam din cercevea şi să le arunce pe podea. După mine, această afirmaţie nu poate sta în picioare şi iată de ce: cînd omul se spri- jină de un perete, oricum ar fi acesta, atunci neapărat şi în toate cazurile va lăsa pe supra- faţa acestui perete oarecare urme. Chiar dacă şi-ar scoate încălţămintea, şi tot va lăsa anumite urme. Desculţ sau în ciorapi, piciorul lasă neapărat semne sau

urme. Iar pe perete, chiar sub fereastra spartă şi de o parte şi de alta a ei, nu s-au descoperit nici un fel de urme. Am cercetat tencuiala cu lupa şi n-am constatat nimic care să-mi arate urme de încălţăminte, urme de picior desculţ sau în ciorap. Vă rog!

Avakum scoase din portofelul său o serie de fotografii şi le aşeză pe birou în fata colone- lului.

— Acestea sînt sectoarele peretelui pe care le-am fotografiat cu un filtru special, aşa ca să apară şi porii tencuielii. Sectoarele sînt numerotate şi dacă le aşezaţi după numere, o să aveţi în faţa dumneavoastră întreaga suprafaţă a acelei părţi din tencuială care se ridică pînă la un metru, măsurat de la pămînt. Avakum surîse: Nu se văd nici un fel de urme de ţinte turistice, nu-i aşa?

Îşi aprinse încă o ţigară şi continuă iarăşi să se plimbe prin cameră încoace şi încolo.

— Colegul meu Slavi Kovacev afirmă că răufăcătorul a apucat una din zăbrelele de fier şi, sprijinindu-se cu piciorul de perete, a început să scoată cu cealaltă mînă bucăţile de geam din cercevea şi să le arunce pe podea. Eu l-aş în-treba: de ce neapărat pe podea şi nu pe pă- mînt? I-ar fi fost mult mai comod ca să arunce aceste bucăţi afară, pe pămînt, decît înăuntru, în cameră. Dar oricum ar fi, să trecem peste aceste amănunte. Sufletul omenesc nu se află sub un

glob de sticlă, aşa ca să-i poţi citi toate intenţiile. Nu-i aşa? Mai bine să ne întoarcem la bucăţile de geam, e mai simplu. Şi astfel, răufăcătorul scoate bucăţi de sticlă, mai mici sau mai mari şi le aruncă pe podea. Noi am descoperit şi am trimis la analiză două bucăţi lungi de o palmă şi jumătate şi zece mai mici, cam cît o palmă de bărbat. Acum vă rog să aveţi în vedere două lucruri. Întîi, că podeaua casei lui Iliazov este acoperită cu plăci de piatră. Al doilea, că distanţa de la aceste plăci de piatră şi pînă la pervazul ferestrei este de un metru şi cincisprezece centimetri. Dacă azvîrliţi de la această înălţime o bucată de geam pe piatră, bineînţeles că se va sparge în bucăţele foarte mici. Fiecare dintre ele va fi cu mult mai mică decît o palmă. Or, noi am găsit două bucăţi mari de trei palme. Nu mă pricep prea mult la duritatea sticlei, dar presupun că ferestrele casei lui Iliazov nu au fost făcute din sticlă de Jena. Mai departe. Colegul meu Slavi Kovacev afirmă că răufăcătorul a pilit cu o pilă de oţel zăbreaua de fier care se află la mijlocul ferestrei şi că pe urmă a îndoit-o şi şi-a făcut loc ca să intre. Este adevărat că la fereastra, staţiei geologice se vede zăbreaua pilită şi îndoită. Dar eu vreau să vă atrag atenţia asupra următorului lucru: părţile pilite ale zăbrelei sînt mai largi înspre partea lor interioară, adică înspre partea din- spre cameră. Dacă

dumneavoastră staţi atîrnat de fereastră şi aveţi pila într-o mînă, o să vă fie de o mie de ori mai comod să piliţi zăbreaua care vă împiedică pe partea dinspre dumneavoastră şi nu pe cea ***adversă***. Al doilea: cînd vreţi să vă introduceţi undeva şi o bară de fier vă împiedică şi cînd aceasta este pilită pe jumătate, este firesc s-o îndoiţi. Dar cum faceţi acest lucru? Neapărat o veţi îndoi împingînd şi nu trăgînd-o spre dumneavoastră. Din cele spuse de colegul meu reiese că răufăcătorul a procedat în cel de-al doilea mod, adică a îndoit zăbreaua trăgînd-o spre sine. Nu veţi găsi nicăieri pe lume un individ atît de prost şi de neîndemînatic. Dar să presupunem că omul nostru este cu totul neîndemînatic şi prost şi de aceea a îndoit bara de fier trăgînd-o spre sine. În acest caz se pune întrebarea: cum a reuşit în această situaţie să se strecoare în cameră? Direcţia mişcării pe care o va face pentru a se strecura ***înăuntru*** şi direcţia zăbrelei de fier scoasă ***în afară*** sînt contrarii una alteia.

Avakum scoase din portofelul său o fotogra- fie şi o puse pe masă.

— Judecaţi şi dumneavoastră — zise el — dacă poate să se strecoare un om prin spaţiul care se vede aici, fără să lase pe aceste vîrfuri pilite urme de haine sau rozături din pielea sa. În orice caz, eu am examinat cu lupa aceste părţi ale barei de fier şi n-am

constatat nici un fel de urme de sînge sau de stofă. Mai am o singură observaţie şi voi termina. Colegul meu Slavi Kovacev afirmă că hoţul a apucat bara de fier cu mîna sa. Aceasta este adevărat, dar nu-mai pe jumătate. Am cercetat cu lupa zăbreaua de fier şi n-am putut găsi pe ea urme care să arate că a fost în contact cu degetele sau cu palma omului. Am observat însă altceva: ru- gina de pe bară este puţin cam ştearsă la mij-locul acesteia, de parcă ar fi fost în contact cu un obiect de lînă. Am descoperit pe pervaz, cu ajutorul lupei, cîteva fire albastre în pilitura de fier. Nu mai poate fi nici o îndoială, individul a lucrat cu mănuşi. Aşa încît, după cum vedeţi, omul nostru nu e nici prost şi nici neîndemîna-tic! Mănuşile pe care le purta au fost făcute dintr-o lînă de culoare albastră.

Avakum se aşeză in fotoliul său şi tăcu. Tăceau cu toţii. Apoi Avakum zise:

— Din toate aceste observaţii mărunte, care provin totuşi din dovezi indiscutabile, se poate trage o concluzie bine întemeiată. Această concluzie trebuie să ne dea şi cheia cercetării: fereastra staţiunii geologice nu a fost spartă ***din afară***.

Slavi Kovacev îşi ridică privirea.

— Bine — zise el — accept această mică corectare. Metodi Paraşkevov a intrat în staţiunea geologică nu pe

fereastră, ci pe uşă. Mare lucru! A avut omul un şperaclu şi a intrat!

— Aşa? rîse Avakum. Atunci ce l-a determi-nat pe Metodi Paraşkevov să spargă geamul pe dinăuntru, să scoată atent bucăţile de sticlă din cercevea, să lase pe ele amprentele degetelor sale şi să le aşeze atent pe podea? Ce l-a determinat ca după aceea să-şi pună mănuşile în mînă, să pilească bara de fier şi s-o îndoaie în afară? Dacă avea o cheie sau un şperaclu cu care putea deschide uşa din afară şi care să-i asigure intrarea şi ieşirea fără zgomot din staţiunea geologică, de ce a mai făcut toate cele de mai sus?

Obrajii lui Slavi Kovacev roşiră şi el îşi lăsă ochii în jos.

— Părerea mea în cazul de fată este următoarea. Avakum se ridică din fotoliu şi începu din nou să se plimbe. Persoana X, care deocamdată nu ne este cunoscută, a primit misiunea de a sustrage din staţiunea geologică un anumit document de importanţă strategică. Aceasta este o variantă. Mai există şi altă variantă posibilă: persoana X nu a primit nici un fel de misiune, ci pur şi simplu a vrut să arunce o bănuială gravă asupra unui om care-l stingherea sau care era foarte periculos pentru dînsul. Există şi a treia variantă: o ***combinaţie*** a primelor două variante.

Într-un mod pe care nu-l cunoaştem, acest individ X a reuşit să obţină

bucăţi de geam, care poartă pe ele amprentele degetelor lui Metodi Paraşkevov. Mai departe, lucrurile sînt simple. Individul pătrunde în staţiunea geologică în noaptea de 22 spre 23 august deschizînd uşa cu cheia. Neapărat cu cheia, deoarece atunci cînd a părăsit staţiunea a avut grijă să încuie uşa la loc. Deschide fereastra şi o sparge, luînd o parte din bucăţile de geam cu sine şi lăsînd pe podea acele bucăţi de care era sigur că au pe ele amprentele degetelor lui Metodi Paraşkevov. După aceea, pentru ca faptul să pară şi mai verosimil, taie cu pila bara de fier, o îndoaie şi cînd toate acestea sînt gata, omul nostru se strecoară binişor afară. Desigur că mă veţi întreba: dar cloroformul şi prosopul? Dar mucul de ţigară pe care se vede urma bocancului lui Metodi? Nu e greu de loc să răspundem la aceste întrebări. Să ne închipuim că noi trei locuim la Momcilovo. Şi că tovarăşul Vanov posedă, de exemplu, cianură de potasiu, şi că acest fapt, posedarea cianurii de potasiu, este cunoscut de cîţiva oameni. Între timp, în ascuns, îmi procur şi eu aceeaşi otravă şi ucid cu ea pe colegul meu Slavi Kovacev. Nimeni nu ştie că eu posed aceasta rară otravă şi de aceea, măcar la început, nimeni n-o să mă bănuiască de crimă. În schimb, foarte mulţi, vor fi aceia care îl vor bănui pe tovarăşul Vanov, deoarece îşi vor aminti că

tocmai el, tovarăşul Vanov, este acela care dispunea de această rară otravă. La fel şi individul X, care ştia că Metodi Paraşkevov are cloroform şi că la Momcilovo numai Metodi Paraşkevov are cloroform, se hotărăşte să acţioneze folosind nu altă substanţă, ci neapărat cloroformul. În practică, domnul X a urmat zicala populară: „Cu un glonte ucid doi iepuri”. Adică pe de o parte îşi va atinge scopul urmărit, iar pe de alta va îndrepta bănu-iala asupra unei anumite persoane. În cazul de faţă persoana X a utilizat cloroformul său. În ceea ce priveşte prosopul, eu cred că persoana X l-a furat de la învăţător în seara zilei de 22 august. În ceea ce priveşte mucul de ţigară, aceasta, e ceva întîmplător. Bineînţeles, ţigara este a învăţătorului. Trecînd pe sub fereastră, şi-a aruncat ţigara pe care n-o fumase de tot, şi a strivit-o cu piciorul.

După cum vedeţi, individul X e un om prevăzător şi care ştie bine să combine lucrurile. Adresa lui nu trebuie căutată în nici un caz prin- tre cei lipsiţi de inteligenţă sau printre nepricepuţi, şi în orice caz trebuie căutată printre oa- menii cu ocupaţii intelectuale. Dar cu toată „priceperea” şi „inteligenţa” sa, domnul X a făcut cîteva greşeli de neiertat. De altfel, dacă aceşti criminali n-ar face greşeli, atunci crimele lor n-ar mai fi descoperite niciodată, nu-i aşa? Şi toc-

mai în aceasta constă problema noastră: să observăm la timp aceste greşeli. Eu cred că sistemul de diversiune utilizat de domnul X este în general bine gîndit şi dibaci executat. Totuşi, tocmai în această executare s-au strecurat cîteva greşeli esenţiale. În primul rînd domnul X n-a avut grijă să lase pe peretele statiunii geologice cîteva zgîrieturi, care să pară a fi fost făcute de piciorul unui om. În al doilea rînd, nu s-a gîndit să arunce jos, pe pămînt, sub fereastra spartă, cîteva bucăţi şi aşchii din acelaşi geam. În al treilea rînd, X a făcut marea greşeală de a pili. bara de fier pe dinăuntru şi atunci cînd a în- doit-o, a îndoit-o în afară, în loc s-o îndoaie înăuntru. De asemenea, o greşeală grosolană este şi aceea că a lăsat pe podeaua de piatră bucăţi prea mari de sticlă. Dacă domnul X ar fi ştiut să înlăture aceste greşeli mici, dar fatale, eu n-aş fi putut în nici un caz să descopăr caracterul diversionist al acestei crime. Aş fi presupus şi eu, aşa cum presupune colegul meu Slavi Kovacev, că autorul agresiunii este învăţătorul Metodi Paraşkevov.

Avakum stătu cîtva timp la fereastră. Jos, pe trotuarul din faţă, mergea alene un tînăr cu o pălărie de fetru moale. Păşea încet şi privea distrat în jurul său. „De obicei bărbaţii poartă pălăria lăsată puţin pe urechea dreaptă — gîndi Avakum. Ăsta însă o poartă invers, lăsată pe urechea

stîngă. Pe urmă îşi dădu deodată seama că stă cu spatele la colonel. „Nu e nici cuviincios şi nici reglementar”, se mustră el în gînd şi se întoarse repede la locul său.

Colonelul cotrobăia iarăşi prin sertar — căuta vreo ţigară rătăcită şi făcu acest lucru îndelung şi foarte concentrat.

Avakum îşi aminti din nou de omul cu pălăria de fetru, care mergea încet şi distrat privind în jurul său. „A primit o ştire neplăcută sau e tulburat de un lucru oarecare, de ceva care i-a încurcat dintr-o data planurile” — gîndi el.

Slavi Kovacev oftă reţinut, îşi mişcă brusc capul şi se ridică. Faţa lui avea încă o expresie de încredere în sine, dar pălise puţin şi cutele de pe frunte şi din jurul ochilor erau parcă mai lungi şi mai adînci.

„Acum ambiţia lui se zbate ca un şarpe călcat pe coadă” — îşi zise Avakum şi se simţi deodată cuprins de o undă de tristeţe. Dar de cine îi părea mai rău în clipa asta — de omul deziluzionat, care mergea pe stradă purtînd pălăria de fetru, sau de colegul său tulburat — asta nu putea nici el spune.

Colonelul găsi ţigara rătăcită, se uită la ea cîteva clipe, apoi, ca şi cum s-ar fi supărat de ceva, o strivi între degete şi o aruncă în coşul de hîrtii. Îşi ridică ochii spre Slavi Kovacev şi tăcu.

— Eh — zise el, în sfîrşit, dînd din umeri — dumneata, tovarăşe căpitan, doreşti desigur să-ţi permit să te retragi?

— Vă rog să-mi permiteţi să plec — zise încet Slavi Kovacev.

Colonelul se ridică şi îi întinse mîna.

— Îţi mulţumesc pentru osteneala dumitale — zise el.

Slavi Kovacev îşi încruntă sprîncenele de parcă l-ar fi apucat dintr-o dată durerea de măsele.

— Poţi, începînd chiar de astăzi, să-ţi reiei serviciul dumitale obişnuit — zise rece colonelul.

Slavi Kovacev făcu un pas spre Avakum ca să-şi ia rămas bun şi de la dînsul. Strînse în mîna sa umedă dreapta colegului său şi îi zîmbi. Mîna umedă, zîmbetul, strîngerea de mîna prietenească — toate acestea îl întristară şi mai mult pe Avakum. Se lăsă şi mai adînc în fotoliu şi rămase cu privirea pironită în dungile colorate ale covorului.

Colonelul Vanov veni lîngă dînsul şi îi puse mîna pe umăr.

— Astăzi la prînz eşti invitatul meu. Chiar acum am să dau un telefon Cristinei să ne facă nişte iofca cu varză dulce şi cu mult piper ne- gru. Mi se pare că asta era mîncarea ta favorită? Şi o să-i spun să pună la cişmea două sticle de „Muscat de Karlovo”. O să stropim mîncarea ta ungurească cu vinul nostru bulgăresc şi rezulta-tul va fi excelent.

În timp ce Avakum căuta cuvintele cele mai potrivite ca să scape de invitaţie, colonelul co-munică la telefon dorinţele sale. Faţa lui strălu-cea de bucurie. În clipa asta părea mai tînăr — aşa cum şi-l amintea Avakum în anii aceia cînd lucraseră împreună la secţia operativă.

Cînd termină convorbirea telefonică şi aşeză, receptorul în furcă, colonelul îşi puse coatele pe masă şi tuşi:

— Tovarăşe Zahov — reluă iar firul convorbirii colonelul, tuşind din nou, ca să îndepărteze din glasul său tonul intim — după cît ştiu eu, dumneata te aflai în concediu, nu este aşa?

— Da, sînt în concediul meu de odihnă — răspunse Avakum. „Iarăşi începe jocul ăsta de-a, v-aţi ascunselea” — îşi zise el în gînd şi adăugă cu voce tare: Mi-am întrerupt temporar concediul, dar sînt hotărît să mi-l reiau de mîine.

— Da, da... — dădu din cap, după obiceiul său, colonelul. Foarte bine! Se înţelege, acesta-i drep- tul dumitale. Marea, plaja, soarele sînt lucruri plăcute, nici vorbă. Stă omul la soare, se odihneşte, nu se gîndeşte la nimic. Trăieşte, ca să zicem aşa, fericit şi fără grijă.

Avakum îşi aminti că a doua zi fixase o întîl- nire cu Sia şi zîmbi.

— Da — oftă colonelul. Mă bucur. Între timp, Metodi Paraşkevov al dumneavoastră e doar la un pas de spînzurătoare. Trebuie să-ţi spun că

pe omul acesta nu-l aşteaptă nimic bun.

Avakum simţi cum i se urcă tot sîngele în obraji.

— Voiai, mi se pare, să mergi la Varna, la „Nisipurile de aur” sau aşa ceva? continuă colo-nelul. În fiecare vară spun şi eu că o să mă tolănesc prin nisipurile astea, dar mai departe de băile de la Banki[1] nu ajung. În schimb, cîte- odată, iarna, se întîmplă să mă duc la mare... În interes de serviciu, bineînţeles... În orice caz, vo-iam să-ţi spun că situaţia acestui Metodi Paraşkevov nu este de loc roză. Ştii şi dumneata, desigur, că justiţia se ia după fapte indiscutabile şi după dovezi evidente. Iar toate faptele şi dove-zile evidente şi indiscutabile pledează împotriva acestui învăţător, oricît ai regreta... Sînt sigur că ipotezele dumitale în acest caz sînt absolut juste, dar justiţia nu se ia după ipoteze, ci după fapte. Urmele indiscutabile lăsate pe geamul spart de către degetele lui Metodi Paraşkevov alcătuiesc un fapt sigur, nu-i aşa? Că bara de fier a fost îndoită înăuntru şi nu în afară, s-o ia dracu’! De asta sînt zăbrele, ca să se poată în- doi şi înăuntru şi în afară. Adică, vreau să zic, tovarăşe Zahov, că numai atunci cînd ipotezele dumitale vor fi îmbrăcate în fapte, adică numai atunci cînd doiimul X va fi descoperit

[1] Staţiune balneoclimaterică în imediata apropiere a Sofiei. (n.t.)

şi prins, numai atunci Metodi Paraşkevov va vedea lumina zilei, cum zice o vorbă. Dar problema nu se reduce numai la Metodi Paraşkevov. Dacă ancheta începe şi se termină cu dînsul, se va rea-liza tocmai acel lucru pe care-l urmăresc duşmanii, adevăratul criminal, spionul poate, va ră- mîne liber şi cu mîinile dezlegate... Un asemenea spion abil şi dibaci, pe linia frontierei, îţi închi- pui, desigur, tovarăşe Zahov, ce înseamnă asta? Da... Dar unii zic că la „Ţărmul însorit” ar fi mai plăcut decît la „Nisipurile de aur”. E adevărat? În acest caz, de ce n-ai pleca să faci plajă acolo?... O să stai la soare, pe dunele de nisip, o să respiri aerul umed şi sărat al mării... Poate se întîmplă să găseşti la vreun restaurant şi ceva iofca cu varză dulce...

Acuma Avakum nu mai simţea că-i ard obrajii, ci, dimpotrivă, îi era frig, tot mai frig. Îl ascul-tase distrat pe colonel, ba unele cuvinte nici nu le auzise, deoarece de mai multe ori trecuseră pe dinaintea ochilor săi faţade roze, cu balcoane galbene, iar în urechi îi răsunase cunoscutul zgomot pe care-l face apa unei fîntîni arteziene. Pe urmă gîndi: „De ce oare n-o mai fi vrînd ca să se mai întîlnească cu inginerul?” Colonelul vorbea de spînzurarea lui Metodi Paraşkevov şi de iofca cu varză. Îi vorbea de „Ţărmul însorit”, dar cine ştie de ce, în loc de dunele de nisip de

la „Ţărmul însorit”, în faţa ochilor lui apărură negurile alburii, pe care le văzuse în văile adînci ale „Zmeiţei”. Şi se întrebă: „Îl vor spînzura oare pe Metodi Paraşkevov?” şi dintr-o dată simţi că în sufletul său totul se potolise, că era o linişte deplină. Colonelul vorbea de iofca cu varză şi de aerul sărat al mării, iar el parcă vedea în liniştea deplină din sufletul său desenul pe care mîna cine ştie cui îl săpase odinioară pe cana de pămînt: o săgeată cu multe aripioare, gata să ajungă o căprioară care fuge.

— Tovarăşe colonel — zise el zîmbind — dacă nu aveţi nimic împotrivă, mi-aş amîna concediul pe un timp nedeterminat. La urma urmei, nici la Momcilovo clima nu-i de loc neplăcută! Ştiţi? Este acolo un loc numit „Zmeiţa”, şi care, ca frumuseţe, mi se pare că nu-i cu nimic mai prejos decît „Ţărmul însorit”.

Colonelul începu iar să caute prin sertarul său, răscolind totul ca să găsească o ţigară. Deşi n-a- vea guturai, trase aer pe nas şi se încruntă. Se încruntă, desigur, pentru că în sertar nu mai reuşi să descopere nici o ţigară. Pe urmă luă iar receptorul şi, aruncînd spre Avakum o privire în care se vedea bucuria şi emoţia, zise cu glas triumfător:

— Vreau să-i spun Cristinei să mai pună la cişmea încă o sticlă. Cred că n-ai nimic împotrivă, nu-i aşa?

PARTEA A II-a

1

Vă povesteasc toate acestea aşa cum le văd şi le înţeleg acum, cînd au trecut, cînd totul s-a sfîrşit şi s-a lămurit. S-a scurs de atunci mai bine de un an de zile.

Aşa s-a întîmplat că, cu trei zile mai înainte — era într-o sîmbătă, spre seară — am ieşit să mă plimb pe drumul care duce spre satul vecin — Lăkite. Tare-mi mai place să mă plimb pe drumul ăsta! E neted şi moale, acoperit totdeauna de un strat gros de praf, de ţi se pare, atunci cînd calci pe el, că mergi pe un covor nesfîrşit. De-o parte şi de alta a drumului se ridică nişte dea- luri domoale. Unele din coamele lor, mai înalte sau mai scunde, sînt acoperite cu păduri de brad; altele par învelite în cearşafuri verzi; ici-colo împestriţate de afine şi păducel. Un iepure vine ţopăind pînă în mijlocul drumului, se opreşte şi, înainte de a-l trece, ciuleşte urechile atent şi ascultă. Pe urmă, şontîc-şontîc, îşi saltă la deal fundul său cenuşiu, ştergîndu-şi urmele lăsate de-

a lungul tufişului de lîngă drum. Ştiu eu unde se duce acest tîlhar cumsecade: se strecoară prin grădinile de zarzavat din Momcilovo ca să ronţăie nişte varză creaţă şi puţin ardei gras, din cel dulce. Poftă bună! ...În amurg zboară liliecii. Îi vezi trecînd — şi, cît ai clipi din ochi, le pierzi urma. Pretutindeni miroase a iarbă şi a brad. Şi e atîta linişte, încît dacă auzi de undeva strigă- tul încă somnoros al vreunei păsări de noapte, ţi se pare că ţi-a urlat în urechi cine ştie ce fiară a pădurii. De cîte ori n-am tresărit şi eu de frică, lăsîndu-mă înşelat ca un prost, mai ales atunci cînd coteam pe drumul care trece pe lîngă „Zmeita”... Dar m-am învăţat să umblu prin aceste locuri în marş forţat, ca la armată. Fac astfel de exerciţii deoarece am auzit vorbindu-se că marşul forţat întăreşte inima. Şi o ţin aşa pînă ce „Zmeiţa” cea singuratică rămîne la o sută de paşi în urma mea. Pe urmă revin la pasul meu obişnuit. Acum, dinspre păşunea dintre Momcilovo şi Lăkite răsună cu glasul lor liniştit o mulţime de tălăngi — pasc acolo sute de oi. Lătratul cîinilor ce străbate din depărtare şi îmi ajunge la urechi îmi pare un salut voios. Sînt vesel. N-au decît să latre cîinii, asta-i doar treaba lor!

Uite, pentru toate astea, tare mi-e drag drumul care duce de la Momcilovo la Lăkite. Pe drumul ăsta trece cîteodată şi doctoriţa Naceva,

cînd se duce să viziteze bolnavii prin cine ştie ce mahalale. Dar ăsta e un amănunt fără importanţă. În primul rînd, eu mă plimb pe drumul dintre cele două sate ca să admir frumuseţile naturii. E adevărat că se întîmplă cîteodată să ne întîlnim, pentru că ştiu foarte bine cam pe la ce oră se întoarce ea din vizitele pe care le face în părţile astea. Dar, aşa cum am spus mai înainte, ăsta este un amănunt care n-are nici o importanţă.

De acest amănunt m-am izbit cu totul întîmplător şi alaltăieri, cînd am ieşit iarăşi să fac o plimbare spre Lăkite. Îşi pusese pe umeri un şal de lînă moale, de culoare rezeda şi de sub franjurile lui lungi i se vedeau mîinile, goale pînă mai sus de coaste. O însoţea un băieţandru, al cărui nas semăna foarte bine cu o virgulă făcută de un începător.

Ne-am oprit şi ca de obicei am vorbit şi noi despre una-alta. Fusese în mahalaua lui Inge la o tînără pomacă[1]. Femeia avea să nască în curînd. Bărbatu-său lucra la Madan[2], era udarnic şi cîştiga bani frumoşi. Pomaca o întrebase: „O să fie băiat?” Tare ar vrea, săraca, să dăruiască soţului ei un băiat! De aceea doctoriţa i-a răspuns: „Neapărat o să fie băiat”. Atunci femeia l-a strigat pe frate-său şi

[1] Pomaci — bulgari trecuţi la mahomedanism, locuind în părţile munţilor Rodopi. (n.t.)
[2] Oraş nou, ridicat după 9 septembrie 1944, în apropiere de graniţa cu Grecia. (n.t.)

i-a spus să o conducă pe „doftoră” pînă la Lăkite.

— I-am spus „întoarce-te”, dar nu vrea — rî- dea veselă colega mea. Se uită la mine cu atîţa drag, cu ochii ăia negri, şi se ţine după mine de parc-ar fi legat cu frînghie!

Am ascultat cu multă atenţie povestea asta. Pe urmă am observat că doctoriţa mă privea şi- reată şi, ca să zic aşa, destul de intim. Mi-am zis atunci: „Să-i spun oare că vaca noastră, Raşca, a dat în vara asta o producţie de lapte record?” Dar înainte de a-i comunica şi cazul ăsta interesant, am observat că, mişcîndu-şi umerii, şalul ei rezeda i se desfăcuse cu totul pe piept.

— Ei, ce-i? mă întrebă ea şi în tonul ei şiret simţii ceva deosebit.

Mi s-a părut că nu e momentul potrivit ca să-i dau noutăţi în legătură cu producţia de lapte a Raşcăi noastre. De asemenea, mi s-a părut că nu-i frumos pentru un om serios ca mine să ra- mînă cu gura căscată şi să mă uit de atît de aproape la pieptul ei. De aceea am lăsat capul în jos şi am început să fac cu vîrful pantofilor
diferite figuri geometrice prin praful şoselei.

Atunci dînsa a spus dintr-o dată şi cu totul pe neaşteptate:

— Hai să mergem, Ali, că se întunecă! Şi s-a întors şi a rîs cu atîta poftă, încît simţi nevoia să-şi

proptească mîinile în şolduri. Cu toate că rîsul acesta m-a jignit, am constatat încă o dată că are un picior lung şi frumos ca o căprioară şi o talie foarte subţire.

Pe urmă am pornit-o spre Momcilovo, nu prea bine dispus. Voiam să aflu cauza rîsului aceluia neaşteptat. Se pare că m-am gîndit la multe, deoarece, cînd mi-am ridicat ochii ca să mă uit în jurul meu, mi-am dat seama că „Zmeiţa” rămăsese mult în urmă. Asta însemna că trecusem pe lîngă locul acela neplăcut, tot aşa cum trecusem astăzi de dimineaţă pe lîngă cîrciuma lui Ilcio. Ara rămas mulţumit de mine şi m-am simţit ceva mai vesel.

Mi-era dat însă ca în seara asta să am o sur-priză şi mai mare. Cînd m-arn apropiat de Momcilovo, am văzut în faţa mea un nor de praf care se apropia repede de mine. „Asta este o maşină” — mi-am zis şi, prudent, am luat-o pe marginea drumului. N-au trecut nici cîteva minute, şi un „Gaz” verde-închis a trecut în goană pe lîngă mine. Am dat cu mîna prin faţa ochilor ca să vîntur puţin aerul şi să nu mai înghit atîta praf şi am ascultat; în spatele meu s-a auzit un scîr- ţîit de frîne urmat de zgomotul roţilor care se hîrjîiau pe pămîntul uscat. M-am întors îndată şi am văzut un om sărind repede din maşină şi dînd fuga spre mine. N-am avut timp să fac pre-supuneri deoarece, pînă să mă

gîndesc, m-am şi simţit îmbrăţişat de două mîini puternice.

Era Avakum.

Slăbise puţin şi părea mai bătrîn, aşa cum îl vedeam acum, cu fruntea lui brăzdată de cute
mai multe şi mai adînci. Încărunţise cu totul pe la tîmple. Privirea îi era tot atît de pătrunzătoare şi fermă, cerceta, căutînd şi sfredelind mereu cine ştie ce, dar această caracteristică a sa, odinioară abia vizibilă, se citea acum limpede în ochii lui.

— Ai fost la Lăkite, ca s-o vezi pe doctoriţa Naceva — surîse el, ţinîndu-mă încă de umeri. Dar în ciuda planurilor pe care ţi le-ai făcut, din întîlnirea asta n-a ieşit nimic, şi de aceea te întorci la Momcilovo cu nasul în jos. Eh, veterinar visător ce eşti, n-ai învăţat pînă acum de la căpitanul Kaludiev cum trebuie să te porţi cu femeile?

Am îndrugat ceva, iar el m-a îmbrăţişat şi m-a bătut din nou pe umeri.

Pe urmă mi-a spus că era în drum spre Smo- lian, unde avea o treabă urgentă, şi de aceea nu putuse să se abată pe la Momcilovo. Îmi făgădui însă că la întoarcere, peste o săptămînă-două, o să fie cîteva zile oaspetele meu, aşa încît mătuşa Spiridoniţa să ţină seama de treaba asta şi să ducă undeva vampirul ăla cu gîtul gol.

Iar de departe mi-a spus:

— Peste o lună de zile vor sosi la „Zmeiţa” nişte brigăzi de mineri. Auzi, veterinar visător ce eşti? O să înceapă o viaţă aici pe care cei din Momcilovo nici în vis n-au îndrăznit s-o viseze. „Zmeiţa” o să dea, aşa cum prevedea învăţătorul Metodi, un adevărat minereu preţios!

După aceea îmi strînse mîna mai să mi-o frîngă, dădu fuga la maşina care şi pornise şi dintr-un salt fu alături de şofer. Automobilul se pierdu într-un nor de praf.

Acasă, mătuşa Spiridoniţa mă întîmpină veselă.

— Ţi-am făcut o ciorbă de găină — zise ea bucuroasă.

După cină, m-am suit în podul grajdului, m-am întins pe fînul proaspăt cosit, cu mîinite sub cap. Auzii un ropot slab pe olane; începu o ploaie liniştită. „Prima ploaie de toamnă” — gîndii eu.

Căutam să-mi închipui cum se îngrămădeau norii grei pe fruntea golaşă a Karabairului. Nu era nimic vesel în tabloul ăsta. Atunci m-am în- tors pe partea dreaptă şi am încercat să mă gîn- desc la Avakum.

A doua zi, cînd m-am întors de la ferma de vaci, am pus o peniţă nouă în tocul meu şi m-am apucat să scriu a doua parte a acestei încurcate întîmplări.

Afară ploaia continua să cadă.

2

După prînzul de la colonelul Vanov, unde în- demînatica Cristina, cea cu obrajii rotofei, îl os- pătă cu mîncărurile lui favorite, Avakum se duse la biblioteca Institutului de arheologie unde rămase pînă seara. Răsfoi tot ceea ce se putea găsi referitor la acea regiune, îşi luă cîteva note şi pe la orele 9 seara se întoarse acasă, cu capul tobă de atîta citit. Toată noaptea nu visă decît călă- reţi cu coifuri şi zale, ziduri de cetăţi dărîmate şi păsuri înalte de munte, străjuite de turnuri crenelate. Într-un rînd i se păru că unul dintre aceste turnuri era văruit într-o culoare roz- des- chis şi că are printre metereze un mic balcon, ca un cuib de pasăre, împletit din nişte fire galbene, probabil de papură. I se păru, de asemenea, că în acest cuib stătea Sia, iar părul ei lucea în soare de parc- ar fi fost de aur. Privea undeva cu mîna făcută streaşină deasupra ochilor şi el voi să strige: „Aici sînt!”, dar nu ştiu de ce, nu putea articula nici un cuvint Pe urmă se întrebase: „Dar, de fapt, unde sînt?” deoarece avea sen- zaţia că turnul acela cu balcon se îndepărta mereu de ochii lui, iar el sta pironit locului şi de aceea nu putea să vadă ce se petrece înăuntru, în

cuibul de papură. Dar îndată ce se întrebă „unde sînt”, turnul şi cuibul dispărură de parcă le-ar fi înghiţit pămîntul. Se trezi şi îşi dădu seama că se afla în patul său şi chiar dacă nu deschise ochii, simţi că noaptea era pe sfîrşite.

Nu-i plăcea să stea în pat cînd era treaz şi de aceea sări din aşternut, se întinse de-şi dezmorţi oasele şi, păşind în vîrful picioarelor, se duse în bucătărie de se spălă pe faţă cu apă rece. După aceea se reîntoarse în cameră, scoase din garderob costumul de sport de culoare cafenie, se îmbrăcă şi îşi făcu cu toată atenţia un nod frumos la cravata sa albastră. Nu putea suferi un nod şleampăt la cravată, buzunarul de sus al hainei fără batistă şi pantofii prăfuiţi său, ferească sfîntul! — murdari de noroi. Dacă toate acestea nu erau în perfectă ordine, atunci devenea nervos, se supăra din nimica toată şi se simţea ca un călător care şi-a uitat acasă partea cea mai importantă a bagajului său.

Pe urmă se apucă să-şi facă geamantanul său uriaş. Cu îndemînarea unei adevărate gospodine îşi aranjă lenjeria şi echipamentul turistic. Puse înăuntru cîteva sticluţe cu diferite soluţii chimice, două cutii de cartuşe şi o lopată cu coada scurtă, în tocul său de piele. Cînd totul fu gata, încuie broaştele cu chei secrete şi încheie cureaua petrecută deasupra învelitorii de pînză. Scrise cîteva litere

şi cifre pe un cartonaş alb, îl legă cu un şnur colorat de mînerul geamantanului şi după ce examină totul încă o dată, se îndreptă spre-telefon.

Peste un sfert de ceas sosi sergentul de servi-ciu de la direcţie.

— Geamantanul ăsta şi o staţie de emisie pe unde scurte să fie transportate la Direcţia regională Smolian cu o maşină de serviciu şi păstrate acolo pînă la noi dispoziţii.

Mai avea încă două lucruri de făcut: să-i dea un telefon Siei şi să-şi ia rămas bun de la gazdă.

Problema Siei era mai complicată. Nu voia să se gîndească la asta, dar îşi amintea foarte bine că aseară, înainte de a adormi, căutase un mij- loc prin care să rezolve cu bine problema aceasta delicată. Astăzi ea o să vină la staţia de tramvai, o să-l aştepte, o să se uite în toate părţile şi iar o să-l aştepte. O să fie îmbrăcată în rochia ei cea mai frumoasă, o să aibă surîsul cel mai fermecător, o să-şi facă buzele cu rujul cel mai fin — ca să nu-i pună întrebări indiscrete, să n-o în-trebe de inginer. La dracu’ cu inginerul ăsta! Mai bine şi-ar fi văzut de curenţii săi de înaltă tensiune, decît să-şi bage coada în treburile lor. Dar cum să-i vorbească?

Dacă s-ar duce la ea şi i-ar spune: „Aşa şi pe dincolo, m-au trimis urgent la mai ştiu eu care săpături” — ea o să întrebe: „Dar cum aşa, deodată? Şi unde sînt, mă rog, săpăturile astea?”

Ce să-i răspundă? Săpăturilor ăstora n-o să le fie nici cald nici rece dacă s-ar duce, de pildă, cu o întîrziere de o zi, doar o singură zi. Vezi, în punctul acesta planul său era cel mai vulnerabil. Pe urmă, Bulgaria nu era Extremul Orient ca să-i poţi spune — o să facem săpături undeva, în Altai — nici eu singur nu ştiu prea bine pe unde. În Bulgaria totul e la doi paşi, ca în palmă, aproape.

Cel mai bine ar fi să nu-i spună nimic. Măcar în primele zile trebuie să dispară şi să se piardă
undeva, în necunoscut. Totuşi n-o putea lăsa nici pe ea să aştepte aşa, degeaba. O fată în cea mai frumoasă rochie a ei, cu surîsul cel mai fermecător, să aştepte aşa, zadarnic, într-o staţie de tramvai, asta e un lucru cu totul neplăcut. S-ar dispreţui toată viaţa dacă ar fi în stare să-şi pună iubita, în mod conştient, într-o asemenea situaţie.

«Nu-mi rămîne decît o singură soluţie: să-i dau o telegramă. „Plec urgent pe un nou şantier”.» Dar telegrama e ceva protocolar, creează o atmosferă de pedantism, de birocratism, de par- c-ar fi cine ştie ce conţopist. Unei fete care a trecut printr-o deziluzie oarecare şi a aşteptat ziua asta făurindu-şi atîtea visuri, unei asemenea fete să-i trimiţi o telegramă laconică, asta înseamnă să-ţi iei de la ea rămas bun cu o mîndră şi rece înclinare a capului. Or,

el nu voia să pară prezumţios şi nesimţit, nu voia să se joace de-a „la revedere”, abia dînd din cap, aşa cum fac unii şefi care-şi iau adio de la foştii lor subalterni. Adică, mai pe scurt, trebuie să-i scrie o scrisoare. Slavă domnului, există poştă-fulger şi deci va primi scrisoarea înainte de a-şi termina pregătirile pentru întîlnirea de după-amiază.

„Sia — el scrise numai Sia, deoarece nu-i plăceau adjectivele — fac parte dintr-o brigadă care pleacă peste un sfert de oră cu maşina. Nu ţi-am telefonat pentru că n-am voit să te scol din somn.

Cred că va fi foarte bine şi foarte nimerit să-ţi petreci concediul acasă, la ţară. În curînd începe culesul viilor şi va fi foarte plăcut.

Sper ca într-o lună de zile să terminăm săpăturile. Se spune că şantierul ar fi interesant şi că ar promite un bogat material arheologic.

Poate că nu-ţi voi scrie ca să nu-ţi reţin aten- ţia. Dar cred că uneori, în timpul meu liber, o să mă gîndesc la tine.

Îţi doresc din toată inima petrecere frumoasă”. Şi semnă.

Citi de două ori scrisoarea, îndreptă cîteva litere mai neclare şi se declară foarte mulţumit. Rîndurile sale nu dezvăluiau şi nici nu promiteau nimic. Şi nici nu obligau cu nimic. „Să-şi ducă viaţa aşa, ca şi cum nici n-aş exista pe lumea asta” — oftă Avakum.

Ceasul era aproape opt. Intră în bucătărie şi dădu politicos mîna cu gazda sa, care tocmai îşi pusese ochelarii cu lentile groase, deoarece avea de ales nişte orez.

— Plec într-o călătorie mai lungă — surîse Avakum. Fac parte dintr-o expediţie arheologică, aşa încît să nu mă aşteptaţi mai curînd de-o lună-două.

Bătrîna femeie îşi ridică ochelarii deasupra sprîncenelor şi îl privi mirată.

— Aveţi aci chiria pe două luni — adăugă Avakum şi puse pe masă cîteva bancnote. Dacă voi fi silit să mai întîrzii, o să vă trimit banii prin poştă.

— Să vă feriţi de şerpi — zise femeia cu privirea pironită în ochii lui. Prin bălăriile alea pe unde o să umblaţi, să ştiţi că sînt o mulţime de şerpi. Dar puloverul acela gros vi l-aţi luat?

Avakum dădu din cap afirmativ.

— Dar chinină?

Peste o oră zbura cu avionul spre Varna. Deasupra Balcanilor intrară deodată în nori şi în cabină se întunecă de parcă s-ar fi lăsat seara. Avionul luă înălţime mai mare, străbătu stratu-rile de ceaţă şi în cîteva minute umbra sa impetuoasă aluneca pe covorul de nori.

Aterizară pe aerodromul de lîngă Gorna Orea-

hoviţa[1]. Avakum coborî din avion — bagajul său consta doar dintr-un larg pardesiu bej, pe care-l purta aruncat pe umăr.

Respiră adînc, făcu cîţiva paşi şi zîmbi: era în locurile natale. Pînă la Tîrnovo[2] cu o trăsură, nu făcea nici o oră.

„La întoarcere o să mă abat neapărat” — gîndi el. Se uită în jurul său şi intră în cabina telefonică.

Aşteptă să decoleze avionul, apoi aprinse o ţigară şi o porni pe drumul care ducea spre oraş. Acolo îl aştepta o maşină „Pobeda”. Şoferul, un tînăr înalt, stătea rezemat de motor, mînca nişte, seminţe de floarea-soarelui şi privea vesel în jurul său.

— Noroc — i se adresă Avakum. Nu-mi dai şi mie cîteva seminţe?

Tinărul îl privi tăcut şi continuă să ronţăie.

Avakum rîse.

— Dar pînă la Tîrgovişte[3], mă duci?

Cum auzi aceste cuvinte, şoferul luă poziţia, ciocni călcîiele şi deschise imediat portiera maşinii.

— Am primit ordin să fiu la dispoziţia dumneavoastră — zise el.

„Pobeda” trecu în goană pe lîngă satul Arbă- naşi[4] şi peste cîteva minute intră în mahalalele dinspre răsărit ale

---

[1] Oraş în centrul Bulgariei, la nord de munţii Balcani. (n.t.)

[2] Vechea capitală a statului bulgar (sec. XII). (n.t.)

[3] Oraş în nordul Bulgariei, la apus de Kolarovgrad. (n.t.)

oraşului. Avakum trase perdelele de la geamuri, se ghemui într-un colţ al canapelei şi închise ochii. „Piaţa 9 septembrie" — începu să aprecieze el... „Acum coborîm pe lîngă

Sfatul Popular al oraşului... O cotitură, a doua...

— se lăsă pe spătarul canapelei. Acum trecem tocmai pe lîngă casa noastră, pe lîngă curtea cu boltă de viţă şi cu cele trei tufe de liliac. Poate că mama este în curte şi se uită în urma maşinii!"

Îşi aprinse necăjit o ţigară. Cînd o termină şi focul începu să-i ardă degetele, deschise ochii şi privi înaintea sa — maşina mătura parcă panglica neagră a şoselei — trecuseră de Kozareveţ...

Se opriră cîteva minute la Tîrgovişte şi maşina trase în faţa poştei. În timp ce Avakum vorbea la telefon, şoferul scoase un pumn de seminţe şi începu din nou să le spargă în dinţi. Era înăbuşitor de cald, mirosea a cenuşă şi a pietriş încins.

La Preslav ajunseră pe la orele trei după-masă. Avakum dădu drumul maşinii, strînse mîna şoferului şi o porni cu paşi repezi spre centrul oraşului. Străzile erau pustii, pe pomii plini de praf nu tremura nici o frunză,

---

[4] Sat în apropiere de Tîrnovo. Localitate istorică. Aci îşi avea casa în care poposea în drum spre Constantinopol Constantin Brîncoveanu. (n.t.)

totul părea că moţăie liniştit şi fără grijă.

După ce se asigură de cameră la hotel, Ava-kum chemă o birjă scorojită şi ceru să-l ducă în oraşul vechi. Cînd se apropiară de parcul ce se află între oraşul nou şi cel vechi, lăsă trăsura să meargă sigură înainte, iar el o porni încet pe aleea principală. Lîngă monumentul cu bustul lui Boris Spirov, partizanul căzut în lupta contra fasciştilor, văzu un bărbat scund şi îndesat, cu haină albă şi pantaloni negri. Faţa lui rotundă era transpirată.

— Fă-te că nu mă cunoşti — îi zise printre dinţi Avakum, atunci cînd văzu că acesta voia să-l întîmpine zîmbind. Se uită apoi în jurul său şi se opri în faţa statuii.

Bărbatul cu sacou alb rămase şi el lîngă acelaşi monument.

— Am nevoie de date asupra lui Metodi Paraşkevov— îi spuse repede Avakum. Despre el, despre părinţii lui şi despre toate rudele sale. La fel şi despre oamenii cu care a avut legături mai strînse. Cine sînt, unde se află acum şi cu ce se ocupă. Mîine seară ne întîlnim tot aici, ca să-mi raportezi... După o clipă de tăcere continuă: „Şi să-ţi intre bine în cap — aci vocea sa deveni severă — eu sînt arheolog şi n-am nimic comun cu colaboratorii militari, ai înţeles?

Bărbatul dădu uşor din cap.

— Voi studia materialele în timpul nopţii şi dacă am nevoie de ceva date suplimentare, mă vei găsi poimîine, pe la opt dimineaţa, la cofetăria din faţa hotelului. Dacă n-o să am nevoie de ele, atunci n-o să mă vezi la cofetărie şi poţi considera că ţi-ai îndeplinit misiunea aş-a cum trebuie.

Se mai uită puţin la inscripţia de sub bust, apoi se întoarse şi îşi continuă drumul spre ieşirea din parc. Acolo îl aştepta şi trăsura cea scorojită. Birjarul moţăia pe capră cu gura căscată şi cu şapca trasă pe o parte.

De aci înainte şi pînă a doua zi seara, Avakum fu numai arheolog. Metodi Paraşkevov, necunoscutul individ X, locul cel tainic numit „Zmeiţa”, toate încetară parcă să mai existe. Mai întîi făcu o vizită protocolară directorului muzeului, cu care avu o lungă convorbire. Pe urmă privi din nou materialele expuse şi cu toate că pe unele dintre ele le vedea pentru a zecea oară, rămase aci pînă seara. A doua zi rătăci printre ruinele zidului interior al cetăţii, schiţă în carnetul său ornamente ale cornişelor de la Biserica de Aur[1] apoi luă iarăşi aceeaşi trăsură scorojită care-l trecu dincolo de malul drept al rîului Ticea. Printre tufişuri şi coastele expuse spre soare se vedeau ruinele temeliilor mănăstirilor din Preslav, atît de vestite odinioară. Îşi umplu apoi luleaua cu

---

[1] Monument arhitectonic important din Preslav. (n t.)

tutun, se aşeză la umbră şi începu să tragă cu poftă din ea.

Fumul se ridica în rotocoale mari în aerul încălzit. Pe deasupra capului său zburau coţofene care ţipau strident, iar sus de tot, în înaltul cerului de un albastru-pal, se rotea un vultur cu aripile nemişcate. Pietre sfărîmate, tufişuri printre care mai mult ca sigur mişunau şerpii, miros de pămînt dogorit şi de frunziş ars de soare, iar deasupra şi pretutindeni — o linişte grea şi apăsătoare. Avakum surîse: „Sic transit gloria mundi”[1]. Poate tocmai aici în locul ăsta al ţarului Simeon[2] — Cernorizeţ Hrabr[3] şi-a ascuţit pana sa, şi-a amintit de sîngeroasa bătălie de la Aheloi[4] şi a murit de inimă rea, neputînd să cucerească Constantinopolul. Sic transit gloria mundi! Singurul lucru

---

[1] Aşa trece gloria lumii (în limba latină). (n.t.)

[2] Cel mai vestit ţar bulgar (893—927). A întins hotarele Bulgariei pînă la cele trei mări — Adriatică, Neagră şi Egee. A irosit forţele poporului şi finanţele ţării în războaie cu bizantinii, încercînd — fără să reuşească — cucerirea Constantinopolului. În timpul său — veacul de aur — cultura feudală cunoaşte o mare înflorire. (n.t.)

[3] Unul dintre cei mai originali scriitori bulgari din vremea lui Simeon. Mare polemist în apărarea alfabetului bulgar (chirilic). (n.t.)

[4] Rîu în apropiere de Mesembria, unde la 917 ţarul Simeon a repurtat o mare victorie asupra bizantinilor, urmărindu-i pînă în apropiere de Constantinopol. După această victorie Simeon s-a proclamat ţar al bulgarilor. (n.t)

important e să laşi amintiri frumoase celor de după tine.

Spre seară aduse cu sine în mica sa cameră de la hotel un plic mare cu însemnări scrise de mînă şi la maşină. Erau date despre Metodi Paraşkevov.

Poate că ar fi nimerit să punem, de pildă, o întrebare ca aceasta: Iată, necunoscutul domn X — după ipoteza expusă în faţa colonelului Vanov — este adevăratul criminal. El l-a lovit pe sergentul Stoian, a spart fereastra staţiunii geologice, a furat schiţa strategică etc. Iar Metodi Paraşkevov, „dascălul” din Momcilovo, bănui- tul criminal, este în realitate un om nevinovat. Atunci pentru ce Avakum adună date despre acest om nevinovat şi asta nu aşa, în văzul lumii, ci conspirativ, cu mii de măsuri de precauţie?

Mie, cronicarul acestei istorii, puteţi să-mi puneţi o asemenea întrebare — şi asta nu o dată, ci de zece ori. Şi tot de atîtea ori o să vă răspund foarte serios şi cu multă plăcere. Avakum însă ar fi surîs puţin, ca de obicei, şi ar fi tăcut.

Era cu totul convins că mergea pe un drum bun şi că făcea tocmai ceea ce trebuia făcut. Dacă diversiunea creată împotriva lui Metodi Paraşkevov era doar o răzbunare personală, atunci spera să găsească cheia acestei afaceri în biografia învăţătorului, iar datele noi descope- rite l-ar fi pus uşor

pe urmele necunoscutului domn X. Dar daca în biografia lui Paraşkevov nu există ceva care să dovedească relaţii mai aparte cu vreo persoană oarecare, în acest caz era clar că în mobilul crimei nu jucau nici un rol motivele subiective şi sentimentele personale.

Mai era şi a treia soluţie la care Avakum se gîndea adesea. Această periculoasă posibilitate ar fi răsturnat cu totul ipoteza sa. De fapt, Avakum îşi construise ipoteza pe cîteva greşeli greu de sesizat, dar evidente. Pînă aici totul mergea bine, totul se baza pe principiul logic că pînă la urmă greşelile mărunte demască şi descoperă pe criminal. Admirabil. Dar ca şi în matematici, şi în cercetări de acest fel este uneori necesar, pen-tru rezolvarea unor probleme dificile, să se procedeze prin recurgerea la contrariu.

Avakum cunoştea acest principiu matematic şi, cînd era necesar, îl aplica în practică. Faptul că afară, pe pămînt, nu se găsiseră bucăţi de geam spart, că pe tencuială nu erau urme, că zăbreaua era pilită pe dinăuntru şi îndoită în afară, bucăţile mari de geam găsite pe podeaua de piatră — toate acestea erau într-adevăr greşeli, dar cine putea să afirme cu siguranţă absolută că n-au fost făcute înadins, cu o anumită intenţie?

Şi Avakum presupunea „contrariul” — persoana X face greşeli,

intenţionate, pentru ca, ba- zîndu-se pe ele, anchetatorii să creadă că în cazul de faţă ar fi, chipurile, o diversiune, dar de fapt nu e o adevărată diversiune. Sau şi mai simplu: că Metodi Paraşkevov vrea să apară drept victima unei diversiuni — de unde ar rezulta că Metodi Paraşkevov şi individul X sînt una şi aceeaşi persoană.

În această contraipoteză era un anumit procent de probabilitate. Un procent extrem de redus, deoarece presupunea o dibăcie extraordinară a criminalului — lucru care, în practică, se întîl- nea foarte rar. În orice caz Avakum se hotărîse să supună această contraipoteză unei verificări extrem de severe, ca să nu mai rămînă nici o urmă de îndoială asupra posibilităţii unei identităţi între Metodi Paraşkevov şi misteriosul domn X. Va urmări viaţa învăţătorului din anii adolescenţei şi pînă în ziua şi ora crimei din acea noapte — căci această cercetare alcătuia de fapt introducerea problemei pe care trebuia s-o rezolve.

Îşi scoase carneţelul, îşi umplu luleaua cu tutun, se instală comod la masă şi începu să citească.

A doua zi de dimineaţă, la orele opt fix, bărbatul cu haină albă intră în cofetărie, se uită la mesele goale şi respiră uşurat. Cu toate că nu-şi luase gustarea de dimineaţă, ceru o

limonadă şi o bău dintr-o dată, cu deosebită plăcere.

*

* *

De la Preslav, Avakum plecă la Koarovgrad, dar nu rămase în oraş, ci îşi luă pentru cîteva zile o cameră în satul vecin — Madara. Aici — o dată la Peştera cea Mare, iar peste trei zile la ruinele de lîngă sat — Avakum primi două plicuri voluminoase care conţineau date atît despre Metodi Paraşkevov, cît şi despre aceia în mijlocul cărora trăise şi cu care avusese legături.

Plecă apoi la Provadia. Aci stătu trei zile, în care timp nu părăsi odaia în care locuia decît uneori, seara, ca să facă mici plimbări pe stră- zile din vecinătatea hotelului.

În a unsprezecea zi de la plecarea sa din So- fia, sosi la Plovdiv. Drumul de la gară şi pînă la locuinţa ce-i fusese rezervată îl făcu cu o ma-şină de serviciu. Perdelele de la ferestrele ma-şinii erau lăsate, iar sergentul care îl însoţi nu scoase nici un cuvînt tot drumul.

Noua sa locuinţă era confortabilă, însorită, avea baie şi o terasă acoperită, pe care se vedeau cîteva şezlonguri cu pînză colorată. Îl servea o femeie în vîrstă, care nu părăsea bucătăria decît atunci cînd era chemată.

Avakum dădu bani sergentului şi-l rugă să-i cumpere haine de schimb şi o sticlă cu apă de colonie. După aceea făcu o baie, se băgă în aşternutul curat şi rece al patului, închise ochii şi adormi imediat.

Se trezi tocmai seara. Abia, cînd se întunecă îşi părăsi locuinţa — curat, bărbierit, parfumat. Semăna totuşi foarte puţin cu el însuşi, deoarece avea o mustaţă tunsă scurt, purta ochelari, iar sprîncenele-i erau amîndouă la fel de negre. Cu pardesiul său bej aruncat peste umăr, puţin distrat şi cu o expresie lipsită de orice griji o porni spre centrul oraşului.

Reveni acasă în zori, cînd muncitorii grăbeau spre fabrici ca să intre în schimbul de zi.

Cu mici schimbări — acesta îi fu programul în toate zilele şi nopţile pe care le petrecu la Plovdiv. Ieşea seara şi se întorcea în zori.

Seara, Avakum se ducea la Direcţia regională, se încuia în camera secretarului, îşi lua creionul şi carnetul şi începea să răsfoiască o mulţime de dosare groase. Îl interesau mai ales acele dosare care conţineau materiale despre întîmplările petrecute la frontieră în ultimii doi-trei ani. Treceri de diversionişti în interiorul ţării, stabilirea locului şi descoperirea agenturilor de spionaj, acţiunile de spionaj de pe frontieră etc. Citea şi recitea totul cu atenţie încordată atunci cînd locul acţiunii

erau raioanele de graniţă de la Momcilovo sau cele învecinate.

Înainte de a se duce la Direcţia regională, Avakum trecea întîi pe la „Trakia”, un restaurant destul de departe de centru şi unde, aşezat într-un colţ singuratic, lua masa şi asculta muzică vreo jumătate de oră. Orchestra era bună şi cînta de obicei melodii vesele, dar ciudat, această muzică veselă îl întrista pe Avakum, de parcă ar fi ascultat cine ştie ce melodii sumbre, sau s-ar fi aflat undeva, departe, tocmai la capătul lumii. În clipele acelea îi venea să ceară o băutură tare şi bătea cu inelul în farfurie, dar atunci cînd ospătarul venea la masa lui, se încrunta, făcea plata şi părăsea repede restaurantul.

Se culca pe la orele şapte dimineaţa şi se scula la douăsprezece. După ce făcea un duş rece şi reconfortant, lua masa de prînz, care consta din două pahare mari de cafea şi un sandviş subţire. După aceea îşi lua ţigările şi scrumiera şi începea să lucreze.

Încă de cînd era la Madara ceruse de la Direcţie date suplimentare asupra lui Metodi Paraşkevov, asupra timpului în care nu funcţionase în învăţămînt, adică între 9 septembrie 1944 si începutul anului 1947,

În afară de aceasta, el îl rugă pe colonelul Vanov să-i trimită coordonatele emisiilor clandestine de radio interceptate de goniometriştii serviciului de contrainformaţii,

precum şi dosarele geologilor, de la staţiunea din Momcilovo.

Aceste materiale îi fură predate a doua zi după sosirea sa la Plovdiv,

Acum portretul lui Metodi Paraşkevov începu să se contureze tot mai clar în mintea să. Bineînţeles, îl vedea abia „din profil” — nu avea încă date despre perioada petrecută la Momci- lovo, pentru ca învăţătorul să poată fi văzut „en face”. Dar şi văzut „din profil”, chipul învăţătorului coincidea cu felul în care şi-l închipuise Avakum, chiar înainte de a cunoaşte aceste amănunte:

În tot neamul lui Metodi Paraşkevov, atît din partea tatălui cît şi a mamei, nu exista nici o persoană cu atitudini reacţionare. Toate rudele sale, mai apropiate sau mai depărtate, munceau acum cu multă tragere de inimă în gospodăriile cooperatiste, iar doi dintre verii săi fuseseră decoraţi cu medalii de arqint pentru succesele pe care le obţinuseră în cultivarea specialităţilor de struguri de masă „Dimiat”[1]. Ca învăţător, Me-todi Paraşkevov stătuse departe de mişcările politice, cu toate că unele referinţe lăsau să se întrevadă anumite „simpatii ascunse” faţă de elevii care aveau atitudini progresiste. Nimeni însă nu afirmase ceva în legătură cu simpatiile sale ascunse faţă de „cei de dreapta”.

---

[1] Specie de struguri de desert, răspîndită în Bulgaria.(n.t.)

Cele mai. multe referinţe îl prezentau pe Metodi Paraşkevov ca pe un om liniştit şi foarte modest, care nu ţinea de loc la o viaţă comodă, avînd, ca să zicem aşa, un spirit spartan. Se da a înţelege că omul era puţin închis în sine, tăcut şi cu un caracter destul de ferm. Dar toţi afirmau că este un învăţător minunat, că-l interesau cărţile ştiinţifice şi că îi plăceau excursiile. După chimie, a doua sa pasiune era geologia — pretutindeni pe unde fusese învăţător lăsase în urma sa mici colecţii geologice aranjate cu grijă. Unii afirmau că nu se putuse căsători tocmai din această cauză — pierdea prea multă vreme ca să colecţioneze diverse pietre şi cheltuia mulţi bani pentru tot felul de cărţi, instrumente, preparate şi acizi.

Din nici o referinţă însă nu lipsea sublinierea altei caracteristici, şi anume pasiunea sa pentru vînătoare, moştenită de la tatăl său. Bunicul său Ignat fusese renumit în tot judeţul ca cel mai dibaci vînător de lupi. La rîndul său, Metodi nu era numai un iscusit ţintaş, dar se pricepea foarte bine şi la împăierea vînatului — nu exista cabi-net de ştiinţele naturii unde iepurii, vulpile, bufniţele şi potîrnichile împăiate de dînsul să nu pară ca vii. Nu se cunoştea motivul care-l determinase să-şi părăsească modesta sa existenţă de învăţător şi să se stabilească la Sofia. Amănuntele

privitoare la aceşti doi ani nu erau prea limpezi. Ceea ce era clar era că se întreţinuse cu banii rezultaţi din vînzarea viei părinteşti, că-şi cumpărase o carabină de vînătoare de la un străin, un englez se pare, şi că înaintase o cerere pentru a fi primit în serviciul Institutului de mine şi geologie. Nu fusese însă numit la acest institut, deoarece, pe cererea sa, şeful de cadre pusese următoarea rezoluţie: „Nu corespunde din punct de vedere politic”. Gazda sa din acea vreme, un mecanic de locomotivă, dă-duse despre dînsul următoarele referinţe: „Tă-cut, singuratic, citeşte mult şi merge des la vî- nătoare. Are o puşcă minunată, îşi face singur gloanţele, iar vînatul pe care-l aduce îl dăruieşte cu dragă inimă tuturor. Un om liniştit şi închis în sine. Nevastă-mea Vasilica se supăra foarte mult pe dînsul, deoarece umplea camera cu o droaie de pietre. Pe masa lui erau totdeauna o mulţime de sticle mici şi mari, cu diverse chimicale, tot soiul de lupe şi diverse ciocane. Într-un timp îşi cumpărase chiar un mic microscop, de ocazie, dar în stare foarte bună, deoarece lucea de parcă ar fi fost de aur. În ziua aceea l-am auzit pentru prima dată fluierînd. Era desigur vesel pentru că îşi cumpărase microscopul. Nu primea pe nimeni, îşi plătea chiria regulat, dar era foarte zgîrcit în ceea ce priveşte propria sa îmbrăcăminte. Nevastă-mea Vasilica, care-i spăla

rufele, trebuia să-i cîrpească foarte des gulerele cămăşilor. Am fost mulţumiţi de dînsul, după cum şi el a fost mulţumit de noi. Cînd ne-a anunţat că pleacă la ţară ca învăţător, nevastă-mea s-a întristat foarte mult. I-a lăsat ca amintire o maşină de spirt foarte frumoasă, de fabricaţie străină”.

După ce culese esenţialul din toate aceste hîr- tii, Avakum îşi frecă bucuros mîinile: deocamdată nu avea nici un temei să creadă că dom- nul X era; una şi aceeaşi persoană cu Metodi Paraşkevov.

În a cincea zi de la sosirea sa la Plovdiv, Avakum plecă la Smolian.

3

La Smolian îl ajunse scrisoarea colonelului Vanov. Şeful său îi scria următoarele:

„...Şi cum îţi spuneam, am citit procesele- verbale ale celor dintîi interogatorii luate acu- zatului Metodi Paraşkevov. Le-am citit cu multă atenţie şi pot să spun că ştiu acum, în cazul acesta, tot atîta cît ştiam şi la început. Oricum, vreau să-ţi citez cîteva puncte care mie, personal, mi se par interesante.

La primul interogatoriu, omul nostru l-a invi-tat să vorbească punîndu-i obişnuita întrebare:

— Povestiţi-ne ceva despre dumneavoastră. Metodi Paraşkevov a

oftat: — Ce să vă spun despre mine, cînd dumneavoastră mi-aţi luat posibilitatea să fac un lucru interesant şi folositor, în ca- re-mi puneam atîtea speranţe! — Şi ce vă gîn- deaţi să faceţi? l-a întrebat anchetatorul. Metodi a tăcut şi după aceea a zis zîmbind: — Mă gîndi- sem să mă căsătoresc — după care a continuat pe acelaşi ton: Pentru un flăcău tomnatic ca mine, acesta trebuie să fie un adevărat eveniment de care face să vorbeşti, nu este aşa?

Anchetatorul l-a întrebat: — Cum ne explicaţi plimbările dumneavoastră atît de dese prin munţi? Metodi a răspuns: — Mă duceam la vînătoare. — La vînătoare omul se duce cu puşca, iar dumneavoastră plecaţi de multe ori fără puşcă. Se duce oare cineva la vînat fără puşcă? — Bineînţeles că nu, a răspuns Metodi, adăugînd: Dar în afară de vînătoare mă mai duceam şi pentru alte interese. — Şi anume? l-a întrebat anchetatorul. — Studiez natura.

Anchetatorul l-a întrebat: — Dumneavoastră, cetă-ţene, afirmaţi că în noaptea de 22 spre 23 august, aţi ieşit să vă plimbaţi dincolo de sat, spre răsărit. Iar martorii v-au întîlnit pe drumul care duce spre satul Lăkite, adică într-o direcţie opusă aceleia pe care o indicaţi. De ce ne induceţi în eroare?

— Aceasta este o chestiune particulară a mea — a răspuns

învăţătorul. După care şi-a strîns buzele şi a încetat să mai scoată vreo vorbă în această problemă.

La al doilea interogatoriu, anchetatorul l-a întrebat:

— Anul trecut, în regiunea „Zmeiţa”, a fost ucis, într-un schimb de focuri cu organele autorităţilor, diversionistul Kademov din satul Lăkite. Dumneavoastră l-aţi cunoscut pe acest om?

— L-am cunoscut — a răspuns Metodi. Avea un ochi bun şi o mînă sigură. Era un vînător foarte bun.

— Mergeati deseori la vînătoare cu Kademov?

— Ne-am întîlnit de cîteva ori prin munţi.

— Dar nu vă amintiţi cumva cînd a fost ultima dumneavoastră întîlnire?

Metodi a răspuns foarte liniştit:

— Mi se pare că lucrul acesta s-a întîmplat cam cu un an înainte de fuga lui spre sud.

— Şi cînd v-aţi mai văzut după această ultimă întîlnire?

— Ne-am fi putut vedea poate în ziua înmor-mîntării lui, dar mi-a fost lene să bat drumul pînă la Lăkite — a zîmbit Metodi.

La al treilea interogatoriu, anchetatorul l-a întrebat:

— Dumneavoastră, cetăţene Paraşkevov, ne-gaţi participarea dumneavoastră la atacarea staţiunii geologice. Dar atunci cum puteţi explica prezenţa amprentelor

dumneavoastră pe bucăţile de geam spart?

— Dacă aş fi detectiv, v-aş satisface într-un fel oarecare curiozitatea — a ridicat din umeri Metodi Paraşkevov. Iar după ce s-a mai gîndit puţin, a adăugat: Există o singură posibilitate: în timp ce dormeam, mi-a luat cineva degetele de la mînă. Mi le-a luat, s-a dus cu ele la staţiunea geologică şi a spart geamul. Apoi s-a întors înapoi şi mi le-a pus din nou la loc. Dumneavoastră ce credeţi?

— Sînteţi neserios — a spus anchetatorul.

— Dimpotrivă! Sînt tot atît de serios cît sînt de serioase toate acuzaţiile dumneavoastră! l-a fulgerat din ochi, supărat, Metodi.

Atunci anchetatorul a cerut să i se aducă fiola cu cloroform, prosopul şi mucul de ţigară şi l-a întrebat:

— Cunoşti aceste lucruri?

— Păi sigur că le cunosc! a zis Metodi. Fiola şi prosopul sînt fără îndoială ale mele, deoarece le-am cumpărat cu banii mei. Cît priveşte acest muc de ţigară — s-a uitat la el cît va timp — nu sînt sigur dacă provine de la ţigara mea sau de la alta. Toate mucurile de ţigări seamănă între ele ca nişte fraţi gemeni.

— Vă rog — a zis anchetatorul — nu vă faceţi prea multe gînduri despre acest muc de ţigară. Am avut noi grijă să facem toate cercetările şi expertiza

a stabilit pe acest muc urmele degetelor şi ale bocancilor dumneavoastră.

— Atunci şi mucul de ţigară este al meu — a surîs Metodi, adăugind: Mi-amintesc că atunci cînd am trecut pe lîngă staţiunea geologică, mi-am aruncat ţigara undeva, prin apropierea ferestrei, şi pentru că sufla un vînt puternic, am strivit-o cu bocancul, ca să nu dau foc la ceva.

— Aveţi o memorie foarte bună — a spus anchetatorul — şi de aceea o să vă amintiţi uşor cum s-a îmbibat prosopul dumneavoastră cu cloroform, şi în ce fel a ajuns el să se înfăşoare în jurul feţei sergentului Stoian.

Metodi Paraşkevov a tăcut îndelung.

— Haide, vorbiţi! l-a îndemnat anchetatorul.

— Din cloroformul meu — a spus Metodi — nu s-a consumat în seara aceea nici o picătură, deoarece ţin foarte bine minte gradaţia de pe fiolă, liniuţa pînă la care ajunsese lichidul. Acum văd că lichidul se află la aceeaşi liniuţă.

— Dar în afară de dumneavoastră, mai poate confirma cineva acest lucru? a zis rîzînd anchetatorul.

Metodi a ridicat din umeri şi pe urmă a rîs şi el.

— Să ştiţi că această istorie cu prosopul meu este într-adevăr curioasă — a zis el. Şi tot atît de curioasă este şi chestiunea amprentelor mele. Dacă sînteţi un detectiv bun, dumneavoastră trebuie

să lămuriţi aceste lucruri şi pentru dumneavoastră şi pentru mine. Dar dacă vă pierdeţi vremea în jurui modestei mele persoane, vă asigur că niciodată n-o să ajungeţi la adevăr.

— Deocamdată adevărul se învîrteşte tocmai în jurul modestei dumneavoastră persoane — l-a ameninţat anchetatorul.

Metodi a tăcut un timp şi pe urmă a zis:

— În ceea ce mă priveşte, n-am de ce să mă tem, deoarece n-am avut absolut nimic de-a face cu această urîtă istorie: şi pentru că sînt destui oameni cu cap, care vor dovedi acest lucru. Mai e posibil oare astăzi ca cineva să fie judecat şi condamnat pentru o crimă pe care n-a săvîrşit-o? Vă rog să nu mă faceţi să rîd, pentru că nu fac parte dintre oamenii cărora le place rîsul.

Aşa s-a încheiat cel de-al treilea interogatoriu.

Se pare că acuzatul nu înţelege sau nu sesizează situaţia gravă în care se găseşte. Această naivitate e frumoasă, dar e în acelaşi timp foarte primejdioasă pentru respectivul dascăl. E bine că omul e liniştit şi nu e dominat de teamă. E pri-
mejdios însă optimismul său, credinţa că totul se va termina cu bine şi ca deasupra capului său nu planează nici o ameninţare. El nu ştie că faptele şi dovezile materiale ale acestui caz sînt de aşa natură, încît poate fi dat in

judecată imediat. Încercare premeditată de crimă, atacarea unui obiectiv militar, sustragerea unui document de importanţă strategică, ştii foarte bine cum se pedepsesc toate astea. Şi dacă dosarul n-a ajuns încă în mîinile procurorului, cauza nu este lipsă de dovezi împotriva acuzatului — asemenea dovezi există şi ele sînt indiscutabile! Cauza este dorinţa noastră de a descoperi cît mai multe din firele acestei crime, adică să descoperim organizaţia, oamenii care fac parte din ea şi centrala care-i conduce. Bineînţeles, dacă nu vom reuşi, dacă ancheta se va prelungi prea mult şi îşi va pierde din eficacitate, atunci Metodi Paraşkevov, chiar dacă va fi singurul acuzat în acest proces, va fi dat în judecată. Deocamdată aşa stau lucrurile.

În ceea ce priveşte măsurile de apărare pe care le-am luat, în afară de trimiterea ta la Momcilovo — rezultatele obţinute pînă acum, deşi nu sînt deosebite, trebuie să le ştii şi tu. Întîi: După toate probabilităţile, schiţa strategică furată nu a fost trimisă peste graniţă: sectorul de frontieră Momcilovo, ca şi sectoarele vecine, se află sub o strictă supraveghere. Nu s-a constatat pînă acum nici măcar o încercare de apropiere de linia frontierei. Dar aceasta nu înseamnă de loc că respectivul document nu a căzut în mîinile spionajului străin. Al doilea:

Goniometriştii noştri, lucrînd intens, au recepţionat o a doua radiogramă cifrată, cu un conţinut foarte redus şi transmisă de o staţiune de radio pe unde ultrascurte, de la vreo 20 de kilometri nord, nord-vest de Momcilovo, la 24 august. Locul staţiunii clandestine nu s-a putut stabili cu precizie absolută — emisiunea a durat circa jumătate de minut. În timpul emisiei, în apropierea liniei de frontieră a zburat un avion străin.

Îţi voi trimite — probabil chiar mîine — liniile de intersecţie ale celor două emisii anterioare pe unde ultrascurte; de asemenea şi coordonatele aproximative ale locului de unde s-a transmis ultima radiogramă cifrată. Din nefericire, toate aceste trei radiograme nu sînt încă descifrate. Ceea ce este sigur însă este că staţiunea de recepţie a fost una şi aceeaşi în toate cele trei cazuri. Să te îngrijeşti să ai legătură obişnuită şi suplimentară cu Direcţia regională din Smolian şi să faci aşa încît să poţi fi sigur — chiar în calitatea ta de arheolog, de ajutorul şi colaborarea tuturor oamenilor cinstiţi. Fii atent şi cînd ieşi afară din sat nu umbla niciodată fără o armă bine pusă la punct. Am dat dispoziţii să ai zi şi noapte legătură radiofonică cu Sofia...”

Avakum citi această scrisoare în camera hotelului la care trăsese. Îşi

notă cîteva date în carnetul său, după care aprinse un chibrit şi arse scrisoarea.

Se duse la fereastră şi, rezemat de pervazul ei, privi îndelung afară. Dimineaţa era posomorită, cenuşie. Cerul de deasupra dealurilor era de plumb.

4

Prima mea întîlnire cu acest om mi-a rămas întipărită în minte în culorile cele mai sumbre, Iată cum s-a întîinplat:

La Momcilovo sînt două cîrciumi (le spun aşa cum li se zicea înainte); cea mai mare şi mai nouă dintre ele are o firmă modernă din tablă pe care scrie cu litere frumoase: „Restaurantul Karabair”. Restaurantul ocupă jumătate din noua clădire a cooperativei, are ferestre largi, care dau spre stradă, iar înăuntru e curat, mesele au pe ele feţe de mese albe, tejgheaua luceşte de curăţenie, ca şi rafturile din spatele ei. Cei din Momcilovo sînt foarte mîndri de acest nou restaurant al lor şi vin cu plăcere aici ca să bea un rachiu de mentă şi să asculte radio, chiar dacă se simt oarecum stînjeniţi de feţele de mese prea curate şi de podeaua atît de lucitoare. Aici vin să ia masa la prînz cei trei învăţători de la Şcoala mixtă,

contabilul gospodăriei şi maiorul carto-graf Ştefan Ingiov. Seara, această societate serioasă se măreşte, deoarece mai vine aici şi tînărul agronom cu soţia sa, totdeauna veselă şi cu o floare galbenă la ureche.

Cealaltă — vechea cîrciumă din Momcilovo — se află în capătul dinspre răsărit al satului, toc-mai la răscrucea unde se despart cele două drumuri: cel care duce spre mahalaua de sus şi cel care merge spre satul Lăkite. E o clădire scundă, cu un singur cat, veche şi scorojită de vreme, cu o singură fereastră bine zăbrelită, cu patru trepte de piatră în faţa uşii înguste. Sub streaşina ei pă-răginită nu se vede nici o firmă. Abia mai poţi citi cele două rînduri scrise acum vreo 25 de ani de mîna vechiului proprietar, şi şterse acum de ploi:

Băuturi spirtoase.
Tutun şi ţigări.

Dedesubt, unde ar fi trebuit să fie numele cîr- ciumarului, s-a tras nu de mult o dungă groasă de vopsea roşie.

Cei din Momcilovo o numesc cîrciuma lui Ilcio. Înăuntru, cîrciuma lui Ilcio nu e atît de plă- cută cît pare de afară. De încăpătoare, e încăpă-toare — cuprinde zece mese de lemn, aşezate la doi paşi una de alta. Podeaua e de pămînt, iar tavanul de grinzi înnegrite. Tejgheaua de lemn se află chiar în faţa intrării, dar puţin

spre dreapta, iar spre stînga, în colţ, se află un vechi cămin cu lanţul atîrnînd deasupra vetrei. Coşul căminului este negru de fumul care s-a pus pe el de zeci de ani încoace.

Între cămin şi tejghea era pe vremuri o uşă, dar acum n-au mai rămas decît rama şi balamalele, căci uşa propriu-zisă a fost scoasă. Pe aici se intră într-o odaie mică, cu bănci joase, pe lîngă pereţi, acoperite cu covoare vărgate, vechi şi roase. Galbenul predomină în coloritul lor — sînt făcute în dungi galbene, late, înconjurate de dreptunghiuri roşii şi albastre. În mijlocul camerei se află o masă lungă cu picioare scurte şi şchioape. Lumina pătrunde aci printr-o ferestruie îngustă şi lungă, care priveşte spre răscrucea de drumuri. Deoarece cîrciuma e construită pe o mică înălţime, de la această fereastră se poate vedea chiar minaretul vechii geamii din mahalaua de sus şi o bună parte din drumul care duce spre satul Lăkite.

Bineînţeles, restaurantul „Karabair” a atras cea mai mare parte din vechea clientelă a cîr- ciumii lui Ilcio. „Karabair” are şi radio, are vara şi bere, găseşti aici şi ciorbă caldă, ba şi multe feluri de gustări de luat la o ţuică. Era vizitat de oamenii mai de seamă din sat şi devenise un fel de club al gospodăriei colective, care se îmbogăţise în ultimii doi-trei ani. În restaurantul „Karabair”, ca şi în

clădirea modernă a Şcolii mixte, cei din Momcilovo vedeau parcă simbolul noului care pătrundea şi în viaţa lor.

Cîrciuma lui Ilcio, atît de vestită pe vremuri, îşi pierdu treptat faima, rămase pustie şi începu să semene cu un fel de monument părăsit, ce amintea lucruri de demult trecute şi care nu se vor mai întoarce niciodată. Veneau aci bătrînii, cîţiva beţivi paşnici, se abăteau la ea din cînd în cînd lemnarii din mahalaua de sus, care nu se puteau obişnui atît de repede cu feţele de masă prea albe de la „Karabair”.

Că oamenii o părăsiseră mai toţi, ca pe o moară de apă veche, şi stricată — asta era adevărat. Dar că în butoaiele ei aflai un vin mai vechi, mai limpede şi mai curat decît vinul de la „Karabair” — acest lucru putea fi negat doar de oamenii fără experienţă. Marko Krumov, căruia cooperativa din sat îi încredinţase conducerea cîrciumii lui Ilcio, nu voia să audă de nici un fel de rachiuri de mentă, de lichioruri şi de alte băuturi din astea artificiale, care se lăfăiau pe rafturile restaurantului „Karabair”. Marko Krumov avea totdeauna sub tejgheaua sa cîteva damigene cu ţuică veche — adusă cine ştie de unde — aromată, galbenă la culoare, tare şi care-i făcea pe bătrînii cu plete albe să-şi amintească de anii tinereţii, iar pe lemnarii din mahalaua de sus să ducă mîna la cuţite şi să le scîn- teieze ochii ca la

rîşii din păduri. „Karabair” se lăuda cu gustările sale, dar nici în vis nu putea să rivalizeze cu specialităţile cîrciumii lui Ilcio, cu ardeii lui copţi şi iuţi, preparaţi cu oţet de vin şi untdelemn. Este adevărat că şi acolo se serveau ardei, dar erau dulci, abia dacă pişcau puţin, pe cînd pipăruşii de la cîrciuma lui Ilcio erau parcă de foc, scoşi tocmai din fundul iadului. Trebuia să ai limba pingelită cu două rînduri de talpă, ca să nu-ţi dea lacrimile cînd îi gustai.

La cîrciuma lui Ilcio nu se servea ciorbă şi mîncare gătită. Marko Krumov îşi ospăta clienţii săi statornici cu pastramă grasă de oaie, cu slănină sărată pusă puţin la jar, le prăjea ouă cu ceapă şi brînză, le făcea pui la frigare.

Şi cum arăta acest Marko Krumov? În orice caz, nu semăna de loc cu administratorul restaurantului „Karabair”. Acela era uscăţiv, rece şi distant, privea neîncrezător, semăna cu un vînă- tor care pîndeşte vînatul din umbră. Marko însă avea o burtă mare şi nişte obraji roşii de flăcău, cu toate că trecuse de cincizeci de ani. Mustăţile răsucite haiduceşte în sus făceau ca faţa lui rotundă să pară şi mai tînără. Iar ochii, totdeauna zîmbitori, goneau suferinţa din inima omului şi-l făceau să-şi aducă aminte că pe lumea asta nu sînt numai griji, ci că mai este şi plăcere şi veselie. Închipuiţi-vi-l cu un păr argintiu, des

ca peria, cu nişte mîini mari şi păroase, goale pînă la coate, cu un şorţ care nu fusese niciodată alb şi veţi avea o idee despre omul care administra şi gospodărea cîrciuma lui Ilcio.

Mie îmi plăcea foarte mult cîrciuma asta ve-che! Şi nu pentru ardeii cei iuţi, de care imi venea să urlu cînd îi gustam. De fapt luam din ei cam în silă, numai ca să nu mă fac de rîs în faţa vrednicilor clienţi ai cîrciumii lui Ilcio. Nici faţă de rachiul cel galben n-am avut vreodată slăbiciune — cît priveşte pastrama de oaie, asta nu mi-a fost pe gust de cînd mă ştiu. Bineînţeles, nu vreau să fac păcate şi să spun că nu-mi plăcea vinul. Da — vinul şi puişorii la frigare mi-au plăcut totdeauna şi or să-mi placă şi de acum înainte, cu toate că asemenea gusturi nu sînt prea potrivite pentru un om serios ca mine. Am răsfoit destule cărţi şi n-am găsit nicăieri o asemenea slăbiciune la medicii veterinari, să le placă vinul şi puii la frigare.

Dar oricum ar fi, chiar dacă în cîrciuma asta a lui Ilcio nu s-ar găsi decît limonadă şi ardei iuti, eu tot o să intru în ea, deşi, dacă mă între-baţi ce mă atrage acolo, nici măcar n-aş putea să vă spun. În cele două încăperi era totdeauna cam întuneric şi oarecum trist. Dar în cămin pîl- pîia focul, jucau flăcări şi deseori mă aşezam pe scăunelul cu trei picioare şi răscoleam cu vreun băţ prin cenuşă.

Asta era tare plăcut, mai ales toamna şi iarna. Ascultam cum şuieră vîntul în cămin şi cum urlă viforul şi mă gîndeam la o mulţime de lucruri. Mă gîndeam mai întîi la vaca Raşka, deoarece eu sînt doctor veterinar, iar Raşka este mîndria gospodăriei noastre. Îmi treceau prin gînd şi alte lucruri, ca, de exemplu, şalul de culoare rezeda al colegei mele, doctoriţa Naceva, sau genele ei pe care am văzut odată cum se lipise un fulg de zăpadă; sau mi se părea, că undeva, lîngă mine, dar tot aici la foc, stă pe un scaun cu trei picioare cineva în rochie albă, întinzîndu-şi mîinile ca să şi le încălzească la jar. Vedeam foarte clar aceste mîini mici şi albe întinse spre foc şi totul îmi părea caraghios. Era într-adevăr de rîs. Oare nu e de rîs cînd vezi un astfel de tablou: o fată îmbrăcată într-o rochie de vară, într-o rochie albă, care stă cu mîinile întinse la foc? Dacă ar fi avut pe umeri un şal, să zicem un şal rezeda, iar pe sub şal un pulover galben cu guler înalt, aşa cum poartă doctoriţa Naceva — atunci desigur totul ar fi fost firesc, şi eu n-aş fi avut de ce rîde... Dar probabil că mă gîndeam mult mai mult la Raşka noastră, deoarece dădea o cantitate de lapte record şi noi eram tare mîndri de dînsa.

Dar dacă mă întorc la cele ce spuneam şi mă întreb de ce îmi plăcea să mă duc la cîrciuma lui Ilcio, şi

astăzi îmi vine tare greu să răspund. Poate că mă duceam acolo pentru cămin — ca să-mi coc cartofi în spuza fierbinte.

Dar îndată ce a venit de la Sofia grupul de geologi, lucrurile s-au schimbat în mare măsură la cîrciuma lui Ilcio. La început, toate aceste persoane, aşa cum era şi de aşteptat, şi-au îndreptat atenţia către „Karabair”, restaurantul cel modern şi curat. Nu era de mirare, oamenii erau doar obişnuiţi cu asemenea restaurante, ba desigur, îi atrăgea şi radioul, pe urmă la „Karabair” găseau în fiecare zi supă şi mîncare caldă.

Cîrciuma lui Ilcio îşi ducea viaţa ei liniştită aşa cum apucase de pe vremuri. În afară de mine, venea cîteodată aici şi învăţătorul Metodi Paraşkevov, iar bai Grozdan, preşedintele gospodăriei, în drum spre „Karabair”, se abătea deseori ca să-şi mai clătească gîtlejul cu un păhărel de rachiu de anason. Asta o făcea stînd în picioare la tejghea, chipurile omul se grăbea şi n-avea vreme să stea la masă. Eu însă ştiam că graba lui are altă cauză — se temea omul să nu zică cineva: „Ia uite la preşedinte, şi el ţine cu ***trecutul!***” . De aceea îşi bea el rachiul lui de anason stînd în picioare. Iar Metodi Paraşkevov, contrar flăcăilor tomnatici, vorbea puţin, bea şi mai puţin, dar în schimb mînca o mulţime de ardei iuţi cu pîine. Se întîmpla cîteodată să-i aducă lui bai

Marko Krumov vreun iepure sau vreun cocoş sălbatic. Bai Marko pregătea vînatul bărbăteşte, după acele legi acum uitate, dar de care se ţineau odată haiducii prin poienile pădurilor. Dar şi în aceste zile mari pentru cîrciuma lui Ilcio, Metodi Paraşkevov era tot acelaşi. El îşi mînca ardeii săi iuţi — muia bucăţi mari de pîine în zeama ce ardea ca focul, iar din vînat mînca puţin. Poate că voia să ne lase pe noi să mîncăm mai mult şi de aceea se abţinea.

Odată, la un asemenea prînz solemn — în tingirea cositorită se lăfăia un iepure înăbuşit în sos de vin — Metodi Paraşkevov îl aduse pe Boian Icerenski — locţiitorul conducătorului grupului geologic. Boian Icerenski era un om lacom — mîncase singur o jumătate de iepure, tur- nîndu-şi din gros şi din sosul aromat. Eu şi cu Marko Krumov nu eram prea entuziasmaţi de această lăcomie deplasată, dar Metodi Paraşkevov nu mai putea de bucurie. Parcă el ar fi mîncat jumătate de iepure.

De atunci s-a petrecut acea schimbare de la cîrciuma lui Ilcio de care am vorbit mai înainte.

După ce mîncă pînă ce nu mai putu şi bău un litru şi jumătate de vin, Boian Icerenski se descheie la cămaşă, oftă adînc şi începu să examineze curios încăperea. Luasem masa în camera cea mică.

— Măi, dar ce bîrlog! rîse el. Şi după ce tăcu o clipă, reluă, rîzînd iarăşi: Să stau eu la o palmă de loc de aici şi să nu ştiu de vizuina asta de vulpe, ci să mă tîrăsc pînă la restaurantul ăla din centru! Se poate asta, dascăle?

Metodi Paraşkevov dădu fericit din cap. Şi mie îmi făcură plăcere aceste vorbe şi de aceea în- găimai şi eu: „Bineînţeles, bineînţeles!”, dar Boian Icerenski nu-mi dădu nici o atenţie. Iar Marko Krumov, entuziasmat de sinceritatea geologului, aduse imediat la masă alte două jumătăţi de vin.

Mi se pare că tocmai aici este locul cel mai potrivit să spun cîteva cuvinte şi despre acest Boian Icerenski. Cînd s-au petrecut evenimentele din curtea lui Iliazov, el era plecat la nevastă-sa, la Plovdiv, şi de aceea am amînat prezentarea lui pe mai tîrziu. Chiar dacă nu era atît de frumos ca Matei Kaludiev, căpitanul de artilerie, în înfăţişarea sa se puteau vedea trăsături foarte interesante. În primul rînd, Boian Icerenski impresiona prin umerii săi largi şi prin capul său masiv. Ca înălţime nu avea mai mult de un metru şi şaptezeci de centimetri, nu părea gras, dar cîntărea o sută de kilograme în cap — asta am văzut-o cu ochii mei, cînd s-a cîntărit pe decimalul cooperativei. Avea nişte umeri de luptător de cea mai grea categorie, un gît scurt şi zdravăn şi nişte muşchi pe care putea să-i invidieze şi cel mai puternic lemnar din mahalaua de sus.

Avea un cap de leu: o frunte lată, umerii obrajilor proeminenţi şi maxilare puternice, o bărbie pătrată. Dar lucrul cel mai interesant la el erau ochii — galbeni-căprui, mai mult galbeni cînd era supărat sau vesel şi mai mult căprui în clipele de oboseală sau de încordare.

Vocea, îi era caldă, limpede, iar mişcările armonioase, precise, neaşteptat de delicate pentru această masă uriaşă de carne şi muşchi. Se pricepea să înveselească comesenii, cu toate că el însuşi rîdea foarte puţin, îi antrena să cînte, cu toate că pe el nu l-am auzit niciodată cîntînd.

Era un om cu anumite merite — avea la activul său cîteva descoperiri de terenuri miniere în bazinul Mariţei şi în culmile acoperite de păduri ale munţilor Strangea[1], dar nu-i plăcea de loc să vorbească despre sine sau să audă laude la adresa sa.

Avea şi el cîteva ciudăţenii şi curiozităţi, dar despre ele o să vă povestesc mai tîrziu, atunci cînd le-o veni rîndul. Deocamdată vreau să vă fac cunoscută numai una din aceste trăsături: Boian Icerenski era amabil şi atent aproape cu toţi cunoscuţii săi. Pe unii dintre ei părea însă că nici nu-i observa, le vorbea fără să-i vadă, de parcă înaintea ochilor săi ar fi fost un spaţiu gol. Între aceştia din urmă,

---

[1] Lanţ de munţi care se întinde pe ţărmul Mării Negre, începînd de la golful Bungas spre sud. (n.t.)

nu ştiu de ce, mă număram şi eu. Şi eram, dragă doamne, medicul veterinar al raionului!

Dar aceasta e o chestiune pur personală. Era doar vorba de schimbările care s-au petrecut la cîrciuma lui Ilcio. Chiar a doua zi, Boian Ice- renski aduse cu el pe căpitanul de artilerie şi pe inginerul de mine Kuzman Maumov Hristoforov. Căpitanul Matei Kaludiev se entuziasmă foarte mult de mica noastră cîrciumă. Se aşeză pe un scaun şi strigă vesel cîrciumarului:

— Hei, şefule!

Marko Krumov dădu fuga, îşi supse burta şi îşi lipi palmele de marginile şorţului.

— Ce fel de muniţie ai în chesoane: oarbă sau de luptă?

— Numai de luptă, tovarăşe căpitan! zise dînsul şi mustăţile îi săltară de cîteva ori în sus.

Din ziua aceea, în cămăruţa cea mică şi întunecoasă a cîrciumii începu să pulseze o viaţă veselă. Geologii şi căpitanul, dascălul şi cu mine ne adunam fără greş la prînz şi seara în jurul mesei scunde şi lungi, vorbeam şi povesteam cîte în lună şi-n stele, uneori cîntam diverse cîntece şi orele noastre libere zburau, cum s-ar spune, pe nesimţite. Spuneam mai sus că aici cîntam diferite cîntece, dar trebuie să precizez îndată că acest lucru îl făceam noi — căpitanul şi cu mine,

dascălul mormăia şi el încet. Icerenski bătea tactul pe masă cu inelul său, iar Kuzman Naumov, ca de obicei, încrunta din, sprîncene şi ofta din greu. Dar în general atmosfera era veselă. Cînd soseau la masă şi puii la frigare, atunci era şi mai vesel.

Bai Grozdan, preşedintele, cînd văzu o asemenea societate aleasă adunată aici, în vechea cîrciumă, prinse curaj şi veni hotărît alături de noi. Acest neîntrecut specialist în răsaduri de tutun era un minunat cîntăreţ: cînd începea să ne cînte cîntecele acelea duioase şi puţin triste din Rodopi, însuşi Kuzman Naumov ridica ochii în tavan şi, oarecum vinovat şi ruşinat, dădea şi el din cap.

Numai şeful, maiorul Ingiov, nu veni alături de noi. Dar şi el se abătea din cînd în cînd, deoarece una din obligaţiile sale era să-şi controleze subalternii. Intra încruntat şi sever, aşa cum era totdeauna, se aşeza la capătul băncii şi tăcea cu demnitate. Atunci Marko Krumov îi aducea pe un taler de lemn un păhărel de rachiu, îndulcit cu miere şi lucrurile se mai dregeau puţin. Dar în general şeful nu stătea mult cu noi. Era totuşi şeful nostru şi de aceea nu eram supăraţi pe el.

Şi aşa, pe nesimţite, cum spuneam mai sus, orele noastre libere zburau repede. Îi iubeam pe oamenii aceştia, cu toate că Boian Icerenski nu avea timp să mă bage în seamă şi cu toate

că Matei Kaludiev, căpitanul de artilerie, începu să se ducă tot mai des prin satul Lăkite; aici la Lăkite era dispensarul unde domnea colega mea, doctoriţa Naceva. Îi plăcea să-şi arunce pe umeri un şal de culoare rezeda... Dar s-o lăsăm aşa! N-aveam nici un temei să-l privesc cu ochi răi pe căpitan doar pentru faptul că se ducea la Lăkite. Avea omul motocicletă, de ce să nu se ducă?

Raşka dădea regulat o mare cantitate de lapte, iar în raion nu era nici morvă, nici ciumă printre găini, colectiviştii aşteptau să încaseze la toamnă bani frumoşi, cînd deodată se întîmplă acest lucru neplăcut — evenimentul din curtea lui Iliazov. Eram tulburaţi, copleşiţi, de parcă pi-case trăsnetul peste noi. Şi de fapt trăsnise chiar între noi — îl arestaseră pe minunatul nostru comesean Metodi Paraşkevov.

Locul lui la masă rămînea mereu liber.

Ne adunam cu toţii în mica noastră odăiţă, dar dacă aş spune că atmosfera era veselă, desigur aş minţi. Căpitanul, care nu era un om sentimen- tal, începu să ofteze, iar Boian Icerenski deveni tăcut, se întunecă la fată de parcă era un nor fioros de grindină. Numai Kuzman Naumov parcă nu se schimbă. În ochii lui se citea chiar o oarecare bucurie răutăcioasă, dar omul tăcea.

În asemenea dispoziţie neplăcută ne găsi Avakum Zahov. Şi ce m-a impresionat neplăcut la această primă întîlnire este tocmai lucrul despre care vreau să vă povestesc.

5

Ne aşezasem tocmai la masa de prînz — Marko Krumov ne ospăta cu nişte ouă prăjite, cînd auzirăm dinspre drum claxonul unui automobil. Ascultarăm cu toţii atenţi, iar Boian Icerenski se ridică îndată şi se uită pe fereastră.

Eram cu toţii la masă, asta însemna că era şi şeful cu noi, care-şi bea tăcut rachiul său îndulcit cu miere. De fapt doar el singur a fost acela care n-a dat nici o atenţie claxonului.

— O maşină de la Sfatul popular regional — zise Boian Icerenski, aşezîndu-se din nou la locul său. Şi după ce-şi rupse o bucată de pîine, adăugă: Maşina asta a venit şi altădată pe aici. Ţin minte numărul ei.

Bai Grozdan îşi frecă ceafa.

— Mai mult ca sigur că e agronomul de la Regiune — zise el şi pe faţă i se zugrăvi dintr-o dată îngrijorarea.

În timp ce noi încercam, să ghicim cine era oaspetele, bravul nostru „maître d’hotel” îl in-vită cu o voce sonoră în odăiţă:

— Vă rog, poftiţi înăuntru, intraţi!

După care, dădu autoritar ordine:

— Băiete, adu geamantanul aci, nu sta ca o momîie la uşă!

În prag apărură doi inşi: pe unul îl recunoscu- răm imediat — era secretarul Sfatului popular regional. Pe celălalt, mai subţire, mai înalt şi mai tînăr — îl vedeam pentru prima oară. Era îmbrăcat într-un costum cenuşiu de sport, pe umeri purta aruncat un pardesiu bej, într-un cuvînt, avea o înfăţişare destul de elegantă. Faţa lui era trasă, severă şi puţin obosită. Nu strălucea prin- tr-o frumuseţe deosebită ca a căpitanului, de pildă, dar pe chip i se citea un fel de concentrare aparte şi multă linişte. Avea un semn care bătea îndată la ochi: sprînceana lui stîngă era neagră, pe cînd cea dreaptă era roşie, de parcă ar fi fost vopsită cu roşu.

Secretarul Sfatului popular regional era foarte grăbit. Bău în picioare o jumătate de pahar de vin, ne mulţumi şi în cîteva cuvinte ne lămuri cum sta treaba cu oaspetele nostru. Avakum (el îl numi cu numele său adevărat, dar are asta vreo importanţă pentru povestirea mea?), Avakum Zahov era istoric, arheolog, trimis de Academie să studieze trecutul regiunii Momcilovo, aşa încît urma să rămînă mai multă vreme în sat.

— Măi să fie! duse bai Grozdan degetul la frunte. La noi, la Sfat, am

primit o scrisoare de la nu ştiu cate institut să dăm concursul unuia, nu ştiu cum îi zice — şi încercă să-şi aducă aminte. Da... a fost de curînd, acum vreo două- trei zile!

Secretarul Sfatului popular regional îşi ex-primă credinţa că-l vom ajuta pe Avakum să-şi găsească-o gazdă mai bună şi pentru că se grăbea, fiind aşteptat în altă parte, ne ură succes la toţi şi plecă. Maiorul, care tocmai îşi termi- nase rachiul său îndulcit cu miere, ieşi să-l conducă.

Maşina cenuşie dispăru pe drumul care ducea spre Lăkite.

Boian Icerenski, pe care, printr-un acord tacit îl alesesem ca pe un fel de preşedinte al nostru, îl invită pe Avakum lîngă dînsul, îi turnă un pahar de vin şi ceru lui Marko Krumov să-i pregătească ceva demîncare. După aceea, aşa cum se şi cuvenea, începu să ne prezinte unul cîte unul tînărului istoric.

— Acesta este bai Grozdan — arătă el spre preşedintele gospodăriei, rîzînd bucuros către el. Preşedinte al gospodăriei şi „tatăl pîinii noastre cea de toate zilele”. Un om cumsecade. Cel de lîngă dînsul, ăla încruntatul, care seamănă cu cineva care a mîncat un sac întreg de măcriş, acela este renumitul inginer de mine Kuzman. Kuzman Naumov Hristoforov. Bea mult şi tace şi mai mult. Un exemplar curios. Acum, fii atent! şi el arătă cu capul spre căpitan. Cu dumnealui nu

te sfătuiesc să-ţi măsori puterile în ceea ce priveşte sectorul feminin. Te suflă ca pe o muscă. Are mari avantaje, iar pe deasupra mai este şi artilerist. A absolvit Academia Militară şi dacă nu-l pierde prea devreme vreo reprezentantă a sexului frumos, atunci ajunge neapărat general. Iertaţi-mi sinceritatea, tovarăşe căpitan, îmi sînteţi foarte drag. Hai noroc!

— Dar de ce l-aţi uitat pe băiatul ăsta? îl întrebă Avakum.

Întrebarea se referea la mine. M-am înroşit.

— Pe ăsta? Boian Icerenski dădu din umeri şi zîmbi indulgent. Pe urmă zise: Uită-te şi dumneata la el şi spune ce crezi. Eu n-am nici o părere. Şi îşi goli paharul.

Şi Avakum îşi bău paharul. Eu tremuram şi am plecat ochii în jos.

— Băiatul ăsta (Dumnezeule, n-avea nici cinci ani mai mult decît mine şi îmi zicea „băiat”!) acest băiat — zise Avakum, şi se uită pe fereastră, de parcă m-aş fi găsit undeva, pe drum, şi n-aş fi stat în fata lui — este în sufletul lui un poet, dar se ocupă cu medicina veterinară. Probabil că este chiar medic veterinar. Cu toate acestea, sînt gata să pariez că-şi cunoaşte me-seria şi îşi vede de ea, cu toată înclinarea sa spre poezie. Şi mi se pare (aici Avakum oftă uşor) că e amorezat şi că e nefericit în dragoste. De fapt, să iubeşti nu este o nefericire.

E minu-nat să iubeşti, chiar atunci cînd fata nu-ţi răspunde cu aceleaşi sentimente.

M-a pus într-o situaţie atît de neplăcută şi mi-era atît de ruşine, încît îmi venea să intru în pămînt. M-am supărat de-a binelea, cînd căpitanul Matei Kaludiev a început să rîdă cu ho-hote. Şi rîsul său era cu atît mai insolent, cu cît ştiam foarte bine că nu doctoriţa Naceva îl chemase la dispensarul ei, ci el a fost acela care o plictisea ducîndu-se acolo.

Boian Icerenski tăcea şi se uita mirat la noua noastră cunoştinţă.

— Cînd ai putut să-i studiezi biografia atît de amănunţită? întrebă el curios.

Faptul că devenisem subiectul convorbirii nu mă încînta prea tare, se înţelege. Nu ştiu de ce, mă simţeam jignit şi mă întristai.

— N-am studiat nimic — zise Avakum. Vin de-a dreptul de la Smolian şi pun pentru prima dată piciorul aci, în satul Momcilovo. Dacă am presupus lucruri juste despre acest băiat, faptul se datoreşte în primul rînd simţului şi calităţilor mele de arheolog. Trebuie să ştiţi că fiind ar-
heolog, eu trebuie să restaurez în acelaşi timp o mulţime de obiecte. Mă ocup cu restaurarea diverselor vase, urcioare şi a multor alte obiecte de uz comun pe care le găsim în pămînt, sparte în zeci de bucăţi. La Muzeul

Arheologic din Sofia am pînă acum douăsprezece obiecte de teracotă restaurate de mîna mea. Este o muncă destul de bănoasă, deoarece se plăteşte bine. Cere însă îndemînare şi un simţ de observaţie foarte ascuţit. Adică, vreau să zic că meseria asta a mea m-a învăţat să observ tot felul de amănunte. Asemenea amănunte sînt, de exem-plu, ochii acestui băiat. Eu, care sînt obişnuit să restaurez şi să trag concluzii, am observat imediat o particularitate a lor. Sînt foarte limpezi şi oarecum visători. Şi o altă particularitate: băiatul acesta are o frunte înaltă şi boltită. Aceste două lucruri, ochii, şi fruntea, mă fac să cred că băiatul are înclinaţii spre poezie. Iar că se ocupă de medicină veterinară, aceasta ar putea s-o spună oricine. E de ajuns să privească spre buzunarul stîng al hainei lui, ca să vadă acolo un ciocan neurologic pentru vite mari. Tovarăşul Hristoforov nu poartă în buzunarele sale un asemenea ciocan pentru vite, deoarece nu se ocupă de medicină veterinară. Şi de unde am tras concluzia că este amorezat şi că nu-i prea merge bine în dragoste? Uitaţi-vă la umbrele de sub ochii lui; acestea sînt rezultatul insomniei; totuşi el n-are aspectul unui tînăr care-şi pierde nopţile la chefuri. Acest om nu doarme, sau doarme prea puţin, pentru că îi roade ceva inima. Pe cînd fericitul, cel care are satisfacţii în

dragoste, doarme ca un prunc. Amorezatul fericit are şi poftă de mîncare, şi somn bun. Nu-i aşa, tovarăşe căpitan?

În timp ce Avakum vorbea, Marko Krumov îi
aduse o farfurie cu ouă la tigaie şi nişte cîrnaţi proaspeţi, prăjiţi.

— Eh, poftă bună! îi ură bai Grozdan.

— Pofta nu-mi lipseşte niciodată — rîse Avakum. Şi tăind în bucăţele mici cîrnaţii, îl întrebă pe Icerenski: Mă pricep la restaurări, nu-i aşa?

— Nici vorbă! fu de acord imediat geologul şi rîse dus oarecum pe gînduri.

Avakum îl privi cu destulă îndrăzneală şi zise:

— Dar pentru orice muncă de restaurare eu sînt plătit. Frate, frate, dar brînza-i pe bani. Aşa încît dumneavoastră trebuie să-mi plătiţi masa de prînz, pentru că am făcut un portret veridic tovarăşului veterinar.

Lui Icerenski îi plăcură mult vorbele astea. Toţi rîseră cu poftă. Numai preşedintele, bai Grozdan, dădu nemulţumit din cap.

— Asta nu-i frumos, să faci totul numai pentru bani! zise el. Om învăţat, şi cînd colo, cu ochii numai la bani!

— Eh, nu fi supărat pe mine, tovarăşe preşedinte! îl privi cu dragoste Avakum. Marele Napoleon Bonaparte a spus: „Daţi-mi bani, şi

lumea va fi a mea”. Eu sînt ceva mai modest decît Napoleon.

Rîseră cu toţii, ba zîmbi şi bai Grozdan. Am rîs şi eu forţat.

Atunci Avakum zise lui Marko Krumov:

— Consumaţia mea o s-o plătească acest ono-rat domn — şi-l arătă pe Icerenski. Iar acum, mai dă-ne cîte un pahar de vin la toţi şi bea şi tu un pahar cu noi.

După aceea veni vorba de cameră.

Bai Grozdan căruia, după cum se vedea foarte bine, arheologul nu-i plăcea prea mult, începu să lungească vorba: că au fost cîteva camere mai bune în sat, dar acestea au fost ocupate de învăţători şi de geologi, aşa încît, în general, ar fi destul de greu să se găsească o cameră.

— Temporar, pot să-l găzduiesc la dispensarul meu — am spus eu, cu toate că aveam suficiente motive să nu fiu prea amabil cu acest om.

— Asta — nu-i rău de loc — vorbi Icerenski.

Avakum oftă.

— Sînt un om foarte sensibil — zise el. Îmi pierd orice bună dispoziţie atunci cînd văd un animal bolnav. Iar dacă trece cineva prin faţa mea cu seringa şi cu acul, cad în melancolie şi nu-mi vin în fire o săptămînă întreagă.

— Ba eu pot să văd şi o mie de seringi pe zi şi n-am nici pe dracu’! rîse Matei Kaludiev. După care

acest om vesel adăugă: N-am nimic împotrivă să locuim împreună în camera mea. E destul de mare şi are soare berechet, deoarece ferestrele dau spre sud.

— Admirabil! aprobă Avakum. Ara o mare slăbiciune pentru camerele expuse spre sud. Viitorul meu apartament va avea două ferestre îndreptate spre sud. Dar sînt un om cu un somn foarte capricios, aud foarte bine şi nu pot suferi pe cineva care sforăie. Dacă am noaptea un asemenea tovarăş, cad de-a dreptul în ipohondrie.

Bai Grozdan dădu nerăbdător din umeri, dar nu spuse nimic.

— Eu nu sforăi — interveni cu totul pe neaşteptate Kuzman Hristoforov.

Am tresărit cu toţii şi, ca la comandă, amuţi-răm pentru o clipă.

Primul care reluă discuţia fu Avakum.

— Vă mulţumesc foarte mult pentru bunăvoinţă — zise el privind fix în ochii lui Kuzman. Aş locui cu plăcere împreună cu un inginer de mine atît de capabil. Totdeauna am avut o mare stimă pentru asemenea ingineri. Dar tu, amice dragă, ai obicei să vorbeşti prin somn, nu este aşa? Aşa încît regret!

— Nu-i nimic! zise Kuzman, şi îşi turnă un pahar de vin.

Tăceam cu toţii.

— După cum se vede, dumitale îţi trebuie confort — vorbi oarecum în

silă bai Grozdan. Balabaniţa avea o odaie de astea: mare, să încapă trei oameni, la etajul al doilea, cu totul sepa- rată!

— La Balabaniţa? îl privi viclean Matei Kaludiev şi clipi cu înţeles.

— Eh, şi tu acuma! se încruntă Icerenski. Şi îndată rupse un miez de pîine şi începu să-l fră- mînte între degete.

Bai Grozdan se uită la el şi chipul său căpătă expresia unui om care a făcut o prostie de neiertat. Voi să spună ceva, deschise gura, dar lăsă îndată capul în jos şi tăcu.

Matei Kaludiev începu să fluiere şi se întoarse spre fereastră.

— Cum adică? Poate că aţi promis această cameră confortabilă altcuiva? întrebă Avakum.

Ne uitarăm unul la altul. Era clar că la această întrebare frontală trebuia să răspundă Icerenski. La urma urmei, el era şeful mesei noastre, ales de noi toţi.

Aşa se şi întîmplă.

Icerenski îşi drese glasul şi luă cuvintul:

— Treaba asta e oarecum încîlcită — zise el. Bai Grozdan se gîndeşte la camera Balabaniţei, care, e adevărat, are anumite avantaje în ceea ce priveşte confortul.

— Şi nici Balabaniţa nu-i de lepădat — clipi şiret Matei Kaludiev.

— Aici nu-i cazul să glumim — îl mustră Icerenski. Şi continuă să tacă

un timp, după care adăugă: Camera are un singur cusur: nu se ştie încă ce se va întîmpla cu omul care a închiriat-o.

— Fiţi pe pace — zise Avakum — omul ăsta nu va ieşi prea curînd de la puşcărie.

L-am privit cu toţii ca trăsniţi. Figura lui bai Grozdan îşi pierdu dintr-o dată culoarea, iar pe buzele lui Kuzman Hristoforov alunecă un fel de surîs răutăcios şi în acelaşi timp compătimitor.

Boian Icerenski îşi suflă zgomotos nasul în batistă, deşi cu toţii ştiam că nu era cîtuşi de puţin răcit.

— Mai mult ca sigur că va fi spînzurat — adăugă cu un surîs vesel Avakum, după care îşi aprinse o ţigară şi se rezemă nepăsător de spătarul băncii. Secretarul Sfatului mi-a spus o mulţime de lucruri. Metodi, sau cum îi zice...

— Metodi Paraşkevov — îngăimai eu.

— Tocmai. A recunoscut omul absolut totul, de la început şi pînă la sfîrşit.

— Curios — zise Icerenski.

Bai Grozdan oftă din greu, de parcă el era acela care trebuia să fie spînzurat şi nu Metodi Paraşkevov.

— Şi tipul ăsta a stat aici, la masa asta, între noi! zise căpitanul lovind cu pumnul în masă şi duse mîna la pistolul pe care-l purta.

Din cauza acestei lovituri, care ar fi putut să doboare un viţel, paharul lui

Kuzman Hristoforov sări în sus şi vinul i se vărsă pe genunchi. Vinul i se vărsă pe genunchi, dar el rămase nemişcat.

— Cui nu-i place să rîdă şi să vorbească de femei, e lege, în astfel de om să n-ai încredere! conchise filozofic căpitanul, dînd ameninţător din cap.

— Să ştii că am avut noroc! rîse vesel Ava-kum. După cum vedeţi, totul s-a aranjat în folosul meu. Acum un an, cînd eram la săpături lîngă
Nicopolis ad Istrum, o ţigancă bătrînă mi-a dat în bobi şi mi-a spus că m-am născut sub o stea fericită. Ţin minte şi acum cuvintele ei: „Eşti născut, fiule, sub o stea fericită. Dar steaua asta iese pe cer atunci cînd se coc strugurii şi cînd trebuie cules porumbul. Orice vei încerca pe vremea asta, totul o să-ţi meargă în plin”. Aşa mi-a spus atunci ţiganca, lîngă ruinele de la Nicopolis ad Istrum şi cred că n-a greşit. Cîteodată ţigăn- cile astea ştiu foarte multe. Judecaţi şi voi: pe ce vreme sîntem acum? La începutul toamnei. Strugurii s-au copt, porumbul e gata de cules. Adică, steaua mea a răsărit pe cer. Va să zică o să am o cameră confortabilă şi o gazdă plăcută. Iar lucrurile astea, trebuie să fiţi de acord cu mine, pentru că şi voi sînteţi oameni de ştiinţă, au o mare importanţă în munca de cercetare.

Căpitanul Kaludiev zise pe neaşteptate:

— Noi amindoi o să fim buni prieteni, amice dragă!

Umplu paharul lui Avakum şi-l umplu şi pe-al său, se întinse peste masă şi-l sărută zgomotos pe arheolog pe obrazul stîng.

La rindul său Avakum făcu acelaşi lucru. Pe urmă ciocniră paharele şi le goliră pînă la fund.

Şi totuşi — zise Icerenski, a cărui bună dispoziţie revenise — nu te sfătuiesc să locuieşti acolo. Gîndeşte-te şi tu: e oare plăcut să locuieşti în camera unui spînzurat?

— Dar, dragii mei — rise Avakum — am eu oare mutra unui om care se teme de stafii?

Noi aprobarăm în tăcere că arheologul n-avea mutra asta.

Atunci Icerenski se ridică de la masă, căscă zgomotos şi se îndreptă încet spre uşă.

— Ai uitat să plăteşti, tovarăşe! strigă în urma lui Avakum.

Am tresărit. Pentru a cîtea oară tresăream astăzi? Este posibil oare să te adresezi cu atîta neruşinare unui om cu merite, învăţatului care a descoperit atîtea noi zăcăminte de aramă? Cu toate că, în ceea ce mă priveşte, nu-l iubeam, îl respectam totuşi şi, nu ştiu de ce, mă temeam de el, aşa cum mă temeam pe vremuri de profesorul meu de matematici.

Dar Icerenski zîmbi.

— Fii pe pace, băiatule! zise el. Astăzi e miercuri; şi eu plătesc miercurea absolut tot ce se consumă

la această masă, inclusiv consuma-ţia oaspeţilor. Acum eşti mulţumit?

— Foarte — zise Avakum. Sînt foarte mulţumit. Făgăduiesc în modul cel mai solemn, în faţa acestei onorate societăţi, că în fiecare miercuri voi fi oaspetele tău.

— Îţi mulţumesc — se înclină uşor Icerenski. Pentru mine o să fie o adevărată plăcere. Îmi plac oamenii delicaţi.

Dar abia trecuse pragul, că Avakum se şi luă după el.

— Ai ocazia să-mi arăţi unde este casa răufăcătorului, cu gazda aia nostimă! zise el rîzînd.

Pe faţa lui Icerenski trecu parcă o umbră. Se opri, tăcu o clipă-două, de parcă s-ar fi gîndit să-l înjure pe neruşinat şi nu ştia ce vorbe să aleagă. Dar se pare că-şi stăpîni tulburarea, deoarece zise liniştit şi foarte politicos:

— Casa răufăcătorului? Păi se vede de aici. Ce să te mai conduc! Şi arătă fereastra: A treia pe partea stîngă, care are gard de chirpici la şosea.

— Aha! zise Avakum. O văd.

— Te conduc eu— oftă bai Grozdan. Trebuie să vin eu cu tine. Balabaniţa n-o să te primească dacă nu vii cu un om din partea Sfatului, aşa se obişnuieşte la noi. Făcu un gest cu mîna şi îşi trase pe o ureche căciula sa de oaie. Hai să mergem!

Avakum se şi grăbi spre uşă.

6

Iată cît de îngrozitoare au fost impresiile mele de la prima întîlnire cu acest om.

Bineînţeles, astăzi am cu totul altă părere despre el. Şi atitudinea mea este alta. Dar dacă m-ar întreba cineva: „Şi care, mă rog, este această atitudine?” aş sta mult pe gînduri pînă să-i răspund. Şi nu ştiu dacă i-aş răspunde ceea ce trebuie, dacă n-aş încurca-o. Două lucruri îmi sînt însă clare. În primul rînd, am pentru el o adîncă admiraţie. Dar admiraţia aceasta e oarecum deosebită. Admir, de exemplu, şi o floare viu colorată, dintr-o poiană a pădurii. Dar cînd mă gîndesc la omul ăsta, mi se pare că am înaintea ochilor un peisaj de munte cu prăpăstii şi piscuri ameţitoare. În urechile mele duduie zgo- motul cascadelor, strălucesc bucăţi de curcubeu deasupra vîltorilor înspumate; în înaltul cerului stă nemişcat parcă un vultur. Şi un asemenea tablou îmi bucură ochii, dar el naşte în mine o emoţie puţin mai altfel — nu ca aceea pe care mi-o dă floarea cea viu colorată, sau mica poiană rătăcită în liniştea înverzită a desişurilor pădurii.

În al doilea rînd, cînd mă gîndesc la acest om, parcă-mi uit vîrsta şi situaţia mea socială, parcă uit că sînt medicul veterinar al unui mare raion. Mă simt ca un băieţaş slab şi miop lîngă umărul puternic al unui Spartacus. Sentimentul acesta mă stînjeneşte de-a binelea, deoarece am şi eu treizeci de ani, am un metru şaptezeci şi trei înălţime, iar faptul că vaca Raşka dă o producţie de lapte record este totuşi un succes al meu. Acest sentiment, după cum spuneam, nu-mi este de loc plăcut. Dar ca să mă dezbar de el, parcă n-am suficiente forţe. Bineînţeles, dacă toate vacile noastre ar da o producţie de lapte tot atît de mare ca şi Raşka, şi dacă doctoriţa Naceva ar înceta să rîdă cînd ne întîlnim — atunci poate că nu m-aş simţi ca un băieţaş slăbuţ şi miop lîngă acest Spartacus. Aşa mi se pare.

Fireşte, vreau să fiu obiectiv atunci cînd vorbesc de Avakum. Dar pentru motivele pe care le-am arătat mai sus şi pentru altele, nu prea pot să fac acest lucru. E mult mai bine să intru din nou în rolul meu de cronicar nepărtinitor.

Vreau să fac numai o singură observaţie. Este una măruntă şi care nu se referă la esenţa povestirii mele. Şi anume: atunci cînd Avakum vorbeşte despre mine, nu trebuie să i se dea crezare. Nu trebuie să fie crezut, pentru că, în general, şi-a făcut o impresie foarte greşită despre carac-

terul meu. Aşa, de pildă, îşi închipuie că sînt o fire romantică, un fel de poet, un fel de visător, or asta n-are nimic comun cu adevărul. Sînt medicul veterinar al unui mare sector şi, slavă domnului, în raionul meu, aşa cum am mai spus-o mai sus, nu există nici morvă şi nici ciumă printre păsări. Ba şi vaca Raşka îmi este martoră, chiar dacă este necuvîntătoare, că mă pricep în mese-ria mea. Atunci de ce poezie şi de ce romantism poate să fie vorba? Iar afirmaţia lui că aş fi un visător n-are nici un fel de temei. Cînd doctoriţa Naceva s-a împrietenit cu căpitanul de artilerie, am întrerupt imediat plimbările care duc spre sa-tul Lăkite. Or, nici un visător nu e capabil să facă un gest atît de categoric. Iar cînd căpitanul şi-a schimbat intenţiile, am început să merg din nou pe drumul ăsta, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Atunci cu ce temei mai susţine Avakum toate astea?

Este clar că Avakum şi-a făcut o idee greşită despre caracterul meu. Dar eu nu sînt supărat pe dînsul — există oare om să nu greşească? Chiar si Sherlock Holmes a greşit uneori.

...Mătuşa Balabaniţa se apropia de patruzeci de ani, dar părea mult mai tînără, aşa că nici cel mai sceptic dintre noi nu i-ar fi dat mai mult decît treizeci de ani. Era înaltă, cu un piept cam plinuţ, cu coapse lungi şi talia subţire. Avea o gură mică şi nişte

ochi mari, negri, totdeauna umezi, aşa cum au căprioarele în luna mai.

Bărbatu-său, mare meşter în pregătirea caşcavalului, bai Balaban, murise subit acum vreo cinci ani de-o boală de inimă. Vecinele, nişte femei foarte invidioase, ziceau că nevastă-sa a avut şi ea o vină în toată treaba asta, pentru că nu se mai sătura de dragoste, ca o scorpie. Dar de care nevastă tînără, fără copii, nu vorbesc gurile rele ale satului? Cele două scurteici de piele de vulpe pe care i le făcuse Metodi Paraşkevov nu le lăsau să doarmă pe aceste vecine şi probabil de aceea scorneau pe socoteala ei atîtea vorbe urîte. Dar astea sînt mărunţişuri cu caracter personal. Mătuşa Balabaniţa era o muncitoare fruntaşă la atelierul unde se prepara caşcaval, făcea o mulţime de zile-muncă şi cîştiga suficient ca să nu se grăbească să se mărite a doua oară. Era foarte îndemînatică şi foarte veselă.

Cînd bai Grozdan şi Avakum intrară în curtea casei şi apărură în tindă, în faţa uşii deschise
care da spre cameră, Balabăniţa şedea aplecată şi spăla un vas de aramă lucitoare. Stătea în genunchi, cu spatele la ei, îşi mişca umerii mlădioşi şi freca iute cu o perie vasul cel mare. Fusta ei neagră de lînă sta ridicată cam sus, încît bai Grozdan tuşi de două ori cam tulburat. Avakum însă era foarte calm. Balabaniţa îl auzi pe

preşedinte abia cînd acesta tuşi pentru a treia oară.

Se ridică şi îşi aranjă zîmbind o buclă de păr negru, care-i căzuse pe frunte.

— De ce nu eşti la lucru? încercă preşedintele să fie aspru.

— Mai întîi trebuia să-mi fi spus bună ziua — zise Balabaniţa uitîndu-se cu coada ochiului la Avakum — şi pe urmă să mă întrebi! Ori văduvelor nu li se mai spune bună ziua?

— Eh, şi tu! se încruntă preşedintele.

În aceeaşi clipă Avakum îi întinse mîna şi Balabaniţa i-o luă îndată, cu toate că a ei era încă udă.

— Bună ziua! îi strînse puternic dreapta Avakum. Bai Grozdan e supărat că l-am luat de la masă. Eu sînt de vină.

— Tu de ce nu te-ai dus la lucru? insistă încăpăţînat preşedintele, dar glasul lui nu mai era sever.

— Astăzi sînt schimbul doi, bai Grozdane — îl privi cald Balabaniţa. De aceeai m-ai găsit acasă. Bine aţi venit la mine! îi invită ea şi se aplecă sprintenă să le aducă două scăunaşe mici lîngă vatră.

Aşa intră Avakum în casa Balabaniţei.

Cînd preşedintele îi spuse de ce au venit, ea se întristă şi ochii ei mari se umplură de lacrimi. Se vedea că-l regreta sincer pe învăţător. Bună-voinţa aceea cu care-l privise pînă atunci pe Avakum dispăru din privirea

ei şi din clipa aceea nici nu mai voi să-şi ridice capul spre el.

— Strînge lucrurile dascălului şi bagă-le în pivniţă sau unde crezi mai bine — continuă acum cu glas tulburat preşedintele — iar pe omul acesta îl vei găzdui în camera lui, o să-l ai de chiriaş cîtăva vreme, cît va sta în sat la noi.

Balabaniţa oftă uşurată.

La rîndul său, Avakum nu mai putea de bucurie: nici nu pusese bine piciorul, cum zice o vorbă, în Momcilovo, şi norocul îi zîmbise. De fapt acest noroc doar că nu i se aşezase pe umăr, ca pasărea cea de aur din poveste. Era tocmai ce urmărise Avakum — să studieze şi să cerceteze cu toată atenţia şi în cele mai mici amănunte casa şi mediul în care trăise Metodi Paraşkevov. Acesta era doar primul punct din planul său.

Urcară la etaj pe o scară cotită care scîrţîia. Această scară începea de afară, din curte, şi ducea la un cerdac lung şi îngust, care înconjura casa dinspre grădina cu pomi fructiferi. Aici erau două uşi, din lemn de brad şi care odinioară, probabil pe vremea cînd trăi bai Balaban, fuseseră vopsite în culoare gri, acum ştearsă de vreme. Amîndouă uşile erau sigilate cu ceară roşie, pur- tind pecetea Sfatului Popular din Moncilovo.

Preşedintele şovăi o clipă. Să rupă singur sigiliile, sau să cheme pe careva din Comitet? Dar în aceeaşi

clipă îşi aminti probabil că este „tatăl pîinii noastre”, că face şi el parte din Comitetul Sfatului, sau poate că se hotărîse pur şi simplu să nu mai piardă vremea cu sofiotul ăsta neruşinat şi de aceea rupse sforile cu peceţi cu un gest Iiotărît, care nu se potrivea de loc cu expresia atît de blîndă a figurii sale,

— Să fie într-un ceas bun! îi zise el lui Avakum şi, parcă speriat de îndrăzneala sa, coborî repede pe scara cotită.

Balabaniţa descuie uşa care era mai depărtată de scară şi-l invită în tăcere pe Avakum.

Era o cameră sărăcăcioasă, chiar mai sărăcăcioasă decît îşi putuse închipui. În faţa ferestrei se afla un pat de campanie, acoperit cu o pătură de tip militar. Un dulap — probabil de ţinut hainele, o etajeră înaltă cu cărţi, o masă mare de lemn, acoperită cu hîrtie de ambalaj, şi două scaune — asta era totul. Deasupra patului sta atîrnată o puşcă de vînătoare cu două ţevi şi o cartuşieră de piele. Pe masă lucea un microscop, alături de două stative de eprubete. Mai era o maşină de spirt, pensete, ciocane şi cîteva sticle cafenii cu acizi.

Aceste lucruri le cunoştea Avakum din descrierea făcută de Slavi Kovacev. În timp ce el cercetase fereastra spartă cu ajutorul lupei şi me- trului, Slavi Kovacev venise să vadă camera învăţătorului. Şi pentru

că avea deplină încredere în conştiinciozitatea sa pedantă, iar vremea trecea, se mulţumise cu datele pe care le luase din această descriere. Acum îşi putea da seama că amicul său de la Plovdiv nu scăpase din vedere nici un obiect mai important.

Balabaniţa se opri în mijlocul camerei şi arătă cu mîna:

— Numai patul ăsta şi aşternutul de pe el este al meu — zise ea. Şi dulapul. Toate celelalte pe care le vezi sînt ale dascălului. Şi ceea ce este înăuntru, în dulap, e tot al lui. Am semnat o declaraţie pentru lucrurile astea, eu răspund dacă dispare ceva.

— Fii pe pace — surîse Avakum. O să am grijă de lucrurile astea ca de ochii din cap. N-are nici un sens să le muţi în altă parte. După cum vezi, n-am prea mult bagaj şi n-o să mă încurce.

În timp ce femeia schimba patul şi lua hainele învăţătorului, Avakum stătea cu spatele spre dînsa, dar auzea cum plîngea încet şi smiorcăia. Îşi muşcă buzele şi se încruntă. „Dacă nu reuşesc — gîndi el — cine ştie dacă lucrurile astea vor mai fi vreodată la locul lor. Dascălul n-are să se mai întoarcă la Moncilovo”.

Se uită pe fereastră. De aici se vedea spinarea fioroasă a „Zmeiţei”. Deasupra văilor ei cafenii apăsa un cer întunecat de nori groşi.

„Iar femeia asta l-a iubit — gîndi Avakum. De aceea plînge”. Şi cum privea spre răspîntia de drumuri, îşi

aminti de gura ei mică şi de privirea grea a ochilor negri. „Desigur, a trăit cu dînsul” — oftă el. Şi deodată tresări. Se miră că oftase. Că-l iubise şi că poate trăise cu învăţătorul, în asta nu era nimic trist. N-avea deci de ce ofta.

Ieşi în cerdac şi deschise şi cealaltă uşă alăturată. Aceasta dădea într-o cămăruţă îngustă şi plină cu tot felul de vechituri. Cărţi vechi, ziare, caiete, animale şi păsări împăiate: cocoşi de munte, veveriţe, o vulpe şi un mic urs brun. Ursuleţul era aşezat pe un postament de lemn, deasupra unei lăzi lungi. Pe o etajeră veche, printre pînze de păianjeni prăfuite, se vedeau lucind cîteva borcane mici de sticlă, pline cu spirt. În ele erau înfăşuraţi în spirală şerpi cu burţi albicioase şi spinări vărgate. Erau şi şopîrle, şi salamandre. O nevăstuică împăiată privea cu ochi de sticlă spre unica fereastră a acestei cămăruţe — mici, pătrate, cu geamurile nespălate de ani, şi străjuite de zăbrele groase de fier.

Avakum simţi în spate privirea Balabaniţei. Se întoarse încet.

— Şi lucrurile astea sînt tot ale dascălului — zise ea. Mai avea încă ochii roşii de plîns. Le pregătea pentru şcoală. Şi, după cîteva clipe de tăcere: Lucrurile din camera asta nu s-au înregistrat. Şi ce-ar fi, mă rog, atît de important? Doar ca să-mi ţină odăiţa asta sigilată? O să le mut pe toate în

pivniţă şi am să-mi aduc aici războiul de ţesut.

Ridică din umeri, se uită cu coada ochiului la Avakum şi acesta observă că în ochii ei nu mai erau lacrimi.

— O să aduc aici războiul — repetă ea. Şi apoi adăugă mai încet: Dacă stai aici mai mult, pot să-ţi ţes la război şi o cergă. Eşti căsătorit?

— Şi am şi şase copii!

— Săracul! zise ea rîzînd oarecum silit. Şi după ce tăcu o clipă, reluă iar, dînd din umeri: O să mă duc la lucru şi o să mă întorc pe seară. Dacă pleci de acasă, ia cheile cu dumneata — termină ea vorba fără să se mai întoarcă.

— Neapărat — aprobă Avakum.

Ea coborî încet scara — poate mai încet decît ar fi fost necesar.

7

Avakum se uită lung în urma ei. După aceea coborî în curte şi examină atent casa din toate părţile. În faţa ferestrei dinspre sud a odăii sale era un brad înalt şi noduros, cu crăci mari. Vîr-ful său ajungea la streaşina acoperişului, iar cîteva din crăcile sale groase cît mîna atingeau aproape pervazul ferestrei.

„Iată pe unde se poate intra fără invitaţie” — gîndi Avakum.

Stătu cîtva timp sub brad şi, în închipuirea lui, se căţără pe nodurile crăcilor tăiate, se strecură prin coroana verde a copacului, de unde trecu binişor pe pervaz. Nu era de loc greu.

Această fereastră dădea spre grădină. De fapt era o mică livadă de pruni, destul de neîngrijită, năpădită de iarbă deasă, cu vîrfurile îngălbenite de soare. De la bradul cel bătrîn şi pînă la gardul de crăci împletite, şi înalte pînă la brîu, Avakum numără treizeci de paşi. Dincolo de gard se deschidea o uliţă înfundată şi îngustă cît ar putea să treacă o căruţă cu boi. Drumul ducea pe lîngă garduri care nu se deosebeau cu nimic de acela al Balabaniţei.

Grădina era străbătută de o potecă bătătorită care ducea în fundul curţii, unde se vedeau: o cocină în care nu erau porci, un grajd gol — de mult părăsit, o şură de ţinut fînul cu un acoperiş părăginit de paie înnegrite şi un adăpost larg pentru lemne. În tăietorul de lemne era înfiptă o secure şi alături se aflau două căruţe cu crengi de brad mai mari sau mai mici. Era clar că po-teca folosea numai pentru aprovizionarea cu lemne.

În toată grădina nu mai era altă potecă.

Avakum se întoarse din nou la bradul cel noduros şi începu să cerceteze cu

mare atenţie tot ce era pe jos în direcţia uliţei celei mici. Şi pe faţa lui încordată apăru un surîs uşor — din loc în loc, ici-colo se vedeau urme de ierburi căl- cate în picioare — acestea erau mai galbene şi mai uscate decît celelalte. Iarba fusese călcată înainte de a se veşteji ea singură — asta fără nici un fel de îndoială.

Urmele acestea abia vizibile îl conduseră pe Avakum pînă la gard. Tocmai aici nu mai erau spini, căci cei care fuseseră odinioară aici fuseseră daţi la o parte şi azvîrliţi în bălăriile dese. Să treacă prin acest pîrleaz nu era de loc greu pentru un bărbat. Dar pentru ca o femeie să poată face acelaşi lucru, ar fi trebuit să-şi ridice poalele, să păşească peste gard şi să calce mai des pămîntul din jurul lui. Avakum se apleca — în jurul pîrleazului nu erau urme de acest fel.

Pe aici trecuse numai un bărbat. Şi nu o dată, ci de mai multe ori. Şi totdeauna drumul îi rămăsese deschis — spinii nu fuseseră puşi la loc, ci zăceau neclintiţi în bălării. Se vedea că acest bărbat avea intenţia să treacă şi în viitor peste acelaşi pîrleaz. Sau poate că nu fusese destul de prevăzător — una din două.

Avakum stătu pe gînduri — n-o fi oare dru- mul unor întîlniri amoroase? Cine ştie ce Romeo mustăcios sărea noaptea pe aici ca să vină la nostima văduvioară! Dar în acest caz urmele

trebuiau neapărat să ducă spre uşa ei, spre ca- mera ei.

Fredonă încet o melodie şi îşi frecă mîinile.

Urmele nu duceau spre uşa ei — începeau de la bradul cel noduros şi se terminau la gard.

Avakum dădu fuga în camera învăţătorului. „Dacă fereastra este închisă pe dinăuntru cu zăvorul, atunci merit două perechi de palme" — aşa gîndi el şi le examină. Zăvoarele erau trase în lături. Prinseseră rugină. Împinse uşor în cer- cevele şi cele două aripi ale ferestrei scîrţîiră, se deschiseră şi se opriră în ramurile verzi ale bradului.

Avakum scoase din buzunarul interior al par- desiului său o lupă mare şi coborî din nou în curte. Se apropie din nou de trunchiul bradului şi se uită în sus. „Trebuie să cercetez bine cea de-a treia şi cea de-a patra cracă — hotărî el. Deoarece acestea sînt treptele cele mai grele. Ca să ajungi pînă la coroană, pînă la ramurile cele mari, trebuie să te apuci bine cu mîinile de cioturile astea".

Se urcă pe trunchi, ajunse la cea de-a patra cracă — ciotul unei crăci tăiate — se sprijini cu mîna stîngă şi începu să examineze arborele cu lupa sa mare.

Treaba dură mai bine de trei minute.

La capătul celui de-al treilea minut, Avakum era cît pe-aci să scape lupa

din mîna. Se mai uită o dată atent cu lupa şi simţi că în faţa ochilor lui joacă cercuri albăstrii.

Închise pentru o clipă-două ochii, respiră adînc şi apoi privi din nou. Acum în ochii săi străluceau scîntei. Băgă lupa în buzunar, de unde scoase un briceag pe care-l deschise cu dinţii. Tăie apoi o bucată din coaja solzoasă a bradului şi coborî atent. Se întoarse în odaie, scoase cu penseta un solz din scoarţa de brad, îl puse pe lama de sticlă a microscopului şi privi prin ocu-lar. Pe lamă se vedea un fir albastru, gros cît un fir de ată.

Era un fir de lînă albastră.

Avakum aprinse o ţigară şi trase cu sete din ea.

Scoase apoi din portofel o hîrtie de pergament în care se găsea de asemenea un fir albastru. Îl găsise atunci printre pilitura de fier de sub cer- ceveaua pilită de la fereastra casei lui Iliazov. Compară la microscop cele două fire. Erau absolut identice ca grosime şi culoare.

Se ridică de pe scaun şi începu să se plimbe încet prin cameră.

Acum ştia foarte bine că pîrleazul, poteca, bradul cel noduros şi fereastra deschisă sînt legate printr-un fir invizibil cu casa lui Iliazov. Una şi aceeaşi mănuşă albastră atinsese ciotul crăcii tăiate din bradul noduros şi zăbreaua îndoită a ferestrei sparte.

Dar oare pe lumea asta există o singură mă-nuşă albastră? Şi dacă ar

fi numai una, unde este ea acum şi cine e proprietarul ei?

Totuşi descoperirile pe care le făcuse alcătu- iau cîteva verigi importante din lanţul faptelor care precedaseră crima. Nu avea nici un motiv să fie nemulţumit de sine însuşi.

Puse bine firele de lînă albastră şi trecu să examineze lucrurile care se aflau îngrămădite în cămăruţa cea mică. Aici nu era nimic mai aparte care să-i atragă atenţia. Animalele şi păsările împăiate nu fuseseră mişcate luni de zile din locurile lor, aceasta se vedea după firele de păianjeni din jurul lor — negre şi dese, neatinse. Tocmai se pregătea să iasă afară, cînd ochii i se opriră dintr-o dată asupra micului urs brun. Era foarte curat — chiar şi scîndura pe care era fixat nu era prăfuită. Un obiect curat între atîtea al- tele pline de praf şi păiajeni — asta nu putea să nu atragă atenţia lui Avakum. Era clar că fusese atins cu mîna de curînd. Dar de ce oare printre atîtea animale împăiate, mica fiară brună fusese vrednică de această cinste?

Avakum se apropie de ursuleţ şi îl dădu la o parte. Sub postamentul său de lemn se vedea o deschizătură în lada cea lunguiaţă. Îşi aprinse lanterna electrică şi văzu în fundul ei o mulţime de pietre — diferite ca mărime şi culoare.

În ladă nu era nimic altceva. Dar o piatră, mare cît un pumn, era învelită

într-o foaie de hîrtie şi legată cu un fir de lînă roşie. Era deasupra celorlalte pietre.

Avakum băgă mîna, scoase piatra şi la lumina galbenă a lanternei citi următoarele:

„Zmeiţa”, 7 august.

Scrisul era neciteţ şi omul utilizase un creion chimic.

„Este vreun minereu pe care Metodi Paraşkevov l-a găsit la „Zmeiţa” cu cincisprezece zile înainte de a se petrece evenimentul din curtea lui Iliazov” — gîndi Avakum. Ţinu cîtva timp piatra în mînă, apoi o aruncă peste celelalte şi puse ursuleţul la loc. Afară începuse o ploaie măruntă şi liniştită.

Nori cenuşii mîngîiau cu buclele lor pufoase rîpele golaşe ale „Zmeiţei”. Pe fereastra deschisă pătrundea aer rece, îmbibat cu mireasmă de brad şi cu miros de pămînt umed.

Înăuntru era linişte şi oarecum pustiu şi trist. Pe Avakum îl trecu un fior de parcă singură- tatea s-ar fi transformat într-un val de frig ce-i pătrundea pînă-n oase. „Trebuie neapărat să mă culc” — gîndi el. Se înveli în pardesiu pînă peste cap şi închise ochii.

Picăturile de ploaie băteau uşor în geamul ferestrei — şi ropotul lor molcom făcea liniştea şi mai apăsătoare.

Îl trezi un zgomot uşor de portiţă trîntită. Ascultă şi recunoscu pasul Balabaniţei pe scările care duceau spre tindă. Nu era bine să stea pe întuneric şi de aceea aprinse lampa şi începu să-şi aranjeze hainele în dulap. Pe pat îşi lăsă numai pardesiul. În partea interioară, sub căptuşeală, acesta avea două buzunare adînci, în care Avakum îşi ţinea cîteva lucruri necesare: o bucată de hîrtie, o baterie de rezervă, o cutie de cartuşe şi un mic box de oţel aşezat în tocul său de piele.

Afară, ploaia continua să cadă liniştit.

Avakum deschise cele două aripi ale ferestrei, îşi puse pardesiul pe umeri, ieşi în curte şi se opri în tindă. Tuşi.

Un minut mai tîrziu, uşa odăii se deschise şi în cadrul ei luminat apăru Balabaniţa.

— De ce stai afară? îl întrebă ea cu o voce foarte mirată. Intră înăuntru să te încălzeşti. Uite ce mai foc am aprins!

În spatele ei lumina flăcărilor se vedea cînd
mai slabă, cînd mai puternică. Şi un miros plăcut venea dinăuntru. Mirosea a cartofi copţi.

— Mulţumesc — zise Avakum. Abia acum simţi că-i era foame şi înghiţi în sec. Tocmai mă gîndeam să plec. Altfel aş fi intrat cu plăcere să mă încălzesc.

Balabaniţa continua să stea în pragul uşii.

— S-ar putea ca peste puţin să nu mai plouă — zise ea.

— Într-adevăr — rîse Avakum. De ce să nu mai aştept? Ploaia n-o să mai dureze mult.

Se aşeză lîngă vatră şi întinse cu plăcere mîinile spre foc. Pe urmă îşi scoase luleaua, o umplu cu tutun şi începu să fumeze.

Şi în timp ce Balabaniţa trebăluia sprintenă încoace şi încolo ca să pregătească de cină, Avakum începu, din obişnuinţă, să examineze camera, cu toate că era tot timpul atent la mersul domol al Balabaniţei care umbla desculţă.

Camera era mare, cu poliţe pe pereţi şi cu două vase mari de aramă agăţate în nişte cuie groase de fier, lîngă uşă. În colţul din dreapta se afla o altă uşă, deschisă, ce dădea probabil în camera de dormit. Nu se vedea ce-i înăuntru, deoarece acolo lampa nu era aprinsă. Îşi aminti că fereastra ei dădea spre grajdurile părăsite din fundul grădinii de pruni.

— Balabaniţo — zise Avakum — de ce umbli desculţă, nu ţi-e frig?

Ea se opri o clipă. Părea foarte mirată.

— Să-mi fie frig? se uită la picioarele ei şi cine ştie de ce, îşi ridică foarte puţin fusta în sus şi rîse veselă. Cum o să-mi fie frig? M-am obişnuit. Dădu drumul fustei şi se îndreptă spre masa care era gata. Hai să cinăm, că ne

aşteaptă pîinea. N-am pregătit cine ştie ce, sînt şi eu singură!

Avakum nu voia s-o jignească şi de aceea se sculă repede şi se aşeză la masă. Înaintea lor era o strachină cu cartofi copţi, brînză, o tigaie cu ouă jumări şi un castron mare de lapte acru. Şi o mulţime de felii de pîine.

— Casa mea e casă de văduvă, singuratică ca un cuib de cuc — oftă Balabaniţa, mîncînd cu poftă din ouă. Cît timp era aci bietul Metodi, îmi ţinea deseori tovărăşie, pentru că nu era zgîrie- brînză şi pe urmă era şi el singur pe lume. Mai făceam cîte o plăcintă, mai una, mai alta. Dar de cînd l-au ridicat, uite, vezi şi dumneata, numai uscături sînt pe masa mea, ba şi astea îmi rămîn în gît.

Avakum observă însă că nu-i rămînea nimic în gît — femeia mînca cu multă poftă şi faţa ei plesnea de sănătate.

— Balabaniţo — zise el — veneau des musa-firi la Metodi? La mine, cînd eram flăcău, în fiecare seară erau cîte zece-doisprezece.

— Aş! scutură din cap Balabaniţa. O buclă neagră de păr îi căzu pe frunte, dar ea nu ridică mîna ca s-o dea la o parte. Ce musafiri! La Metodi nu venea nimeni. Avea inima bună, săracul, dar era puţin cam singuratic. Aşa, ca mine.

— Asta nu se poate! se îndoi Avakum. Ce, omul ăsta n-avea prieteni?

— Nu avea — aprobă Balabaniţa. Era bun cu toţi şi lumea era bună cu el, dar nu avea nici un prieten.

Tăcu, se posomori şi pe urmă zise:

— A avut el unul, asta era acum vreo trei ani, dar pe ăla l-au mîncat lupii la „Zmeiţa”. Mer-geau împreună la vînătoare. Era pădurar.

Avakum tăcu. I se părea că e tocmai timpul să pună punct subiectului „Metodi” pentru seara asta.

Începură să vorbească despre atelierul de prelucrare a laptelui. Balabaniţa se lăudă că anul ăsta brînza pe care o făcuseră era mai grasă şi că prelucrau o cantitate de lapte de două ori mai mare ca înainte. Aveau să cîştige întrecerea cu cei din satul Lăkite şi la toamnă aşteptau cu toţii bani frumoşi.

— Şi ce-o să faci cu banii? o întrebă Avakum. O să te măriţi, nu-i aşa?

Ea rîse veselă şi pieptul i se zbătu sub bluza de stambă, de parcă l-ar fi străbătut un fior.

— Dac-aş vrea, şi mîine m-aş mărita. Şi mi-aş lua un bărbat aşa cum aş vrea. Ăsta-i cel mai uşor lucru. Dar vreau să fac întîi altceva, ceva mai important. Bărbatu-meu a fost maistru la că- şerie şi vreau să ajung şi eu maistru, cum a fost el. Asta o să-mi fie amintirea primei mele căsătorii. Şi pe urmă îmi place meseria asta şi mă pricep la ea. Dar ca să ajung maistru, tre- buie să mai învăţ încă, pentru că orice lucru îşi are tainele lui.

Îl privi cu ochi strălucitori şi rîse.

— Mi-au promis că la primăvară or să mă trimită la nişte cursuri. Asta pentru mine face cît două măritişuri. Cînd oi ajunge maistru, atunci căşeria o să-mi fie adevărata casă, iar aici o să vin din cînd în cînd, ca să-i mai ţin de urît bărbă- ţelului meu, dacă m-oi mărita.

— Şi numai de asta o să vii? întrebă Avakum.

— Şi ca să mă culc pe somieră — surîse şiret Balabaniţa. Patul meu are somieră. Te culci în el şi nici nu simţi că te-ai culcat. E foarte bun.

După această interesantă convorbire, Avakum îşi umplu din nou luleaua cu tutun, se aşeză lîngă vatră şi fumă în tăcere.

Balabaniţa strînse masa, pe urmă trecu în cealaltă cameră şi aprinse lampa. Prin uşa deschisă
Avakum putea să vadă jumătate din patul înalt, cu tăblii. Era acoperit cu o cuvertură albă ca zăpada, iar pe perete se vedea un covor.

Balabaniţa căscă cu zgomot, îşi întinse leneş mîinile ca să-şi mai dezmorţească umerii şi începu să facă patul.

Un vînt slab gemu uşor prin cămin.

Avakum se ridică. Îşi puse pardesiul şi tuşi cu înţeles.

— Pleci? se întoarse Balabaniţa spre dînsul. Ţinea în mîinile ei cuvertura cea albă.

— E timpul — zise Avakum.

În loc să strîngă cu totul cuvertura — de fapt începuse s-o strîngă, Balabaniţa o desfăcu din nou şi acoperi iarăşi patul cu ea. Stătu puţin pe gînduri, după care întrebă:

— O fi oare nouă?

— E nouă trecute — răspunse Avakum.

Ea rămase iarăşi pe gînduri, dar acum ochii ei nu mai cătau spre Avakum, ci privirea ei trecea pe undeva, pe lîngă el.

Musafirul încheie pardesiul şi se îndreptă spre uşă.

— La ce oră te scoli mîine de dimineaţă? întrebă deodată Balabaniţa.

Avakum rămase pironit locului. În glasul ei era un ton cu totul aparte. Ba şi cuvertura pe care o pusese din nou pe pat, făcîndu-l la loc, şi pau-zele cu înţeles din convorbirea ei, şi privirea ei, care aluneca pe lîngă dînsul — toate acestea i se părură într-adevăr că au un anume înţeles.

— La ce oră o să mă scol? repetă Avakum întrebarea, ca să se gîndească mai bine la răspunsul pe care trebuia să-l dea. Apoi zise: În noaptea asta, Balabaniţo, n-o să dorm acasă. O să fiu probabil oaspetele lui bai Grozdan. M-a chemat să mai stăm de vorbă la un pahar de vin şi, mai mult ca sigur, o să rămîn să dorm la el.

— Te-ai gîndit bine — dădu din umeri Balabaniţa.

Şi nu mai adăugă nici un cuvînt.

— Am încuiat camera şi am luat cheia cu mine — zise Avakum. Noapte bună! şi ieşi din cameră.

Afară ploaia se întărise.

Avakum trînti tare poarta după sine şi o porni prudent pe drumul mare care ducea spre mahalaua de sus. Era întuneric beznă. Cînd simţi că a ajuns la prima întretăiere de drumuri, o coti îndată la stînga şi numără treizeci de paşi. Pe aici, pe undeva, se găsea pîrleazul. Puse atent mîna pe gard şi începu să pipăie.

După cîţiva paşi dădu de pîrleaz.

Îşi ridică poalele pardesiului şi-l trecu. În faţa lui, în întuneric, era casa Balabaniţei. O porni într-acolo.

Ploaia cădea cu un zgomot molcom.

Cînd ajunse lîngă casă, se piti în colţul care era cel mai aproape de fereastră şi aşteptă. Nu trecu un minut şi lumina se stinse. Balabaniţa ieşi în tindă, se uită în jurul ei şi o porni cu paşi mărunţi spre poartă. Silueta ei se pierdu în întuneric.

Avakum aşteptă cîtva timp, după care alergă aplecat pînă la scara exterioară, se urcă în cer-dac, intră în camera sa şi închise uşor uşa după el.

Prin fereastra deschisă vîntul aducea umezeală şi picături mărunte de ploaie.

*

* *

L-am întrebat o dată pe Avakum:

— De ce ai minţit-o pe Balabaniţa ca n-o să dormi acasă? Ce aveai de gînd, ce urmăreai cu minciuna asta? Erai într-adevăr sigur că o să vină cineva noaptea în casa Balabaniţei?

Avakum ridică din umeri:

— Am procedat atunci aşa, fără să urmăresc ceva precis. Dar nu ştiu de ce, aveam convingerea că trebuie să rămîn acasă singur, neobservat, şi de aceea am rămas!

Tăcu apoi şi zîmbi.

— Simţeam că o să se întîmple ceva în noap-tea asta, sau, mai exact, că trebuia să se întîmple ceva...

*

*   *

Stătea treaz în patul său, acoperit doar cu pardesiul care era puţin ud de ploaie. Auzea cum picăturile loveau în pervazul ferestrei, asculta convorbirea domoală a vîntului cu bradul cel noduros şi nu se gîndea la nimic.

Se părea că vremea încetase să mai curgă. Scîrţîitul porţii îl făcu să tresară. O deschisese cineva care trecu apoi în tindă. Auzi cum se întoarce cheia în broască, după care totul amuţi şi se pierdu în liniştea nesfîrşită.

„Oare poarta a scîrţîit numai o singură dată? gîndi Avakum. Acum a rămas deschisă de parcă ar aştepta pe cineva. La fel şi cheia în broască, s-a auzit numai o singură dată.

Sta întins în pat în întuneric cu ochii deschişi.

Pe urmă i se păru că cineva trece prin tindă — de data asta paşii erau mai grei şi mai nesiguri. Şi iarăşi se făcu linişte.

Ploaia continua să bată monoton în lemnul pervazului.

Într-un timp îi veni să rîdă — trebuia oare să răcească sub pardesiul lui ud, din cauza întîlni- rilor de dragoste ale Balabaniţei?

Dar nu se mişcă din loc. Aştepta mereu să se întîmple ceva mai deosebit, ceva care să aibă o legătură mai directă cu impresiile pe care şi le făcuse în timpul zilei.

Şi dintr-o dată îl trecu un fior ascuţit prin şira spinării. Cineva urca scara, se auzi scîrţîind o treaptă, apoi acelaşi zgomot se repetă — chiar aci, în prag.

Lăsase uşa descuiată. N-o încuiase înadins, sau pur şi simplu uitase să întoarcă cheia în broască — asta nu-şi putea aminti, în clipa asta nu se mai gîndea la nimic. Dar omul care se urcase pe scară nu avea intenţia să intre în camera lui. El deschise cealaltă uşă, a cămăruţei, şi pătrunse înăuntru.

Ce putea să caute acolo, printre atîtea vechi- turi sau printre păsările şi animalele împăiate? Era un lucru atît de neaşteptat, încît Avakum era mai-mai să se scoale din pat de mirare.

Se stăpîni însă, deoarece în aceeaşi clipă i se păru că scara scîrţîie din nou. Omul coborîse iarăşi în curte.

Acum totul se petrecu doar în două-trei minute. Avakum se repezi la fereastră, trecu pe pervaz, apucă una din crăcile bradului cel bătrîn şi începu repede să se lase în jos. Sări din copac înainte de a simţi pămîntul sub picioare şi se repezi în fugă spre gard. Înaintea lui fugea un bărbat.

Avakum îşi căută lanterna în buzunar, dar alunecă şi se întinse cît era de lung în iarba udă de ploaie.

În timp ce se ridica, surîse amar. Îşi dădea seania că prima partidă era pierdută.

Mult timp nu putu să adoarmă; scăpase un prilej cu totul nesperat. Ce-l împiedicase să aprindă lanterna şi să vadă ochii necunoscutului — în clipele cînd acesta se aflase încă în cămăruţă? Era atît de simplu, încît pînă şi o femeie ar fi putut să iacă treaba asta...

Scrîşni din dinţi, se întoarse cu faţa la perete şi închise ochii.

Îl trezi în zori vîntul care îndoia crengile bă- trînului brad şi lovea cu ele în geam. Frînturi de nori cenuşii alergau pe cer şi printre ei luceau întinderi de un albastru curat.

Vîntul parcă alungase şi proasta lui dispoziţie: cînd deschise ochii i se păru că aude în jurul său sunetele unei melodii cunoscute. Era ceva vesel, după cîte se părea — un vals.

„Acum trebuie să văd ce s-a întîmplat în cămăruţă” — gîndi Avakum. Îşi luă prosopul şi coborî în curte. Se spălă multă vreme la cişmea, pînă ce pielea i se înroşi de frig.

„Acum o să văd ce s-a mtîmplat în cămă- ruţă” — gîndi iarăşi, dar începu să se bărbierească şi îşi dădu deodată seama că melodia cu care se trezise în gînd era din opera „Evgheni Oneghin”.

Îşi puse pe el un pulover nou, îşi lustrui pantofii, îşi dădu cu apă de colonie prin păr şi în-cepu să se pieptene în faţa unei mici oglinzi pe care o rezemase de stativul cu eprubete. În tot acest timp, fluieră valsul din „Evgheni Oneghin”, de parcă în faţa lui nu s-ar fi aflat colţii întune-caţi ai „Zmeiţei”, ci ar fi strălucit în soare o faţadă roză cu balcoane galbene.

Plouase în cerdac, clanţa şi uşa cămăruţei fuseseră şi ele spălate toată noaptea de ploaie. N-avea nici un sens să mai caute ceva urme.

Cind pătrunse în cămăruţă, totul era aşa cum şi-l amintea din ziua precedentă.

Stătu în prag şi începu să se uite cu atenţie la tot ce era în jurul său.

Trecură zece minute şi el continua să examineze interiorul.

În cele din urmă surîse. Postamentul pe care era aşezat ursuleţul părea mutat spre stîngă cu vreo două degete. Se vedea colţul de sus, din

stînga, al lăzii. Ieri, el însuşi îl aşezase pe ladă şi-şi amintea foarte bine că pusese postamentul în aşa fel, încît toate colţurile lăzii erau la fel de acoperite. Pe cînd acum, colţul din stînga se vedea descoperit cu vreo două degete. Cineva mutase deci ursuleţul spre stînga şi asta, bineînţeles, ca să caute ceva în ladă, unde băgase probabil mîna. Pe urmă, din cauza întunericului, nu mai izbutise să aşeze postamentul ursuleţului exact în situaţia în care-l găsise. „Va să zică l-a mutat cam cu doi centimetri” — gîndi Avakum.

Aşeză ursuleţul pe podea şi se uită în ladă. Înăuntru părea că nu s-a schimbat nimic. Aceeaşi grămăjoară de pietre colorate deasupra cărora se găsea piatra aceea, înfăşurată într-o foaie de caiet şi pe care scria: «„Zmeiţa”, 7 august». Piatra era în acelaşi loc în care o lăsase Avakum. Hîrtia şi inscripţia erau aceleaşi. Se schimbase doar culoarea pietrei. Avakum îşi aducea bine aminte că ieri piatra avea culoarea cafenie. Asta pe care o ţinea în mînă avea o formă şi o mă-rime asemănătoare cu cealaltă, dar culoarea ei era alta. Piatra cea nouă avea o culoare albicioasă.

8

Soarele răsări dinspre satul Lăkite şi cerul de deasupra „Zmeiţei” se înroşi. O lumină roşiatică se vedea acum pe toate rîpile şi stîncile ei ascuţite.

Avakum coborî pe scară şi în tindă era cît pe-aci să dea nas în nas cu Balabaniţa.

— La ora asta trebuia să fiu la căşerie, dar m-a furat somnul! zîmbi ea, grăbindu-se să-şi aranjeze buclele care-i cădeau pe frunte.

Peste bluza ei de stambă îşi pusese un contoş cu mîneci scurte. Îl lăsase descheiat la piept şi printre reverele gălbui ale gulerului se vedea pielea ei — moale şi albă ca laptele.

— Aşa este — zise Avakum — cine doarme prea puţin noaptea se trezeşte greu dimineaţa!

Ea îl privi mirată şi din ochii ei ţîşniră scîntei. Dădu apoi veselă din umeri şi izbucni într-un rîs curat, sonor. Îşi ţinea mîinile în şolduri şi, întin- zîndu-şi bluza, făcea să salte pieptul ei bogat de sub contoşul auriu.

Oftă apoi şi zise cu un glas tînguios:

— Ce să-i faci, zile amărîte, de văduvă!

Dar ochii ei mai rîdeau încă.

Avakum o urmări cu privirea — era foarte bine dispus şi începu să fluiere o melodie veselă.

Cînd Balabaniţa pieri din ochii lui, se întoarse repede înapoi, descuie cu un mic şperaclu uşa de la odaia ei, intră în camera de culcare şi în- genunche pe podea. Scîndurile erau albe, curate,

nu se vedea nici o urmă pe ele. „A intrat înăuntru numai în ciorapi — gîndi Avakum. Şi-a lăsat încălţămintea afară, în camera cealaltă unde podeaua este de pămînt şi unde s-a măturat şi de aceea nu se mai poate vedea nimic”.

Într-un ghiveci înflorise un indrişaim şi mirosul său împreună cu acela al florilor de muşcată, care rîdeau la fereastră, umpleau camera, amintind parcă de o tinereţe fără griji, de ani care trecuseră de mult.

N-avea vreme de pierdut. Ieşi afară, încuie din nou uşa şi o porni repede spre cîrciuma lui Ilcio. Marko Krumov îl tratä cu nişte papară făcută din pîine prăjită, brînză şi ardei iuţi. Mîncă cu o foame de lup şi mult timp după aceea îşi simţi gura ca un cuptor încins.

Bai Grozdan îşi turnase tocmai un păhărel de rachiu de anason cînd îl zări intrînd în curte. Îl muşcă parca ceva de inimă se încruntă, dădu paharul pe gît dintr-o dată, se încruntă şi mai mult şi cu un oftat adînc ascunse sticla în dulap.

În vremea asta, mătuşa Grozdaniţa vorbea afară cu musafirul.

„Cum dracu de n-am plecat cu cinci, minute mai devreme!” pufni preşedintele, dar îndată tuşi ca să-şi îndrepte glasul, ieşi în tindă şi cu un gest larg îl invită să intre.

— Bine ai venit! zise el, privindu-l pe sub sprîncene.

Gîndi o clipă-două dacă să-i ofere un scaun, dar tocmai atunci mărtuşa Grozdaniţa dădu buzna înăuntru şi aşa cum părea de obicei, mereu supărată, începu îndată cu glasul ei aspru:

— Dar ce fel de om eşti, măi Grozdane! Ţi-a venit un oaspete şi tu stai aşa, în mijlocul casei, ca o momîie! N-am mai pomenit aşa ceva! Deschise uşa celeilalte camere, se repezi la masă de îndreptă tişlaifărul cu dantelă, după care se adresă celor doi: Poftiţi înăuntru, staţi şi voi ca oamenii, uite, vă aduc acum ceva să gustaţi! îi pofti ea.

Avakum se înclină şi îi sărută respectuos mîna. Mătuşa Grozdaniţa se înroşi la faţă şi îşi privi bărbatul, mîndră foc. Niciodată nu se uitase la el cu astfel de ochi,

Bai Grozdan tuşi tulburat.

Intrară în camera de oaspeţi şi se aşezară la masă unul în faţa celuilalt.

În cameră se aflau un garderob cu două uşi, un scrin pe care se vedea un ceas deşteptător, un pat larg cu tăblii. Ferestrele erau împodobite cu perdele albe, pe pereţi atîrnau tablouri, iar scaunele erau acoperite cu mici împletituri de lînă. Pe lîngă aceasta, camera Balabaniţei era într-adevăr pustie.

— Bine v-aţi aranjat aici — rîse Avakum.

Lipsea doar mirosul acela plăcut de indrişaim.

— Eh, cum putem şi noi — tuşi pentru a treia oară bai Grozdan.

— Cîştigaţi bani frumoşi? întrebă Avakum.

Bai Grozdan îşi răsuci mustaţa.

— Cîştigăm — zise el. Anul ăsta o să fie şi mai bine.

Avakum privi spre uşă, îşi scoase legitima- ţia şi i-o puse în mînă. După aceea îşi aprinse ţigara, se sculă de pe scaun şi începu să se uite la fotografiile de pe pereţi.

— Flăcăul ăsta e feciorul dumitale? în- trebă el.

Bai Grozdan tăcea. Se uita la literele de tipar şi încrunta din sprîncene.

Avakum îşi luă legitimaţia, se aşeză comod pe scaun şi îşi întinse picioarele.

— E feciorul dumitale? întrebă din nou Avakum, arătînd cu capul spre fotografia din perete.

— Da, e băiatul meu — îngăimă bai Groz- dan. Îşi face stagiul militar la Blagoevgrad.

Avakum rîse cu poftă.

Intră Grozdaniţa. Aducea o farfurie cu miere, brînză şi pîine.

— Adu, măicuţă, şi rachiu din ăla cu anason — o rugă linguşitor Avakum, luînd din mîna ei farfuriile. Trebuie să ciocnim un păhărel în cinstea băiatului care-şi face datoria pentru republică, la Blagoevgrad. Ce zici, bai Grozdane?

Ciocniră paharele şi băură.

Cînd rămase singur, numai cu preşedintele, Avakum zise:

— Am venit la dumneata, bai Grozdane, nu pentru că eşti preşedintele unei bogate gospo-dării colective şi membru al Comitetului Exe-cutiv al Sfatului, ci pentru că oameni cu funcţii de mare răspundere mi te-au recomandat ca pe un om cinstit, căruia mă pot destăinui. Eşti tovarăşul nostru devotat încă de la răscoala din 1923[1] şi vremurile alea aspre te-au învăţat ce înseamnă să păstrezi un secret. De aceea sînt la tine: ca să-ţi spun de ce am venit de fapt în Momcilovo şi ce trebuie să faci ca să mă ajuţi. Vreau însă mai înainte să-ţi spun ceva: nimeni şi niciodată nu trebuie să afle din gura ta cine sînt eu în realitate, nici astăzi, nici mîine şi niciodată, acum şi pururea, cum cîntă popa.

— În privinţa asta poţi să fii liniştit — dădu din cap bai Grozdan. Cînd muntele Karabair o să vorbească, atunci o să deschid şi eu gura să spun ceva despre dumneata.

— Cred — zise Avakum. Sînt sigur chiar că dacă vreodată muntele Karabair va vorbi cu vorbe omeneşti, dumneata o să taci şi atunci. Uite cum stă treaba: întîi: vreau să afli, pe cît e

---

[1] Este vorba de marea insurecţie antifascistă, care a avut loc în Bulgaria, în septembrie 1923, îndreptată împotriva guvernului fascist al lui Ţankov. (n.t.)

posibil, se înţelege, care om din sat a lipsit de acasă în noaptea de 22 spre 23 august. O să ţii minte? Al doilea: cine din oamenii de aici, de la Momcilovo, a purtat sau poartă mănuşi de lînă albastră. Dacă nu poţi să-ţi aminteşti sau nu poţi să-l descoperi pe omul acela care a purtat sau poartă mănuşi de lînă albastră, atunci caută să afli cînd şi unde s-a vîndut lînă albastră şi cine se ocupă cu împletituri de lînă aici, la Momcilovo sau în satele învecinate.

— Asta-i tot? întrebă mirat bai Grozdan.

— Deocamdată asta-i cel mai important — răspunse Avakum.

Bai Grozdan tăcu. Pe urmă se aplecă spre
oaspetele său şi-l întrebă în şoaptă:

— Dar pe dascăl or să-l spînzure?

— Asta nu-i treaba mea — ridică Avakum din umeri.

Soarele pătrunse prin perdelele albe. O muscă mare şi neagră zbură de la fereastră bîzîind ca un avion pe deasupra farfuriei cu miere.

— Cele ce ţi-am cerut, vezi de le află în taină, cu multă dibăcie şi să nu faci mai mult zgomot decît face cîrtiţa — zise Avakum. Îşi puse nişte miere pe pîine şi trase o înghiţitură de rachiu. S-o faci aşa, încît să nu te simtă nimeni şi să nu dai de gîndit nimănui.

Se uită apoi la ceas şi se ridică,

— O să ne vedem la prînz, la bai Marko. Dacă afli ceva şi trebuie să-mi

spui, atunci să ceri o sticlă de limonadă şi să-mi dai şi mie să beau din ea. Asta o să ne fie parola. O să ţii minte?

Bai Grozdan făcu un semn de aprobare.

Îşi netezi mustăţile şi rîse vesel.

După aceea Avakum se îndreptă spre casa lui Iliazov.

Sergentul Gheorghi îl măsură neîncrezător din creştet pînă în tălpi şi nu-l lăsă să treacă pragul decît după aprobarea personală a maiorului.

Avakum intră în holul întunecos, cu podeaua de piatră şi îndată simţi că-i bate inima. Bătea atît de tare, de parcă ar fi fugit o sută de metri. „Ce slăbiciune prostească!” gîndi el, încruntîndu-se. Dar holul semăna într-adevăr cu o celulă de închisoare medievală. Zidit din piatră cenuşie de granit, rece, întunecos, îi lipseau parcă numai lanţurile grele de fier, cărbunii aprinşi şi instrumentele de tortură, pentru ca iluzia să fie completă.

Vechea casă a lui Iliazov avea trei camere, aşezate simetric una în faţa celeilalte, cu uşi grele de stejar, ferecate cu cîteva rînduri de piroane mari de fier, cum se făceau pe vremuri. Camera din stînga servea drept depozit — acolo îşi ţineau geologii instrumentele, planşele şi banii pentru nevoile administraţiei. Aceasta era camera care devenise obiectul agresiunii săvîr- şite în

noaptea de 22 spre 23 august. Geamul cel spart fusese demult pus, zăbreaua pilită fusese înlocuită cu una nouă, mai groasă, iar fereastra se închidea acum pe dinăuntru cu obloane du- ble, care se încuiau cu un lacăt secret.

Şeful staţiunii geologice îşi primi oaspetele, care-l vizita atît de dimineaţă, cu o răceală vizibilă. În timp ce citea ordinul de serviciu din partea Institutului de arheologie de pe lîngă Academia de ştiinţe, Avakum îi examină repede figura şi gîndi îndată: „Iată un caz tragic. Omul ăsta suferă de ulcer, pe masa lui se află o cutie de bicarbonat. Faţa asta uscată şi palidă, pupi-lele exagerat dilatate arată că n-a dormit astă- noapte, ochii îi sînt obosiţi şi puţin trişti. A aşteptat să-l înainteze, asta se vede după epo- leţii săi noi, puşi pe vechea sa uniformă albă. Dar n-a primit decît o pedeapsă pe linie de serviciu şi pe linie de partid: o stea de pe epoletul său a fost scoasă şi locul ei a rămas gol”.

Şeful citi ordinul de serviciu, îşi ridică privirea şi i-l înapoie în tăcere. După care întrebă rece;

— Ce doriţi de la mine?

— Nimic deosebit — zise Avakum. Am venit doar aşa, ca să mă prezint.

Tăcură amîndoi. În cameră era frig, aerul părea albăstrui din cauza fumului de tutun.

— Preocupările noastre au puncte comune, într-o oarecare măsură — zise Avakum. Nu credeţi?

— Nu cred — răspunse şeful.

— Şi de ce? se miră Avakum. Iată, dumneavoastră, de pildă, mergeţi prin munţi şi cerce- taţi anumite locuri. La fel fac şi eu. Merg prin munţi şi cercetez diverse aşezări.

— Aceasta e doar o coincidenţă aparentă — zise şeful.

Avakum surîse.

— Dar e totuşi o coincidenţă!

Şeful nu răspunse.

— Eu vreau să stabilesc cu oarecare aproximaţie graniţa de nord a stăpînirii lui Momcil[1]. Trebuie să studiez regiunile de la sud şi sud-est de Karabair şi să caut prin aceste locuri anumite urme vizibile.

— Căutaţi — zise şeful.

— Dar dumneavoastră nu vă amintiţi nimic ce m-ar putea ajuta? Aţi studiat o mulţime de sectoare din această regiune!

— N-am observat nimic din ceea ce v-ar putea interesa.

— Vedeţi, acesta este un ajutor! se bucură Avakum. Dacă dumneavoastră, trei specialişti, şi n-aţi observat nimic, asta înseamnă că nici eu n-o să pot găsi nimic, cu atît mai mult cu cît sînt unul singur.

— Vă priveşte — zise şeful.

[1] Momcil — voievod feudal bulgar care stăpînea regiunile Rodopilor sudici, avînd capitala la Xanti. Cu ajutor de la turci, împăratul bizantin Ioan Cantacuzino l-a înfrînt şi l-a ucis în anul 1345. (n.t.)

— Într-adevăr — aprobă Avakum. N-are rost să mai bat locurile astea pe unde aţi fost şi dumneavoastră: spre sud şi sud-est de Karabair.

Şi dintr-o dată întrebă:

— De bună seamă, aveţi coordonatele regiu- nii cercetate?

— Păi, se poate să lucreze un cartograf fără
coordonate? se supără şeful. Scoase o ţigară din pachetul său şi începu să fumeze oarecum iritat.

— Admirabil! zise rîzînd Avakum. O să mă scăpaţi de hoinăreala asta pe toate dealurile dacă-mi daţi coordonatele dumneavoastră.

— Asta nu se poate — zise şeful.

— Dar de ce? întrebă Avakum, făcînd un gest cu mîna.

— Pentru că dumneata eşti un tînăr care trebuie să înveţe să muncească! vorbi şeful, privindu-l chiorîş. Şi pentru că serviciul meu n-are nimic comun cu treburile dumitale. Şi, în sfîrşit, pentru că nu sînt dator să caut în depozit şi să-mi pierd timpul meu preţios pentru a încuraja lenea dumitale. Asta-i!

— Mă rog — zise potolit Avakum. Eu am întrebat doar.

— Da, şi eu v-am răspuns — se încruntă şi mai tare şeful.

— Totuşi eu sînt foarte mulţumit de convorbirea noastră — zise Avakum. O să-mi permiteţi să vă spun la revedere?

Şeful îi întinse mîna.

— Fără muncă nu se obţine nimic — oftă el.

— Da, munca este mama tuturor virtuţilor! rîse Avakum ieşind din cameră.

Pe coridor îl aştepta sergentul Gheorghi.

În momentul cînd trecu prin faţa depozitului, Avakum scăpă lănţugul pe care tot îl înfăşură în jurul degetului, jucîndu-se, şi se aplecă ca să-l ia de pe jos. În timp ce se ridica, aruncă o privire rapidă prin gaura cheii şi fluieră mulţumit.

Broasca era masivă, dar simplă, ca puştile cu cremene.

Avakum străbătu vesel curtea casei lui Ilia- zov. Avea în carnetul său coordonatele acelui loc din care staţiunea de radio şi unde ultra- scurte a necunoscutului domn X recepţionase dispoziţiile şi transmisese informaţiile. Încă de pe cînd era la Smolian, el căutase locul acesta pe harta topografică şi-l stabilise pe culmile pă- duroase de la sud-est de Karabair, la vreo doi kilometri de graniţă. Intrase imediat în legătură cu respectivul sector de grăniceri. De acolo i se comunicase că regiunea de la sud-est de Karabair era păzită cu stricteţe şi că nimeni în afară de geologii de la staţia din Momcilovo nu trecuse prin aceste locuri.

El ceruse însă grănicerilor un răspuns şi mai precis: au trecut geologii prin acel sector prin care

funcţionase staţiunea clandestină de radio? Şi grănicerii răspunseseră că geologii au trecut prin regiunea de la sud-est de Karabair, dar că nu ştiau dacă au trecut neapărat şi prin locul indicat de cercetările goniometrice.

Avakum îşi alcătui ecuaţiile sale în felul următor:

Date cunoscute:

Locul staţiei de radio clan-destine — y

Regiunea în care se găseşte acest loc — z

Data emisiei radiofonice — noaptea dinspre 11 august

Grănicerii garantează că în regiune au putut intra numai geologii

Date necunoscute:

Au fost geologii în noaptea de 10 spre 11 august în jurul locului „y”? sau în imediata apropiere a

acestui loc? Rezolvarea.

Cheie: — Să se stabilească dacă coordonatele locului „y” sau coordonatele sale aproximative au fost incluse într-un fel oarecare în lucrările staţiunii geologice militare.

De aceea se şi dusese astăzi de dimineaţă pe la şeful staţiunii, fără a putea însă să scoată de la el ceea ce îi trebuia. Dar convorbirea nu se soldase chiar fără nici un rezultat: aflase că ceea ce îi trebuia, drumul geologilor prin regiunea „z”, exprimat în coordonate, se găsea după uşa cea masivă a depozitului de la staţiu-nea geologică.

Broasca de la casa lui Iliazov era masivă, dar simplă cum sînt puştile cu cremene. Ca să pătrundă nesimţit de nimeni în depozit — aceasta însemna pentru Avakum nimica toată.

Avea acum în mîinile sale două urme împo-triva necunoscutului domn X: coordonatele emisiunii de radio de la 10 august şi cele două fire de lînă albastră.

Calculele pe care le făcuse la Smolian arătau că a doua transmisie de radio — aceea cu sunetele misterioase — avusese loc undeva în regiunea „Zmeiţa”, sau în apropiere de dînsa. N-avea nici un sens să se cerceteze cine a umblat prin acele locuri. O astfel de cercetare ar fi făcut zgomot. Ba şi drumul care duce spre satul Lă-kite trece pe lîngă „Zmeiţa”

— şi pe el umblă zi şi noapte oameni şi căruţe.

Coordonatele transmisiei radiofonice din 10 august şi cele două fire albastre, acestea erau altceva, şi meritau un studiu mai atent. Acum trebuia să vadă unde duc aceste urme. Şi mai ales dacă ele sînt adevărate sau false, deoarece în munca de cercetare există întotdeauna şi urme adevărate, şi urme false. Cazul de aseară complica pînă la un punct situaţia. O făcea mai încurcată şi mai greu de dezlegat. Ce rol juca în această poveste piatra care fusese schim- bată?

Ieşind din curte, Avakum întrebă o fetiţă unde locuieşte doctorul veterinar. Copila păş- tea două gîşte. Îl privi curioasă şi speriată, după care arătă în tăcere cu mîna spre mahalaua de jos, unde se găsea casa lui bai Spiridon.

9

Voi interveni iarăşi, dar foarte puţin şi foarte pe scurt, deoarece nu vreau pentru nimic în lume să subliniez rolul meu în această interesantă istorie.

Vampirul cel cu gîtul gol mă sculase foarte devreme — suferă de insomnie, blestematul, iar eu tare aş mai fi dormit: aseară am citit pînă tîrziu un

roman interesant. Nu-mi plac prea mult romanele, deoarece sînt omul ştiinţelor pozitive. Tocmai de aceea le citesc seara, în pat, în afară de orele de serviciu.

Grozav aş mai fi dormit, dar m-am îmbrăcat în grabă şi am dat fuga la ferma de vaci. Mul- gătoarea tocmai scotea ciubărul de sub ugerul Raşkăi. Cînd m-a văzut, s-a fîstîcit de tot — ştie că sînt medic veterinar şi că, în ceea ce priveşte igiena, sînt extraordinar de sever.

Cînd am ieşit de la ferma de vaci, am obser- vat un lucru care era în neregulă, mai exact, o neglijenţă în toaleta mea. Am roşit ca sfecla, cu toate că mulgătoarea nu mai era în faţa mea, ci stătea lîngă Raşka, fîstîcită încă de vizita mea matinală.

Pe urmă m-am întors acasă şi am început să alcătuiesc situaţia săptămînala. Lucrul nu mer-gea grozav de bine pentru că mi-aminteam me-reu de roman şi mă gîndeam la tot felul de lucruri. Bătea vîntul şi norii de pe cer treceau unii după alţii ca nişte mici corăbii, iar lucru- rile astea îţi distrag de obicei atenţia, chiar dacă eşti un om care te poţi concentra foarte uşor.

În această situaţie m-a găsit Avakum.

Părea vesel, voios şi bine dispus. Probabil că amicul meu dormise foarte bine, somnul lui fiind acela al unui tînăr fără griji. L-am invidiat în sinea

mea, cu toate că-mi dădeam seama că am anumite avantaje faţă de el.

M-am fîstîcit şi eu ca mulgătoarea de la fermă şi m-am şi supărat pentru că vizita lui mă întrerupea de la lucru şi nu puteam termina situaţia.

El însă mă bătu pe umăr prieteneşte şi cu toate că văzuse foarte bine raportul la care lucram mă întrebă destul de impertinent:

— Faci versuri, poetule?

— Nu — i-am răspuns eu — completez situa-ţia săptămînală — şi i-am arătat-o cu mîna.

— Şi cum o completezi: în versuri albe sau cu rimă?

Am dat din umeri. Nu-mi ardea de glumă.

Se aşeză lîngă mine, scoase o ţigară şi începu să fumeze fără grijă. Se purta în aşa fel, de parcă am fi fost prieteni de cînd lumea. Poate că trebuia să mă supăr, să-i spun că n-am vreme de pierdut şi că, dacă vrea vreun sfat oarecare, să, poftească la dispensar: acolo dădeam consultaţii în fiecare zi de la orele zece pînă după-amiază.

Dar oricît m-am străduit, nu ara izbutit să mă înfurii. Nu ştiu de ce, dar în ciuda tuturor concepţiilor mele despre ordine şi disciplină, îmi părea bine, ba chiar foarte bine, că venise. Sen-timentul ăsta, că aveam lîngă mine un om puternic, puse din nou stăpînire pe mine.

Dar iată cum s-a prezentat acest om puternic.

— Doctore — îmi spuse el — o cunoşti pe Balabaniţa, nu-i aşa?

M-am uitat la el şi am rămas cu gura căscată.

— E o femeie foarte interesantă — continuă Avakum.

— Da — am îndrugat eu. Iar după aceea l-am întrebat răutăcios: Cînd ai izbutit să-ţi dai seama de asta?

— Tocmai aici e buba — rîse Avakum — că n-am izbutit încă nimic.

— Ia stai! am spus eu şi m-am bucurat că am posibilitatea să-l strîng puţin cu uşa. Atunci cum ţi-ai dat seama că este o femeie interesantă?

— Asta este doar o presupunere — cedă din poziţia sa Avakum.

M-am simţit satisfăcut de răspunsul lui şi am tăcut.

Avakum dădu drumul unui colac de fum şi mă privi atent.

— Oricum ar fi, ai putea să-mi dai oarecari informaţii despre femeia asta — zise el. Impresii personale sau ceea ce ai auzit de la alţi oameni. Mă interesează foarte mult.

Am dat din umeri.

— Regret — am spus eu — dar această persoană nu intră în cercul preocupărilor mele mai speciale. Cunosc anumite lucruri care nu mai sînt o taină pentru nimeni. E foarte frumoasă, chiar dacă a ajuns la vîrsta maturităţii, este o admirabilă

muncitoare şi, după toate probabili-tăţile, va putea să ajungă prim-maistru la ate-lierul de prelucrare a laptelui din Momcilovo. Personal, am fost entuziasmat, şi asta nu o dată,
de condiţiile exemplare de igienă în care-şi menţine locul de muncă. Şorţul ei e totdeauna alb ca zăpada, unghiile tăiate scurt, părul legat cu o basma de o curăţenie exemplară.

— Are amanţi? întreba Avakum.

Am lăsat ochii în pămînt şi am tăcut. N-aveam nici un fel de date asupra acestei chestiuni.

— Nu crezi că sare cineva noaptea peste gard la ea?

Această întrebare era foarte vulgară şi aveam destule motive sa mă supăr, deoarece eram medic veterinar şi nu un pîndar nenorocit al curţilor străine. De aceea am lăsat iarăşi ochii în jos şi n-am scos nici un cuvînt.

— Vrei să fim prieteni? mă întrebă deodată Avakum.

— Oh! am spus eu şi m-am aşezat pe pat, deoarece nu era politicos să stau în picioare în faţa lui. Întrebarea era cu totul neaşteptată.

— Am nevoie de un prieten ca tine — con-tinuă Avakum surîzînd — care să mă creadă şi să nu aibă impresia despre mine că aş fi un om rău.

— Bine — am spus eu simţind cum mi se urcă smgele în obraz — eu cred că nu eşti un om rău.

Pe vremea aceea n-aveam nici un fel de temei să cred în calităţile lui şi de

aceea am spus aceste cîteva cuvinte aşa, instinctiv.

Îmi întinse mîna şi ne uitarăm unul la altul zîmbind.

Aşa a început prietenia noastră.

Pe urmă Avakum m-a rugat să aflu cîteva lucruri mai intime din viaţa Balabaniţei.

— Eu sînt colaborator ştiinţific — zise Avakum — şi în nici un caz n-aş vrea să ating prestigiul Institutului pe care-l reprezint. Dacă Balabaniţa are anumite legături dubioase de dragoste, atunci se înţelege că locul meu nu este în casa ei. Persoana interesată o să înceapă să se uite strîmb la mine şi mai ştiu eu ce vorbe mai scoate? Ce nu-i în stare să facă gelozia? Şi, fireşte, toate acestea nu pot să fie în intere- sul meu.

După această introducere, care mă surprinse foarte mult prin caracterul său puritan, Avakum se grăbi să precizeze:

— Ca prieten bun ce-mi eşti, ar trebui să afli dacă are legături intime cu careva şi, dacă le are cine este omul acela. Lucrurile astea le poţi afla cel mai uşor de la vecinele ei, pentru că toate vecinele din lume au un ochi foarte bine format şi nasuri care adulmecă de departe. Dar fii atent atunci cînd întrebi: vecinele sînt foarte susceptibile! Adică atunci cînd te duci la vecină, nu uita că te-ai dus pentru ea, iar dacă deschizi vorba despre Balabaniţa, fă-te că eşti

indiferent şi nu insista prea mult. Păzeşte-te ca de foc s-o aperi, că din treaba asta nu poate ieşi nimic bun!

Cînd am ieşit ca să-l petrec pînă în uliţă, Avakum imi şopti!

— Fă tot posibilul să afli ceva pînă la prînz. Iar după ce terminăm de mîncat la bai Marko, o să ieşim împreună, şi cînd om fi singuri, o să-mi povesteşti ce-ai aflat!

Trebuie să vă mai spun că m-am simţit în acelaşi timp şi măgulit, şi oarecum jignit de sarcina pe care mi-o dăduse. În orice caz, am trecut la îndeplinirea ei cu mult curaj şi cu multă încredere în mine. Am simţit doar un fel de slăbiciune pe 1a genunchi, atunci cînd m-am apropiat de curtea Nadkăi. Nadka era vecina Balabaniţei.

Probabil că slăbiciunea de care vorbesc se datora faptului că mersesem prea repede.

Nadka stătea în curte şi pisa nişte ardei. Am salutat-o foarte amabil.

— Tovarăşă — i-am spus eu — aţi primit vreo ştire de la bărbatul dumneavoastră? Ce mai face, o duce bine cu sănătatea?

Bărbatul ei lucra la Madan.

Îşi întoarse faţa ei albă spre mine şi surîse.

— E bine — zise ea — slavă domnului!

— Mă bucur foarte mult — am răspuns eu. Am stat cîtva timp în faţa porţii deschise, şi după aceea am întrebat: Dar porcul cum merge, mănîncă bine?

— O să-mi mănînce şi urechile! începu iarăşi să rîdă Nadka. Apoi oftă şi adăugă îngrijorată: Dar mi se pare cam slăbuţ, nu se îngraşă aşa cum ar trebui.

Puse piuliţa deoparte şi se ridică de pe scău- naşul pe care stătea. Era mărunţică, albă, ro-tundă la faţă ca o lună plină.

— Pofteşte înăuntru! mă invită ea. Poate că-i dai vreo doctorie.

Am primit imediat.

Ne-am dus la cocină. Porcul Nadkăi şedea pe burtă şi grohăia din greu. Era foarte gras, se-măna cu un cimpoi uriaş, umflat pînă peste poate, cu ochi şi picioare.

— Nu e rău de loc — am spus eu. Pînă la Crăciun se mai îngraşă.

Nadka mă privi cu nişte ochi în care i se citea încrederea şi oftă iar, dar de data asta oftatul ei nu mai era trist.

— Mă bucur — am spus eu.

Stăteam lîngă cocină şi ne uitam la porc. În afară de el, nu era lîngă noi nici o altă vietate.

Nadka tăcea.

— Mă bucur — am repetat. Apoi am între- bat: Şi cum merge porcul leliţei Balabaniţa, mănîncă bine?

Ea îşi puse mîinile în şolduri şi începu să rîdă.

— Cum poţi să născoceşti lucruri d-astea, doctore? zise. Ce-i trebuie Balabaniţei porc?

— Eh — am spus eu — se poate căsători femeia, orice-i posibil!

— Ea? şi în ochii Nadkăi luciră flăcări rău prevestitoare. Ce-i trebuie bărbat, dacă are unul care vine noaptea, peste gard, la dînsa?

Am rămas cu adevărat mirat.

— Nadko — am spus — dumneata vorbeşti serios?

Ea se uită la mine şi doar că nu se supără.

— Şi de ce aş născoci? Pînă ce dascălul n-a început să umble după aia... după văduva pădurarului, pînă atunci nu şi-a ridicat ea fusta prea tare, pentru că mai trăgea ceva nădejde la dîn- sul. Cred şi eu, cu dascălul a dus-o destul de bine.

— Şi acum? am întrebat eu înghiţind în sec.

— Acum? Nadka se apropie de mine atît de mult, încît îi simţeam răsuflarea. Balabaniţa nu e din alea care să se uite la oricine — zise ea.

— Ţi s-o fi părînd şi ţie — am provocat-o eu. Am tutuit-o, deoarece şedea prea aproape de mine.

— Ce să mi se pară? zise mai tare Nadka — cu ochii ăştia ai mei am văzut cum a venit o dată la ea în vizită ajutorul maiorului. Tăcu apoi. Şi de ce, mă rog, a venit în vizită?

Inima mi se zbătea în piept de bucurie.

Eram singuri. În afară de porc nu mai era nimeni pe lîngă noi.

— Nadko — i-am spus eu şi m-am dat mai la o parte — să n-ai nici o grijă, porcul tău se mai îngraşă pînă la Crăciun. Ba chiar n-ar fi rău să-i mai scazi puţin porţia de mîncare, alt- fel n-o să mai rămînă pe el carne nici de o tocană.

Asta am vorbit cu ea, iar Nadka mă privea ca şi cum n-ar fi crezut prea mult în cele ce-i spuneam. Pe faţa ei se întipărise o expresie de uimire şi pînă la un punct chiar de nemulţumire. Se vedea bine că nu era prea bucuroasă de diagnosticul pe care-l pusesem porcului cel gras.

10

Prînzul din ziua aceea a fost foarte vesel: bai Marko ne-a tratat cu un cocoş la frigare, cu pîine caldă, cu brînză şi cu ardei iuţi. Vinul era negru, greu şi avea un buchet de răşină arsă de soare.

Boian Icerenski îl invită pe Avakum lîngă el, ciocni paharul cu dînsul, îl bătu protector pe umăr şi-l întrebă:

— Cum ai petrecut prima noapte la Momci- lovo, simpatice istoric? Ţi-a fost somnul lin, nu ţi-a tulburat nimeni liniştea?

— Mulţumesc! aprobă din cap Avakum şi bău un pic din paharul său. În general, a fost bine. Numai că s-a întîmplat ceva: nu ştiu cine o fi fost, probabil din greşeală, dar era cît pe-aci să intre în camera mea. Am fost curios să văd cine era această persoană, ca să-i explic mai bine aşezarea camerelor, dar n-am reuşit să-l văd, deoarece a fost mai iute şi mai sprinten decît mine.

Icerenski şi căpitanul rîdeau de nu mai pu- teau. Pe urmă Icerenski zise:

— Nu trebuia să-l goneşti pe nefericitul acela. Pot să te asigur că nu avea inteniţii rele. O fi fost pur şi simplu vreun gelos incorigibil, care a încercat să vadă dacă iubita lui n-a întîrziat întîmplător la o discuţie mai lungă cu noul ei chiriaş. Pe Othello o să-l găseşti pretutindeni, chiar şi aici, la Momcilovo. Trebuie să te obiş- nuieşti cu lucrurile astea!

— Pentru numele lui Dumnezeu, dar eu am nevastă şi copii! oftă Avakum. Ce se va întîm- pla cu ei?

— Du o viaţă virtuoasă! îl sfătui aproape pă- rinteşte geologul.

— Prostii! zise căpitanul. Şi se întoarse spre Avakum. Pune mîna pe

gelos, aranjează-l aşa cum trebuie şi n-o să-l mai vezi pe acolo. Bala- baniţa merită osteneala asta!

Discuţiile ar fi contidnuat pe tonul acesta de glumă, dacă bai Grozdan nu ne-ar fi întrerupt:

— Ia ascultaţi, măi băieţi — se încruntă el — nu exageraţi, că asta nu-mi place. Balabaniţa, chiar dacă nu are copii şi chiar dacă e văduvă, e o femeie cinstită. Îşi vede de treaba ei la căşă- rie şi sîntem mulţumiţi de ea. E femeie serioasă.

— Dar dragostea-i dragoste! îl întrerupse căpitanul, cu un aer filozofic.

Şi pentru că vorbeam de dragoste, Icerenski luă din nou cuvîntul:

— Dragostea este un fenomen foarte intere-sant — zise el. Să-l luăm, de pildă, pe dumnea-lui — şi geologul arătă cu capul spre căpitan. Pentru dînsul, acest nobil sentiment e ceva ca „bună ziua” şi „la revedere”. Pentru prietenul meu Kuzman Naumov este ca scrierea veche egipteană. Nici nu se gîndeşte să-şi spargă capul cu ea! Pentru tovarăşul veterinar iubirea este oftat şi insomnie. Dar insomnie în patul său propriu! Bai Grozdan e mai practic: pentru el iubirea înseamnă o căsuţă cu o nevastă credincioasă şi copii sănătoşi. Această concepţie este binefăcătoare şi utilă pentru societate. În ceea ce mă priveşte pe mine,

iubirea înseamnă grijă. Dar o grijă care cuprinde şi bucurie, şi durere, şi o nesfîrşită satisfacţie, şi tot felul de gînduri chinuitoare. Ştiţi foarte bine că plec în fiecare sîmbătă după-amiază la Plovdiv. Dacă socotiţi că aceste drumuri au în ele ceva romantic, vă înşelaţi amar. Judecaţi şi voi! La Plovdiv ajung pe înserat, caut o cameră liberă la hotel şi telefonez nevesti-mi. Ea locuieşte, săraca, la mătuşă-sa, doarme în camera copiilor, aşa, încît, înţelegeţi, că nu pot dormi şi eu cu ea acolo. Într-o seară, mi se pare că era chiar seara în care s-a petrecut povestea asta cu Metodi Paraşkevov, era aproape să mă iau la bătaie cu funcţionarul de serviciu de la „Trimoniţium”. Individul ăsta voia să-mi dea o cameră mizerabilă la etajul al patrulea! Închipuiţi-vă, să baţi un drum de 200 de kilometri ca să-ţi petreci noap-tea de dragoste la etajul al patrulea! Dar m-am încăpăţînat şi nu m-am lăsat pînă ce nu am obţinut un mic apartament cu două etaje mai jos. Cu baie şi cu toate celelalte accesorii necesare unui caz ca al nostru: eu şi nevastă-mea

avem doar cîteva ore pe săptămînă pe care le putem petrece împreună. Aşa încît, iată ce romantism este în aceste drumuri ale mele la Plovdiv. Şi totuşi nu mă plîng. Călătoresc şi voi călători atîta vreme cît voi sta la Momcilovo. Şi pe urmă povestea o să se repete,

deoarece aşa-i meseria mea: să rătăcesc prin munţi şi păduri. Şi stau cîteodată şi mă gîndesc: aş fi fost oare fericit dacă aş fi dus o viaţă sedentară şi aş fi stat, ca să zic aşa, toată ziua lîngă fusta ne- vesti-mi? Nu cred. Ar fi fost o existenţă fără griji şi fără gînduri. Şi o asemenea viaţă sea-mănă cu o casă în care nu arde focul. Fără griji şi fără gînduri, fără acestea, dragii mei, nu există adevărata fericire.

Îşi sorbi paharul şi tăcu cîtăva vreme. Pe faţa lui se aşezase parcă o umbră uşoară. Pe urmă tresări, se uită la noi şi zîmbi liniştit.

— Am vorbit aci despre ceea ce înseamnă dragoste. Să-mi daţi voie, cu ocazia asta, să vă spun o mică întîmplare legată de persoana ne-norocitului nostru dascăl Metodi. Probabil că va fi condamnat la moarte prin spînzurătoare, aşa cum prezice noul meu vecin de la această masă, şi desigur că va fi condamnat pe drept, totuşi nu putem să uităm, pe lîngă aspectele rele, pe cele bune pe care le avea acest om. Despre atîtea lucruri bune şi frumoase pe care le-a făcut Metodi aici la Momcilovo, cum i-a învăţat el pe oameni să cultive pomi fructiferi şi să se ocupe de stupărit, sau cum să facă brînza mai grasă, despre toate acestea v-ar pu- tea povesti mai pe larg bai Grozdan, deoarece se referă la sfera lui de

activitate. Eu o să vă povestesc o întîmplare care are un caracter mai

intim. Mai întîi trebuie să vă spun că Metodi ţinea la mine ca la un prieten, deoarece îl aju- tam foarte mult în cercetările sale de micro- logie şi cristalografie. Îşi pusese în gînd să facă o colecţie mare pentru şcoală. Şi pentru că nu avea destula experienţă, recurgea şi la modestul meu ajutor. În ceea ce priveşte cunoştinţele lui, în ştiinţă era un simplu diletant şi într-o oare- care măsură un maniac. Dar în acest diletantism al său şi în mania lui de a face cine ştie ce mari descoperiri era totuşi ceva nobil şi înăl-ţător. Şi asta mă făcea să-l înţeleg şi să nu văd ceea ce era caraghios, într-însul. Iar el mă socotea un adevărat prieten şi cu toate că nu era un om vorbăreţ din fire, îmi încredinţa uneori, mai ales la un pahar de vin, cîte ceva din micile sale secrete. Întîmplarea despre care: vreau să vă vorbesc este următoarea. După cum veţi vedea, are o legătură directă cu discuţia noastră despre dragoste.

Acum trei ani a fost numit şi a sosit la Momcilovo un nou pădurar care avea în grija lui un sector mare. Pădurarul era un vînător pa-sionat şi între el şi Metodi s-a legat o admirabilă prietenie. Lumea credea că îi leagă această pasiune comună pentru vînatoare. Acest lucru este însă

doar jumătate din adevăr şi el se referă la sentimentele pe care le nutrea pădu-rarul faţă de Metodi. Cealaltă jumătate a adevărului era o dragoste tîrzie; vă daţi probabil seama, este vorba de soţia pădurarului şi de flăcăul nostru tomnatic. Nevasta pădurarului era cu zece ani mai tînără decît bărbatul ei. Aveau o fetiţă care nu stătea cu ei, ci o creştea bunică- sa, deoarece Momcilovo este undeva la margi-

nea lumii. Pe de altă parte, nici pădurarul nu se gîndea să rămînă aici prea multă vreme. Soţia sa era o făptură gingaşă, frumoasă, blondă, cu totul nepotrivită pentru dascălul nostru care era un pic cam brutal. De aceea şi dragostea lor a fost deosebită; ea consta doar în priviri, în inflexiunea glasurilor, în strîngerile stîngace de mînă, atunci cînd îşi spuneau „bună ziua” şi „la revedere”. Şi aşa, spre marea amărăciune a Balabaniţei, Metodi începu să se ducă tot mai des în vizită la pădurar. Acolo ducea iepurii, acolo ducea cocoşii sălbatici şi tot acolo îşi bea cafeaua sau cîte un airan[1] rece.

Odată, asta era într-o iarnă, cei doi prieteni s-au hotărît să pornească la o vînătoare de lupi. Ieşiseră în curte, gata de plecare, cînd Metodi

[1] Băutură răcoritoare făcută din lapte bătut. (n.t.)

a observat că şi-a uitat în casă fularul său de lînă. S-a întors să şi-l ia, dar cum şi l-a luat, Dumnezeu ştie, deoarece cînd l-a ajuns din urmă pe pădurar era foarte tulburat şi mergea cu ochii în pămînt. Nu vă gînditi la nimic rău, a întîrziat în casa pădurarului doar un minut, şi în timpul ăsta, atît de scurt, doi oameni nu se pot nici măcar săruta aşa cum trebuie! Dar oricum ar fi fost, el mergea în urma pădurarului şi tot cu ochii în pămînt. Vă amintiţi, desigur, cum s-a terminat vînătoarea aia: pădurarul a fost mîncat de lupi undeva, în fundul văilor „Zmei- ţei". Se lăsase o ceaţă groasă care-i despărţise pe cei doi prieteni, fapt de care profitase haita de lupi. Fiarele tăbărîră peste pădurar şi, pînă să-i vină Metodi în ajutor, lupii îi sfîşiaseră gîtul şi îi mîncaseră capul şi mîinile. Ce s-a întîm-

plat pe urmă? Metodi a început să mănînce numai pîine şi sare, a strîns bani şi a cumpărat văduvei o maşină de tricotat, pe care a găsit-o de ocazie. Ea şi-a adus fetiţa şi a înscris-o la şcoala din Momcilovo. În fiecare lună Metodi depunea o treime din salariul său la Casa de economii, pe numele fetiţei. Şi toate astea le făcea pentru acea minunată clipă de dragoste petrecută atunci cînd se întorsese să-şi ia fula- rul pe care şi-l

uitase în casă. Vă gîndiţi poate că, după ce a trecut destulă vreme de la tragicul sfîrşit al pădurarului, această clipă minunată a înflorit într-o iubire reciprocă? Tocmai aici este cuiul problemei pe care am început s-o discu- tăm atunci cînd vorbeam de dragoste. Pentru prietenul meu Kuzman Naumov ea este un fel de scriere ieroglifică. Pentru doctorul nostru veterinar, un oftat de unul singur. Iar pentru Metodi Paraşkevov, o convorbire de o jumătate de oră cu văduva, la o cafea, dar neapărat în curte, în ochii lumii. Dacă plouă sau dacă e furtună, atunci convorbirea poate avea loc în bucătărie, lîngă soba în care arde focul, dar totdeauna în prezenţa fetiţei. Iată ce însemna dragostea şi ce fel de om era acest Metodi Paraşkevov. Vorbesc despre el la trecut, deoarece simpaticul meu vecin afirmă că va fi condamnat la moarte şi spînzurat. Dar dacă această pro-rocire se va dovedi mincinoasă, şi să dea cerul să fie aşa, atunci o să-i fac din nou loc aici, la dreapta mea, iar pe dumnealui o să-l trimit colo, la uşă, să stea ca un şcolar pedepsit.

Icerenski îşi termină povestea şi tăcu.

Tăceam şi noi. Şi Avakum. Iar căpitanul se întristase şi sta abătut, privind în altă parte.

Geologii plecară spre staţiune. Avakum se învîrti în jurul motocicletelor lui Icerenski şi a căpitanului, manifestînd o mare curiozitate faţă de ele. Ba chiar puse mîna pe fiecare.

Pe cînd eu, ca să spun drept, n-am fost atras niciodată de acest mijloc de locomoţie destul de primejdios: am auzit că cei care merg cu motocicleta suferă de reumatism la genunchi.

Cerul se înnorase din nou şi fruntea semeaţă a muntelui Karabair era acoperită de o ceaţă deasă, cenuşie. Uliţele satului erau pustii. Începu să bureze.

— Eh, Anastase — mă întrebă Avakum — ai aflat ceva nou?

Am şovăit puţin, dar mi-am adunat toate puterile şi am pomenit de numele geologului.

Bănuiam că Avakum o să rămînă surprins şi o să sară pe mine cu o mulţime de întrebări. Dar el căscă obosit şi-mi întinse mîna cu o indiferenţă îngrozitoare.

11

Ajunsese tocmai în dreptul casei Balabaniţei cînd în faţa lui apăru preşedintele.

— Ai uitat parola? i se adresă Avakum, zîm- bind în silă, deoarece era puţin supărat.

— Ba n-am uitat-o, las-o-ncolo, dar s-a terminat limonada! făcu preşedintele un gest supărat cu mîna.

Pe urmă îi povesti cum se dusese la coope-rativa din sat şi întrebase de lînă. Primise răspunsul că asemenea marfă nu se vînduse vreodată la ei şi că nici acum nu făcuseră vreo comandă. Şi-au spart capul multă vreme şi el   şi secretarul de partid ca să-şi aducă aminte   dacă a purtat cineva mănuşi de lînă albastră şi pînă la urmă au ajuns la convingerea că la Momcilovo n-a fost nimenea, nici din sat, nici venit din altă parte, cu asemenea mănuşi.

— Aşa încît cu chestiunea asta n-am nime-   rit-o — oftă bai Grozdan. N-am făcut nimic. Iar în noaptea aia, de care m-ai întrebat, treaba stă aşa: Balabaniţa a fost la căşărie. A intrat în schimb seara şi a ieşit la răsăritul soarelui. Aşa încît Balabaniţa n-a fost acasă toată noaptea.   Moş Manasi, gazda inginerului Kuzman Nau- mov, a fost la stupină, unde plecase cu o zi înainte. Icerenski, după cum ştii şi tu, se duce   în fiecare sîmbătă la Plovdiv. Iar căpitanul a   fost în seara aceea la o şezătoare în satul Lăkite. Asta-i tot

ce am aflat. Altceva, deocamdată, nu ştiu.

Avakum se uită în jurul său, îşi scoase din pardesiu o cîrpă, se apleca şi începu să-şi cureţe cu grijă pantofii de praf.

În curtea de vizavi Nadka dădea demîncare la păsări.

— Îţi mulţumesc pentru ajutor — zise Avakum, deschizînd poarta. Chestiile astea pe care mi le-ai spus sînt foarte interesante. O să le am în vedere!

Se urcă în camera lui, se aşeză pe pat şi stătu aşa, fără să se mişte, mai bine de un ceas.

Fereastra era deschisă şi printre crengile rare ale bradului se vedea „Zmeiţa” acoperită de nori groşi, învăluită în neguri. Era frig, picături

de ploaie loveau în pervazul geamului. Sus, în pod, scîrţîia o uşă uitată deschisă.

Ce să aibă în vedere? Spusese preşedintelui că va avea ceva în vedere. Dar ce anume? Iţele se încurcau tot mai mult, urmele adevăratului criminal, în loc să apară mai clar, începeau să pălească şi să se piardă într-o negură de nepătruns, ca aceea care acoperea „Zmeiţa”.

Pe deasupra îl cuprinse o oboseală — gîn- durile i se risipiră, nu putea să se concentreze asupra celor ce formau „esenţialul”, asupra lucrurilor la care se gîndise nopţi şi zile de-a rîn- dul.

Parcă nici nu mai exista acest „esenţial” — pe care-l ştiuse odată, şi care se înecase acum într-o mulţime de fapte mărunte şi lipsite de importanţă.

Se întoarse cu spatele la perete şi închise ochii.

Aţipi doar pentru un sfert de oră. Pe urmă se sculă, se întinse de-şi dezmorţi oasele cuprinse de frig şi umezeală. Îşi aprinse apoi o ţigară şi începu să se plimbe, după obiceiul său, încoace şi încolo.

Un om ce purta mănuşi albastre a spart fereastra staţiunii geologice şi a furat de acolo o importantă schiţă strategică.

Avakum se gîndi: „Hai să începem de aici, de la mănuşi”.

Aşadar, criminalul a acţionat cu mănuşi... De ce? Fireşte, ca să nu lase nici un fel de am-prente. Dar ce criminal anume acţionează, cu mănuşi? În felul acesta lucrează numai cel asu-pra căruia poate cădea vreo bănuială — omul care joacă un joc primejdios şi pe care are intenţia să-l continue. Un răufăcător oarecare nu va recurge la asemenea atente măsuri de precauţie. Un răufăcător oarecare n-a mai fost amestecat în asemenea treburi şi nici n-are de gînd să mai comită şi alte infracţiuni. Asupra lui nu apasă nici o bănuială, el nu este în legă-tură cu alţi indivizi care, dacă ar

fi descoperiţi, ar putea să-l denunţe şi pe el. Prin urmare, nu are nevoie de măsuri de siguranţă atît de minuţioase. Asta înseamnă că omul care a spart fereastra de la staţiunea geologică este cineva care se teme să nu fie descoperit, este o per-soană care face toate eforturile să rămînă necunoscută, deoarece ea are un amestec mai larg în asemenea acţiuni criminale şi primejdioase.

Avakum se aplecă, examină fereastra, după care începu din nou să se plimbe încoace şi încolo.

Şi reluă iarăşi şi iarăşi aceleaşi fire.

Preşedintele şi secretarul organizaţiei de partid afirmă că n-au văzut la Momcilovo pe nimeni care să poarte mănuşi albastre. Aceşti oameni sînt demni de toată încrederea, deoarece nici unul nici celălalt nu stau acasă, la gura sobei, ci au sarcini importante şi apoi, sînt de aici, din sat şi îi cunosc pe toţi cei din partea locului, de cînd lumea. În afară de asta, cooperativa satului n-a vîndut niciodată lînă albastră şi se poate presupune că o asemenea lînă nu s-a trimis nici cooperativelor din cele-lalte sate. În regiunea asta creşterea vitelor este foarte dezvoltată şi fiecare familie îşi are lînă în gospodăria sa, fiecare gospodină îşi toarce ea singură cîteva caiere. Lîna acestor caiere e tare şi aspră, firele ei sînt scurte şi ne-ondulate în spirale şi cîrlionţi. Pe cînd firele pe

care le găsise el printre pilitura de fier şi printre solzii de pe scoarţa bradului sînt lungi şi ondulate. Concluzia este deci simplă — mănuşile individului sînt împletite dintr-o lînă moale, prelucrată industrial. Asemenea fire de lînă se găsesc de vînzare doar în oraşele mari.

Tot în aceste oraşe se găsesc de vînzare şi mănuşi gata făcute. A văzut şi el asemenea mănuşi şi nu numai la un singur magazin. Dar nicăieri n-a văzut mănuşi albastre.

Mănuşile de gata sînt fie bej, fie gri. Sînt mănuşi tip şi altele nici nu sînt pe piaţă. Asta înseamnă că mănuşile albastre ale individului X sînt mănuşi din fire prelucrate industrial şi împletite acasă, la Momcilovo, adică de o femeie care se ocupă pentru ea însăşi cu astfel de împletituri şi îşi cumpără lînă din oraş.

Există la Momcilovo o astfel de femeie? Există, este văduva aceea al cărei bărbat a fost mîncat de lupi la „Zmeiţa”. Femeia pe care Metodi Paraşkevov a iubit-o şi pe care probabil o mai iubeşte şi acum. Bineînţeles, nu există nici un fel de probe din care s-ar putea trage concluzia sigură că tocmai aceasta ar fi femeia care a împletit mănuşile individului X. Totuşi şi asta este o urmă serioasă.

Avakum îşi scoase carnetul, se sprijini de masă şi scrise: „1. Să se cerceteze dacă văduva a împletit mănuşi din lînă de fabrică, ***după*** ce s-a sfîrşit iarna”.

Zîmbi.

Bineînţeles, după ce se terminase iarna! Dacă le-ar fi împletit mai înainte, atunci necunoscutul domn X le-ar fi purtat în zilele friguroase ale iernii şi acest lucru s-ar fi remarcat. Ar fi văzut

cineva că la Momcilovo există un om care poartă mănuşi albastre.

Îşi închise carnetul şi continuă să se plimbe, măsurînd cu paşi mărunţi distanţa dintre pat şi masa de lucru a lui Metodi.

De obicei, oamenii îşi iau mănuşi la sfîrşitul toamnei, sau la începutul iernii. Nimeni nu-şi cumpără mănuşi groase de lînă primăvara. Nimeni nu face treaba asta decît în cazuri cu totul speciale, cînd ***ceva***, o situaţie ***mai deosebită*** le impune să-şi cumpere sau să-şi comande asemenea mănuşi.

Dacă se stabileşte, că văduva a împletit mă-nuşi de lînă albastră în lunile de primăvară sau în cele de vară, atunci persoana care le-a co-mandat a avut fară îndoială în vedere ***ceva***, o situaţie ***cu totul deosebită***. Înlăturarea amprentelor propriilor sale degete este tocmai „acest lucru

deosebit”. Avakum şuieră uşor printre dinţi şi se opri în mijlocul camerei.

Dar oare în acest scop nu se pot folosi şi nişte mănuşi obişnuite, de piele? Astfel de mănuşi se vînd în orice oraş şi, cum zice o vorbă, la toate colţurile de stradă!

Să-şi cumpere cineva nişte mănuşi de piele, lucru mai uşor nici că există. E de ajuns să locuiască undeva, în oraş, unde sînt magazine cu astfel de articole! Dar dacă omul stă la ţară şi asta în timpul verii, şi are nevoie într-un termen foarte scurt, de o zi-două, ca să facă ***ceva spe-cial*** şi care cere neapărat mănuşi? Şi dacă nu doreşte, din cauza unor motive ***speciale***, să le împrumute de la altcineva? Şi dacă n-are posibilitatea să se repeadă pînă la cel mai apropiat oraş ca să şi le cumpere? Atunci, fireşte, omul

acesta va recurge la ceea ce poate găsi, adică la ceea ce îi oferă situaţia locală.

Avakum surîse şi îşi frecă mulţumit, mîinile. Cele două fire albastre îi mai arătaseră încă două lucruri interesante: persoana X a fost silită să rezolve într-un termen foarte scurt o problemă pentru care nu se pregătise în prea-labil; persoana X are un asemenea serviciu, care nu-i permite să se sustragă privirilor colegilor şi cunoscuţilor nici măcar pentru cîteva ore în timpul zilei!

Binecuvîntate să fie aceste fire de lînă care pot să vorbească atît de mult!

Avakum rîse tare de unul singur.

„Ăsta-i semn de oboseală — gîndi el. Pînă acum n-aveam obiceiul să rîd în felul ăsta.”

După aceea ieşi în curte, ca să vadă dacă nu s-a întors Balabaniţa de la lucru. În odaia ei şi în curte nu era nimeni.

După ce intră din nou la el în cameră şi ră- suci cheia în broască, Avakum descuie îhchiză- torile secrete ale geamantanului şi scoase cu grijă mica staţiune de radio portativă. Căută în carnet pînă ce găsi pagina unde îşi notase semnele cifrului său, puse aparatul în funcţiune şi încercă să prindă legătura. Nu trecu un minut şi transmise prima sa cifrogramă de la Momcilovo. Era cu totul laconică: „Aranjaţi în aşa fel şi cît mai repede ca grupul geologilor să lipsească măcar 24 de ore din sat”. Apoi transmise semnalul de încetare a emisunii.

După ce termină totul, băgă staţiunea de radio din nou în geamantan, îl încuie şi îl împinse sub pat.

Afară începuse să se întunece.

Îşi luă pe el haina scurtă de sport şi traversă

curtea. Acum, prin pînza rară a ploii grajdurile pustii i se părură mai triste

şi mai părăsite. Lipsea doar tradiţionala cucuvea de pe acope-rişul strîmb al hambarului, pentru ca tabloul să corespundă cu totul celor din romanele poliţiste.

Avakum îşi suflecă mînecile, puse o creangă pe tăietor şi începu să o taie mărunt.

După ce făcu un braţ bun de lemne, simţi în spatele său, în întuneric, prezenţa unui om. Ştia că e Balabaniţa, dar se făcu că n-a observat-o.

Femeia, după ce se uită la el în tăcere cîtăva vreme, zise cu vocea ei sonoră şi veselă:

— Ia te uită ce mai băiat! Cum n-am ştiut eu pînă acum că am un asemenea ajutor în casă!

Avakum lăsă securea şi răspunse rîzînd:

— Ai mai fi adus cel puţin încă o căruţă de crengi, nu-i aşa?

Se apropie de ea şi o privi atent. Basmaua îi era udă, picături de ploaie luceau pe şuviţele creţe de păr care-i ieşeau pe frunte. O mireasmă îmbătătoare, caldă şi proaspătă, adia dinspre dînsa şi din contoşul ei din blană de vulpe.

— În seara asta vreau să facem un foc mare — zise Avakum.

Balabaniţa se uita la el şi tăcea.

— Ca să te încălzeşti şi să te odihneşti după o zi grea de muncă — adăugă el, sorbindu-i răsuflarea.

Ea se dădu la o parte, se duse la tăietor, în- genunche şi începu să adune în şorţ lemnele tăiate.

— Nici nu sînt obosită şi nici nu mi-e frig — zise ea.

Pe urmă aprinseră un foc mare în vatră şi odaia fu iarăşi veselă şi luminoasă. Crengile de brad trosneau, limbile roşii ale flăcărilor înce-pură să joace pe pereţi, iar vasele de aramă din colţ păreau de aur.

În cămin sufla vîntul şi, din cînd în cînd, pe jarul din vatră cădea cîte o picătură de ploaie.

În timp ce ceaunul cu cartofi fierbea pe foc, Balabaniţa se aşeză pe un scaun lîngă Avakum, îşi sprijini braţele goale pînă la coate pe ge-nunchi şi cu un zîmbet gînditor îşi pironi pri-virea blîndă pe lanţul cel negru al căminului.

— Balabaniţo — zise Avakum trăgînd din lulea — dacă te rog ceva, o să-mi împlineşti dorinţa?

Ea îl privi pe furiş, fără să-şi întoarcă capul, şi ridică din umeri.

— După cît m-ai ajutat astăzi, îţi sînt chiar datoare! şi rîse, cu rîsul ei sonor. Spune ce plată vrei, ca să văd care ţi-e preţul!

Avakum îşi curăţă luleaua de scrum şi după aceea o bătu de palmă.

— Plata care ţi-o cer e destul de mare — zise el.

Din poalele fustei ei ieşeau aburi. Le ridicase în sus şi pulpele-i pline

păreau, în lumina flăcărilor, ca turnate în aramă.

— Vreau să-mi cînţi un cîntec vechi — zise Avakum.

Ea tăcu cîtăva vreme, fără să-l privească.

— Numai unul singur? întrebă ea.

Avakum dădu din cap.

— Nu cînt frumos — oftă Balabaniţa — dar, dacă vrei, aşa să fie. În seara asta tu eşti stă- pînul casei.

Îşi apleca capul într-o parte, ca şi cum ar fi citit ceva nevăzut pe hornul cel negru al căminului, după care închise puţin ochii şi începu:

Măi fetică frumuşică,
De mult vreau să te întreb,
Spune-mi drept, ca să te cred,
Oare din cer ai căzut,
Din pămînt ai răsărit,
Că ai faţa ca o floare
De nu ai asemănare,
Albă cum e laptele,
Rumenă în obrăjori,
Cu ochi negri, gînditori.

Tăcu o clipă-două, după care îşi lăsă privirea din înaltul hornului, se uită în ochii lui Avakum şi continuă surîzînd şireată:

Măi voinice sprîncenat,
Nici din cer eu n-am căzut,
Din pămînt n-am răsărit,

Ci măicuţa m-a făcut,
Şi cu lapte m-a crescut.
Vin roşu mi-a dat la masă,
Struguri mi-a adus în casă
Şi de-aceea ochii mei
Sînt tot negri ca şi ei,
Iar rubinul vinului,
Ca şi spuma laptelui,
Mi-au dat frumuseţea lor,
De-s dragă flăcăilor.

Se apleca să dreagă focul şi bluza sa de stambă se desfăcu larg în jurul gîtului.

— Desigur că ai fost şi tu o zînă de asta! zise Avakum.

— Ce, parcă acum sînt de lepădat? îl fulgera Balabaniţa cu ochii şi îşi trase bluza peste piept.

— Dimpotrivă, acum faci cît două zîne — rîse Avakum.

Îşi dădu seama că ochii lui vorbesc mai mult decît ar trebui, căscă şi se întinse, făcînd pe omul obosit, îşi trosni mîinile şi se ridică.

— Ce, te duci? îl întrebă Balabaniţa, privin- du-l de pe scaunul ei scund cu o expresie tristă şi surprinsă.

— Trebuie— zise Avakum. Am făgăduit prietenilor mei, geologilor.

Femeia nu răspunse nimic. Privi distrată focul, căzănelul care fierbea la foc şi oftatul ei abia se auzi.

Inima lui Avakum se frînse; în camera cea mare, atît de frumos

luminată de flăcările focu-lui năvalnic, Balabaniţa părea groaznic de singură.

— Aş putea să nu mă duc — zise Avakurm

Ea îl măsură din ochi şi surîse blind.

— Du-te, să nu te aştepte! O să îmbuc ceva la repezeală şi o să mă culc. De ce să te plicti-seşti singur?

12

Dimineaţa era rece şi ceţoasă. Avakum îşi puse pe el puloverul de iarnă şi stătu pe gînduri: ce să prefere — haina de sport sau pardesiul? Prima era mai comodă, totuşi el îşi luă pardesiul, care avea buzunare secrete şi adinci, şi care îi punea la îndemînă toate cele necesare: lupa, cîteva chei universale, lanterna electrică, o frînghie de cinci metri cu un cîrlig, cutia de machiaj, un pansament şi nişte ochelari.

Balabaniţa plecase la lucru.

Cînd ieşi pe poartă, zîmbi. „Sînt albă ca lap-tele, sînt neagră ca strugurii, sînt roşie ca vi- nul” — îşi aminti el cîntecul şi zîmbi iarăşi. Iar în inima lui, nici el nu ştia de ce — simţea un fel de tristeţe tainică şi adîncă.

În dimineaţa asta bai Marko Krumov îl tratã cu nişte ouă fierte şi cu o bucată de brînză. Vor- biră despre gazdele geologilor. Pe urmă, cînd Avakum căută în buzunar ca să scoată bani, mustăciosul „maître d'hotel" făcu un gest elocvent cu mîna.

— Ascultă, băiatule — zise el — de ce trebuie să te deranjezi de fiecare dată şi să-mi dai şi mie de lucru? Cu prietenii tăi avem o altfel de socoteală. Fiecare îmi dă la începutul lunii cîte o hîrtie de o sută, iar eu îi dau un carnet. Omul îşi scrie în fiecare zi tot ceea ce a consumat, iar la 31 ale lunii facem socoteala; dacă a dat mai mult, îi înapoiez restul, dacă mi-e dator, îmi plăteşte diferenţa ce trece peste o sută de leva. Îi convine şi lui, şi mi-e mai uşor şi mie. Nu vrei să faci şi tu la fel?

Avakum dădu din umeri. Îi era totuna.

Bai Marko scoase de sub tejghea cîteva carneţele şi i le întinse. Erau dintre cele mai simple, nişte carneţele cu foi din acelea liniate în pătrăţele. Pe coperta primului pe care-l deschise Avakum văzu scris cu un creion chimic: „Cpt. M. Kaludiev". Jumătate din pagini erau pline cu un scris ilizibil, de parcă ar fi fost de doctor. Al doilea carneţel era acela al lui Kuzman Naumov. Omul acesta posac şi închis în sine

avea un scris mare, frumos, cu litere rotunde, ca un adevărat caligraf. „Pe ăsta să nu contezi” — gîndi Avakum. Al treilea carnet aparţinea lui Icerenski. Mîna sa puternică scria citeţ, dar literele erau mărunte, semănau cu nişte mărgele. Fiecare rînd din acest carnet semăna cu un fir de aţă pe care s-au înşirat cele mai mărunte mărgele care se pot găsi în cine ştie ce dugheană de sat. „Ghiceşte-i acum caracterul după scris” — zîmbi Avakum şi aruncă toate carneţelele pe tejghea.

Îi lăsă lui bai Marko suta de leva de care vorbise, îl întrebă de casa femeii care împletea şi ieşi afară din cîrciumă. Cernea o ploaie rece şi fină de tot, abia vizibilă.

Maria, femeia care împletea, locuia dincolo de casa lui Iliazov, peste locul cel pustiu care despărţea partea centrală a satului de mahalaua de sus. Locul acesta pustiu, în unele părţi cu coline înalte, ros de văi puţin adînci, era în întregime acoperit de tufe scunde şi de spini. Era tăiat de cîteva poteci care şerpuiau în diferite direcţii, dar cea mai dreaptă şi mai largă era aceea care trecea pe lîngă casa pădurarului. Cotea brusc spre sud şi ieşea la drumul care ducea spre satul Lăkite şi ocolea prin spatele „Zmeiţei”.

Casa în care locuia Maria era scundă, ca cele mai multe case din Momcilovo, făcută din chirpici şi avînd

un acoperiş din plăci de ardezie. Era însă văruită, curată şi cu perdeluţe de fileu la ferestre. În mijlocul curţii se vedea un păr stufos, avînd sub el o bancă mare, iar în jurul casei cîteva straturi de flori cu nişte gherghine creţe.

Avakum bătu la poartă, mai bătu încă o dată, dar nu-i răspunse nimeni. Tocmai o apucase din

nou pe cărăruie, cînd o femeie în vîrstă îşi scoase capul de după gardul casei de alături, îl privi bănuitoare şi-i explică, încruntată, că vecina care împletea a plecat să-şi ia laptele şi că se va întoarce acasă cel mai devreme peste o jumătate de ceas.

Avakum străbătu din nou locul cel pustiu, zăbovi puţin pe înălţimea de unde coborîse Metodi în curtea lui Iliazov şi abia atunci observă că în faţa staţiunii geologice era o mişcare neobişnuită. Dădu ocol gardului şi intră în curte, aşa cum se cuvenea, pe poarta principală.

Sub ulmul cei uriaş se aflau doi catîri blînzi pe care geologii îi încărcau cu cele mai diverse bagaje. De fapt, de treaba asta se ocupau Icerenski şi căpitanul, pe cînd Kuzman Naumov stătea puţin mai la o parte, fuma şi privea în pămînt, dus pe gînduri. Sergentul Gheorghi şi stăpînul celor doi catîri legau cu frînghia un balot lunguieţ

— Dar unde plecaţi, fraţilor? îi întrebă Ava- k:um mirat şi puţin trist. Dacă nu mă înşală ochii, tare mi-e că vă pregătiţi pentru un drum lung!

— Iar ai ghicit! rîse căpitanul, dîndu-şi chi- piul pe ceafă.

Icerenski parcă nu observase prezenţa lui Avakum. Căuta nu ştiu ce într-o traistă şi părea foarte concentrat.

— Plecăm, amice dragă! rîse căpitanul şi arătă cu mîna spre sud. După cum vezi, ne cheamă datoria spre noi realizări în cîmpul muncii paş- nice.

— O să vezi tu realizări!... îl ameninţă cu degetul Icerenski. De ce ai uitat pedometrul?

Căpitanul dădu fuga după aparat şi atunci Icerenski îşi întoarse capul spre Avakum. Nu spuse nimic, ci se uită în ochii lui şi tăcu.

— Plecaţi departe? întrebă Avakum.

— Ar fi mai bine să nu pui asemenea întrebări indiscrete — răspunse sec Icerenski. Şi să nu-ţi bagi nasul în treburile care nu au nimic comun cu acelea, pentru care ai tost trimis aici.

— Oh — zise, Avakum surîzînd. Păi tocmai în legătură cu treburile mele întreb. Mai mult ca sigur că vă duceţi prin acele locuri care mă interesează şi pe mine.

— E treaba noastră unde ne ducem — se încruntă Icerenski. Şi continuă, privindu-l pe sub sprîncene: Nu-ţi

băga nasul unde nu-ţi fierbe oala. Ai obiceiul ăsta şi nu-i bine de loc. O să rămîi odată fără nas!

Aici, în curte, nu mai semăna, de loc cu acel Icerenski din cîrciuma lui Ilcio.

— Să mă păzească Dumnezeu! zise Avakum. Ţin foarte mult la nasul meu. Şi, în general, am o foarte bună părere despre el. Aşa încît vă mulţumesc pentru sfatul cel bun pe care mi l-aţi dat!

Îşi atinse cu mîna şapca, făcu un semn din cap lui Kuzman şi plecă.

În drum îl întrebă pe sergent:

— Dumneata vei conduce animalele cu ba-gaje?

— De unde pînă unde! făcu Gheorghi un gest cu mîinile.

— Foarte bine — îi zise Avakum rîzînd — timpul e cam umed, nu e prea potrivit pentru un drum lung.

Ploaia cea măruntă continua să cearnă tot atît de liniştit.

Avakum o porni, pe drumul care ducea spre Lăkite, pe urmă coti spre stînga şi urcă pe una din numeroasele coline care formau primele

trepte spre „Zmeiţa”. Se ascunse printre tufişuri, îşi scoase luleaua şi începu să fumeze.

Trecu aproape un ceas cînd pe drum se văzu venind caravana geologilor. În frunte păşea maiorul. Îl urmau Icerenski şi căpitanul, care mergeau

umăr la umăr. După ei păşeau cu paşi egali cei doi catîri. Ariergarda era formată de Kuzman Naumov şi de stăpînul catîrilor.

Cînd caravana ajunse la cotitura cea mare şi se pierdu după muchea dealurilor, Avakum se sculă de jos, rămase cîtva timp pe gînduri, după care începu să-şi facă repede drum printre tufişuri, pornind-o spre apus. Aşa cum se aştepta, peste zece minute dădu în poteca cea largă şi, ur- cînd pe ea, ajunse curînd în faţa căsuţei în care locuia văduva pădurarului.

Maria era o făptură gingaşă, plăcută, cu umeri mici cu ochi albaştri, trişti. Zîmbea timid şi oarecum amar, cu buzele ei mici, îşi ţinea capul aplecat puţin într-o parte şi semăna mult cu păpuşile cele blonde şi destul de fragile cu care se joacă fetiţele.

Stătea în pragul casei albe, îl asculta pe Avakum, răspundea la întrebările lui cu glas dulce şi cald, privind mereu îngrijată spre curtea vecină.

— Se pare că această vecină manifestă o mare curiozitate faţă de clienţii dumneavoastră? o întrebă Avakum, umplîndu-şi calm luleaua.

Ea nu răspunse, ci lăsă doar capul în jos.

— Am auzit că împletiţi mănuşi foarte frumoase — zise Avakum. Lucrările mele îmi cer ca mai tot timpul să umblu pe afară. De aceea am venit la dumneavoastră ca să-mi

împletiţi cît mai repede nişte mănuşi frumoase. Se poate?

— Se poate — răspunse tînără femeie. Dar trebuie să-mi aduceţi lînă.

— Cum, dumneavoastră nu aveţi? se miră Avakum.

Ea dădu din cap.

— Asta-i foarte neplăcut! oftă Avakum, aprin- zîndu-şi luleaua cu chibritul. Păcat, am văzut nişte mănuşi de lînă albastră făcute de dumnea- voastră şi mi-au plăcut foarte mult. Aş vrea să-mi împletiţi unele la fel, din lînă albastră.

— Acum nu mai am lînă de-aia — zise Maria.

— Dar cum, aţi terminat-o atît de repede! făcu pe miratul Avakum. Acum cîteva zile mai aveaţi şi acum aţi terminat-o?

Pe fruntea ei apărură cîteva cute, femeia îşi privi mîinile — erau mici şi subţiri şi oftă re-ţinut.

— N-a fost acum cîteva zile — zise ea. Lîna aceea albastră am avut-o de mult, în vară. Şi am avut puţină. O păstram pentru mine.

— Da, da — zise Avakum. Aveţi ochi albaştri şi de aceea vă stă bine în culoarea asta. Trebuia s-o ţineţi pentru dumneavoastră, iar ăstuia...

Îşi frecă fruntea şi făcu un gest nervos cu mîna.

— ...uite că i-am uitat numele!

— Kuzman Naumov — îl ajută ea.

Avakum trase adînc din lulea şi tăcu.

— Kuzman Naumov — repetă el. Aşa. A avut noroc! Păi de ce nu i-aţi făcut mănuşi din alt fel de lînă?

— Pentru că nu aveam alta şi era tare grăbit.

Ea dădu din umeri şi se uită spre poartă.

— Îmi pare foarte rău — zise Avakum. Şi adăugă apoi zîmbind: Iertaţi-mă că m-am luat cu vorba şi v-am reţinut atîta.

Obrajii ei palizi se rumeniră.

Înainte de a ieşi pe poantă, se întoarse deodată şi arătă spre banca cea largă de sub păr:

— Aici bunul dumneavoastră prieten, bietul dascăl Metodi, s-a odihnit în noaptea de 22 spre 23 august, nu-l aşa?

Femeia rămase pe loc, de fparcă ar fi înlem- nit în clipa aceea.

— Nu vă temeţi — zise blînd Avakum. Sînt un bun prieten de-al lui şi mi-a destăinuit anumite lucruri.

Şi părăsi repede curtea.

Dar abia făcu cîţiva paşi şi simţi o durere ascuţită în inimă — îl înţepa ca un spin, se re- vărsa în trupul lui ca un val de foc. Parcă avea ghiulele de plumb la picioare.

Se întoase repede, împinse portiţa şi se bucură mult cînd văzu că femeia rămăsese tot acolo, în mijlocul curţii.

— Am uitat ceva — zise Avakum apropiin- du-se de ea.

Căută prin buzunarul fără fund de sub căptu- şeala pardesiului şi scoase de acolo un stilou frumos, cu peniţă de aur şi cu un mic rubin la unul dintre capete. Îl avea ca amintire din Uniunea Sovietică, unde fesese acum doi ani la specializare.

— Acest stilou — zise Avakum — îl trimite dascălul Metodi fetiţei dumneavoastră. Să-şi scrie lecţiile cu el.

Femeia luă stiloul şi cu toate că încerca să pară liniştită, în ochii ei luceau lacrimi.

— Să nu vă fie teamă — vorbi Avakum. Să aveţi încredere că treaba asta neplăcută se va termina totuşi cu bine. S-ar putea să se reîn-

toarcă în sat chiar înainte de a cădea prima zăpadă.

Cînd, după cîteva clipe, cobora pe cărare, nu mai simţi că are ghiulele de plumb la picioare. Se înţelege, făcuse un gest sentimental şi se ruşina de slăbiciunea lui, încruntînd din sprîn- cene. Dar îşi simţea inima mai uşoară, ba chiar îi veni să fluiere un cîntec vesel.

13

Casa lui moş Manasi se găsea la capătul dinspre apus al satului, în apropiere de drumul care leagă Momcilovo cu şoseaua ce duce la Plovdiv. În faţa ei se afla o poiană largă, iar grajdurile din spatele casei dădeau chiar în pădurea de brad de la poalele muntelui.

Moş Manasi locuia singur de mulţi ani, deoarece era văduv şi unicul său fiu plecase la lucru la Kărjali şi se căsătorise acolo. Cea mai mare parte a timpului şi-l petrecea la stupina gospodăriei colective, unde vedea de albine şi dormea într-o colibă, iar acasă venea doar o dată pe săp- tămînă ca să-şi ia una-alta şi să se primenească.

Căsuţa era mică, veche, cu acoperişul aplecat într-o rînă. Avea o vatră şi o cameră — o odaie scundă cu pămînt pe jos şi cu o ferestruie îngustă şi zăbrelită care dădea spre poiana cea largă din faţa casei.

În această odaie locuia Kuzman Naumov Hris- toforov, iar bătrînul, atunci cînd venea în sat, dormea pe o bancă îngustă, lîngă vatră.

Cu toate că nu era nici o primejdie de a fi vă- zut de cineva, deoarece casa era singuratică şi vremea ceţoasă, Avakum trecu în curtea lui moş Manasi venind dinspre pădurea deasă şi întunecoasă de brad.

Nu fu nevoie să forţeze uşa — era destul s-o ridice puţin şi s-o tragă apoi într-o parte, pentru ca limba de fier a încuietorii să iasă din scoaba ruginită.

Închise uşa uşor şi stătu cîtva timp nemişcat ca să-şi obişnuiască ochii cu semiîntunericul din cameră. Înăuntru mirosea a pămînt umed şi a lemn de brad. Banca pe care dormea moş Manasi, acoperită cu cîteva pături, şi lada cea lungă, în care moşul îşi păstra desigur hainele — acestea erau toate lucrurile din odaie. În jurul poliţelor se întindeau fire dese şi negre de păianjen şi ici-colo vedeai cîte o strachină sau cîte o oală de pămînt afumată.

În faţa vetrei se vedea o uşă deschisă. De fapt, de acolo venea lumina cea slabă ce pătrundea şi în această mică încăpere. Avakum trecu pra-gul înalt şi începu să cerceteze camera cu ochi atenţi. Cunoscînd aspectul neglijent al inginerului, se aştepta ca şi locuinţa lui să fie murdară şi deranjată, dar aci totul era în perfectă ordine, ca într-o cameră de ostaş: podeaua măturată cu grijă, pătura cenuşie de pe pat îndoită fără să facă măcar o cută, iar masa acoperită cu un carton verde foarte curat. Hainele inginerului erau atîrnate într-un cui de fier bătut zdravăn în perete.

Avakum era sigur că nu va găsi aici mănuşile albastre. Avea însă obiceiul să ducă lucrurile pînă la capăt, chiar

atunci cînd probabilitatea părea infimă, cît un bob de grîu. Desigur, în momentul de faţă, mănuşile cele albastre erau urma
principală, dar experienţa îl învăţase să fie înţelept: la apa cea mare se poate ajunge dacă se merge la început pe firul celor mai mici pîrîiaşe.

În primul rînd examină masa. Era o masă simplă, de lemn, fără sertare. Pe ea nu se afla nimic în afară de o bucată de scîndură dată la rindea şi în care era bătut un cui. În acest cui erau înfipte fel de fel de hîrtii.

Avakum le scoase, îşi aplecă privirea spre ele şi începu să le cerceteze cu atenţie: o documentaţie pedantă a tuturor ordinelor de serviciu, chitanţe de plata chiriei, fişe de la casierie pentru plata salariului — toate pe numele lui Kuzman (cu excepţia chitanţelor de plata chiriei) cu sem-nături neciteţe şi cu ştampila instituţiei. Actele erau aranjate cronologic — de la începutul lunii aprilie şi pînă la finele lunii septembrie.

Îşi scoase lanterna, o aprinse şi trecu pe rînd fiecare foaie de hîrtie prin dreptul lupei. Această primă analiză rudimentară a hîrtiei nu-i arătă nimic. La prima privire nu părea să fie vorba de vreo scriere invizibilă. Avakum puse la loc ac-tele în aceeaşi ordine în care le aranjase inginerul.

Căută după aceea pe sub saltea şi pe sub perne, se uită sub pat. Luă iarăşi

pernele şi salteaua şi le pipăi cu cea mai mare atenţie.

Rămînea să mai cerceteze hainele. În buzunarele lor găsi doar cîteva beţe de chibrit şi se-minţe de floarea-soarelui. Şi nişte ochelari de soare pe care îi scoase din buzunarul de sus, din stînga, al hainei de sport.

Aceşti ochelari nu aveau nimic deosebit. Dar Avakum îi reţinu mai mult timp în mîinile sale, gîndindu-se. Lentilele — mai spre rame, erau

acoperite cu un strat gros de praf albicios. Îl privi cu lupa — praful consta din mici granule tari, lipite una de alta într-o masă compactă.

La Momcilovo şi în jurul satului drumurile erau de pămînt, nu de piatră, prin urmare şi praful care se forma pe ele era de aceeaşi natură. Un astfel de praf se transformă pe sticlă într-un strat subţire şi neted atunci cînd lentilele sînt umede de transpiraţia care se adună pe marginea orbitelor ochilor.

Stratul granulos de pe lentilele inginerului era alcătuit din firicele de piatră aproape microscopice. Cu asemenea părticele sînt acoperite şoselele aşternute cu pietriş sau cele pavate.

Cînd omul merge pe jos, pe ochelarii lui se prinde o cantitate neînsemnată de asemenea părticele. Cînd însă merge cu bicicleta sau cu motocicleta, atunci cantitatea firelor de praf creşte

de cîteva ori. Dacă afară e frig, stratul format e mai subţire, dacă e cald — e mai gros.

Şl astfel Avakum citi pe ochelari că inginerul a călătorit pe vreme caldă cu bicicleta sau motocicleta pe acele drumuri care erau aşternute cu pietriş sau pe cele pavate.

Înainte de a pune ochelarii la locul lor mai căută o dată în buzunar — de data asta nu dădu însă peste beţe de chibrit, şi nici peste seminţe de floarea-soarelui, ci peste o hîrtie subţire, îndoită de mai multe ori.

Era o chitanţă de benzină. Pedantul inginer nu aruncase la gunoi nici acest act fără nici un fel de importanţă.

Avakum desfăcu chitanţa şi inima îi bătea din ce în ce mai tare. Hîrtîa era dată de staţia de benzină care fusese de serviciu la Plovdiv în noaptea de 22 spre 23 august.

Şi iată cum „pîrîiaşul” ducea într-adevăr spre apa cea mare.

Îşi copie chitanţa şi, fără să mai întîrzie nici o clipă în casa cea întunecoasă, ieşi afară.

Mai departe evenimentele se desfăşurară astfel:

Chemă la telefon — din cancelaria gospodăriei colective — Direcţia regională Smolian şi ceru să i se trimită cît se poate de repede o motocicletă mai puternică. După aceea

porni pe drumul care ducea spre satul Lăkite.

Motocicleta îl întîlni chiar la capul satului. Dădu ordin agentului care o adusese să ceară de la Sfatul Popular un mijloc de transport pentru a se întoarce la Smolian, iar el încălecă în şa şi porni cu mare viteză pe drumul care ducea spre şoseaua Plovdivului,

Era ora şase dimineaţa.

Cădea aceeaşi ploaie măruntă şi abia vizibilă. Pe culmi şi deasupra pădurilor lunecau ceţuri albe.

Motocicleta înghiţea kilometrii cu o viteză nebună. Avakum nu se gîndea decît la un singur lucru: să nu cumva să derapeze la vreuna din cotiturile mai bruşte.

La Plovdiv sosi îndată după prînz. Era îngheţat şi din cauza vîntului faţa lui părea mai roşie decît sprînceana lui roşie.

Găsi staţia de benzină, arătă casieriţei numă- rul chitanţei lui Kuzman şi o rugă să-i spună aproximativ cam la ce oră i-a eliberat-o. Casieriţa răsfoi chitanţierul şi observă că dăduse chi- tanţa imediat ce-şi luase serviciul în primire.

— Clientul acesta şi-a primit benzina la ora 1 şi 20 de minute după miezul nopţii — zise ea.

Avakum îi mulţumi:

Ieşi în stradă aproape ameţit: în cazul cînd Kuzman Naumov a luat benzină la ora 1 şi 20 de minute după miezul nopţii, aceasta însemna că n-a putut sosi la Momcilovo mai devreme de orele patru dimineaţa. Adică aproape două ore după cele petrecute în curtea lui Iliazov.

Bineînţeles, Kuzman Naumov şi autorul crimei nu erau una şi aceeaşi persoană.

Dar mănuşile albastre? Doar Kuzman primise aceste mănuşi de la Maria care i le împletise! Nu găsise fire din aceste mănuşi albastre pe pervazul ferestrei sparte de la casa lui Iliazov?

Avakum îşi duse motocicleta ceva mai de- parte de staţia de benzină, îşi aprinse o ţigară şi rămase pe gînduri.

Abia pe urmă observă că se afla în faţa vitri- nei unei frizerii. Intră înăuntru şi în timp ce frizerul îl tundea şi-l bărbierea, el continua să gîn- dească la Kuzman Naumov şi la mănuşile albastre.

La un moment dat surîse.

— Sînteţi mulţumit? îl întrebă bărbierul pe- riindu-i haina.

— Foarte mulţumit — zise vesel Avakum.

După cîteva minute se afla la Direcţia regională. Chemă un locotenent şi îi ceru să se ducă la hotelul „Trimonţium” să cerceteze formularele de intrări de la 22 august şi să-i comunice la telefon dacă

numitul Boian Icerenski a tras la ho-tel în acea noapte.

După o jumătate de oră, locotenentul telefonă:

— Persoana care vă interesează a avut camera nr. 207 şi a plecat din hotel în noaptea de 22 spre 23 august, fără însă a se putea preciza ora.

— Excelent! zise Avakum. Aduceti-mi formularul completat de el la intrare, dar împreună cu toate celelalte formulare din acea seară. Cred că înţelegeţi de ce?

Cînd locotenentul scoase din maldărul cel gros formularul care-l interesa şi îl întinse, Avakum dădu din cap: formularul lui Boian Icerenski era completat de mîna lui Kuzman Naumov. Îi recunoscu scrisul imediat — mare, rotund, de parcă ar fi fost al unui caligraf!

În mai puţin de 20 de minute i se comunicară de la Sofia seria şi numărul buletinului de identitate al lui Boian. Datele coincideau perfect cu acelea care fuseseră scrise pe formular.

Avakum mulţumi locotenentului şi-l trimise înapoi la hotel cu toate formularele.

Acum el ştia, fără pic de îndoială, că în noap-tea de 22 spre 23 august Kuzman Naumov asigurase un alibi indiscutabil pentru Boian Icerenski,

poseda un buletin de identitate fals — pe numele său, cu datele sale, dar cu fotografia lui Kuzman Naumov Hristoforov.

Înainte de a pleca, Avakum rugă Direcţia din Smolian să cheme — chipurile pentru oarecare informaţii — pe cei doi sergenţi care păzeau casa lui Iliazov, iar în locul lor să trimită alţii. Aceş-tia din urmă trebuiau să-l lase să intre în staţia geologică la orice oră. Comunică parola de intrare şi închise telefonul.

După aceea, căută ceva în cartoteca biroului de adrese, îşi notă una anume şi pe la orele două după-amiază părăsi Direcţia.

Casa pe care o căuta se afla cam la mijlocul străzii care trecea prin spatele Teatrului Naţio-nal. Era o clădire masivă, cu două etaje, con-

struită în stil semibaroc, cu storuri la ferestre şi cu cornişe sub cele două balcoane.

Îi deschise o femeie în vîrstă, îmbrăcată în- tr-un capot de casă de culoare închisă, cu o fi-gură palidă, delicată şi care, în ciuda zbîrcituri- lor, păstra încă urme din frumuseţea de altădată, ştearsă acum de numărul anilor.

— Doamna Icerenski? întrebă femeia în vîrstă.

Iar după ce tăcu o clipă-două, mai întrebă o dată:

— Şi cine o caută?

— Un coleg al soţului ei — răspunse zîmbind Avakum.

Femeia îl invită într-un mic hol cu pereţii îmbrăcaţi în lemn roşu şi cu tavanul împodobit cu ornamente. Această frumoasă locuinţă, plină pînă la refuz de mobile demodate, părea părăsită şi îmbătrînită, ca şi femeia în vîrstă care-l primise.

— Eu sînt mătuşa doamnei Icerenski — zise femeia. Aici, la etajul ăsta, locuiesc chiriaşii noştri, iar noi ne-am strîns cu toţii sus, la etajul al doilea.

Îi arătă o scară interioară în spirală, lucrată de asemenea în lemn roşu, cu coloane şi balustrade lustruite.

Scările acoperite cu un covor îngust de pluş roşu, ros şi rupt pe alocuri, scîrţîiau uşor. Lui Avakum i se păru că întreaga casă avea o oarecare distincţie.

Mătuşa doamnei Icerenski îl introduse pe Avakum în salon, îl rugă să ia loc şi îi promise că va chema imediat pe nepoata sa care, neaştep-tînd musafiri, era în „negligé”.

Salonul, ca şi holul primului etaj, era la fel de încărcat cu cele mai felurite mobile, dintre care

unele, cum era de pildă măsuţa cea rotundă cu picioare cafenii sau fotoliul de pluş, purtau pecetea barocului tîrziu de la începutul secolului nostru.

Din camera vecină se auziră glasuri limpezi de copii.

După vreo zece minute intră în salon soţia lui Boian Icerenski. Era o femeie înaltă, zveltă, de vreo treizeci de ani, cu părul puternic oxigenat şi cu buze cărnoase, proaspăt făcute. Faţa ei era uimitor de albă, frumoasă, cu o expresie plăcută, dar oarecum veştedă, ca a unei femei care doarme puţin noaptea. Purta o rochie cafenie, iar ca podoabă avea la piept o broşă de aur.

Îi întinse mîna şi Avakum i-o sărută foarte ceremonios.

— Vă aduc salutări de la soţul dumneavoas- tră — zise Avakum, trăgînd galant pînă la ea un scaun vienez din pai împletit. Şi mii de scuze că mîine nu va avea plăcerea să vină să vă vadă.

— Aşa? zise doamna Icerenski cu o voce ce trăda o indiferenţă îngrozitoare şi neaşteptată. Se aşeză pe scaun şi îşi îndreptă uşor umerii. Îmi pare foarte rău.

Dar şi regretul fusese exprimat cu aceeaşi voce rece şi indiferentă.

Avakum o privi în ochi şi dacă n-ar fi fost obişnuit să întîmpine în linişte chiar şi cele mai neaşteptate surprize, n-ar fi lipsit mult să scoată un strigăt de uimire. Femeia avea ochii lui Icerenski — alungiţi, cu umbre cafenii în culoarea lor galbenă. În clipa asta ei păreau mai mult cafenii decît galbeni.

Avakum îşi scoase pachetul de ţigări, i-l oferi şi ea luă o ţigară.

Cînd îi întinse chibritul ca să şi-o aprindă, observă că degetul arătător şi cel mijlociu erau îngălbenite de tutun.

Ea nu întrebă care era cauza pentru care bărbatul său nu putea veni. Trăgea adînc din ţigară şi tăcea.

— Geologii noştri au primit o sarcină urgentă şi au plecat în munţi — zise Avakum, silindu-se neapărat să pară vesel. Şi eu am fost trimis la Momcilovo, dar am cu totul o altă misiune, studiez trecutul acestei interesante regiuni. Proba- bil că mergeţi deseori la Momcilovo, nu este aşa?

— Dimpotrivă — făcu un semn negativ cu capul doamna Icerenski. N-am fost niciodată la Momcilovo ăsta al dumneavoastră. Şi după ce mai trase un fum de ţigară, adăugă: Şi n-am nici o poftă să-l văd.

— Pierdeţi foarte mult — surîse Avakum. Peisajul de la Momcilovo este foarte interesant. Şi, pe urmă, în regiunea asta a trăit odată Mocil, vă amintiţi doar din istorie acest minunat erou? Capitala lui a fost undeva spre sud, în cîmpie, dar adevărata lui cetate a fost desigur undeva pe muntele Karaibar, cel inaccesibil. Sper. să descopăr anumite urme. Dar dumneavoastră nu vă place la munte şi asta-i rău.

— E rău — aprobă doamna Icerenski.

— Nici fratelui dumneavoastră nu-i place muntele?

Sprîncenele ei tremurară şi femeia privi în lături.

— N-am nici un frate — zise ea.

Tăcură. Pe urmă Avakum reluă zîmbind:

— Măcar la copiii dumneavoastră trebuie să dezvoltaţi dragostea pentru natură — zise el.

Şi o privi direct în ochi. Pupilele ei se dilatară dintr-o dată; de parcă ar fi văzut în faţa ei ceva groaznic. Îşi trase capul înapoi, ferindu-se parcă de o lovitură.

— Nu am copii — şopti ea.

— Cetăţeană Viktoria — Avakum se încurcă puţin — cum vă numeaţi ca fată? Iertaţi-mă, dar mie îmi place să spun femeilor pe numele lor de familie.

— Ştefanova Strateva — surîse pentru prima dată doamna Icerenski.

— Cetăţeană Viktoria Ştefanova Strateva — zise solemn Avakum — bun e Dumnezeu, nu desperaţi, sînteţi încă atît de tînără! Puteţi avea de acum înainte o jumătate de duzină de copii!

Ea îşi scutură umerii şi tăcu din nou.

Avakum se ridică.

— Aveţi să-i comunicaţi ceva în mod special soţului dumneavoastră?

— Nu — şopti doamna Icerenski.

Luîndu-şi rămas bun, el îi sărută din nou mîna şi rîse, cu toate că simţea că-l strînge de gît cineva nevăzut şi că urechile îi vîjîiau de parcă i-ar fi răsunat în ele zgomot de cascade.

Întoarse motocicleta spre Direcţia regională şi, cînd ajunse aci, rugă imediat să i se adune informaţii despre familia Ştefanov Stratev din Plovdiv.

O jumătate de oră mai tîrziu, Avakum fuma ţigară după ţigară, răsfoind cu atenţie un mic dosar.

Ivan Ştefanov Stratev din Plovdiv fusese mulţi ani reprezentant al unor firme engleze de maşini agricole. Soţia sa, Ilaria Pecenikova, tot din Plovdiv, fugise în anul 1922 cu un funcţionar de

la consulatul englez, luînd cu dînsa şi pe fiul său Ilarie, în vîrstă de patru ani. Şase ani mai tîrziu Ivan Ştefanov se căsători a doua oară şi avu din această căsătorie o fată, anume Viktoria. A doua soţie a lui Ivan Ştefanov a murit cu puţin timp înainte de a începe cel de-al doilea război mondial, iar el însuşi a murit în anul 1944. După unele informaţii neconfirmate, Ilaria, părăsită de prietenul ei englez, ar fi găsit un bulgar stabilit în Anglia cu care s-ar fi căsătorit, dar acestea erau probabil simple zvonuri...

După-amiază, pe la orele cinci, Avakum o porni înapoi spre Momcilovo.

14

Balabaniţa îl întîmpină în tindă — zîmbitoare, veselă, cu mînecile suflecate.

— Ce-i cu tine, omul lui Dumnezeu, ce s-a întîmplat? îi zise ea, privindu-l cu ochi calzi. Pe unde ai umblat toată ziua?

— Am fost pe-aici, prin împrejurimi — răspunse Avakum. Doar asta-i meseria mea, să bat drumurile şi să caut antichităţi, lucruri vechi!

— Vechituri! şi Balabaniţa rîse din toată inima. A şi găsit ce să caute! Păi vechituri ai şi aici, lîngă tine. Eu ce sînt?

Stătea în tindă, şi-l privea provocător.

— De bătrîneţe ca a ta fug ca de foc — zise Avakum. Mă tem să nu mă aprind!

— Păi eu pot să-ţi fiu mătuşă, măi omule! i-o trinti Balabaniţa, punînd mîinile în şolduri.

— Tuşă, mătuşă — îi zîmbi Avakum, punîn-du-i mîna pe umăr — caută mai bine o pătură, ceva, să acoperim motocicleta asta, că la noapte, după cît se vede, iar o să plouă.

— N-ai nici o grijă — răspunse Balabaniţa, fă- cîndu-se că nu observă mîna lui. Mai bine intră în casă să te încălzeşti şi să te usuci puţin, că eşti

ud ca o găină plouată. Vrei să laşi o văduvă cu şase copii?

— Să mă ferească Dumnezeu! oftă Avakum. Aş răspunde cu dragă inimă la invitaţia ta, tuşă Balabaniţă, dar mai întîi trebuie să mă duc să-i spun două vorbe lui bai Grozdan, că aşa ne-am înţeles.

Ea se dădu într-o parte şi îşi încruntă sprîn- cenele.

— Ieri prietenii, astăzi bai Grozdan, mîine mai ştiu eu cine! Ce-i asta? zise ea, ameninţîndu-l cu degetul.

Din cameră venea un miros de pîine caldă, coaptă sub ţest. Avakum înghiţi în sec şi îşi aminti că de azi dimineaţă nu pusese nimic în gură.

— Tocmai bine o să-mi fac poftă de mîncare — zise Avakum, pornind spre poartă. Deocamdată nu mi-e foame.

Noaptea era întunecoasă, bătea un vînt rece.

Avakum mergea pe nişte uliţe lăturalnice şi de cîteva ori alunecă, gata să cadă în noroi. Pînă la casa lui Iliazov nu era un kilometru, dar drumul acesta nu-l putu străbate decît în vreo patruzeci de minute. Cînd în cele din urmă se apropie de poarta cea înaltă, limbile fosforescente ale ceasului său arătau orele zece.

Respiră adînc, îşi trecu mîna pe obraz şi stătu cîtva timp nemişcat. Sîngele îi zvîcnea în tîmple şi pămîntul parcă-i fugea de sub picioare.

Pe urmă se gîndi: „Oare or fi schimbat pe cei doi sergenţi?”

Tuşi încet şi deschise poarta. La cîţiva paşi în faţa lui auzi o voce:

— Cine-i?

Vocea asta nu-i era cunoscută.

— Vreau să-mi potrivesc ceasornicul. Cît e ceasul?

— Poţi trece — răspunse cu un glas mai moale sergentul.

Trebuia să lucreze fără lumină şi de aceea broasca uşii exterioare îi dădu destul de furcă — părea că nu se mai termină.

În sfîrşit, cînd intră în holul de piatră, se aşeză pe podea să respire o clipă-două. Cu o plăcere de nespus îşi sprijini capul de perete şi închise ochii. „Cît e de bine!” gîndi el şi oftă. Şi în acelaşi moment simţi că se scufundă într-o mare liniştită, în fundul unui întuneric blînd, luminat ici-colo de pete verzi sau violete.

Cînd deschise ochii se sperie. Oare nu dormise tocmai atunci cînd era mai bine de lucrat? Avea senzaţia că a dormit ceasuri întregi — atît de multe vedenii îi trecuseră prin faţa ochilor.

Se uită la ceas — era zece şi douăzeci de minute.

Aşa cum bănuise, broasca cea uriaşă a casei lui Iliazov speria doar ochiul prin mărimea ei — în realitate era o broască simplă, cu cel mai obiş-nuit mecanism. Avakum, căruia nu-i plăceau victoriile ieftine, se încruntă chiar.

Cînd intră înăuntru, prima grijă fu să acopere fereastra cu sacoul şi după aceea şi cu pardesiul său. Îşi aprinse apoi lanterna, găsi două ace de siguranţă şi cu ele prinse hainele de rama de lemn a ferestrei, ca să nu străbată afară nici o rază de lumină.

După aceea răsuci comutatorul electric.

În mijlocul camerei erau puse grămadă tot fe-lul de instrumente — mari şi mici, trepiede cu dispozitive de măsurat nivelările, sextante, ru-lete, fire cu plumb; cutii cu instrumente de de-sen, tuşuri, table de logaritmi şi tot felul de rigle necesare inginerilor. În faţa ferestrei era o eta-jeră de lemn cu mai multe rafturi. Pe raftul din mijloc se aflau cîteva dosare şi acestea atraseră atenţia îndată lui Avakum. Îl luă pe cel mai mare şi nu greşi: era dosarul care cuprindea depla-sările zilnice ale grupei. Avakum se aşează pe podea şi începu să-l răsfoiască. La 8 august geologii împreună cu căpitanul Kaludiev făcuseră a patra lor cercetare în regiunea de la sud-est de Karabair. Se ridicaseră coordonatele cîtorva puncte. Ultimul punct era, atît ca longitudine cît şi ca latitudine, în imediata apropiere a punctu-lui pe care-l indicaseră goniometriştii drept locul staţiunii clandestine de radio care emisese pe unde ultrascurte.

Avakum zîmbi, băgă mîna în buzunar după ţigări, dar îşi dădu imediat seama că nu trebuia să fumeze. Se uită la data de pe ultima schiţă — îndată sub semnătura maiorului Ingiov se scrisese cu creion roşu — 10 august.

Şi astfel, la 10 august, în sectorul haşurat unde grupa îşi făcuse cercetările sau, mai precis, la marginea dinspre răsărit a acestui sector, sta-
tiunea clandestină de radio transmisese o radiogramă cifrată.

Avakum se sprijini în coate şi începu să urmărească cu degetul, milimetru cu milimetru, schiţa cartografică. Locul staţiunii de radio se învecina cu marginea dinspre răsărit a sectorului haşurat. De la această margine era însemnat cu o linie punctată care ducea spre nord-nord-vest drumul de întoarcere al grupei; el se termina în depresiunea dintre Momcilovo şi satul Lăkite.

Avakum închise dosarul şi-l aşeză la locul său. Acum ştia foarte bine că individul X, care făcea parte din acest grup, îşi urmase colegii, rămăsese în urma lor vreo jumătate de oră, timp în care reuşise să facă legătura cu centrul de peste graniţă şi să-şi transmită radiograma sa cifrată. Ştiind şi amănuntul că emisiunea avusese loc

în timpul nopţii, Avakum putea afirma precis că individul X sau cunoştea cifrul pe dinafară, sau l-a utilizat cu ajutorul lanternei, sau cifrul însuşi era luminiscent.

Stinse lumina şi, în timp ce se îmbrăca, simţi că-i groaznic de obosit.

Cînd ajunse acasă, găsi în faţa uşii un scăunel pe care se afla o bucată mare de pîine, care se răcise acum, şi nişte brînză, totul învelit într-o cîrpă de cînepă.

Puse mîncarea pe masă, fără să se atingă măcar de ea. După aceea îşi scoase mica sa staţiune de radio, stinse lumina şi, în timp ce fluiera ca să acopere ţăcănitul aparatului, transmise la Sofia o scurtă radiogramă cifrată: „Verificaţi dacă printre bulgarii din Anglia a existat sau mai există un membru al familiei Icerenski. Aştept

informaţii despre dînsul şi despre familia sa. Ultra urgent. Stop”.

Încuie staţiunea de radio în geamantan şi se aşeză pe marginea patului ca să-şi facă planul de lucru pe a doua zi.

Afară sufla vîntul şi ramurile bradului noduros loveau ritmic în geam.

Se trezi aşa cum se culcase — îmbrăcat şi încălţat, cum adormise rezemat cu spatele de perete. Se uită

la ceas — era aproape două după miezul nopţii.

Căută pe pipăite pardesiul se îmbrăcă, des-chise fereastra şi trecu atent pe ramurile groase ale bradului. După aceea închise din nou fereastra şi, apărîndu-şi ochii de cetina-i ţepoasă, coborî încet la pămînt.

Nu se îndreptă spre poarta curţii, ci o porni pe poteca ce ducea la pîrleazul gardului de spini.

Ieşi în ulicioară şi stătu cîtăva vreme locului ascultînd atent. Doar vîntul sufla şi fluiera printre garduri şi căsuţele tăcute.

Amintindu-şi tot ceea ce îi spusese bai Marko Krumov despre casa în care locuia Boian Icerenski, Avakum se îndreptă spre sud şi după douăzeci de paşi ieşi în uliţa cea mare, care încon-jura cîrciuma lui Ilcio şi dădea în drumul ce ducea spre satul Lăkite. Numără patru case pe dreapta şi se apropie de a cincea. În această casă, care se afla în spatele unui gard înalt de chirpici, locuia Boian Icerenski. Marko Krumov îi spuse că geologul stătea singur aici, deoarece stăpînii casei se mutaseră încă de anul trecut la Madan.

Avakum se apropie de casă şi dintr-o dată se opri. Chiar lîngă gard răsări în întuneric, de parcă ar fi ieşit din pămînt, o maşină. În jurul ei

plutea încă, abia simţit, un miros de benzină şi de cauciucuri încălzite.

Avakum era cît pe-aci să-şi muşte buza de jos. Se apropie de maşină în vîrful picioarelor, abia ţinîndu-şi răsuflarea. Era o maşină deschisă, un „Willys” de patru locuri.

În gardul de chirpici se căsca un spaţiu liber — omul cu maşina lăsase poarta deschisă.

„Mi-au luat-o înainte” — oftă în sine Avakum. În aceeaşi clipă pătrunse în curte şi pentru a doua oară se opri — la etaj, în fundul cerdacului scund, se vedea lumină la o fereastră.

Îşi aduse aminte că încă din uliţă simţise mirosul de benzină şi cauciucuri încălzite. „Amicul ăsta a sosit chiar acum” — gîndi el. Păşind tot aşa de prudent în vîrful degetelor şi ţinîndu-şi respiraţia, Avakum se strecură pînă la uşă. Apăsă uşor clanţa şi pentru prima dată în viaţa sa în-jură, chiar dacă o făcu în gînd. Uşa era încuiată cu o broască secretă. Dădu cîţiva paşi înapoi şi scrîşni din dinţi neputincios. Îşi înfipse unghiile în palmă, strîngîndu-şi pumnii, şi simţi că inima era gata să-i plesnească — parcă i-o apucase cineva în palma sa uriaşă, şi i-o strîngea fără milă.

Dar aceasta dură doar cîteva clipe. Băgă în- dată mîna în buzunarul interior al pardesiului şi îşi scoase de acolo frînghia. Era lungă de cinci metri şi prevăzută la unul din capete cu un cîrlig de oţel. Făcu cîţiva paşi spre marginea cerdacu-lui şi, aruncînd cîrligul în sus, scoaba se prinse şi se

înţepeni în lemnul subţire al balustradei. Avakum se descălţă, se apucă de frînghie şi, spri- jinindu-se cu picioarele de perete, se căţără pînă sus în cerdac. Se aplecă, se tîrî pînă la fereastră şi se uită înăuntru.

Într-adevăr, noaptea asta era noaptea marilor surprize.

Înăuntru, îmbrăcată într-o haină verde de sport şi cu părul ei blond legat cu o basma, se afla Viktoria Icerenski. Femeia căuta nervos, răsco- lind prin sertarul de la mijlocul unei mese de bucătărie. Scoase o mulţime de furculiţe şi cu-ţite, le aruncă pe podea şi căută mai departe. Cînd îşi scoase mîna din sertar, ţinea în ea o cupă mare de argint strălucitor. Trase lîngă dînsa scaunul din apropiere, se aşeză la masă şi, ţinînd cupa în poala ei, începu îndată un joc ciudat. După mişcările făcute, părea că freacă şi lustruieşte marginea de sus a cupei. Avakum nu putea să vadă prea bine tot ceea ce făcea femeia, deoarece aceasta era aşezată cu spatele spre dînsul. Viktoria luă apoi de pe masă o foaie de hîrtie şi un toc, pe care muindu-l într-o sti-cluţă mică şi privind în poala sa scrise cîteva rînduri. Aruncă apoi tocul şi vărsă conţinutul sticluţei pe podea. După aceea luă un creion şi mai scrise pe aceeaşi bucăţică de hîrtie încă vreo două-trei rînduri. Aşeză această foaie pe hîrtia

groasă de pe masă şi începu apoi să frece din nou marginea de sus a cupei.

Toată această operaţie nu dură mai mult de cinci minute.

Viktoria Icerenski se sculă de pe scaun, îşi scoase basmaua, o întinse pe podea şi adună în- tr-însa cuţitele şi furculiţele aruncate. Deasupra acestei grămezi adăugă şi cupa de argint. Făcu apoi o mică boccea legînd colţurile basmalei şi o băgă în geanta sa de piele, care se afla sub masă şi pe care Avakum abia acum o observă. Îşi luă geanta în mîna stîngă, iar cu dreapta stinse lumina electrică.

În aceeaşi clipă Avakum făcu un salt spre balustrada cerdacului, o încălecă şi sări la pămînt. Simţi o durere ascuţită în călcîie şi în glezne, dar nu se opri, ci o luă la fugă prin curte şi ieşi în uliţă. Se uită în jurul său, stătu o clipă şi ia- răşi îşi încordă atenţia. Dinspre curte se auzeau paşi. Atunci el trecu în spatele maşinii şi se vîrî sub ea.

Vîntul continua să bată puternic şi crengile copacilor gemeau de parcă ar fi cerut îndurare cuiva.

Viktoria Icerenski îşi puse geanta între cele două canapele ale maşinii, se aşeză la volan şi apăsă pedala. Electromotorul hîrîi puţin, după care se opri. Aceasta se repetă de cîteva ori, dar motorul nu porni. Femeia se dădu jos, ridică puţin capota maşinii

şi, după zgomotul pe care-l auzi, Avakum îşi dădu seama că toarnă benzină în carburator.

În timp ce ea cerceta motorul, Avakum se tîrî înapoi, se ridică, îngenunche şi cuprinse cu braţele cauciucul de rezervă.

Viktoria Icerenski apăsă iarăşi pedala şi de data asta motorul porni îndată. În timp ce ea ambreia, Avakum se ridică în picioare şi, cînd maşina porni, se trînti pe burtă, lungindu-se peste locurile din spate, întinse mînia şi apucă geanta de piele. Viktoria Icerenski băgă în viteza a doua şi Avakum se aruncă prudent înapoi. Căzu cu faţa la pămînt, murdărindu-se de noroi, dar nu lăsă geanta de piele din mînă.

Maşina se pierdu în întuneric.

Avakum se ridică, lovit şi murdar de noroi, dar vesel.

15

Se întoarse pe acelaşi drum şi intră iarăşi în camera sa, căţărîndu-se pe crengile bradului bă- trîn. Ceasul era aproape patru, dar întunericul era tot atît de adînc, de parcă nu s-ar fi apropiat zorile, ci miezul nopţii.

Aprinse lampa, se privi în oglinda de buzunar şi rîse. Puse geanta de piele

pe masă şi începu să scoată din buzunarele adînci ale pardesiului celelalte trofee luate din casa lui Boian: sticluţa goală, al cărei conţinut îl vărsase Victoria pe podea, alte două sticluţe pline cu un lichid roşu şi o bucată de hîrtie cu cîteva cifre scrise la repezeală.

La una din aripile ferestrei prin care o urmă-rise pe Victoria Icerenski văzuse o ramă goală. Se părea că geamul fusese scos cu multă atenţie, deoarece pe cercevea nu putuse să descopere nici un cuişor. Rama nu fusese chituită şi urmele găurilor se vedeau foarte proaspete. Avakum măsurase lungimea şi lăţimea ramei goale şi scrisese dimensiunile pe hîrtia pe care acum o puse pe masă. De fapt, el îşi băgase mîna în această deschizătură ca să răsucească zăvorul ferestrei şi să se strecoare în cameră.

Cele două sticluţe nu erau ale lui — le găsise în bucătărie, după o mulţime de alte sticle. Iar lichidul cu care le umpluse — probabil vin — îl turnase din cele două sticle absolut identice pe care le descoperise în dulapul din bucătărie. Ambele sticle erau goale pînă la jumătate şi aveau aceleaşi etichete — „Şampanie bulgărească” şi desigur nu le-ar fi dat nici o atenţie, dacă pe eti-

cheta uneia dintre ele n-ar fi observat un mic cerc, făcut cu creion chimic.

Şi astfel, după ce lăsă trofeele, se spălă pe mîini cu spirt (spirtul bietului dascăl Metodi!), deschise geanta şi cercetă cupa de argint. Marginea de sus şi fundul acestei cupe erau la fel. Aveau acelaşi diametru, dar diametrul interior al fundului era relativ mai mic decît cel exterior. Cupa avea un luciu mat, deoarece argintul era vechi. O coroană — bordură încrustată, groasă, înconjura marginea de sus a cupei — şi acest ornament îi atrase îndată atenţia lui Avakum. De obicei, argintarii nu puneau asemenea ornamente pe cupele de formă cilindrică, ci numai pe cele cu formă conică, şi aceasta pentru a face un echilibru între marginea de sus şi fundul cupelor. La o cupă cilindrică, cum era aceea pe care Avakum o avea în mînă, un astfel de ornament dovedea un gust artistic îndoielnic.

Totuşi ornamentul exista, ba era chiar izbitor prin mărimea lui. Avakum ştia din experienţă că atunci cînd ceva îţi sare în ochi, elementul „întîmplător” trebuie scos din cauză.

Privi cîtva timp cupa fără să clipească, şi apoi deodată învîrti marginea ei de sus de la dreapta la stînga. Partea de sus a cupei începu uşor să se deşurubeze de partea ei de jos.

Filetul era puţin adînc, dar des ca la lupa unui binoclu. Sub el se ascundea

o a doua cupă — interioară, făcută dintr-un metal subţire şi uşor. „Duraluminiu” — gîndi Avakum.

Această cupă interioară era împărţită în mici pătrate şi în fiecare dintre ele era săpată cîte o literă latină. Literele alcătuiau cuvinte şi rînduri. Erau patru rînduri unul sub altul, ca versurile unei strofe.

Avakum mai observă încă un amănunt: săpăturile literelor erau astupate cu o substanţă verzuie.

Stinse lumina şi în aceeaşi clipă literele cele mici scînteiară cu lumina lor fosforescentă.

I arise from dreams of thee
in the first sweet sleeps of night,
when the winds are breathing low
and the stars are shining bright[1].

Era frumos, foarte frumos, şi Avakum, exta-ziat, reciti versurile de mai multe ori pentru plăcerea sa.

---

[1] Versurile sînt din Shelley. Cîteva luni mai tîrziu le-am tradus şi eu, dar traducerea mea e atît de departe de frumuseţea originalului, cum ar fi, de exemplu, pămîntul nostru faţă de luceafăr. Sînt doar medic veterinar şi nu am nimica a face cu poezia. Dar traducerea este următoarea:

Din visuri de iubire
Trezitu-m-am deodată
Şi-alerg orbit spre tine
Prin noaptea înstelată, (n.a.)

Dar vremea trecea şi dintr-o curte vecină cîntă un cocoş. Se trezi din visare şi făcu ceea ce ar fi făcut oricare în locul său: reluă prin radio legătura cu Sofia şi dictă cuvintele englezeşti li-teră cu literă, aşa după cum erau aşezate în pătrăţelele de pe cupă. Comunică şi numărul total al pătrăţelelor, precum şi pe acelea care rămăseseră goale sau conţineau un semn oarecare de punctuaţie. Se gîndi cîteva secunde şi transmise iarăşi: „Cereţi urgent Direcţiei din Plovdiv arestarea Viktoriei Icerenski; arestaţi de asemenea pe proprietarul maşinii „Willys” cu care a călătorit astă-noapte pînă la Momcilovo.” Transmise de două ori cifra din cod care însemna „foarte urgent”, ceru o nouă legătură pentru orele două după-amiază şi anunţă sfîrşitul emisiunii.

După ce strînse toate „trofeele” şi le băgă în geamantanul său, se cuibări în aşternutul patu- lui şi adormi aproape în aceeaşi clipă.

Afară începuse să se crape de ziuă. Dimineaţa se ivi posomorîtă şi ceţoasă.

La ora nouă coborî la gustarea de dimineaţă în cîrciuma lui Ilcio. Din vorbă în vorbă ajunse la nevasta lui Icerenski.

— Dacă aş fi în locul său — zise Avakum — n-aş fi lăsat-o să stea singură la Plovdiv. Geologul are o

locuinţă admirabilă. Ce-i împiedică să stea amîndoi aici, ca oamenii?

Bai Marko ridică din umeri.

— Ea n-a venit niciodată la Momcilovo? întrebă Avakum.

— Cum să nu! făcu un gest cu capul bai Marko. A venit de vreo două ori, dar n-a stat mult, doar cîteva ore, parcă aşa mi-aduc aminte.

Peste un ceas Avakum sosi în oraş. Trimise vinul din cele două sticle la laborator pentru analiză şi, în timp ce aştepta rezultatul, se gîndi să-i dea un telefon Siei. Era sîmbătă — ziua ei de odihnă.

Trase adînc din ţigară şi, cînd ridică recepto-rul, întrebă:

— Sia, tu eşti?

De dincolo nu răspunse nimeni. I se păru că în camera ei aparatul de radio era deschis şi că se auzea rîsul unui bărbat.

— Sia e ocupată acum — răspunse bărbatul. Cine o caută?

Avakum lăsă mîna în jos şi puse receptorul în furcă.

Rămase aşa, în picioare, îşi fumă ţigara parcă pironit locului. După aceea, cu mişcări încete şi foarte concentrat, stinse mucul de ţigară în scrumiera de sticlă, de parcă ar fi făcut un lucru foarte delicat şi de mare importantă.

Cînd ieşi afară, vîntul învolbură o grămadă de frunze uscate din stradă.

Vîrtejul le ridică în sus şi le răspîndi deasupra lui Avakum ca nişte con- feti de bal.

Era umed, în văzduh plutea mirosul apăsător al toamnei, mirosul frunzelor moarte.

Analiza de laborator confirmă presupunerea lui Avakum: într-una din sticle era vin curat, pe cînd în cealaltă vinul conţinea o puternică doză de narcotic cu acţiune rapidă.

Luă la spatele său pe motocicletă un agent de la Direcţie şi o porni spre satul Lăkite. Cînd ajunseră la „Zmeiţa”, Avakum o porni pe jos spre Momcilovo, iar agentul se întoarse cu motocicleta înapoi la Smolian.

Avakum trecu pe lîngă cîrciuma lui Ilcio, dar abia după ce se apropie de casa Balabaniţei îşi aminti că nu mîncase nimic la prînz: „Am luat gustarea tîrziu — gîndi el — n-are sens”.

Se întinse pe pat. Pînă la ora stabilită pentru legătura prin radio mai era încă o jumătate de ceas.

„Unde a fost capitala lui Momcil?” se întrebă Avakum. Făcu un efort să-şi imagineze cîmpia de la sud de Karabair — scăldată în soare şi uşor vălurită de coline verzi, acoperită de mici păduri de măslini şi de vii. Dar nu reuşi să-şi alcătuiască în minte un astfel de tablou, deoarece pe dinaintea ochilor lui treceau mereu valuri nesfîrşite de negură.

La ora două fără cinci minute îşi puse casca la urechi şi aşteptă. Auzi încet semnalul conveni ţional. Avakum luă creionul şi începu să noteze. Recepţia continuă aproape o oră.

I se răspunse mai întîi la întrebarea pe care o pusese ieri despre familia lui Icerenski şi i se anunţă că Viktoria Icerenski şi proprietarul maşinii „Willys” fuseseră arestaţi în acea dimineaţă la ora opt. După aceea i se dictă conţinutul celor trei radiograme — din 10, 19 şi 20 august. Textul cifrat al acestor radiograme fusese descifrat cu ajutorul poeziei lui Shelley. Cele patru versuri alcătuiau o cheie specială a cifrului.

Cînd cei de la Sofia terminară explicaţiile în legătură cu sistemul complex al acestui cifru, Avakum transmise semnalul care arăta că doreşte să comunice şi el ceva. Ceru să i se precizeze lungimile de undă pe care postul străin de radio a corespondat cu staţia clandestină pe unde ultrascurte de pe teritoriul bulgar, precum şi semnalele prin care cele două posturi intrau în legătură unul cu altul.

În cinci minute îşi nota în carnetul său lungimile de undă şi semnalele de legătură, comunicate de la Sofia.

Avakum anunţă sfîrşitul emisiunii, strînse aparatul şi-l ascunse la locul său.

16

Bai Grozdan se trezise tocmai din somnul său de după-masă cînd Avakum bătu la uşă. Îl scoase în curte şi-l întrebă zîmbind:

— Ei, ţi-ai făcut somnul?

Preşedintele dădu din cap afirmativ.

Atunci el îl trase şi mai la o parte şi îi spuse în şoaptă:

— Întîi: ia îndată legătura cu secretarul de partid, găsiţi patru oameni de încredere şi faceţi din ei două echipe. Una dintre ele îl va supraveghea pe Boian Icerenski, iar celălalt, pe Kuzman Naumov. Dacă vreunul din domnişorii ăştia încearcă să părăsească satul, să fiu înştiinţat imediat. Voi fi sau la Balabaniţa, sau la Anastasi, medicul veterinar. Ai să ţii minte?

Al doilea: dă un telefon la Smolian, de la tine din cancelaria gospodăriei, şi cere numărul ăsta — Avakum căută în buzunar şi îi întinse o no-tiţă. Cînd îţi vor răspunde, să le citeşti ceea ce ţi-am scris aici o dată şi pe urmă încă o dată, ca să te înţeleagă mai bine. Pe înserat or să vină la tine doi inşi pe care o să-i găzduieşti în casa care se află vizavi de aceea a Balabaniţei. Şi îl întrebă iar: Ai înţeles bine?

Bai Grozdan dădu din cap.

— Am înţeles totul foarte bine şi o să fac întocmai — zise el. Dar geologii se vor întoarce astăzi?

— Da, se întorc — răspunse Avakum. Au luat de la bai Marko pîine şi hrană rece doar pentru două zile.

Avakum strînse pe furiş mîna preşedintelui şi o porni pe drumul care ducea la casa lui bai Spi- ridon.

Pe la orele cinci după-amiază sosiră de la Smolian doi locotenenţi îmbrăcaţi în haine civile. Se prezentară drept achizitori ai organizaţiei comerciale şi preşedintele îi găzdui la lelea Nadka, în imediată vecinătate cu Avakum.

Ceva mai tîrziu sosiră în sat şi geologii. Avakum era la cîrciuma lui Ilcio, cînd îi văzu venind dinspre Lăkite. Le ieşi în întîmpinare şi se salută oarecum solemn cu Boian Icerenski.

— Am făcut cîteva descoperiri interesante — zise el şi apoi tăcu.

— Aşa? ridică din sprîncene geologul. Îmi pare foarte bine.

— Se pare că Momcil şi-a avut capitala undeva, pe versantul de sud al muntelui Karabair.

— Admirabil! zîmbi Icerenski. Asta este o mare descoperire.

— Pe chestia asta mîine fac cinste cu un pa- har de vin — zise Avakum serios şi îi întinse mîna.

Cînd se apropie de curtea Balabaniţei, el observă lîngă gardul leliţei Nadka un bărbat necunoscut — omul stătea în faţa porţii şi îşi fuma liniştit ţigara.

Avakum se aplecă să-şi cureţe pantofii de noroi.

— Dumneavoastră vă numiţi Asen? îl întrebă necunoscutul.

— Numele meu este Peter — răspunse Avakum.

Stătură de vorbă un minut-două, după care Avakum se urcă în camera sa. Încuie uşa, scoase staţia de radio şi transmise la Sofia.

„Foarte urgent. Aranjaţi neapărat în aşa fel, încît astă-seară la orele zece fără un sfert un avion al nostru să zboare deasupra muntelui Karabair. Repet”.

Cînd termină emisiunea, se aşeză la masă, scoase o copie a poeziei lui Shelley şi carnetul său, unde notase modul de lucru cu cheia şi începu să alcătuiască cu multă răbdare o radiogramă cifrată, foarte complicată, cu cinci coloane a cîte cinci cifre.

Balabaniţa trebăluia de mult prin tindă. El deschise uşa şi apăru în capul scării.

— Nu cobori? îl întrebă Balabaniţa.

— Nu — zise Avakum căscînd. Azi am bătut multe drumuri. Am urcat tocmai pe Karabair! Căscă iar şi adăugă: O să mă culc să trag un somn bun, dar

mîine seară o să facem împreună un foc mare şi o să stăm amîndoi de vorbă pînă la primul cîntat al cocoşilor.

Intră în cameră, încuie iarăşi uşa, mai verifică încă o dată radiograma sa cifrată, după care stinse lumina şi începu să se plimbe încet în-coace şi încolo, trăgînd din lulea.

Vîntul îşi făcea de lucru prin crengile bradu- lui care fremătau. Începu să plouă.

Minutele treceau greu, i se părea că se tîrăsc încet ca nişte broaşte ţestoase. Ca să nu adoarmă, luă două comprimate pe bază de cafeină şi începu din nou să se plimbe între masă şi pat.

La ora zece fără douăzeci de minute el deschise ambele aripi ale ferestrei, se aşeză în faţa staţiei de radio şi ascultă. Ploaia vorbea ceva în şoaptă cu bradul cel bătrîn.

Ochii lui păreau parcă hipnotizaţi de limbile fosforescente ale ceasornicului. Iar inima lui bătea parcă şi mai repede decît mecanismul care număra secundele.

Fix la ora zece fără un sfert, dinspre Karabair se auzi un zgomot înfundat. Uneori răsuna mai tare, alteori slăbea, după care începea iarăşi să vîjîie alarmant în întunericul de afară.

Deasupra muntelui Karabair zbura un avion.

Avakum îşi puse casca la urechi, aprinse lanterna şi deschise aparatul. La fiecare trei se-cunde transmitea în eter semnalul convenţional. Chema staţia de radio pe unde ultrascurte, cău- tînd-o în noapte.

Fruntea i se broboni de o sudoare rece.

Şi cînd simţi că sîngele îi năvălise tot în inimă, atunci în membrana căştii vibrară primele puncte şi linii ale semnalului de legătură.

Avakum îşi strînse buzele, îşi înfipse privirea în textul cifrat al radiogramei şi transmise către staţiunea clandestină următoarele:

„Procedaţi rapid. Lichidaţi-l îndată pe arheolog, înainte de miezul nopţii. Predaţi postul de radio şi cifrul medicului veterinar, fără nici un minut de întîrziere. Întrerupeţi orice fel de legătură. Ştergeţi orice urmă de la locuinţa pe care o aveţi. Amănunte veţi afla prin soţia dumneavoastră. Sfîrşitul emisiunii. Repetăm...”

Ploaia se înteţise şi începu să sufle un vînt rece dinspre nord-est.

Avakum coborî şi se ascunse la cîţiva paşi în spatele bradului cel bătrîn, întinzîndu-se în iarbă cu faţa spre fereastră. Nu trecură mai mult de trei minute şi dinspre pîrleaz apăru Icerenski. Era în capul gol şi fără sacou. Se opri sub brad, şi, nemişcat,

trase cu urechea, după care se urcă repede şi fără zgomot, căţărîndu-se pe crengi. Cînd ajunse la nivelul ferestrei, se înălţă puţin, se uită în odaie şi întinse mîna.

La urechea lui Avakum ajunseră prin zgomotul molcom al picăturilor de ploaie cîteva zgomote metalice sacadate.

„Mă omoară cu un revolver dotat cu amortizor de sunet" — gîndi Avakum.

Icerenski se lăsă la pămînt cu aceeaşi dibăcie cu care se căţărase şi, fără a se mai uita în jurul său, o porni în goană spre pîrleaz.

17

În vremea asta eu stăteam în camera mea şi, cum se zice, „eram în fierberea aşteptării". Nu că mi-ar fi fost frică de cele ce urmau să se petreacă. Dimpotrivă, mă temeam doar că s-ar putea să nu se întîmple nimic.

Vremea era rece şi eu tremuram pe scaun. Genunchii şi umerii mi se zgîlţîiau de frig. Totdeauna tremur cînd se răceşte timpul.

Astăzi după-amiază Avakum mi-a făcut o surpriză grozavă. A venit la

mine şi m-a întrebat direct, fără nici un fel de ocolişuri, dacă sînt gata să-i dau o mînă de ajutor pentru salvarea unui om nevinovat.

I-am arătat imediat că sînt cu totul de acord, chiar dacă am simţit că mă taie ceva prin drep- tul inimii.

Atunci Avakum şi-a scos legitimaţia sa adevărată, mi-a pus-o în faţă şi eu am început s-o citesc cu toată conştiinciozitatea. Dar tocmai pentru că am citit-o atît de atent, senzaţia asta neplăcută pe care o simţeam în dreptul inimii nu dispăru, ci parcă se întări. Se vede că eram foarte obosit de muncă în ziua aceea.

Avakum însă era bine dispus. Mă invită să iau loc (cu toate că eu ar fi trebuit să-l invit pe el) şi-mi spuse:

— Hai să vorbim ca doi bărbaţi, ca doi comunişti. Treaba asta este destul de primejdioasă, dar dacă ţii s-o faci din toată inima, atunci o să meargă bine.

— Este doar vorba de salvarea unui om nevinovat, nu-i aşa? am întrebat eu. Poţi să contezi întru totul pe mine.

Îşi aprinse o ţigară, şi cu toate că nu fumez, luai şi eu una. Voiam aşa, să-i ţin tovărăşie la fumat. Era mai plăcut.

— Acuma ascultă — zise Avakum, încruntîn- du-şi sprîncenele. Să nu mai ieşi pe uliţă pînă ce nu terminăm treaba asta. Nici nasul să nu-l scoţi afară. Peste puţină vreme o să vină aici un om, care o să fie oaspetele tău pînă la orele zece seara. Şi nici el nu o

să mai iasă afară. Omul acesta o să aducă cu dînsul un mic aparat şi tu o să-l laşi să-l instaleze acolo unde crede el că este mai bine.

— Bineînţeles că o să-l las — am spus eu. Pe urmă am întrebat: Dar ce facem cu gazdele? Ce facem cu bai Spiridon şi cu mătuşa Spiridoniţa?

Avakum surîse.

— O să am eu grijă — zise el — ca oamenii ăştia cumsecade să-şi petreacă vremea în altă parte. Aici o să fie linişte deplină pînă la orele zece seara. Iar cînd o bate ora zece, atunci oaspetele tău o să treacă în camera alăturată, iar tu vei rămîne singur aci.

— Nu-i nimic — am spus eu. Şi iarăşi am simţit senzaţia aceea neplăcută în dreptul inimii.

— De aici încolo începe şi participarea ta mai serioasă — zise Avakum — dar asta n-o să ţină

mult. O să vină la tine un cunoscut de-al nostru comun. Cu siguranţă că o să aibă în mînă un pachet. Acum ţine bine minte, dragul meu: o să simulezi un calm absolut şi o să te prefaci că-l aşteptai ca pe un oaspete dorit şi plăcut.

Cînd cunoscutul nostru comun îţi va da pachetul, tu ai să-l întrebi: „Ai reuşit să-i vii de hac şmecherului ăluia?” Sensul întrebării este acesta: a reuşit să lichideze cu mine, cu arheologul, înţelegi, nu-i aşa? Iar mai

departe o să intru eu în acţiune, ca regizor.

Şi aşa, stăteam în camera mea, mă uitam me-reu la ceasul de la mînă şi tremuram de frig. Oaspetele meu instalase sub pat ceva ca un magnetofon — dacă auzeam paşi, trebuia îndată să trag de un anumit fir, care sta înfăşurat sub pătură.

Pe la ora unsprezece am auzit paşi în curte şi cineva bătu încet în geamul ferestrei. Am sărit de pe scaun, am tras de firul convenit şi am deschis uşa.

Nu ştiu cum m-am ţinut de n-am căzut jos — în faţa mea se afla Boian Icerenski.

— Stinge lampa! îmi şopti el.

Am stins lampa.

— N-ai nici o grijă — am spus eu — bai Spi- ridon şi mătuşa Spiridoniţa nu sînt acasă.

— De ce nu sînt acasă? întrebă, sîsîind răutăcios printre dinţi, Icerenski.

— Avem noroc — am spus eu, închizînd uşa după el. Au fost invitaţi la o nuntă la Lăkite.

Icerenski puse pe masă un obiect greu şi oftă adînc.

— Unde o să ascundem aparatul de radio? întrebă el.

— I-am găsit un loc bun — i-am răspuns eu şi, la rîndul meu, l-am întrebat: Ai reuşit să scapi de şmecherul ăla?

— Nu mai pune întrebări prosteşti! mîrîi printre dinţi Icerenski. Ţine!

Îmi băgă în mînă ceva, care părea să fie un carnet, se întoarse, deschise uşa şi trecu pragul.

Am auzit un zgomot surd şi Boian Icerenski se prăvăli pe podea. Peste el se aruncă altul, iar după aceea din cameră ieşi oaspetele meu şi la fumina galbenă a lanternei lui am văzut un tablou surprinzător: Avakum era cu genunchii pe pieptul geologului, îi răsucise mîinile şi i le lega cu multă îndemînare cu o frînghie lungă.

Peste un minut prizonierul nostru fu adus înăuntru şi lăsat pe podea, lîngă masa mea. L-am rezemat de perete şi i-am dus la buze un pahar cu apă. El deschise ochii şi mă privi în aşa fel, încît era cît p-aci să scap paharul din mînă.

În acest timp Avakum despachetase aparatul de radio şi îi cerceta curios mecanismul.

— Cetăţene Icerenski — zise el — staţia dumneavoastră de radio e bună, nici vorbă, dar e învechită. În anumite privinţe, cum s-ar zice, e demodată.

Icerenski îşi ridică uşor capul şi-l privi cu răutate.

— E bine să ştii, pentru informarea dumitale, că văd pentru prima dată un astfel de aparat!

— Aşa? făcu un gest cu mîinile Avakum.

El surîse, se aplecă şi cu o mişcare rapidă scoase din buzunarul de la

spate al pantalonilor inginerului un revolver masiv şi greu, cu ţeava lungă. Arma sclipea în mîna lui cu un luciu metalic neplăcut

— Probabil că nici acest obiect nu vă apar- ţine, nu-i aşa? Chiar dacă se află pe el urmele amprentelor dumneavoastră şi chiar dacă aţi tras, acum o jumătate de oră, patru gloanţe din magazia lui, în patul meu, ţintind bine spre cap, tot veţi afirma că nu-i al dumneavoastră, nu-i aşa?

— Văd jucăria asta pentru prima dată — îşi strînse dispreţuitor buzele Icerenski.

— Admirabil! zise Avakum. Să presupunem că noi am adus lucrurile astea aici ca să vă şantajăm. Acestea sînt obiecte concrete şi ele se pot transporta dintr-un loc într-altul. Dar permiteţi-mi să vă adresez următoarea între- bare: Se poate oare înregistra vorbirea unui om atunci cînd acesta tace?

— Asta-i o prostie — zise Icerenski.

Avakum rîse.

— Acum zece minute aţi schimbat cîteva cuvinte cu doctorul. Aţi vorbit cu doctorul faţă în faţă, iar noi am avut grijă să înregistrăm convorbirea dumneavoastră pe bandă de magneto- fon. Acum dumneavoastră vă veţi auzi vocea şi deoarece glasul omului nu se poate înregistra atunci cînd acesta tace, va trebui, fără îndoială, să

recunoaşteţi două lucruri evidente: în primul rînd că glasul este al dumneavoastră şi, al doilea, că vorbele pronunţate sînt ale dumneavoastră.

Necunoscutul scoase magnetofonul, apăsă pe un buton, clarifică sunetul şi noi ascultarăm cu respiraţia tăiată:

— „Stinge lampa i se auzi potolit glasul lui Icerenski.

— N-ai nici o grijă, bai Spiridon şi mătuşa Spiridoniţa nu sînt acasă.

— De ce nu sînt acasă?

— Avem noroc: au fost invitaţi la o nuntă la Lăkite.

Zgomotul depunerii unui obiect greu.

— Unde o să ascundem aparatul de radio? întrebă încet Icerenski.

— I-am găsit un loc bun! Ai reuşit să scapi de şmecherul ăla?

— Nu mai pune întrebări prosteşti! Ţine!”

Necunoscutul apăsă iarăşi pe buton şi magnetofonul amuţi.

Icerenski rămase cu privirea aţintită spre genunchii săi. Fruntea lui uriaşă era numai broboane de sudoare rece.

Avakum trase un scaun şi se aşeză în faţa geologului. Eu am băut un pahar cu apă pentru că nu mai puteam de sete, şi m-am retras într-un colţ, ca să nu-l stingheresc pe Avakum. El şi-a aprins o ţigară, a tras adînc din ea şi, aplecîn- du-se spre geolog, îl întrebă zîmbind:

— Cum vă simţiţi, cetăţene Ilarie?

Geologul tăcea.

Avakum se întoarse spre mine:

— Poate că dumneavoastră vă miraţi că-l numesc astfel? Vă rog să mă credeţi, nu e nimic de mirare! Ia puneţi ibricul la maşina de spirt şi făceţi-ne la toţi cîte o cafea, iar eu o să vă povestesc o istorie foarte interesantă. Şi nu atît pentru dumneavoastră, cît pentru Ilarie. Sînt tare curios să ştiu dacă nu mă va corecta la vreun amănunt oarecare.

În anul 1918 în casa cetăţeanului Ştefan Stra- tev din Plovdiv, reprezentant al unor firme engleze de maşini agricole, s-a născut un băiat, pe care tatăl său l-a botezat Ilarie. Patru ani mai tîrziu, soţia lui Ştefan Stratev s-a amorezat de

un funcţionar al consulatului englez şi a fugit cu el la Londra, luînd cu ea şi pe micul Ilarie. După un timp oarecare, seducătorul şi-a părăsit amanta, dar soarta a fost milostivă: doamna a întîlnit în calea sa un emigrant bulgar care a luat-o în căsătorie. Ilarie a crescut într-o familie bulgară şi a învăţat într-o şcoală engleză. Era un elev bun şi curînd a devenit bursierul unei biserici adventiste, care arăta o deosebită grijă faţă de copiii străinilor care îşi găsiseră adăpost în Anglia. Această biserică îl trimise pe Ilarie să urmeze geologia la Institutul regal de

mine şi geologie. După cum ştiţi, geologia este o ştiinţă care te poate face să poţi lucra oriunde în lume. Geologii călătoresc pretutindeni, pentru ei se găseşte de lucru în toate punctele globului pămîn- tesc. Poate tocmai de aceea Ilarie a fost îndru-mat să studieze această ştiinţă, pentru ca, la nevoie, să poată fi trimis şi în Orientul apropiat, şi în Extremul Orient. Profesorii speciali l-au învăţat pe Ilarie tehnica radiofonică, l-au iniţiat în scrieri cifrate şi secrete şi în multe alte lucruri necesare ca ochii din cap pentru un viitor agent secret.

În aceeaşi vreme se afla la Londra un alt tînăr bulgar, Boian Icerenski. Boian era fiul lui Hris- taki Icerenski, un refugiat din Tracia, care locuia la Varna, unde se ocupa cu comerţul de untdelemn şi fructe orientale. Omul era văduv şi nu avea nici un fel de rude în Bulgaria. Se întîmplă astfel, încît în anul 1938 Hristaki îşi trimise fiul în Anglia cu un anumit mister Ralph, căpitanul unui cargobot, ca să-l înscrie ca student la politehnica regală din Londra. În anul 1942, studentul Boian Icerenski a fost ucis în timpul unui bom-

bardament hitlerist. Puţin mai tîrziu, şi refugia-tul Hristaki a trecut pe lumea cealaltă, fără să fi aflat, din cauza războiului, tragicul sfîrşit al fiului său. Soarta acestei familii a fost desigur

cunoscută unor oameni care urmăreau îndeaproape viaţa emigraţiei bulgare. Iată de ce, la începutul anului 1946, soseşte în Bulgaria geologul Ilarie, avînd însă numele şi actele lui Boian Icerenski. Ce era mai uşor decît asta? Să iei numele unui dispărut care nu avea nici prieteni şi nici un fel de rude?

Mă veţi întreba poate: de ce era necesar ca Ilarie să se întoarcă în Bulgaria sub un nume străin? Foarte simplu! Ca să nu aibă nimic comun cu bogata şi cunoscuta familie Stratev. Fiul refugiatului Hristaki este una, iar Ilarie, urmaşul familiei Stratev, e cu totul altceva.

Bătrînul Ştefan Stratev a murit cîteva luni după 9 septembrie. De la cea de-a doua soţie a lui a avut o fiică, anume Viktoria. Ca să înlă- ture orice fel de bănuieli posibile asupra sa, fiul lui Ştefan Stratev se căsătoreşte cu sora sa Viktoria Strateva, care, nu vă lăsaţi cuprins de panică, doctore! în realitate nu-i este soră bună.

Şi astfel talentatul, capabilul şi inteligentul Ilarie devine un cunoscut geolog şi un agent al serviciului de spionaj străin, extrem de bine camuflat. El descoperă noi zăcăminte miniere pentru patria sa, pe care în acelaşi timp o vinde spionajului străin. El vorbeşte, entuziasmîndu-se, de dragostea cea mai curată, vă amintiţi, doctore, povestea sa despre minunata prietenie dintre bietul dascăl Metodi şi

Maria, fosta soţie a pădurarului? şi totodată doarme în acelaşi pat, ca soţ legitim, cu sora sa Viktoria...

Dar să lăsăm pe psihologi să ne spună dacă acest fapt este ciudăţenia unui caracter sau jocul de maestru al unui neîntrecut artist! În ceea ce ne priveşte, în cazul de faţă ne interesează acţiunile omului şi nu labirintul sufletului său.

La începutul lunii aprilie, Boian Icerenski soseşte la Momcilovo ca membru al grupului geologic. El se împrieteneşte cu învăţătorul Metodi Paraşkevov, şi nu afirm că în această prietenie Icerenski a fost interesat chiar din primul moment. Dar de la învăţătorul Metodi Paraşkevov el află un lucru foarte interesant. La început, acest fapt e doar o simplă presupunere; bietul dascăl Metodi i-a încredinţat o bănuială a sa şi anume că în regiunea „Zmeiţa” există probabil zăcăminte ale unui minereu de foarte mare importanţă strategică. În radiograma cifrată, pe care Icerenski a trimis-o la centrul de peste graniţă, minereul este desemnat prin greutatea atomică a celui mai important component chimic al lui.

Aşa cum am mai spus, la început Icerenski este convins că ipoteza învăţătorului nu are nici un fel de bază serioasă. El crede că acesta este un vis amăgitor, o fantezie naivă a

unui autodidact. Dar la 7 august Metodi îi arată o probă din acest bănuit minereu şi experimentatul geolog, după o verificare, oricît de superficială, constată în numita probă prezenţa acestui element de importanţă strategică. Bineînţeles, el înapoiază piatra învăţătorului, cu aprecieri în care nu este nimic încurajator, ci, dimpotrivă, aprecierile sînt absolut pesimiste. Dar la 10 august comunică prin radio prietenilor săi că un oarecare X a descoperit în regiunea „Zmeiţa” acest minereu strategic. Centrul de peste graniţă îi dă imediat dispoziţii

să facă cercetări mai atente şi să confirme din nou şi mai argumentat prezenţa elementului strategic.

La 28 august, noaptea, Boian Icerenski se duce la „Zmeiţa” şi include radiometrul său în circuitul staţiunii clandestine ce funcţiona pe unde ultrascurte. Este vorba, doctore, de staţia asta, care are acum cinstea de a sta pe masa dumneavoas-tră! Şi radiometrul începe să transmită în semnale sonore radiaţiile minereului ascuns sub pămînt. Oamenii centrului de peste graniţă sînt impresionaţi: ei dau dispoziţii agentului lor să facă tot posibilul ca să nu se afle nimic despre această descoperire.

Cum se putea face însă acest lucru? Boian Icerenski putea să-l ucidă pe învăţător, dar ca un agent cu multă

experienţă el ştie că orice crimă cu mobil dubios săvîrşită în regiunea de fron-tieră aduce după sine cele mai neplăcute urmări. Nimeni nu poate şti pînă unde vor ajunge cercetările şi dacă nu cumva, la urma urmei, îl vor descoperi şi pe el însuşi, pe agentul centrului de spionaj de peste graniţă.

Şi astfel experimentatul spion, instruit de cei mai mari specialişti ai spionajului internaţional, ajunge la soluţia de a-şi ucide victima nu prin gloanţe, ci prin şantaj. Începe să cugete la tot felul de procedee, dar un moment neprevăzut grăbeşte desfăşurarea evenimentelor. Învăţătorul comunică prietenului său că are intenţia ca peste cîteva zile să plece la Sofia, ca să dea cîteva probe pentru analiză unui laborator de specialitate.

Nu mai este timp de pierduţi La 21 august Boian Icerenski dă ordin complicelui său Kuzman

Naumov să cumpere de la Maria, femeia care se ocupă cu împletituri, nişte mănuşi de lînă, iar prin intermediul soţiei sale sau al altcuiva îşi procură de la Plovdiv sau de la Smolian o sticluţă de cloroform. În aceeaşi seară îl invită pe învăţător acasă la el ca să discute „ceva important” în legătură cu minereul. Şi în timpul acestei convorbiri „importante”. Icerenski îşi tratează

musafirul cu vin şi după aceea cu alt vin, în care însă a turnat în prealabil un narcotic. Bietul dascăl adoarme ca un prunc şi în acest timp Icerenski îi ia amprentele degetelor pe o bucată de geam din fereastra sa. Putin timp după aceea Icerenski îl trezeşte şi dascălul, ruşinat, se grăbeşte să se întoarcă acasă.

A doua zi, cît mai de dimineaţă, Icerenski se duce la staţiunea geologică şi, fără a fi observat de nimeni, schimbă geamul de la fereastra din faţă. Acest lucru nu e greu, deoarece geamurile sînt de aceleaşi dimensiuni, iar chitul de pe cer- ceveaua ferestrei era căzut.

E sîmbătă. Icerenski ştie foarte bine că în fiecare sîmbătă seara prietenul său cinează la Maria şi că se întoarce tîrziu şi totdeauna pe unul şi acelaşi drum — prin curtea staţiunii geologice. Îi dă lui Kuzman Naumov o legitimaţie falsă, pregătită cu puţin înainte, îl urcă pe motocicleta sa şi îl trimite la Plovdiv ca să-i stabilească un alibi, iar el aşteaptă seara, ascuns în tufişurile „Zmei- ţei”. După aceea, se duce acasă la dascăl, îi fură prosopul şi profitînd de furtună şi întuneric reu- şeşte să se strecoare pînă la ulm şi să se ascundă în coroana sa uriaşă.

Şi în timp ce Metodi şi Maria vorbesc despre trecut şi fac planuri de viitor, Boian Icerenski stă

ascuns între ramurile ulmului şi aşteaptă cu răbdare întoarcerea „prietenului” său.

Mai departe, povestea se cunoaşte... Schiţa şi furtul banilor sînt, bineînţeles, praf în ochii lumii. Am făcut vreo greşeală, cetăţene Icerenski?

Boian Icerenski îşi ridică încet capul. Pe bu-zele sale umflate alunecă un surîs amar. Îl priveşte pe Avakum cu o surprindere mută, ca un luptător doborît la pămînt de altul mai puternic şi mai capabil.

A doua zi ne-am dus la Balabaniţa. Era foarte veselă. Am făcut un foc mare şi am băgat în cenuşa fierbinte un şorţ întreg de cartofi.

Balabaniţa ne-a cîntat cîteva cîntece vechi din Rodopi.

Şi Avakum era vesel, dar din cînd în cînd se lăsa furat de gînduri şi atunci ochii lui păreau obosiţi şi puţin trişti.

Totuşi a fost şi el vesel şi a rîs cu poftă.

Afară plouă. Neguri albe au acoperit rîpele „Zmeiţei”. Dar eu mă gîndesc la Avakum şi la acea zi însorită cînd în aceste locuri sălbatice ale „Zmeiţei” noastre va răsuna cîntecul maiestuos al tîrnăcoapelor şi lopeţilor minerilor.

Ce frumos o să fie!

Atunci voi ieşi pe drumul care duce spre satul Lăkite şi cînd voi întîlni pe

doctoriţa Naceva am s-o întreb foarte îndrăzneţ:

— Vrei să te conduc pînă la „Zmeiţa”?

Redactor responsabil: ŞIŞMANIAN E.
Tehnoredactor: MIHAI ŞT.

Dat la cules 13.06.1962. Bun de tipar 09.08.1962.
Apărut 1962. Comanda nr. 5602. Tiraj 45.140. Hîrtie tipar de 50 g/m², 76X98/32. Coli editoriale 3,5. Coli de tipar 7,25. A. 0313. C. Z. pentru bibliotecile mici 8 (A) (R).

Tiparul executat sub com. nr. 20665 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii, Bucureşti — R.P.R.

Lei 4

ÎN EDITURA TINERETULUI

au apărut:

Camil Baciu
REVOLTA CREIERILOR

Radu Cosaşu
NOPŢILE TOVARĂŞILOR MEI

Iuri Dolguşin
GENERATORUL DE MINUNI

Nicolae Mărgeanu
FUGA LUI VALERIU

Tudor Mihail
OŞTEANUL DE LA BAIA

Titus Popovici
CUBA, TERITORIU LIBER AL AMERICII

Chiril Tricolici
OAMENI FĂRĂ IDENTITATE

EDITURA TINERETULUI